

ปัญหาการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกันโดยใช้
บุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาล

นางสาวพนัชกร ทินทวงศ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2562

**Problems on Provisional Release and Enforcement of
contract made by a person standing as security during
the court proceedings**

Miss Panutchakorn Tintanong

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Criminal Law and Criminal Justice

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัญหาการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกัน
โดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาล

ชื่อและนามสกุล นางสาวพนัชกร ทินทงศ์

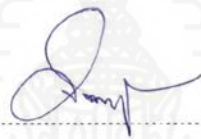
วิชาเอก กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม

สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์จัตรา เพียรล้ำเลิศ

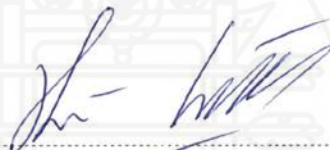
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2562

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์จัตรา เพียรล้ำเลิศ)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ประพันธ์ ทรัพย์แสง)

(รองศาสตราจารย์วีรวุฒิ เทพทอง)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัญหาการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกัน โดยใช้
บุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาล

ผู้ศึกษา นางสาวพนัชกร ทินทงศ์ รหัสนักศึกษา 2584001438 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์จิตรรา เพ็ชรล้ำเลิศ **ปีการศึกษา** 2562

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกัน โดยใช้
บุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาล มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความหมาย แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการปล่อย
ชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย (2) ศึกษาเปรียบเทียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการ
ปล่อยชั่วคราว โดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาลของไทยและกฎหมายต่างประเทศ (3) วิเคราะห์ปัญหา
เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกัน โดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาลตามกฎหมาย
ไทยโดยเปรียบเทียบกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ (4) เสนอแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับ
การปล่อยชั่วคราวจำเลย และการบังคับตามสัญญาประกัน โดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาลให้มี
ประสิทธิภาพต่อไป

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษาวิจัย
จากเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้วิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความทางวิชาการ
วิทยานิพนธ์ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ที่เกี่ยวกับการขอปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกันของ
กฎหมายไทยและกฎหมายของต่างประเทศ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (Internet) และนำข้อมูลที่รวบรวมได้มา
ทำการศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา

ผลการศึกษาพบว่า (1) มีการนำแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม มาใช้ในการกำหนด
หลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาล (2) หลักเกณฑ์ทาง
กฎหมายในการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกัน โดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาลตาม
กฎหมายต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ เกรงครัดกว่าของประเทศไทย
(3) กฎหมายของไทยเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกัน โดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันใน
ชั้นศาลไม่เคร่งครัด และไม่มียกเว้นโทษผู้หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล (4) ควรแก้ไขเพิ่มเติม
ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันใน
การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 11 และเพิ่มเติมมาตรา 117/1 ในประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา ให้มีการกำหนดโทษแก่จำเลยที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราว ตลอดจนพัฒนาการบังคับ
ตามสัญญาประกันให้มีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับต่างประเทศ

คำสำคัญ การใช้บุคคลเป็นหลักประกัน, การบังคับตามสัญญาประกัน

Independent Study title: Problems on Provisional Release and Enforcement of contract made by a person standing as security during the court proceedings

Author: Miss Panutchakorn Tintanong; **ID:** 2584001438; **Degree:** Master of Laws;

Independent Study advisor: Jittra Phienlumert, Associate Professor;

Academic year: 2019

Abstract

The purpose of this research aims (1) to study the meaning, concepts and theories relating to provisional release of the alleged offender or the accused; (2) to compare the laws, rules, procedures, and conditions regarding provisional release with contract made by a person standing as security during the court proceedings under Thai law and foreign laws; (3) to analyze the problems on provisional release and enforcement of contract made by a person standing as security in the court proceedings under Thai law in comparison with American and British laws; and (4) to propose solutions to the problems of the provisional release for the accused and the enforcement of contract made by a person standing as security.

This particular research is a qualitative and documentary research by gathering information from textbooks, academic articles, theses, laws, regulations, rules which are relevant to provisional release and enforcement of contract made by a person standing as security both under Thai and foreign laws: and also by searching information from the internet to study, analyze and suggest the ways to solve problems.

The research finds that (1) the theories and concepts on the Criminal Process Model have been applied to set legal rules on provisional release and enforcement of contract made by a person standing as security during the court proceedings; (2) the legal rules on provisional release and enforcement of contract by a person standing as security during the court proceedings, especially in the United States and the United Kingdom are stricter than those legal rules in Thailand; (3) Thai law on provisional release and enforcement of contract by a person standing as security in court proceedings is not rigorous, and there is no provision of punishment to those absconding accused after being granted the provisional release; and (4) article 11 of the Regulations of the President of the Supreme Court on the procedures and conditions regarding application for provisional release B.E. 2548 should be amended. Section 117/1 of the Criminal Procedure Code should impose penalty to the accused who escaping during the provisional release. Also, Thai Criminal Procedure should increase its effectiveness in enforcing security contract to meet the standards set forth in foreign countries.

Keywords: Provisional release, Contract made by a person standing as security

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากท่านรองศาสตราจารย์จิตรา เพียรล้ำเลิศ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำ แนวคิด ชี้แนะแนวทาง ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ ท่านอาจารย์ ดร.ประพันธ์ ทรัพย์แสง ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการการสอบรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ โดยทุกท่านได้สละเวลาอันมีค่ายิ่ง ในการให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ จนรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณท่านสราฯ แสงวิรุณ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะชั้นต้นในศาลจังหวัดเลย และท่านอานนท์ ทวีโชติ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดเลย ผู้บังคับบัญชา ที่คอยให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาทั้งในด้านข้อกฎหมายต่าง ๆ รวมถึงกฎหมายต่างประเทศ ที่ผู้เขียนติดขัดหรือมีปัญหาข้อขัดข้องในการทำรายงานฉบับนี้

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบพระคุณ คุณแม่ และครอบครัว รวมถึงเพื่อนร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่คอยให้กำลังใจเสมอมา ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาวิชากฎหมายพอสมควร และให้เป็นแนวทางที่จะมีการแก้ไขกฎหมายต่อไป

พนัษกร ทินทนงศ์

พฤศจิกายน 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย	7
3. ขอบเขตของการวิจัย	7
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
5. ระเบียบวิธีวิจัย	8
บทที่ 2 ความหมาย แนวคิด หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการบังคับตามสัญญาประกัน	9
1. ความหมายของการปล่อยชั่วคราว	9
2. แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวตาม มาตรฐานสากล	11
2.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights)	11
2.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR)	13
2.3 มาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (ข้อกำหนดโตเกียว) (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures (The Tokyo Rules)	16
3. แนวคิดทางทฤษฎีปรัชญากฎหมาย	20
3.1 ทฤษฎีสำนักรัฐธรรมนูญมหาชน	20
3.2 ทฤษฎีสำนักรัฐธรรมนูญบ้านเมือง	21
4. หลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์	22

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	23
5.1 แนวคิดรูปแบบการควบคุมอาชญากรรม	24
5.2 แนวคิดรูปแบบกระบวนการนิติธรรม	25
6. ประวัติความเป็นมาของการปล่อยชั่วคราว	26
6.1 ประวัติความเป็นมาการปล่อยชั่วคราวในต่างประเทศ	26
6.2 ประวัติความเป็นมาการปล่อยชั่วคราวในไทย	28
7. หลักการบริหาร	34
7.1 หลักการบริหารงานทั่วไป	35
7.2 หลักการบริหารงานยุติธรรม	37
บทที่ 3 หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการบังคับตามสัญญาประกัน ของกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ	41
1. หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวของประเทศไทย	41
1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560	41
1.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	43
1.3 ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับ การเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือ จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2548 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562	53
1.4 ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. 2548	57
2. หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการบังคับตามสัญญาประกัน	58
2.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	59
2.2 ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการบังคับคดีผู้ประกันในคดีอาญา พ.ศ. 2560	62
2.3 กระบวนการขั้นตอนการบังคับคดี และการบังคับตามสัญญาประกัน	63

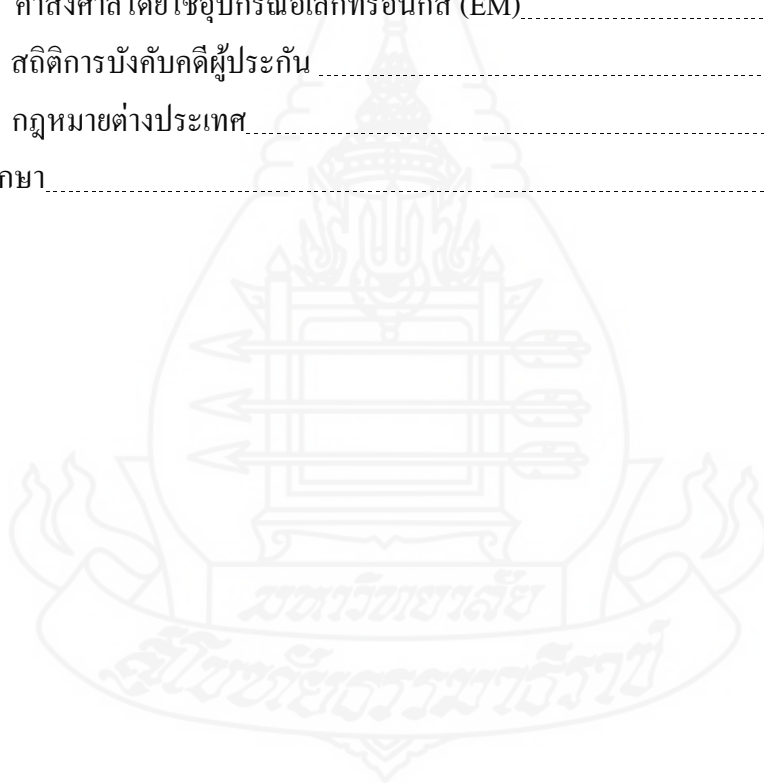
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับมาตรการติดตามจำเลยในกรณีผิดสัญญาประกัน ของประเทศไทย.....	72
3.1 พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ.2562.....	72
4. หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญา ประกันของต่างประเทศ.....	75
4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	75
4.2 ประเทศอังกฤษ.....	87
บทที่ 4 วิเคราะห์หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคลเป็นหลักประกัน ในชั้นศาลและการบังคับตามสัญญาประกันของไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ...94	94
1. วิเคราะห์ปัญหาการปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในชั้นศาล ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือ จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 11.....	95
2. วิเคราะห์ปัญหาการบังคับตามสัญญาประกันกรณีใช้บุคคลเป็นประกันหรือ หลักประกันในชั้นศาล.....	99
บทที่ 5 บทสรุปและ.....	104
1. บทสรุป.....	104
2. ข้อเสนอแนะ.....	107
บรรณานุกรม.....	112
ภาคผนวก.....	119
ก พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562.....	120
ข ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว (พ.ศ.2548).....	126
ค ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการ ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548.....	137

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ง	ข้อบังคับของประธานสภาผู้ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการ ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562).....	147
จ	ข้อบังคับของประธานสภาผู้ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการ ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562)	149
ฉ	คำสั่งจัดตั้งศูนย์ควบคุมและติดตามการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตาม คำสั่งศาล โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM)	151
ช	สถิติการบังคับคดีผู้ประกัน	155
ซ	กฎหมายต่างประเทศ	157
	ประวัติผู้ศึกษา	179

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม มีหลากหลายเชื้อชาติ ศาสนา หลากหลายเผ่าพันธุ์ ซึ่งเมื่อทุกคนได้มาอยู่ร่วมกันในสังคมซึ่งนับวันจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นแล้ว การจะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขก็จะต้องมีกฎ กติกา ในสังคมนั้นๆ จึงจะทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างเสรี ภายใต้ความปลอดภัย ไม่ละเมิดสิทธิของกันและกันซึ่งเป็นสิทธิสากลที่สังคมโลกต่างยอมรับ และเมื่อมีคนดี ย่อมต้องมีคนไม่ดี เมื่อมีคนไม่ดีจึงต้องมีบทลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อเป็นการป้องปรามคนในสังคมนั้นไม่ให้กระทำความผิดหรือละเมิดสิทธิของผู้อื่น จึงทำให้เกิดเป็นกฎหมายขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองให้อยู่ร่วมกันอย่างร่มเย็น พร้อมทั้งมีการสร้างมาตรการต่างๆ ขึ้นมาเพื่อป้องปรามผู้กระทำความผิดและป้องกันภัยในสังคมส่วนรวม รวมถึง การให้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมนั้นอย่างสงบสุข

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นกระบวนการตามกฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยเมื่อมีการกระทำความผิดขึ้นก็จะต้องนำตัวผู้กระทำความผิดทางอาญามาลงโทษ ภายใต้การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดนั้น และให้ผู้กระทำความผิดสามารถต่อสู้ข้อกล่าวหาได้อย่างเป็นธรรม¹ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมผู้กระทำความผิดที่ถูกต้องเป็นจำเลยไว้เพื่อให้เกิดความสะดวกในการดำเนินคดี ป้องกันการหลบหนีและป้องกันการทำลายพยานหลักฐานที่จะนำมาพิสูจน์ความผิด ซึ่งกระบวนการดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากรัฐต้องใช้อำนาจทางกฎหมายเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคมควบคู่ไปกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล ดังนั้น จึงเกิดมาตรการทางกฎหมายที่เรียกว่า “การปล่อยชั่วคราว” ขึ้น ทั้งในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการและชั้นศาล การปล่อยชั่วคราวจึงเป็นกระบวนการยุติธรรมที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญาตาม

¹ คณิต ฒ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หลักกฎหมายและพื้นฐานการเข้าใจ.

รัฐธรรมนูญ² ซึ่งรัฐธรรมนูญได้รับประกันสิทธิของจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำผิดให้เป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดจริง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 29 วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และวรรคสามบัญญัติว่า “ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะแสดงต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” นั่นคือ หากยังไม่แสดงผลของคำพิพากษาคัดสินว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิดจริง ให้ถือว่าผู้นั้นยังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ จะกระทำกับผู้นั้นดังเช่นเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ ดังนั้น การปล่อยชั่วคราวจึงเป็นมาตรการทางกฎหมายที่เข้ามาคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลย เพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลมีสิทธิในการประกันตัว (Right to bail) โดยจำเลยที่ถูกควบคุมหรือขังในคดีอาญาเป็นผู้มีสิทธิขั้นพื้นฐานภายใต้ข้อสันนิษฐานของกฎหมายไว้ก่อนว่าบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหรือถูกฟ้องต่อศาลว่าเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญายังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ (Presumption of innocent)³ จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดว่าผู้นั้นกระทำความผิดจริง

ตามกฎหมายไทย ได้บัญญัติการปล่อยชั่วคราวไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106 – 119 ทวิ ซึ่งการปล่อยชั่วคราวแบ่งเป็น 3 กรณี กรณีแรกคือ การปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกัน กรณีที่สองคือการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน และกรณีที่สามคือการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน ซึ่งการปล่อยชั่วคราวโดยมีหลักประกันตามมาตรา 114 บัญญัติว่า เมื่อจะปล่อยชั่วคราวโดยให้มีประกันและหลักประกันด้วยก่อนปล่อยตัวไปให้ ผู้ร้องขอประกันจัดหาหลักประกันมาดังต้องการ ซึ่งหลักประกันมี 3 ชนิด คือ 1. มีเงินสดมาวางเป็นหลักประกัน 2. มีหลักทรัพย์อื่นมาวาง เช่น ที่ดินมีโฉนดหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 หรือ น.ส. 3 ก.) หนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด พันธบัตรรัฐบาล สลากออมสินหรือสลากออมทรัพย์ทวีสินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตัวแลกเงินที่ธนาคารเป็นผู้จ่ายและธนาคารผู้จ่ายได้รับรองตลอดไปแล้ว ตัวสัญญาใช้เงินที่ธนาคารเป็นผู้ออกตัว หรือเช็คที่ธนาคารเป็นผู้สั่งจ่าย (แคชเชียร์เช็ค) หรือเช็คที่ธนาคารรับรองแล้ว เป็นต้น และ 3. มีบุคคลมาเป็นหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์ บุคคลผู้ขอประกันจะต้องเป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่การงานหรือมีรายได้แน่นอน เช่น เป็นข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารราชการส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น พนักงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานของรัฐประเภทอื่นๆ ลูกจ้างของทางราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารพรรคการเมือง หรือทนายความ และเป็นผู้มีความสัมพันธ์

² ณรงค์ ใจหาญ. การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา. ในรายงานการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลย. กรุงเทพมหานคร. 2546. หน้า 77 – 90.

³ เรื่องเดียวกัน.

กับผู้ต้องหาหรือจำเลย เช่น เป็นบุพการี ผู้สืบสันดาน สามี ภริยา ญาติพี่น้อง ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง บุคคลที่เกี่ยวข้องกันโดยทางสมรส หรือบุคคลที่ศาลเห็นว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเสมือนเป็นญาติพี่น้อง มีความสัมพันธ์ในทางอื่นที่ศาลเห็นสมควรให้ประกันได้

เมื่อศาลอนุญาตให้ปล่อยจำเลยชั่วคราวแล้ว เป็นหน้าที่ของผู้ประกันที่จะต้องนำจำเลย มาศาลตามเวลาที่ศาลกำหนดนัดหรือตามที่ศาลมีหมายเรียก แต่ถ้าหากผู้ประกันไม่สามารถนำ จำเลยมาศาลตามกำหนดนัดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ถือว่าผู้ประกันผิดสัญญาประกันและศาลต้องมี คำสั่งปรับผู้ประกัน และผู้ประกันมีหน้าที่ต้องนำค่าปรับมาชำระต่อศาลเต็มจำนวนตามสัญญาหรือ ขอล่อนชำระค่าปรับ ในกรณีผู้ประกันสามารถติดตามตัวจำเลยมาส่งศาลได้ ก็สามารถยื่นคำร้องขอ งดหรือลดค่าปรับต่อศาลได้ หากผู้ประกันที่ทราบคำสั่งศาลแล้วยังคงเพิกเฉยไม่ชำระค่าปรับตาม กำหนด ย่อมต้องมีการบังคับคดีผู้ประกันต่อไป

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้ศึกษาการปล่อยชั่วคราวโดยมีบุคคลมาเป็นหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 114 (3) เนื่องจากเป็น หลักประกันที่น่าเชื่อถือน้อยที่สุดในบรรดาหลักประกันทั้งหมด มีความเสี่ยงมากกว่าหลักประกัน ประเภทอื่น และเกิดปัญหาการผิดสัญญาประกันโดยผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีเป็นจำนวนมาก จากข้อมูลที่ได้ศึกษาพบว่า การปล่อยชั่วคราวโดยมีบุคคลเป็นหลักประกัน ผิดสัญญาประกันในชั้น ศาลมีมูลค่าสูงเกือบ 600 ล้านบาท⁴ และมีจำเลยที่หลบหนีประมาณหลายพันราย ซึ่งก่อให้เกิดความ เสียหายในภาครัฐเป็นอย่างมาก รวมถึงทำให้เสียกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับความ สงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

ปัญหาอีกประการของการปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคลมาเป็นหลักประกัน คือ ไม่สามารถ บังคับคดีผู้ประกันได้ตามสัญญาประกัน เพราะผู้ประกันส่วนใหญ่ไม่มีทรัพย์สินให้ยึดหรืออายัดได้ การบังคับคดีมีผลสำเร็จน้อยจึงทำให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรม อีกทั้งกระบวนการ ในการดำเนินการบังคับคดีผู้ประกันมีความยุ่งยาก ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการตั้งเรื่องเพื่อขอยึดหรือ อายัดทรัพย์ ขั้นตอนการสืบทรัพย์ ที่หน่วยงานบางแห่งไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลการสืบ ทรัพย์ผู้ประกัน ตลอดจนขั้นตอนการนำยึดทรัพย์ และต้องดูแลการขายทอดตลาดทรัพย์ ซึ่งตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 119 กำหนดอำนาจหน้าที่ในการบังคับตามสัญญา ประกัน เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานศาลซึ่งได้รับการแต่งตั้งและพนักงานอัยการ แต่ปัจจุบัน โดย ส่วนใหญ่พนักงานอัยการจะดำเนินการบังคับคดีเฉพาะกรณีผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับ ตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29/1 เท่านั้น ดังนั้นอำนาจหน้าที่ในการบังคับตามสัญญาประกันจึง

⁴ สถิติการบังคับคดีผู้ประกัน. (ปรากฏตามเอกสารภาคผนวก ช). สำนักวิชาการและกฎหมาย สำนักงานศาลยุติธรรม. 2561.

เป็นหน้าที่เจ้าพนักงานศาลซึ่งได้รับการแต่งตั้ง และปัจจุบันบุคลากรที่ทำหน้าที่ดังกล่าวยังมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ อีกทั้ง ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวนั้น เจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ซึ่งมีหน้าที่ในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยตามหมายจับดังกล่าวก็มีภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบจำนวนมาก ไม่สามารถที่จะติดตามจับกุมจำเลยมาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลได้ จึงก่อให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างยิ่ง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวนั้น ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาประเด็นปัญหา ดังนี้

1. ปัญหาการปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในชั้นศาล ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 11

ซึ่งตามหลักเกณฑ์ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 11 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 114 วรรคสอง (3) โดยกำหนดว่า ตามข้อ 11.1 (2) กำหนดให้ผู้ประกันทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน 10 เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน นั้น พบว่าการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวทำให้ผู้ร้องขอสามารถยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวจำเลยได้โดยง่าย เนื่องจากการออกหนังสือรับรองจากต้นสังกัดจะออกหนังสือรับรองโดยระบุรายละเอียด ตำแหน่ง และอัตราเงินเดือนของผู้ร้องขอ ซึ่งในการพิจารณาหลักประกัน และการคำนวณวงเงินประกันตามข้อ 11.1 (2) จึงต้องคำนวณวงเงินที่มีสิทธิประกันไม่เกิน 10 เท่าจากอัตราเงินเดือนที่ต้นสังกัดได้ออกหนังสือรับรองนั้น โดยไม่ได้คำนึงถึงรายได้สุทธิที่ผู้ประกันคงเหลือได้รับจริง ซึ่งแท้จริงแล้วผู้ร้องขอปล่อยชั่วคราวนั้นอาจมีการหักเงินเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ และมีรายได้คงเหลือต่อเดือนน้อย และทำให้เกิดปัญหาเมื่อผู้ประกันผิดสัญญาประกันและมีการบังคับคดีผู้ประกันทำให้ไม่สามารถบังคับคดีได้และแม้บางศาลจะมีมาตรการในการให้ผู้ประกันทำหนังสือยินยอมให้หักเงินเดือนเมื่อมีการผิดสัญญาประกันต่อศาลแล้วก็ตาม แต่พบว่ามีปัญหาในการบังคับคดีเช่นกัน เพราะผู้ประกันโดยใช้บุคคลส่วนใหญ่ไม่มีเงินเดือนหรือรายได้คงเหลือให้สามารถทำการหักเงินเดือนดังกล่าวได้ และแม้จะกำหนดหลักเกณฑ์ให้แสดงหลักทรัพย์ประกอบการยื่นคำร้องมาพร้อมด้วยก็ตาม แต่ศาลก็ไม่ได้เคร่งครัดที่จะให้ผู้ร้องขอแสดงหลักทรัพย์ว่าผู้ร้องขอนั้นมีหลักทรัพย์อื่นที่จะทำให้ศาลเชื่อถือได้หรือไม่เพียงใด เมื่อมีการผิดสัญญาประกันและจะต้องบังคับคดีตามสัญญาประกันจึงไม่สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้เนื่องจากผู้ประกันนั้นไม่มีทรัพย์สินเพียงพอ

และตามข้อ 11.1 (4) ที่กำหนดหลักเกณฑ์ว่า หากผู้ประกันพ้นจากหน้าที่การงานก็ให้คงมีสิทธิประกันต่อไป โดยศาลอาจให้ใช้ดุลยพินิจสั่งให้หาหลักประกันเพิ่มหรือดีกว่าเดิมได้ ซึ่งหากเมื่อปรากฏว่าผู้ประกันพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ ส่วนราชการหรือหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ประกันจะไม่มี การแจ้งข้อมูลดังกล่าวมายังศาล อีกทั้งในบางกรณีหนังสือรับรองเงินเดือนที่ออกมาจากส่วนราชการมีการปลอมเอกสาร หรือออกเอกสารหลายครั้งโดยไม่จำกัด การให้ข้อมูลที่ไม่ตรงตามความจริงต่อเจ้าหน้าที่ เช่น เป็นผู้ประกันจำเลยที่ศาลอื่นมาแล้วและคดียังไม่เสร็จสิ้นก็มายื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวในคดีอื่นอีก โดยหน่วยงานต้นสังกัดก็ยังออกหนังสือรับรองเงินเดือนให้ ทำให้ผู้ประกันสามารถใช้ตำแหน่งเป็นหลักประกันยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวได้หลายคดีหลายศาลซ้ำซ้อนกัน ซึ่งปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรมยังไม่มีฐานข้อมูลผู้ประกัน โดยใช้ตำแหน่งของบุคคลให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลผู้ประกันที่ยื่นขอประกันระหว่างศาลได้ โดยจะตรวจสอบได้ก็ต่อเมื่อผิดสัญญาประกันเท่านั้น ซึ่งเมื่อผิดสัญญาประกันก็ไม่พบทรัพย์สินที่จะสามารถบังคับคดีได้

2. ปัญหาการบังคับตามสัญญาประกันกรณีใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในชั้นศาล

ปัญหาจำเลยหลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวมีเป็นจำนวนมากโดยใน ปี พ.ศ. 2559 - 2561 พบว่าจำเลยหลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวจำนวน เกือบ 4,000 คน และมีจำนวนผู้ประกันโดยใช้บุคคลเป็นประกันผิดสัญญาประกันจำนวน 3,824 คน (ตามสถิติซึ่งปรากฏในภาคผนวก ข)⁵ ซึ่งจะเห็นว่าจำเลยไม่ได้มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย และผู้ประกันไม่ได้ใส่ใจติดตามส่งตัวจำเลยต่อศาลตามกำหนดนัด เมื่อมีการผิดสัญญาประกันแล้ว พบว่าไม่มีมาตรการในการติดตามจับกุมตัวจำเลยที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ซึ่งมีหน้าที่ในการติดตามจับกุมจำเลยตามหมายจับของศาลมีภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถที่จะติดตามจับกุมจำเลยมาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลได้ จึงก่อให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรม

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 119 กำหนดให้ศาลชั้นต้นที่พิจารณาชี้ขาดตัดสินคดีนั้น มีอำนาจออกหมายบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของผู้ที่ต้องรับผิดตามสัญญาประกันได้เสมือนว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา โดยให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับการแต่งตั้ง และพนักงานอัยการ เป็นผู้ทำหน้าที่บังคับตามสัญญาประกัน และตามมาตรา 119 วรรคสาม ยังได้กำหนดว่าการบังคับตามสัญญาประกันต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่พนักงานอัยการจะดำเนินการบังคับคดีเฉพาะกรณีผู้ต้องโทษปรับที่ไม่

⁵ สถิติการบังคับคดีผู้ประกัน (ปรากฏตามเอกสารภาคผนวก ข). สำนักวิชาการและกฎหมาย

ชำระค่าปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 29/1 เท่านั้น และเจ้าพนักงานศาลที่ได้รับการแต่งตั้งที่ทำหน้าที่ในการบังคับตามสัญญาประกันของศาลยังมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพราะต้องดำเนินการด้านการให้บริการประชาชนและประชาสัมพันธ์ ซึ่งต้องดำเนินการให้คำแนะนำด้านกฎหมาย บริการจัดทำคำร้อง คำขอคำแถลงต่างๆ ตลอดจนดำเนินการจัดทำคำร้องขอปล่อยชั่วคราว โดยในแต่ละวันมีประชาชนมาติดต่อราชการที่ศาลเป็นจำนวนมาก จึงทำให้การบังคับคดีผู้ประกัน ยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอ อีกทั้ง กระบวนการในการบังคับคดีนั้นมีความยุ่งยากมาก ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการตั้งเรื่องเพื่อขอยึดหรืออายัดทรัพย์ ขั้นตอนการสืบหาทรัพย์จากสถาบันการเงิน ธนาคาร หรือสำนักงานที่ดิน สำนักงานขนส่ง หรือหน่วยงานบางแห่งไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลการสืบทรัพย์ผู้ประกัน และเมื่อจะทำการยึดหรืออายัดทรัพย์ก็ต้องพิจารณาว่าทรัพย์นั้นไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีหรือไม่ เพราะตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 11 กรณีผู้ประกันใช้บุคคลเป็นประกันจะต้องเป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่การงาน หรือมีรายได้แน่นอน เช่น เป็นข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารราชการส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานของรัฐประเภทอื่นๆ ลูกจ้างของทางราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเงินหรือสิทธิเรียกร้องเป็นเงินของผู้ประกันที่มีตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 302 หากผู้ประกันโดยใช้บุคคลไม่มีทรัพย์สินอื่นแล้ว ก็ไม่สามารถบังคับตามสัญญาประกันได้ เห็นได้ว่าการใช้บุคคลเป็นประกันย่อมก่อให้เกิดปัญหาในการบังคับคดีเป็นอย่างมาก

ปัญหาดังกล่าวนั้น ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาล โดยศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ เนื่องจากเป็นประเทศที่มีมาตรการในการปล่อยชั่วคราว และมีการกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวมาใช้บังคับ เช่น การกำหนดความผิดและกำหนดคบทลงโทษในกรณีที่จำเลยหลบหนีระหว่างขอปล่อยชั่วคราว การควบคุมจำกัดการเดินทางของจำเลยหลังจากได้รับการปล่อยชั่วคราว และมีมาตรการติดตามจับกุมจำเลยที่หลบหนีระหว่างขอปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล (The U.S. Marshals Service) เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขกฎหมาย ตลอดจนแก้ไขข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวจำเลยในคดีอาญา โดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันให้มีความเหมาะสมเพื่อป้องกันจำเลยหลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราว และลดปัญหาการบังคับตามสัญญาประกัน พร้อมทั้งสร้างความเชื่อมั่น ความน่าเชื่อถือของกระบวนการยุติธรรม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในสังคมต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษา ความหมาย แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล
- 2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว โดยใช้นุคคลเป็นหลักประกัน ในชั้นศาลของกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกัน โดยใช้นุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาลตามกฎหมายไทย
- 2.4 เพื่อค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในชั้นศาลและการบังคับตามสัญญาประกัน โดยใช้นุคคลเป็นหลักประกัน

3. ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาการปล่อยชั่วคราวโดยใช้นุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 114 (3) ตลอดจนระเบียบ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล ที่เกี่ยวข้องของไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 4.1 ทำให้รู้และเข้าใจถึง แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล
- 4.2 ทำให้ได้ข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการปล่อยชั่วคราวโดยใช้นุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาลตามกฎหมายของไทยและกฎหมายต่างประเทศ
- 4.3 ทำให้ได้ผลการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในชั้นศาลและการบังคับตามสัญญาประกันกรณีใช้นุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาลตามกฎหมายไทย
- 4.4 ทำให้ได้แนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในชั้นศาลและการบังคับตามสัญญาโดยใช้นุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาลที่มีประสิทธิภาพ

5. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกันโดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาล” นี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้วิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ที่เกี่ยวกับการขอปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกันของกฎหมายไทยและกฎหมายของต่างประเทศ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (Internet) และนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการศึกษา วิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

บทที่ 2

ความหมาย แนวคิด หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และการบังคับตามสัญญาประกัน

การปล่อยชั่วคราวเป็นมาตรการหนึ่งที่กระบวนการยุติธรรมได้กำหนดขึ้นมาเพื่อคุ้มครองสิทธิผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเพื่อให้สามารถต่อสู้คดีในการที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองว่าไม่ได้กระทำความผิดอย่างเต็มที่ โดยมีการกำหนดเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราวให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับโอกาส ไม่ต้องถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี และในแง่ของส่วนรวมมุ่งให้ผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษอันเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่สังคมส่วนรวมด้วย ซึ่งมีความหมาย แนวคิด หลักการ ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกัน ดังที่จะได้นำเสนอต่อไปนี้

1. ความหมายการปล่อยชั่วคราว

ความหมายการปล่อยชั่วคราว คำว่า “ปล่อยชั่วคราว” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับบทวิเคราะห์ศัพท์ให้ความหมายของคำว่า “ปล่อยชั่วคราว” ไว้แต่อย่างใด จากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ แล้ว มีนักกฎหมายหลายท่านได้มีคำอธิบายและความเห็นของการปล่อยชั่วคราวไว้ดังนี้

สหัส สิงห์วิริยะ ให้ความหมายของการปล่อยชั่วคราวว่า “การปล่อยชั่วคราว คือ การมีประกันตัวไปในระหว่างสอบสวน ระหว่างการพิจารณาของศาล การปล่อยชั่วคราวก็คือการให้ประกันตัวนั่นเอง”⁶

กุศล บุญเย็น ให้ความหมายว่า “การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย คือ การประกันตัวซึ่งทำได้ตั้งแต่ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดถูกควบคุมตัวตลอดไปจนกว่าคดีจะถึงที่สุด”⁷

คณิต ณ นคร ให้ความหมายว่า “การปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นมาตรการทางอาญาที่ได้มาจากหลักกฤษฎีแห่งความสงสัย (in dubio pro reo) อันเป็นการให้เสรีภาพใน

⁶ สหัส สิงห์วิริยะ. คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ. 2548.

⁷ กุศล บุญเย็น. คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ. 2541. หน้า 126.

การเคลื่อนไหวของผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสไม่ต้องถูกควบคุมตัว เพราะโดยหลักยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นจะต้องไม่ควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ การควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างคดีเป็นข้อยกเว้นเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น ในระหว่างคดีจึงต้องมีการปล่อยชั่วคราว”⁸

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์และคณะ ให้ความหมายว่า “การปล่อยชั่วคราวมาจากหลักกฎหมายที่สันนิษฐานว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่นกว่าศาลจะมีคำพิพากษาแสดงว่าเป็นผู้กระทำความผิด ในระหว่างที่ยังไม่มีคำพิพากษาดังกล่าวผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้เป็นอิสระไม่ต้องถูกควบคุมหรือกักขัง โดยการให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณานั้น ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องปฏิบัติตามคำสั่งศาลเพื่อเป็นประกันว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะมาปรากฏตัวต่อศาลตามคำสั่งของศาลที่ได้กำหนดไว้”⁹

ดังนั้น “การปล่อยชั่วคราว” คือ การประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาระหว่างถูกดำเนินคดี กล่าวคือ เมื่อบุคคลหนึ่งถูกจับมาหรือถูกเรียกมาควบคุมไว้ในฐานะผู้ต้องหาหรือถูกขังไว้ในฐานะจำเลย ตามปกติแล้วก็จะต้องถูกควบคุมหรือกักขังไว้ตลอดเวลาที่มีการสอบสวน ได้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา แต่กฎหมายเปิดโอกาสให้บุคคลนั้นๆ ได้รับการปล่อยตัวไปชั่วคราวได้คือการประกันตัว¹⁰ อันเป็นการให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ต้องถูกกักขังหรือคุมตัวให้ได้รับเสรีภาพไปได้ตามระยะเวลาที่มีกำหนด อันเป็นมาตรการทางกระบวนการยุติธรรมที่ผ่อนคลายการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกจับหรือถูกควบคุมระหว่างการพิจารณา ไม่ว่าจะขึ้นชั้นพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ และในชั้นศาล สามารถทำได้ตั้งแต่ที่ผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดเริ่มถูกควบคุมตัวตลอดไปจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ซึ่งอาจเป็นการให้ปล่อยชั่วคราวไปโดยไม่มีประกัน หรือการให้ปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน หรือให้ปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้

⁸ คณิศ น.น.ร. *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2538. หน้า 129.

⁹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์และคณะ. “สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย”. ในรายงานการวิจัย. มกราคม 2529. หน้า 253.

¹⁰ นิพนธ์ ใจสำราญ. *การปล่อยชั่วคราว: มาตรการผ่อนคลายการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างการดำเนินคดีในศาลยุติธรรมไทย*. รายงานการอบรมหลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. 2558. หน้า 4.

2. แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว ตามมาตรฐานสากล

สิทธิเป็นอำนาจของบุคคลในอันที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการหรืองดเว้นกระทำการใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะเจาะจงให้เกิดประโยชน์แก่ตน เสรีภาพ คือ อำนาจของบุคคลในอันที่จะกำหนดตนเอง (Self-Determination) หรือเป็นอำนาจของบุคคลที่จะกระทำหรือไม่กระทำการใดก็ได้ตามที่ตนประสงค์และมีผลให้เกิดหน้าที่กับบุคคลอื่นที่ต้องละเว้นการกระทำใดๆ ที่เป็นอุปสรรคขัดขวาง การใช้เสรีภาพของบุคคลนั้น ตามหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ (common law) รางหลักเรื่องของสิทธิว่า กฎหมายสร้างสิทธิ (right) และกำหนดหน้าที่ (duty) สิทธิทุกอย่างทำให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่นที่จะต้องเคารพ หากมีการละเมิดสิทธิของบุคคลแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของรัฐในการที่จะต้องหาทางแก้ไขและเยียวยา¹¹

แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน (Human rights) และการเรียกร้องให้บุคคลมีสิทธิเสรีภาพ มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยแนวคิดนี้ได้รับอิทธิพลมาจากนักคิดฝ่ายกฎหมายธรรมชาติ ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลว่า ผู้ปกครองนั้นจะต้องได้รับอำนาจการปกครองมาจากผู้อยู่ใต้ปกครอง และบุคคลในสังคมย่อมมีสิทธิเสรีภาพและสามารถที่จะเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของตน ซึ่งสิทธิเหล่านี้เป็นของบุคคลทุกคนในสังคมที่ไม่มีผู้ใดจะมายับยั้งหรือพรากเอาไปได้และรัฐหรือผู้มีอำนาจปกครองจะล่วงละเมิดมิได้ มนุษย์จึงต้องหาทางคุ้มครองป้องกันมิให้ใครมาล่วงละเมิดได้¹² นานาประเทศต่างให้การรับรองหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพอันเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่เป็นมาตรฐานสากล

2.1 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights)

เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948) ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญที่ 3 ได้มีข้อมติรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อันเป็นเอกสารประวัติศาสตร์ในการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรกของโลก และเป็นพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับที่มีอยู่ในปัจจุบัน ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนถือเป็นมาตรฐานที่ประเทศสมาชิกสหประชาชาติได้ร่วมกันจัดทำเพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนทั่วโลก ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้มีลักษณะเป็นกฎหมายจารีต

¹¹ จรัญ โฆษณานันท์. *นิติปรัชญา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2560. หน้า 42.

¹² วันชัย ไทความรู้. *หลักนิติธรรมกับการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา*. การอบรมหลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 4. วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2559.

ระหว่างประเทศ ที่ประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยซึ่งเป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อหลักสิทธิมนุษยชนนี้เป็นอย่างมาก โดยได้มีการนำบทบัญญัติในปฏิญญาสากลฉบับนี้มาเป็นแนวทางในการกำหนดบัญญัติให้เป็นกฎหมายเพื่อดูแลคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนภายในประเทศของตน ให้สอดคล้องต้องกันกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สารสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนั้นประกอบด้วยส่วนอารัมภบทและบทบัญญัติ 30 ข้อ ที่กำหนดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่พึงได้รับ ไม่ว่าจะชายหรือหญิงโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ เช่น สิทธิในการมีชีวิตอยู่ เสรีภาพและความมั่นคงปลอดภัยของบุคคล สิทธิที่จะได้รับมาตรฐานในการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอ สิทธิในการแสวงหาและได้ที่พักพิงในประเทศอื่นเพื่อหนีภัยการประทัดประหาร สิทธิในการมีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็น สิทธิในการศึกษา เสรีภาพในความคิด มโนธรรม และศาสนา สิทธิในเสรีภาพจากการถูกทรมานและการกระทำที่ย่ำยีศักดิ์ศรี โดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องคือ¹³

ข้อ 1 มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิต่างในตน มีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ

ข้อ 3 ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล

ข้อ 7 คนทุกคนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย และทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายที่เท่าเทียมกัน โดยต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติใดๆ กับประชาชนทุกคน และทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายที่เสมอภาคกันจากการเลือกปฏิบัติใด อันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติปฏิญญาสากลนี้ และได้รับความคุ้มครองจากการขู่งให้มีการเลือกปฏิบัติดังกล่าว

ข้อ 8 บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพจากศาลที่มีอำนาจแห่งรัฐ ต่อการกระทำอันฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งตนได้รับตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ข้อ 10 บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมและเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของศาลที่เป็นธรรม มีอิสระและไม่ลำเอียง โดยเปิดเผย ด้วยความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันในการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตนและข้อกล่าวหาอาญาใดต่อตน

ข้อ 11 (1) บุคคลทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ไปจนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมาย และได้รับการพิจารณาคดีที่เปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันที่จำเป็นทั้งปวง สำหรับการต่อสู้คดี (2) จะถือว่าบุคคลใดๆ มีความผิดทางอาญา เนื่องด้วยการกระทำหรือละเว้นใดๆ อันมิได้จัดเป็นความผิดทาง

¹³ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน Universal Declaration of Human Rights*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. 2550. หน้า 12 - 20.

อาญาตามกฎหมายแห่งชาติ หรือกฎหมายระหว่างประเทศในขณะที่ได้กระทำการนั้นไม่ได้ และจะลงโทษอันหนักกว่าที่ใช้อยู่ในขณะที่ได้กระทำความผิดทางอาญานั้นไม่ได้

ข้อ 29 (2) ในการใช้สิทธิและอิสรภาพแห่งตน ทุกคนต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดเพียงเท่าที่มีกำหนดไว้ตามกฎหมายเท่านั้น เพื่อวัตถุประสงค์ของการได้มาซึ่งการยอมรับและการเคารพสิทธิและอิสรภาพอันควรของผู้อื่น และเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการอันสมควรทางด้านศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชน และสวัสดิการทั่วไปในสังคมประชาธิปไตย

(3) สิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ ไม่อาจใช้ขัดต่อวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติไม่ว่ากรณีใดๆ¹⁴

ปรัชญาสากลฉบับนี้ ผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา จะได้รับความคุ้มครองเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยถือว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพและพึงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน การพิจารณาคดีจึงต้องกระทำด้วยความเป็นธรรมและเปิดเผยในกระบวนการยุติธรรมอย่างไม่เลือกปฏิบัติ โดยผู้เสียหายเองก็จะมีสิทธิได้รับการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากการละเมิด ในส่วนของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดก็มีสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว ให้สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ โดยรัฐจะต้องมีการกำหนดข้อกฎหมาย และมีมาตรการต่างๆ ให้มีผลใช้บังคับให้สอดคล้องกับแนวคิดตามปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนฉบับนี้

2.2 กติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR)¹⁵

กติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่มีสาระสำคัญเรื่องการรับรองหลักการอันว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลตามปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่มุ่งในการกำหนดบทบัญญัติและมาตรการต่างๆ ให้กับประเทศสมาชิกในการปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิของประชาชนในประเทศของตน โดยเฉพาะหลักเกณฑ์ในเรื่องสิทธิเสรีภาพและความมั่นคง ซึ่งบุคคลใดจะถูกควบคุม คุมขัง หรือถูกจับกุมโดยมิชอบอันเป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพไม่ได้ เว้นแต่การถูกควบคุม คุมขังนั้นจะมีกฎหมายกำหนดไว้ และผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งหากมีพยานหลักฐานหรือถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดจะต้องได้รับแจ้งข้อหาในทันที หลังจากนั้น จะต้องถูกนำตัวไปสู่การพิจารณาคดี

¹⁴ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. *ปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน Universal Declaration of Human Rights*. หน้า 42.

¹⁵ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง. ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อ 29 ตุลาคม 2539 มีผลใช้บังคับ 29 มกราคม 2540.

ของศาลหรือได้รับการปล่อยตัว โดยมีหลักว่าผู้ถูกจับเหล่านี้จะต้องได้รับการพิจารณาให้ปล่อยชั่วคราวโดยมีการวางหลักประกันไว้เพื่อป้องกันการหลบหนีพอสมควร หากไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวจะต้องแยกผู้ที่ถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดีออกจากผู้ต้องโทษหรือผู้ที่ถูกตัดสินแล้วว่าได้กระทำความผิดตามกฎหมายออกจากกัน และจะต้องปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขังเหล่านี้อย่างเหมาะสม เพราะบุคคลเหล่านี้ได้รับการสันนิษฐานว่ายังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่

กติการะหว่างประเทศ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2519 เป็นเรื่องที่ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สนธิสัญญาฉบับนี้ ได้ตกลงกับรัฐภาคีว่าจะให้ความเคารพสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของบุคคล ความมีเสรีภาพในการที่จะนับถือศาสนาใดๆ ความมีเสรีภาพ สิทธิในชีวิต เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การชุมนุม สิทธิในทางการเมือง และสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ที่ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความเป็นธรรม โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Committee) ซึ่งประเทศไทยได้เป็นภาคีของสนธิสัญญาฉบับนี้ ซึ่งจะมีการติดตามตรวจสอบว่าได้ปฏิบัติตามปฏิญญาสากลฉบับนี้หรือไม่ ดังนั้น รัฐจึงมีหน้าที่ต้องกำหนดกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง ให้มีความสอดคล้องกับบทบัญญัติในสนธิสัญญาดังกล่าว กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ประกอบด้วยวรรคอารัมภบทและบทบัญญัติ 53 ข้อ ซึ่งมีสาระสำคัญแบ่งเป็น 6 ส่วน ดังนี้¹⁶

วรรคอารัมภบท กล่าวถึงพันธกรณีของรัฐด้านสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติ รวมทั้งหน้าที่ของบุคคลที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และได้รับสิทธิทั้งด้านพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน

ส่วนที่ 1 (ข้อ 1) กล่าวถึงสิทธิในการกำหนดเจตจำนงตนเอง (right of self-determination)

ส่วนที่ 2 (ข้อ 2 ถึง ข้อ 5) ได้กล่าวถึงกรณีของรัฐภาคีที่จะต้องรับรองการเคารพและการประกันสิทธิของบุคคล รวมถึงการห้ามการเลือกปฏิบัติใดๆ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทางเชื้อชาติ หรือสีผิว หรือเพศ หรือภาษา หรือศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมือง หรือสัญชาติ หรือสถานะทางเศรษฐกิจ ทางสังคม หรือถิ่นกำเนิด หรือสภาพอื่นใด โดยจะดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติภายในประเทศ รัฐภาคีต้องประกันว่าบุคคลที่ถูกละเมิดจะได้รับการเยียวยา คนทุกคนจะได้รับสิทธิพลเมืองและการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน การลดรอนสิทธิในสถานการณ์ฉุกเฉิน และการห้ามการตีความข้อกำหนดกติกาต่างๆ ในอันที่จะไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพอื่นๆ

¹⁶ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. *หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. 2550. หน้า 15 - 17.

ส่วนที่ 3 (ข้อ 6 ถึง ข้อ 27) ได้กล่าวถึง ส่วนสำคัญที่เป็นสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิที่จะไม่ถูกทรมาน การมิให้บุคคลใดตกอยู่ในฐานะดังทาส สิทธิในการมีชีวิตอยู่ การห้ามจับกุมบุคคลตามอำเภอใจ การปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมต่อผู้ที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ การห้ามจำคุกบุคคลใดในสาเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญา ความมีเสรีภาพในการย้ายถิ่นฐาน การห้ามไม่ให้ใช้บังคับกฎหมายอาญาย้อนหลัง ความเสมอภาคของบุคคลในการใช้กฎหมาย สิทธิในการห้ามแทรกแซงความเป็นส่วนตัว สิทธิการได้รับรองเป็นบุคคลตามกฎหมาย

การมีเสรีภาพทางความคิด เสรีภาพในการแสดงออก การแสดงความคิดเห็น และการห้ามการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงครามหรือก่อให้เกิดความเกลียดชังทางเชื้อชาติ การมีเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคม สิทธิที่จะชุมนุมโดยสันติ สิทธิของชายหญิงที่จะมีครอบครัว การคุ้มครองสิทธิเด็ก สิทธิในการรับรองว่าบุคคลทั้งหลายย่อมเสมอภาคกันตามกฎหมายและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะของพลเมืองทุกคน การรับรองสิทธิของชนกลุ่มน้อยทางเผ่าพันธุ์ ศาสนา และภาษาภายในรัฐ

ส่วนที่ 4 (ข้อ 28 ถึง ข้อ 45) ได้กล่าวถึงการจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ในกติกา รวมถึงหน้าที่ในการเสนอรายงานของรัฐภาคี การยอมรับอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และขั้นตอนในการพิจารณาข้อร้องเรียน

ส่วนที่ 5 (ข้อ 46 ถึง ข้อ 47) ห้ามการตีความไปในทางขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศอื่นๆ รวมทั้งการมิให้ตีความในการที่จะลิดรอนสิทธิที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

ส่วนที่ 6 (ข้อ 48 ถึง ข้อ 53) กล่าวถึงการเข้าเป็นภาคี และการแก้ไขเพิ่มเติมกติกา ระหว่างประเทศฉบับนี้ กำหนดให้ประเทศไทย รวมถึงประเทศอื่นที่เป็นรัฐภาคีตามกติกา ระหว่างประเทศ ได้กำหนดข้อบัญญัติและมาตรการทางกฎหมาย ให้มีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้เสียหาย และมีการปฏิบัติต่อพลเมืองในประเทศให้มีความมั่นใจว่าจะได้รับการคุ้มครองการบำบัดเยียวยาโดยเท่าเทียมกัน ซึ่งจะต้องแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม สามารถเห็นผลได้อย่างชัดเจน โดยให้เกิดความยุติธรรมในกระบวนการของศาล ในส่วนของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาก็จะต้องได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม การถูกควบคุมตัวจะต้องเป็นไปตามคำสั่งศาลและจะต้องควบคุมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีสิทธิในการได้รับการปล่อยชั่วคราว และมีหน้าที่ที่จะต้องมาศาลตามกำหนดนัดทุกนัด และจะต้องปฏิบัติตามผลของคำพิพากษา ซึ่งจะต้องถูกบังคับคดีตามคำพิพากษาด้วย

2.3 มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (ข้อกำหนดโตเกียว)

(United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures (The Tokyo Rules))

สมัชชาใหญ่สหประชาชาติ ได้คำนึงถึงปัญญาสากลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและข้อตกลงสากลเกี่ยวกับพลเมืองและสิทธิเสรีภาพทางการเมืองและข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนอื่นๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิของบุคคลกับข้อขัดแย้งทางกฎหมาย คำนึงถึงมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ซึ่งได้รับการรับรองในการประชุมใหญ่ว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเกี่ยวกับทางเลือกอื่นแทนการจำคุก การรับรองมาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว

ด้วยการออกข้อกำหนดที่เรียกว่า “ข้อกำหนด โตเกียว” ที่เป็นมาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว โดยมีสาระสำคัญที่กำหนดหลักการพื้นฐานที่จะส่งเสริมการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวควบคู่ไปกับมาตรฐานขั้นต่ำในการคุ้มครองบุคคลที่อยู่ภายใต้มาตรการทางเลือกอื่นที่ใช้แทนโทษจำคุก ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดูแลผู้กระทำผิดพร้อมๆ กับการส่งเสริมให้ผู้กระทำผิดได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกพึงใช้และสร้างสมดุลระหว่างสิทธิของผู้กระทำผิด สิทธิของผู้เสียหาย และความปลอดภัยของสังคม รวมถึงการป้องกันอาชญากรรม โดยเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกนำข้อกำหนดไปใช้และปฏิบัติ ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกที่ได้มีการนำหลักการมาตรการไม่ควบคุมตัวมาใช้ปฏิบัติ ซึ่งมีข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ส่วนที่ 1 หลักการทั่วไป

ข้อ 1 ข้อกำหนดโตเกียวกำหนดหลักการพื้นฐานที่จะส่งเสริมการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวควบคู่ไปกับมาตรฐานขั้นต่ำ ในการคุ้มครองบุคคลที่อยู่ภายใต้มาตรการทางเลือกอื่นที่ใช้แทนโทษจำคุก เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้นในการบริหารจัดการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดูแลผู้กระทำผิดพร้อมๆ กับการ ส่งเสริมให้ผู้กระทำผิดได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม ทั้งยังเป็นการสร้างสมดุลระหว่างสิทธิของผู้กระทำผิด สิทธิของผู้เสียหาย และความปลอดภัยของสังคม รวมถึงการป้องกันอาชญากรรม โดยประเทศสมาชิกพึงพัฒนาให้มีมาตรการไม่ควบคุมตัวนั้นไว้ในระบบกฎหมายของตนเพื่อเป็นทางเลือกอื่นๆ และเพื่อลดการใช้โทษจำคุกกับพึงพัฒนานโยบายการบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้มี

ความเหมาะสม ซึ่งจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและการให้สังคมมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนการบำบัดแก้ไขผู้กระทำผิด¹⁷

ข้อ 2. ขอบเขตของการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัว หลักเกณฑ์ตามข้อกำหนดโตเกียวฉบับนี้ให้ใช้กับบุคคลทุกคนที่อยู่ระหว่างดำเนินคดี พิจารณาคดี หรือลงโทษ หรือตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งต่อไปมาตรฐานฉบับนี้จะเรียกโดยย่อว่า “ผู้กระทำผิด” ไม่ว่าจะบุคคลดังกล่าวจะเป็น ผู้ต้องสงสัย ผู้ถูกกล่าวหา หรือนักโทษก็ตาม โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติ สีผิว เพศ อายุ ภาษา ศาสนา ความคิดทางการเมืองหรือความคิดเห็นทางอื่น แหล่งกำเนิดทางชาติหรือสังคม สถานะทางทรัพย์สิน กำเนิดหรืออื่นใด ระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาควรจัดให้มีมาตรการไม่ควบคุมตัว ให้มีความหลากหลายและมีขอบเขตที่กว้างขวาง ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนการฟ้องร้องไปจนถึงขั้นตอนหลังมีคำพิพากษาลงโทษแล้ว โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับลักษณะและความร้ายแรงของความผิด บุคลิกภาพและภูมิหลังของผู้กระทำผิด การคุ้มครองสังคม และการหลีกเลี่ยงการใช้โทษจำคุกโดยไม่จำเป็น จัดให้มีการใช้มาตรการดูแลผู้กระทำผิด โดยชุมชนแทนการส่งตัวผู้กระทำผิดไปดำเนินคดีในศาลตามรูปแบบปกติ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย และหลักนิติธรรม การใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวนั้นควรให้สอดคล้องกับหลักการที่ว่า การแทรกแซงเสรีภาพของมนุษย์นั้นพึงกระทำให้น้อยที่สุด การใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวนั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของการลดการใช้โทษจำคุก และลดการใช้มาตรการทางอาญานั้นโดยตรง ซึ่งเป็นแนวทางที่นำมาใช้แทนที่หรือลดการที่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะเข้าไปจัดการกับการกระทำผิดทั้งหมด¹⁸

ข้อ 3 แนวทางกฎหมายในการคุ้มครอง กำหนดให้มีคำนำ คำจำกัดความ และการบังคับใช้ของมาตรการไม่ควบคุมตัวนั้นพึงมีการบัญญัติไว้ในกฎหมาย การเลือกจะใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวให้ประเมินตามหลักเกณฑ์ที่คำนึงถึงลักษณะและระดับความร้ายแรงของความผิด บุคลิกภาพและภูมิหลังของผู้กระทำความผิด วัตถุประสงค์ของการลงโทษ และสิทธิของผู้เสียหาย ศาลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ให้ใช้ดุลยพินิจที่เหมาะสมในทุกขั้นตอนของการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าใช้ความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ และโดยสอดคล้องกับหลักนิติธรรม การจะใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวในขั้นตอนก่อนการพิจารณาคดีหรือแทนการดำเนินคดีในศาล ปกตินั้นพึงได้รับความยินยอมจากผู้กระทำผิดนั้นก่อนคำพิพากษาที่ให้ใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวนั้น ควรให้ผู้กระทำผิดมีสิทธิอุทธรณ์ได้ ผู้กระทำผิดมีสิทธิร้องขอต่อศาลหรือเรียกเรื่อง

¹⁷ กรมคุมประพฤติ. มาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (ข้อกำหนดโตเกียว). กระทรวงยุติธรรม. 2550. หน้า 6.

¹⁸ เรื่องเดียวกัน. หน้า 8.

ต่อองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ เพื่อตรวจสอบกรณีที่ถูกกระทำผิดเห็นว่าตนถูกระทบสิทธิจากการที่ถูกบังคับใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวนั้นได้ มีกลไกที่เหมาะสมสำหรับการแก้ไขเยียวยา ที่เป็นไปได้เมื่อเกิดเหตุการณ์การกระทบสิทธิใดๆ อันสืบเนื่องมาจากการที่มีการไม่เคารพต่อสิทธิมนุษยชนนั้น มาตรการไม่ควบคุมตัวนั้นจะต้องไม่มีการใช้วิธีทดลองทางการแพทย์หรือทางจิตวิทยา หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงอันตรายโดยไม่สมควรต่อร่างกายหรือสภาพจิตใจของผู้กระทำผิด ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้กระทำผิดที่จะถูกใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวนั้นจะต้องได้รับการคุ้มครองอยู่เสมอ ในการกำหนดมาตรการไม่ควบคุมตัวนั้นจะต้องไม่ทำให้ผู้กระทำผิดถูกจำกัดสิทธิหนักกว่าโทษปกติที่พึงได้รับแต่แรกหากไม่มีการใช้มาตรการดังกล่าวนี้¹⁹

ข้อ 4. การตีความตามข้อกำหนดโตเกียวจะต้องไม่ขัดแย้งกับมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อนักโทษ มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชน หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุกหรือหลักเกณฑ์และมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนพื้นฐานของบุคคลดังกล่าว²⁰

ส่วนที่ 2 ขั้นตอนก่อนชั้นพิจารณาคดี (ข้อ 5 – ข้อ 6) ตำรวจ อัยการ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาพึงที่จะยุติการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำผิดได้ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าการดำเนินคดีอาญาต่อไปไม่เป็นการจำเป็นเมื่อพิจารณาถึงการคุ้มครองสังคม การป้องกันอาชญากรรม การส่งเสริมการเคารพต่อกฎหมายบ้านเมืองและสิทธิของ ผู้เสียหาย ทั้งนี้การพิจารณาว่ามีเหตุผลอันสมควรที่จะยุติการดำเนินคดีหรือไม่นั้นควรมีการจัดทำหลักเกณฑ์และพัฒนาหลักเกณฑ์ภายใต้ระบบกฎหมายนั้น นอกจากนี้ในบรรดาคดีเล็กๆ น้อยๆ ทั้งหลาย อัยการอาจกำหนดมาตรการไม่ควบคุมตัวที่เหมาะสมเพื่อใช้แทนการดำเนินคดีนั้นได้ตามสมควรด้วย²¹ การคุมขังในขั้นตอนก่อนชั้นพิจารณาคดีนั้น ใช้ต่อเมื่อเป็นหนทางสุดท้ายที่ไม่มีวิธีการอื่นที่เหมาะสมกว่าแล้ว โดยในการจะใช้พึงคำนึงถึงความจำเป็นต่อการสอบสวน ความผิดตามข้อกล่าวหาตลอดจนการคุ้มครองสังคมและผู้เสียหายเป็นสำคัญ ทางเลือกอื่นๆ ที่อาจนำมาใช้แทนการคุมขังในขั้นตอนก่อนชั้นพิจารณาคดีนั้นถูกนำมาใช้ตั้งแต่แรกเท่าที่จะกระทำได้ ส่วนการนำเอาการคุมขังในขั้นตอนก่อนชั้นพิจารณาคดีมาใช้นั้นต้องไม่เกินไปกว่าความจำเป็น อีกทั้งพึงปฏิบัติด้วยความเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และอย่างมีมนุษยธรรม ผู้กระทำผิดมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อศาลหรือองค์กรที่

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

²⁰ เรื่องเดียวกัน.

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 11.

มีอำนาจหน้าที่เพื่อตรวจสอบความถูกต้องชอบธรรมของการคุมขังในกรณีที่มีการคุมขังในชั้นตอนก่อนชั้นพิจารณาคดีนั้น²²

ผู้ศึกษาเห็นว่า ข้อกำหนดโตเกียวเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่สมัชชาใหญ่สหประชาชาติคำนึงถึงการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว และการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเกี่ยวกับทางเลือกอื่นแทนการจำคุก โดยกำหนดหลักการพื้นฐานที่ส่งเสริมการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวควบคู่ไปกับมาตรฐานขั้นต่ำ การใช้มาตรการทางเลือกอื่นที่ใช้แทนโทษจำคุก โดยการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวนี้ใช้กับบุคคลทุกคนที่อยู่ระหว่างดำเนินคดีโดยไม่เลือกปฏิบัติ การพิจารณาคดีหรือลงโทษ หรือตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กำหนดให้มีมาตรการไม่ควบคุมตัวให้มีความหลากหลาย ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนฟ้อง ไปจนถึงขั้นตอนที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษแล้ว ให้หลีกเลี่ยงการคุมขังก่อนชั้นพิจารณาการคุมขังในชั้นตอนก่อนชั้นพิจารณาคดีนั้นจะพึงใช้ต่อเมื่อเป็นหนทางสุดท้ายที่ไม่มีวิธีการอื่นที่เหมาะสม หากจะคุมขังต้องคำนึงถึงความจำเป็นต่อการสอบสวน ความติดตามข้อกล่าวหา ตลอดจนการคุ้มครองสังคมและผู้เสียหาย และศาลพึงใช้ดุลยพินิจที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ทั้งนี้ ข้อกำหนดโตเกียวยังมีความสอดคล้องกับพระดำริของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ตามข้อกำหนดกรุงเทพ และนโยบายของกระทรวงยุติธรรม เกี่ยวกับเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ หรือ EM²³ ซึ่งข้อกำหนดโตเกียวหรือมาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว ยังเป็นมาตรฐานสากลที่สำคัญในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน ซึ่งได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติ มาใช้เป็นแนวทางในการดูแลผู้กระทำความผิด เพื่อหลีกเลี่ยงการคุมขังแบบไม่จำเป็น โดยจะมีการนำมาใช้ในการคุมความประพฤติผู้กระทำผิดที่ได้รับการรอการกำหนดโทษ รวมถึงผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ หรือลดการต้องโทษจำคุก ตลอดจนผู้เข้ารับการรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในชุมชน

²² เรื่องเดียวกัน.

²³ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. “สัมมนาวิชาการข้อกำหนดโตเกียวเกี่ยวกับก้าวใหม่ของงานคุมประพฤติ. กันยายน 10 กรกฎาคม 2562. จาก <http://www.probaton.go.th>.

3. แนวคิดทางทฤษฎีปรัชญากฎหมาย

แนวคิดทางทฤษฎีปรัชญากฎหมาย เกี่ยวกับเรื่องสิทธิเสรีภาพของบุคคลมีรากฐานมาจากแนวความคิดสำนักกฎหมายธรรมชาติและสำนักกฎหมายบ้านเมือง โดยสำนักกฎหมายธรรมชาติและสำนักกฎหมายบ้านเมืองมีทฤษฎีที่สำคัญ ดังนี้

3.1 ทฤษฎีสานักกฎหมายธรรมชาติ (The Natural Law Theory)

ทฤษฎีสานักกฎหมายธรรมชาติหรือกฎหมายธรรมชาติเป็นกฎเกณฑ์อุดมคติที่มีขึ้นเพื่อจัดให้เกิดความสมดุลระหว่างปัจเจกชนกับกลุ่มส่วนรวม ระหว่างเสรีภาพส่วนบุคคลกับความเสมอภาคของทุกคน กฎหมายธรรมชาติ หมายถึง กฎหมายที่เกิดจากธรรมชาติมีอยู่แล้วในธรรมชาติและมีอำนาจบังคับตามกฎหมายธรรมชาติ และด้วยเหตุที่ธรรมชาติย่อมเป็นสิ่งสากล และอยู่เหนือมนุษย์ สำนักความคิดนี้จึงเชื่อว่ากฎหมายธรรมชาติอยู่นอกกฎหมายมนุษย์ และใช้ได้ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ โดยกฎหมายธรรมชาติตามทางทฤษฎีแยกความหมายออกเป็น 2 นัย คือ ทฤษฎีแรก เป็นทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติที่ปรากฏในยุคกรีกและยุคโรมัน มีอิทธิพลเรื่อยมาถึงยุคกลาง (ศตวรรษที่ 16) ที่เห็นว่ากฎหมายธรรมชาติเป็นหลักเกณฑ์ของกฎหมายอุดมคติที่มีค่าบังคับสูงกว่ากฎหมายที่มนุษย์บัญญัติขึ้น ดังนั้น กฎหมายใดที่มนุษย์บัญญัติขึ้นซึ่งขัดหรือแย้งต่อหลักกฎหมายธรรมชาติย่อมไม่มีค่าบังคับเป็นกฎหมาย (Lex Injusta Non) ทฤษฎีที่สอง เป็นทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติในยุคปัจจุบัน ถือว่าหลักกฎหมายธรรมชาติเป็นเพียงอุดมคติของกฎหมายที่จะบัญญัติขึ้น ดังนั้นการบัญญัติหรือตรากฎหมายจึงควรให้สอดคล้องกับหลักการของกฎหมายธรรมชาติ กฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับหลักกฎหมายธรรมชาติ อาจถือว่าเป็นกฎหมายที่ไม่มีค่าทางกฎหมายโดยสมบูรณ์ แต่ก็ไม่ถึงกับเป็น โฆษะ หรือ ไม่มีค่าบังคับในทางกฎหมายเสียเลย²⁴

ในยุคสมัยที่บ้านเมืองวุ่นวายสับสน หรือมีปัญหาเรื่องการใช้อำนาจรัฐอย่างไม่เป็นระบบ กฎหมายธรรมชาติดึงดูดใจขึ้นมากกล่าวอ้างจากบรรดาบุคคลผู้ถูกกดขี่ เพื่อการต่อต้านอำนาจรัฐที่ตนเห็นว่าไม่เป็นธรรม กฎหมายธรรมชาติในแง่หนึ่งจึงเสมือนกฎหมายที่คุ้มครองและค้ำประกันสิทธิเสรีภาพแก่ปัจเจกชนทั่วไปในลักษณะที่เป็นพลังความคิดปฏิบัติ สำหรับทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิซึ่งสนับสนุนเรื่องสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ในแง่มุมของสิทธิมนุษยชนตามปรัชญากฎหมายธรรมชาติ ปรากฏให้เห็นชัดตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 18 ดังเห็นในเอกสารที่ประกาศคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลต่างๆ นับแต่ “The English Bill of Rights” ในประเทศอังกฤษ ปี ค.ศ. 1689 คำประกาศอิสรภาพของสหรัฐอเมริกา “American Declaration of Independence” ประเทศสหรัฐอเมริกา

²⁴ จรัญ โฆษณานันท์. นิติปรัชญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2560. หน้า 118.

ในปี ค.ศ. 1776 “Declaration of the Right of Men and citizens” ของประเทศฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1789 ซึ่งตามประกาศคุ้มครองสิทธิเสรีภาพทั้งหมดได้พัฒนาต่อมาเป็น “UN’S Universal Declaration of Human Rights, 1948” ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ “International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, 1966” และ “International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, 1966” ซึ่งมีผลใช้บังคับทั้งสองฉบับตั้งแต่ ค.ศ. 1976 นับแต่นั้นมาการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนใด ๆ ทั่วโลกมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ เนื่องจากประสิทธิภาพของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพอันเปี่ยมล้นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งที่จะก่อให้เกิดสันติภาพขึ้นในสังคมระหว่งประเทศได้²⁵

3.2 ทฤษฎีสถานักกฎหมายบ้านเมือง (The Positive Law Theory)

ทฤษฎีสถานักกฎหมายบ้านเมือง มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้กฎหมายมีความชัดเจน ในเรื่องของการประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และบุคคลอื่นๆ เพื่อให้ทราบถึงการทำกิจกรรมต่างๆ ว่ามีผลในทางกฎหมายเป็นอย่างไร สถานักความคิดนี้ไม่คำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรมทางกฎหมาย นักกฎหมายฝ่ายบ้านเมืองถือว่ากฎหมายที่สมบูรณัใช้ได้จริงคือกฎหมายที่รัฐออกมามีบังคับใช้ (valid)

ทฤษฎีสถานักกฎหมายบ้านเมืองเป็นทฤษฎีความเห็นซึ่งยืนยันว่ากฎหมายเป็นผลผลิตหรือสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยอำนาจปกครอง (อำนาจรัฐ) โดยยืนยันถึงกฎหมายที่รัฐาธิปัตย์ตราขึ้น (Positive law) แยกออกจากจริยธรรมและนโยบายของสังคม และมีแนวคิดว่าคุณธรรม (Justice) คือ ความถูกต้องตามกฎหมาย (Legality) หรืออาจกล่าวได้ว่า คุณธรรมตามกฎหมาย (Justice according to law) ซึ่งหมายถึง การเคารพปฏิบัติตามกฎหมายที่รัฐตราขึ้น²⁶ ซึ่งสาระสำคัญของทฤษฎีนี้มีสมมุติฐานแยกออกเป็น 2 แนว โดยแนวคิดตามองค์ประกอบแรกเห็นว่ากฎหมายมิได้สอดคล้องกับหลักศีลธรรม กล่าวคือ ความสมบูรณัของกฎหมายเป็นเรื่องที่ต้องแยกพิจารณาออกจากความยุติธรรมหรือหลักคุณค่าทางจริยธรรมดังที่ จอห์น ออสติน (John Austin) ได้กล่าวไว้ว่า “การดำรงอยู่ของกฎหมายเป็นคนละเรื่องกับปัญหาความถูกต้องชอบธรรมของกฎหมาย” (The existence of law is one thing; it’s merit of demerit another) ความสมบูรณัของกฎหมายเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ได้ด้วยตัวมันเองจากสภาพบังคับ (Imperative) ที่ปรากฏตามข้อเท็จจริง โดยไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเรื่องคุณค่าทางจริยธรรม ศีลธรรม หรือหลักคุณธรรมใดๆ โดยยืนยันกับข้อเท็จจริง หรือสิ่งที่เป็นอยู่จริง ความสมบูรณัถูกต้องของกฎหมายต้องมีสภาพบังคับ ดังนั้น ทฤษฎีตามแนวคิดนี้จึงเห็นว่ากฎหมายของรัฐาธิปัตย์ไม่อาจเป็นกฎหมายที่อยู่ธรรมได้ เพราะถือว่ากฎหมายที่ออกโดยรัฐาธิปัตย์

²⁵ เรื่องเดียวกัน. หน้า 147.

²⁶ จรัญ โฆษณานันท์. นิติปรัชญา. หน้า 32.

นี่เป็นความยุติธรรมอยู่แล้ว และแนวคิดที่สองเห็นว่า กฎหมายเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นเรื่องคำสั่งของบุคคลผู้มีอำนาจของรัฐ โดยศาสตราจารย์ฮาร์ท (H.L.A.Hart) เห็นว่า กฎหมายเป็นคำสั่ง คำบัญชาของมนุษย์ เป็นสิ่งที่ควรกระทำ และเป็นกฎหมายเกิดขึ้นด้วยความตกลงปลงใจ (Decision) ของมนุษย์ในสังคม²⁷

สำนักกฎหมายธรรมชาติเห็นตรงกันกับสำนักกฎหมายบ้านเมืองว่า กฎหมายเป็นเครื่องกำหนดระเบียบวินัยของสังคม แต่ตามแนวคิดของสำนักกฎหมายธรรมชาตินั้น กฎหมายต้องเป็นธรรมและเป็นกฎหมายที่ดีอีกด้วย

4. หลักการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence)

หลักการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ถือเป็นหลักประกันขั้นพื้นฐานของกฎหมายที่สำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่ง ที่เป็นสิทธิที่มาจากสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ที่ระดับสากลได้มีการรับรองหลักการนี้ไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ข้อ 11 (1) บัญญัติสรุปความได้ว่า “ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมาย ในการพิจารณาคดีที่เปิดเผยซึ่งตนได้รับหลักประกันที่จำเป็นทั้งปวง”²⁸ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแห่งสหประชาชาติ ค.ศ.1966 (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ข้อ 14 (2) ซึ่งกำหนดไว้ว่า “บุคคลทุกคนซึ่งต้องกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาต้องได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด”²⁹ โดยประเทศไทยให้สัตยาบันรับรองกติการะหว่างประเทศ 2 ฉบับดังกล่าว และได้มีการบัญญัติรับรองสิทธินี้ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29 ว่า “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”³⁰ เหตุที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ก็เพราะในการพิจารณาคดีอาญา ศาลเป็นผู้ตัดสินว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ ในคดีอาญามีคู่ความสองฝ่าย คือ ฝ่ายโจทก์และจำเลย โดยโจทก์ในคดีอาญามักจะหมายถึงพนักงานอัยการและตำรวจซึ่งเป็นตัวแทนรัฐที่ดำเนินคดีเพื่อรักษาความสงบของบ้านเมือง

²⁷ เรื่องเดียวกัน. หน้า 34.

²⁸ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 11.

²⁹ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแห่งสหประชาชาติ ข้อ 14

³⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 29.

เมื่อพนักงานอัยการฟ้องจำเลยในคดีใดแล้วเท่ากับว่ารัฐเชื่อไปเกินครึ่งแล้วว่าจำเลยเป็นผู้กระทำ ความผิด เพราะพนักงานอัยการก็คงสั่งไม่ฟ้องคดี ในขณะที่อีกข้างหนึ่งคือจำเลย ซึ่งเป็นผู้ถูก กล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ข้างฝ่ายรัฐซึ่งมีพนักงานอัยการเป็นตัวแทนมีอำนาจบังคับประชาชน กระบวนสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เช่น มีอำนาจค้น มีอำนาจจับ มีอำนาจยึด อาศัย หลักฐานต่างๆ เพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย หากผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งรัฐไม่ยอมมาให้การหรือไม่ยอม ส่งพยานหลักฐานก็จะมีโทษอาญา ในขณะที่ฝ่ายจำเลยไม่มีอาวุธใดในการต่อสู้กับรัฐ หลักสันนิษฐาน ไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์รวมทั้งสิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอื่นๆ เช่น สิทธิในการมีทนายความ และสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์กับตนเอง จึงเป็นความเป็นธรรมพื้นฐานที่ให้กับจำเลยเพื่อใช้ ต่อสู้คดีกับรัฐต่อหน้าศาลที่เป็นกลาง ซึ่งความจริงจะปรากฏออกมาจากกระบวนการที่เป็นธรรม ดังกล่าว

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในหลักการข้อสันนิษฐานว่าบุคคลทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด (presumption of innocence) ดังที่ได้มีการบัญญัติรับรองหลักการนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งหลักการนี้ถือเป็นหัวใจประการหนึ่งในการดำเนินคดีอาญาของทุกประเทศที่ให้ความเคารพใน สิทธิมนุษยชน เนื่องจากหลักการดำเนินคดีอาญานั้นคือการมุ่งนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษ และการลงโทษบุคคลใดจะต้องปรากฏหลักฐานที่ปราศจากข้อสงสัยว่าผู้นั้นกระทำความผิด ดังนั้น ขั้นตอนการปล่อยชั่วคราว จึงเป็นขั้นตอนที่กำหนดขึ้นเพื่อรองรับหลักการนี้ อันเป็นการคุ้มครอง สิทธิเสรีภาพแก่ผู้กระทำความผิด ที่ให้สันนิษฐานว่าบุคคลทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าได้มีคำ พิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด และจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำ ความผิดมิได้

5. แนวคิดรูปแบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ระบบการดำเนินคดีตามรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Process) ในภาคพื้นยุโรปและสหรัฐอเมริกา ได้แบ่งรูปแบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาออกเป็นรูปแบบ การควบคุมอาชญากรรม (The Crime Control Model) และรูปแบบกระบวนการนิติธรรม (The Due Process Model) โดยรูปแบบกระบวนการนิติธรรมนี้มีค่านิยมที่แตกต่างกันในการควบคุมอาชญากรรม และการนำตัวผู้ถูกกล่าวหา มาลงโทษ รูปแบบทั้งสองนี้มีเป้าหมายเดียวกันแต่วิธีการและแนว ทางการดำเนินงานต่างกัน กล่าวคือ

5.1 แนวคิดรูปแบบการควบคุมอาชญากรรม (The Crime Control Model)³¹

แนวคิดรูปแบบการควบคุมอาชญากรรม (The Crime Control Model) เป็นรูปแบบการดำเนินคดีอาญาที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของสังคมที่ให้อยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัยเป็นหลัก โดยมุ่งหมายให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ เพื่อประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ และเน้นประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมในการที่จะสามารถควบคุม กำกับ ดูแล ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ หากกระบวนการยุติธรรมไม่มีประสิทธิภาพสังคมก็จะอยู่อย่างไม่สงบสุขประชาชนก็จะเสื่อมศรัทธาไม่เคารพเชื่อฟังและไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย แต่ผู้ที่เคารพกฎหมายกลับถูกเอารัดเอาเปรียบ และตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมได้รับการล่วงละเมิด ไม่มีความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน การดำรงชีวิตต้องอยู่อย่างหวาดกลัว ทั้งนี้มีความเห็นว่ากระบวนการยุติธรรมจะต้องเป็นหลักประกันต่อสังคม โดยจะต้องมีความรัดกุมและมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นขั้นสืบสวน การจับกุม การฟ้องคดี การดำเนินคดี การพิจารณาพิพากษา และบังคับคดีตามคำพิพากษา³²

โดยแนวคิดนี้มีความเห็นว่า กระบวนการยุติธรรมที่ดีและมีประสิทธิภาพจะต้องจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ โดยผู้กระทำความผิดจะหลุดรอด หลบหนี ไปได้น้อยที่สุด มีความรวดเร็ว แน่นนอน และใช้ทรัพยากรต่ำ³³ การสันนิษฐานว่าผู้ต้องหามีความผิด (Presumption of Guilt) ตามแนวคิดนี้เห็นว่าการที่ผู้กระทำความผิดถูกจับได้ทันทีทันใดในที่เกิดเหตุพร้อมอาวุธที่ใช้กระทำความผิด โดยผู้กระทำความผิดได้ให้การรับสารภาพและมีพยานยืนยันการกระทำความผิดจึงเชื่อได้ว่าผู้นั้นกระทำความผิด การสันนิษฐานความผิดตามรูปแบบนี้เป็นการแสวงหาความจริงในการปราบปรามอาชญากรรมซึ่งกระทำได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ พนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนต้องมีคุณภาพสูง การค้นหาความจริงที่เชื่อถือได้สามารถประเมินความผิดถูกเบื้องต้นโดยจะทำการคัดกรอง (Screening Process) เป็นลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ตามวิธีการที่ถือว่าหลักประสิทธิภาพของการดำเนินคดีควรสิ้นสุดไป ตั้งแต่ขั้นต้นๆ ของกระบวนการ ในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์ก็จะถูกคัดกรองออกไปเพื่อให้ได้รับอิสรภาพในการต่อสู้คดี เช่น ในคดีที่พยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ว่าผู้ต้องหานั้นเป็นผู้กระทำความผิดก็ให้ปล่อยตัวไปแทนที่

³¹ ประธาน วัฒนวนิชย์. การบริหารกระบวนการยุติธรรมขึ้นก่อนการพิจารณาคดี: การศึกษาเปรียบเทียบ, กระทรวงยุติธรรม (บ.ย.ส.). กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการยุติธรรม. 2539. หน้า 19 - 20.

³² จินนิตี หะวานนท์. สิทธิทางวิธีพิจารณาความอาญาตามรัฐธรรมนูญ. หน้า 68 - 69.

³³ ประธาน วัฒนวนิชย์. การบริหารกระบวนการยุติธรรมขึ้นก่อนการพิจารณาคดี: การศึกษาเปรียบเทียบ, กระทรวงยุติธรรม (บ.ย.ส.). หน้า 22.

จะต้องดำเนินการฟ้องร้องคดี และทำการสืบพยานดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีไปจนศาลตัดสินยกฟ้องปล่อยตัวผู้ต้องหาไป ซึ่งเป็นการปลดปล่อยผู้บริสุทธิ์โดยเร็ว ส่วนผู้ที่กระทำความผิดก็จะถูกดำเนินคดีอย่างรวดเร็ว รวดเร็ว และหลุดรอดน้อยที่สุด เช่น การดำเนินคดีต่อผู้ต้องหาที่มีพยานหลักฐานแน่นหนาหรือผู้ต้องหาที่รับสารภาพ แนวคิดรูปแบบนี้มีหลักกว่าจะต้องมีตัวจำเลยมาปรากฏตัวในการดำเนินคดีทุกนัดในระหว่างการพิจารณาคดี โดยหากพิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหากระทำความผิดจริงก็จะมีตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษ รัฐจึงต้องควบคุมตัวผู้กระทำความผิดเหล่านั้นไว้เพื่อป้องกันผู้กระทำความผิดเหล่านั้นไม่ให้หลบหนี หรือไปก่ออันตรายใดๆ ต่อสังคมส่วนรวมขึ้นอีก³⁴

ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) นี้เป็นรูปแบบที่เน้นการส่งเสริมประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยมุ่งควบคุม ระวัง และปราบปรามอาชญากรรมเป็นหลัก โดยขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมนั้นต้องรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ แม้การกระทำของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมนั้นจะกระทบกระเทือนต่อสิทธิของประชาชนก็ตาม แต่เพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวมแล้วยอมทำได้ เช่น ตำรวจสามารถออกหมายจับได้เอง มีอำนาจในการสืบสวนและสอบสวนคดี เพื่อประสิทธิภาพในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ รูปแบบนี้มุ่งเน้นไปที่การควบคุมและปราบปรามอาชญากรรมอย่างเต็มที่ แต่จะไม่ให้ความสำคัญในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล เช่น กระบวนการในการได้พยานหลักฐานมานั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่หากว่าพยานหลักฐานนั้นสามารถที่จะพิสูจน์ถึงความผิดของจำเลยได้ ศาลก็อาจจะรับฟังเพื่อลงโทษจำเลยได้

5.2 แนวคิดรูปแบบกระบวนการนิติธรรม (The Due Process Model)

แนวคิดรูปแบบกระบวนการนิติธรรม (The Due Process Model) นี้ เป็นรูปแบบการดำเนินคดีอาญาที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่เป็นการตรวจสอบมิให้ผู้ต้องหาถูกดำเนินคดีโดยมิชอบ³⁵ แนวคิดนี้เห็นว่า การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ การค้นหาความจริงโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานอัยการที่อาจกระทำการอันเป็นการได้พยานหลักฐานมาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การล่อลวง ชู่เช็ญ หรือสร้างพยานหลักฐานขึ้นมาเพื่อให้ผู้กระทำความผิดนั้นได้รับโทษ เห็นว่าพยานในคดีอาจมีข้อบกพร่องมากมาย เช่น ความมีอคติ การใช้อารมณ์ หรือมีผลประโยชน์อื่นเกี่ยวข้อง หรือความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้คำรับสารภาพของผู้กระทำความผิดที่อาจเกิดจากการถูกข่มขู่ ชักจูงใจ ถูกล่อลวง หรือถูกบังคับด้วยการใช้กำลัง ในการดำเนินคดีที่ถูกต้องจะต้องผ่านการพิจารณาหรือได้สวนข้อกล่าวหาอย่างเป็นทางการและเปิดเผยในศาล โดยต้องยึดถือบทบัญญัติของ

³⁴ อริย์พร กลั่นนุรักษ์. การปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไข. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2545. หน้า 19.

³⁵ ประธาน วัฒนาวณิชย์. เรื่องเดียวกัน. หน้า 22.

กฎหมายเป็นหลัก ไม่ว่าจะมิพยานหลักฐานเพียงใดหากยังไม่ได้รับการวินิจฉัยโดยเปิดเผยในศาล ถือว่าบุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดเหล่านั้นยังคงเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ากระทำความผิดจริง การค้นหาความจริงจึงต้องมีความเป็นกลาง ไม่มีความลำเอียง และเชื่อถือได้

รูปแบบเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เน้นวิธีการแสวงหาพยานหลักฐานที่เชื่อถือได้และต้องชอบด้วยขั้นตอนของกฎหมาย หากเจ้าหน้าที่ไม่ดำเนินไปตามขั้นตอนต่างๆ อย่างครบถ้วนแล้ว ศาลก็อาจใช้ดุลพินิจหรือปล่อยตัวจำเลยไป หรืออาจให้พิจารณาคดีใหม่ได้ ซึ่งความแตกต่างระหว่างรูปแบบการควบคุมอาชญากรรม (The Crime Control Model) กับ รูปแบบกระบวนการนิติธรรม (Due Process Model) รูปแบบควบคุมอาชญากรรมจะมุ่งเน้นที่วิธีการที่ปราบปรามอาชญากรรมอย่างเคร่งครัด ที่มีรูปแบบที่มุ่งเน้นเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยมีได้ค้ำประกันสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำความผิด ซึ่งอาจจะขัดแย้งกับหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพตามหลักการสากล ทั้งนี้เพื่อมุ่งเน้นการควบคุมสังคมเป็นหลัก แต่รูปแบบกระบวนการนิติธรรม เป็นรูปแบบที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ที่มีขั้นตอนการดำเนินกระบวนการยุติธรรมต้องชอบด้วยกฎหมาย โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ดังนั้น การควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในระหว่างการดำเนินคดีในบางครั้งอาจต้องใช้ระยะเวลาที่นานเท่ากับเป็นการลงโทษบุคคลเหล่านั้นล่วงหน้าแล้ว การปล่อยชั่วคราวจึงเป็นการผสมผสานประโยชน์ของการดำเนินคดีอาญาในรูปแบบการควบคุมอาชญากรรม (The Crime Control Model) และระบบการดำเนินคดีอาญาในรูปแบบกระบวนการนิติธรรม (The Due Process Model) เพื่อมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลและคุ้มครองความปลอดภัยของสังคมไปพร้อมกัน³⁶

6. ประวัติความเป็นมาของการปล่อยชั่วคราว

ในการศึกษาประวัติความเป็นมาของการปล่อยชั่วคราวนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของการปล่อยชั่วคราวของต่างประเทศและของประเทศไทย ดังนี้

6.1 ประวัติความเป็นมาของการปล่อยชั่วคราวในต่างประเทศ

การปล่อยชั่วคราวในต่างประเทศได้มีต้นกำเนิดที่ประเทศอังกฤษ มีข้อสันนิษฐานในยุคสมัยกลาง (ประมาณปี ค.ศ.1066) โดยมีหลักว่าการดำเนินคดีอาญาจะต้องมีตัวผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมาปรากฏตัวต่อหน้าศาลในการพิจารณาคดีทุกครั้ง จึงจำเป็นต้องกักขังตัวผู้ถูกกล่าวหา

³⁶ ชัชฎาภา พันธุมจินดา. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพระหว่างการสอบสวน ศึกษากรณีเด็กเป็นผู้ต้องหา. (สารนิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.2552.หน้า 8-10.

ว่ากระทำความผิดไว้ในระหว่างการพิจารณาคดี ทำให้รัฐต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดเหล่านั้นเป็นจำนวนมากและทำให้เกิดปัญหาขึ้นมากมาย เช่น ปัญหาที่มินิกโทสันเรือนจำก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนอาหาร เรือนจำหรือที่คุมขังต่างๆ เต็มไปด้วยเชื้อโรคที่ก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ ทำให้ผู้ถูกกักขังจำนวนมากถึงแก่ความตายก่อนที่การพิจารณาคดีจะเสร็จสิ้น ทำให้การพิจารณาคดีล่าช้าเนื่องจากผู้พิพากษาต้องใช้เวลาในการเดินทางมาก ที่สำคัญบางคนคิดว่าจะมีการพิจารณาคดีเสร็จสิ้นแล้วผลปรากฏว่าหากผู้นั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ต้องถูกกักขังอยู่โดยไม่มีความคิดจนกว่าศาลจะมีคำตัดสินปล่อยตัวไป³⁷

จากปัญหาดังกล่าว เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและเพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐในการที่จะต้องรับภาระดูแลจำเลยที่ถูกควบคุมตัว จึงเกิดแนวคิดการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยในระหว่างการพิจารณาคดี โดยในตอนแรก Sheriff³⁸ (เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองทำหน้าที่คล้ายตำรวจมีอำนาจจับกุมคุมขังผู้กระทำความผิดอาญา) เป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอนุญาตให้ประกัน โดยมีเงื่อนไขให้ตัวจำเลยเองหรือบุคคลฝ่ายที่สามที่เชื่อถือได้ให้สัญญาว่าจำเลยเหล่านั้นจะต้องมาปรากฏตัวในวันพิจารณาคดีของศาล หากจำเลยหลบหนีตัวนายประกันเองจะต้องมอบตัวเองเป็นจำเลยแทน ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาจากการมอบตัวเองเป็นประกันแทนจำเลยก็เปลี่ยนเป็นการอุทธรณ์เงินประกันแทน ในปี ค.ศ.1275 ได้มีการตรา “Act of Westminster” ขึ้นเพื่อกำหนดอำนาจของ Sheriff³⁹ ในการให้ประกัน โดยต่อมาอำนาจในการให้ประกันนั้นไปอยู่กับผู้พิพากษาแห่งท้องถิ่น (Justice of the peace) ในปี ค.ศ.1327 ได้พัฒนามาตามลำดับ โดยมีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการประกันตัว 3 ฉบับคือ กฎหมายการจำกัดอำนาจพระมหากษัตริย์ในการสั่งขังบุคคล โดยไม่แสดงเหตุแห่งการสั่ง The Petition of Right 1628 กฎหมายจำกัดอำนาจพระมหากษัตริย์และศาลมิให้กำหนดหลักประกันในการปล่อยตัวจำเลยสูงเกินสมควร⁴⁰ The Bill of Right 1688 กฎหมายที่คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของคนสัญชาติอังกฤษ ซึ่งมีสิทธิได้รับการประกันตัวได้ทั้งก่อนและระหว่างการไต่สวนมูลฟ้อง The Habeas Corpus Act 1679 ซึ่งในปัจจุบันมีกฎหมายหลักที่ใช้ในการประกันตัวคือ The Magistrates Court Act 1952, The Bail Act 1976 และ The Magistrates ‘Court Act 1980⁴¹

³⁷ ชง ลีฟิงธรรม. ความเป็นมาและทฤษฎีว่าด้วยการประกันตัวในประเทศอังกฤษและอเมริกา. วารสาร อัยการ 2. 2522. หน้า 76.

³⁸ อุทัย ธีรญาโต. พจนานุกรมศัพท์ทางกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทิพย์อักษร. 2535. หน้า 81.

³⁹ เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

⁴⁰ ชง ลีฟิงธรรม. ความเป็นมาและทฤษฎีว่าด้วยการประกันตัวในประเทศอังกฤษและอเมริกา. หน้า 77.

⁴¹ อริย์พร กลั่นนุรักษ์. การปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไข. หน้า 13.

6.2 ประวัติความเป็นมาของการปล่อยชั่วคราวในประเทศไทย

กฎหมายลักษณะตระลาการเกิดขึ้นในสมัยอยุธยา ซึ่งเป็นกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ให้อำนาจตระลาการสามารถควบคุม กักขัง และตัดสินคดีความได้ ซึ่งรวมถึงอำนาจในการปล่อยชั่วคราวด้วย โดยจำเลยจะปล่อยชั่วคราวโดยตนเอง หรือบุคคลอื่นก็ได้ซึ่งต้องได้รับความยินยอมจากภรรยาและบุตรโดยการสลักหลังหนังสือค้ำประกันนั้นไว้ หากมีการผิดสัญญาประกันหลบหนีไม่มาศาล สัญญาค้ำประกันนี้จะบังคับเอาสินไหมพินัยจากภรรยาและบุตร ซึ่งเรียกการประกันแบบนี้ว่าเทครัวเรือน⁴²

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีการชำระสะสางกฎหมายที่ใช้อยู่เดิมตั้งแต่สมัยอยุธยา ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้มีการจัดระเบียบให้เป็นหมวดหมู่ เรียกว่า “กฎหมายรัชกาลที่ 1 หรือกฎหมายตราสามดวง”⁴³ กฎหมายตราสามดวงได้รวบรวม “กฎหมายลักษณะตระลาการ”⁴⁴ และ “กฎหมายลักษณะโจร”⁴⁵ เข้าด้วยกัน ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับการประกันตัวไว้ว่าให้ใช้กับคดีอาญาและคดีทุกประเภท โดยพระมหากษัตริย์มอบหน้าที่ให้ตระลาการเป็นพนักงานที่ได้รับคำสั่งให้พิจารณาคดี ตัดสินคดีความ และมีอำนาจควบคุมกักขังผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการประกันตัว ซึ่งการประกันยังคงเป็นแบบเทครัวเรือน⁴⁶ และในการคุมขังผู้ถูกควบคุมจะต้องเสียค่าใช้จ่ายด้วย ไม่ว่าจะเป็นค่าเครื่องนุ่งห่ม อาหาร ยารักษาโรค เป็นต้น โดยตระลาการจะเป็นผู้จัดการดูแลทั้งสิ้น และใช้บ้านของตระลาการเป็นสถานที่ควบคุม⁴⁷

การประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยที่นายประกันหรือผู้ประกันจะต้องยื่นหนังสือหรือคำร้องต่อภูค้ายเสมียน หรือนายพะท่ามระง ⁴⁸ การประกันเป็นแบบเทครัวเรือนกฎหมายมีบทบัญญัติให้ตระลาการรับผู้ประกัน โดยบุตรและภรรยาจะต้องยินยอม หากบุตรและภรรยายินยอมก็จะมีการทำหนังสือร้องขอประกันและสลักหลังหนังสือนั้นไว้เพื่อไปรายงานต่อสภา

⁴² ร.แสงกานต์. *ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 2*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. 2526. หน้า 205.

⁴³ หลวงสุทธีวาทนฤพุดิ. *ประวัติศาสตร์กฎหมายชั้นปริญญาโท*. กรุงเทพมหานคร: ศรีสมบัติการพิมพ์. 2529. หน้า 90.

⁴⁴ เรื่องเดียวกัน หน้าเดียวกัน.

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน.

⁴⁶ ร.แสงกานต์. *ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 2*. หน้า 205.

⁴⁷ กรมศิลปากร. *กฎหมายตราสามดวง*. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร. 2521. หน้า 242.

⁴⁸ พะท่ามระง. ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 หมายถึง ผู้ควบคุมนักโทษพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. ค้นคืน 18 พฤศจิกายน 2563. จาก <https://dictionary.orst.go.th/>

ตระลาการ พร้อมกับไปคูเรือนผู้ประกัน แต่หากบุตรและภรรยาไม่ยินยอมก็จะไม่สามารถประกันได้ การประกันประเภทนี้เป็นการนำบุตรและภรรยาพร้อมด้วยทรัพย์สินมาเป็นหลักประกัน โดยผู้ต้องหาหรือจำเลยจะประกันตนเอง หรือจะให้ญาติพี่น้องหรือบุคคลอื่นมาประกันก็ได้ ซึ่งการประกันอาจจะมีผู้ประกันคนเดียวหรือหลายคน โดยตระลาการจะให้ยึดถือหนังสือประกันเป็นหลักฐาน เมื่อศาลตัดสินคดีแล้วหากแพ้คดีหรือหลบหนี ก็จะบังคับเอาทรัพย์สินที่นำมาวางประกันของผู้ประกันจนกว่าจะได้ครบตามสัญญาประกัน

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการยกเลิกกฎหมายตราสามดวง เนื่องจากกฎหมายตราสามดวงดังกล่าวมีบทกำหนดโทษที่รุนแรงและทารุณ อีกทั้งยังล้าสมัย จึงได้มีการร่างกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาขึ้น โดยอาศัยหลักกฎหมายของประเทศอังกฤษเป็นรากฐานในการร่าง เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความที่มีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ.115”⁴⁹ ซึ่งมีหลักการประกันที่สำคัญสรุปความได้ดังนี้

ให้ผู้พิพากษาผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายออกหมายจับกุมผู้กระทำความผิด หากไม่มีหมายที่ออกโดยผู้พิพากษาแล้วจะจับกุมผู้กระทำความผิดมิได้ เว้นแต่มีการจับกุมในขณะที่ผู้นั้นกำลังกระทำความผิดหรือมีเหตุสงสัยว่ากระทำความผิด⁵⁰ ผู้ถูกจับกุมจะถูกส่งตัวมายังที่กักขัง โดยเจ้าพนักงานจะทำการตรวจสอบประวัติและบันทึกประวัติของผู้ถูกจับไว้ในบัญชี โดยให้จดบันทึกเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ ที่อยู่ ข้อหาในการกระทำความผิด วัน เวลา และสถานที่ในการกระทำความผิด โดยต้องลงชื่อผู้จับหรือชื่อของผู้พิพากษาที่ออกหมายจับไว้ด้วยทุกครั้ง⁵¹ เมื่อจับกุมผู้กระทำความผิดมายังที่กักขังแล้วเจ้าพนักงานต้องมีการไต่สวนผู้ถูกจับภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่จับมา โดยผู้พิพากษาจะพิจาระห์พยานหลักฐาน ข้อกล่าวหา และคำให้การ รวมทั้งซักถามพยานตามกฎหมายลักษณะพยาน เพื่อชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่ามีมูลมากพอที่จะฟ้องหรือไม่ หากไต่สวนไม่ทันภายในเวลา 48 ชั่วโมง จะต้องชี้แจงเหตุแห่งความล่าช้าไว้ทุกครั้ง⁵² หากพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีไม่มีมูลพอที่จะฟ้องก็ให้ผู้พิพากษามีคำสั่งให้ปล่อยผู้ต้องหา นั้นไป แต่ถ้าการให้ถ้อยคำของพยานรับฟังได้ และผู้ต้องหาไม่พินิจก็จะกำหนดวันนัดพิจารณาต่อไป เว้นแต่ จะส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยไปขังไว้เมื่อศาลที่พิจารณาไต่สวนนั้น ไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาความต่อไปได้

⁴⁹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 13. ตอนที่ 5. 3 พฤษภาคม ร.ศ. 115 (พ.ศ. 2412).

⁵⁰ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความที่มีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ.115. มาตรา 1.

⁵¹ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความที่มีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ.115. มาตรา 2.

⁵² พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความที่มีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ.115. มาตรา 3, 4, 5.

แต่จะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวไปก็ได้แล้วแต่จะเห็นสมควร โดยคำนึงถึงความหนักเบาแห่งโทษนั้น แล้วจึงกำหนดวันนัดที่จะส่งคดีนั้นไปยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีต่อไป⁵³

พระราชบัญญัติกระบวนพิจารณาแห่ง ร.ศ.115 ได้ประกาศยกเลิกกฎหมายต่อท้ายพระราชบัญญัติ ร.ศ.117 ซึ่งได้ยกเลิกกฎหมายตราสามดวงบางมาตรา รวมถึงได้ยกเลิกเกี่ยวกับเรื่องการปล่อยชั่วคราวด้วย ในส่วนของการปล่อยชั่วคราวนั้น สรุปได้ดังต่อไปนี้

ได้มีการยกเลิกการประกันแบบเทครัวร์เรอ โดยการประกันให้ประกันได้เฉพาะคดีอาญา โดยให้การประกันทำเป็นหนังสือและหากผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีให้ชดใช้เป็นเงินแทน คดีแพ่งไม่ต้องการประกันตัว เว้นแต่ จำเลยคิดจะหลบหนี หรือไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ศาลก็อาจเรียกประกันได้ตามความเหมาะสมแก่รูปคดี ซึ่งจะประกันด้วยทรัพย์หรือบุคคลก็ได้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีถือว่าผิดสัญญาประกัน ผู้ประกันต้องรับผิดชอบค่าปรับเป็นเงินโดยผู้ประกันมีสิทธิไต่เบี่ยงเอากับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ การจะขอถอนสัญญาประกันสามารถทำได้โดยบอกกล่าวต่อผู้พิพากษาที่ให้ประกัน แต่จะต้องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมาประกันตัวโดยทำสัญญาประกันใหม่และใช้หลักประกันใหม่ก่อนจึงจะขอถอนหลักประกันเดิมได้

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว การประกันตัวหรือการปล่อยชั่วคราวได้มีการเตรียมร่างกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งประกอบด้วยชาวไทยและชาวต่างประเทศ เป็นคณะกรรมการร่างกฎหมาย โดยมีนักกฎหมายชาวฝรั่งเศสชื่อ Mr.Rene A. Guyon หรือนายพิชานู บุญยงค์⁵⁴ ได้ยกร่างกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราว ดังต่อไปนี้

ร่างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 1 ร่างขึ้นในปี พ.ศ.2452 เสนอโดย Mr.Rene A. Guyon ได้ร่างประมวลกฎหมายเกี่ยวกับบทบัญญัติเรื่องการประกันตัวหรือการปล่อยชั่วคราว บัญญัติอยู่ในลักษณะที่ 3 ว่าด้วยการประกันและหลักประกัน (Bail and Securities) โดยมีบทบัญญัติว่าผู้พิพากษาไต่สวนจะเป็นผู้พิจารณาว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะได้รับการประกันตัวหรือไม่ การใดที่จะทำในเรื่องของสัญญาประกันจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้พิพากษาไต่สวนเสียก่อน โดยการประกันตัวหรือการปล่อยชั่วคราวจะประกันเป็นหลักทรัพย์หรือเป็นเงินสดก็ได้ตามที่กฎหมายกำหนด อำนาจของผู้พิพากษาไต่สวนจะสิ้นสุดลงต่อเมื่อผู้ต้องขังถูกฟ้องและถูกขังระหว่างพิจารณาแล้ว

ร่างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 2 ร่างขึ้นในปี พ.ศ.2458 เสนอโดย Mr.Delestree ซึ่งบัญญัติเรื่องการประกันตัวไว้ในบรรพ 4 ลักษณะ 28 โดยมีลักษณะสำคัญ

⁵³ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความที่มีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ.115. มาตรา 6.

⁵⁴ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. อิทธิพลของฝรั่งเศสในการปฏิรูปกฎหมายไทย. เอกสารสัมมนาวิชาการเรื่อง 300 ปี ความสัมพันธ์ไทย-ฝรั่งเศส. กรุงเทพมหานคร. 2527. ห้องประชุมคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เกี่ยวกับการประกันตัว กล่าวคือ การกำหนดวงเงินประกันเป็นดุลยพินิจของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ โดยการประกันตัวนั้นจะประกันได้เฉพาะผู้ต้องหาหรือจำเลยเท่านั้นจะใช้บุคคลอื่นมาประกันไม่ได้ และการประกันทำได้ทั้งในชั้นสอบสวนและชั้นศาล ผู้ที่อาจออกหมายจับจะเป็นผู้ที่มีอำนาจให้ประกันได้ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกคุมขังตามหมายจับแต่ยังไม่ได้ถูกฟ้อง ถ้าความผิดมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี และผู้นั้นมีอาชีพที่แน่นอน มีภูมิลำเนาเป็นหลักแหล่ง เมื่อยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวก็อาจได้รับการปล่อยชั่วคราว การทำสัญญาประกันนั้นเพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมาตามกำหนดนัดของเจ้าพนักงาน และเมื่อมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดจริง หากมีการเรียกตัวแล้วไม่มาศาลโดยไม่มีเหตุอันสมควรถือว่าผิดสัญญาประกันจะริบเงินประกันนั้นเป็นของรัฐ

ร่างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 3 ร่างขึ้นในปี พ.ศ.2460 เสนอโดย Mr.Guyon โดยบัญญัติเรื่องการประกันตัวไว้ในหมวด 6 มีบทบัญญัติที่เป็นสาระสำคัญแตกต่างไปจากร่างฉบับที่ 2 คือ ให้พนักงานอัยการมีอำนาจปล่อยชั่วคราวได้ หากความผิดเกิดในเขตอำนาจของพนักงานอัยการ นอกจากนั้นให้เป็นอำนาจของผู้พิพากษาไต่สวน

โดยผู้ต้องหาหรือจำเลยจะประกันตัวเอง หรือจะให้ผู้อื่นมายื่นประกันให้โดยใช้หลักทรัพย์เป็นหลักประกันก็ได้ และผู้ประกันต้องลงลายมือชื่อในสัญญาประกันด้วย การกำหนดเงินประกันเป็นดุลยพินิจของพนักงานอัยการและผู้พิพากษา

ร่างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่ 4 ร่างขึ้นในปี พ.ศ.2475 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติหลายครั้ง จนเป็นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน โดยร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวมีบทบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการประกันตัวหรือการปล่อยชั่วคราว ดังนี้คือ จะไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในความผิดที่ร้ายแรงในบางข้อหา เช่น ความผิดต่อพระมหากษัตริย์หรือรัฐ ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราความผิดฐานฆ่าตัวตาย แต่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวก็ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจโดยตรง การพิจารณาการปล่อยชั่วคราวใช้อัตราโทษเป็นเกณฑ์ ในชั้นสอบสวนไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานไว้แต่อย่างใด โดยให้ยื่นปล่อยชั่วคราวกับเจ้าพนักงานผู้ออกหมาย ดุลยพินิจในการพิจารณาปล่อยชั่วคราวมีกำหนดไว้เฉพาะแต่ในชั้นศาลเท่านั้น ซึ่งใช้หลักเทียบเคียงกับปัจจุบัน เช่น การพิจารณาความน่าเชื่อถือของผู้ประกัน การพิจารณาตามความหนักเบาแห่งข้อหา เป็นต้น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้มีการประกาศบังคับใช้ เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2478 และได้ใช้มาจนถึงปัจจุบัน โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) พ.ศ.2558 ได้มีการแก้ไขในส่วนที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว

ต่อมาในวันที่ 17 มีนาคม 2562 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 34) โดยมีสาระสำคัญ คือ เพื่อให้การเรียกประกันและหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ควบคู่ไปกับการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่สาธารณชน ไม่ให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวไปสร้างความเดือดร้อนหรือความไม่สงบหรือล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของสุจริตชนในสังคม โดยในมาตรา 110⁵⁵ แก้ไขใหม่โดยให้คดีที่มีอัตราโทษอย่างสูงเกิน 10 ปีขึ้นไป ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวต้องมีประกัน โดยจะมีหลักประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่กรณีมีเหตุจำเป็นศาลอาจใช้ดุลพินิจที่จะสั่งให้มีหลักประกันก็ได้

การปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันในประเทศไทย

สำหรับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันในประเทศไทยนั้น ในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้ปรากฏหลักฐานในกฎหมายพระอัยการลักษณะตระลาการ โดยพระมหากษัตริย์ให้อำนาจตระลาการมีหน้าที่ตัดสินความ ควบคุมกักขังคู่ความซึ่งหมายถึงทั้งโจทก์และจำเลยและมีอำนาจให้ปล่อยชั่วคราวด้วย ซึ่งนายประกันหรือผู้ขอประกันจะเป็นตัวความเองหรือบุคคลอื่นก็ได้ โดยการประกันนั้นจะต้องได้รับความยินยอมจากบุตรและภรรยาซึ่งจะต้องมีการสลักหลังสัญญาค้ำประกันเพื่อใช้ในการบังคับเอาสินไหมพินัยจากบุตรและภรรยาของผู้ประกันหรือนายประกันหากมีการผิดสัญญา เรียกว่า การประกันแบบเทครัวเรือน

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มีการชำระสะสางกฎหมายที่ใช้อยู่เดิมตั้งแต่สมัยอยุธยา ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้มีการชำระกฎหมายเก่าและรวบรวมกฎหมาย ซึ่งกฎหมายในพระอัยการลักษณะตระลาการได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมและประกันตัวไว้ และในสมัยนั้นการประกันตัวหรือการปล่อยชั่วคราวยังใช้กับทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาอีกด้วย⁵⁶ โดยมีการจัดระเบียบให้เป็นหมวดหมู่ เรียกว่ากฎหมายรัชกาลที่ 1 หรือกฎหมายตราสามดวง⁵⁷ กฎหมายตราสามดวงได้รวบรวมเอากฎหมายลักษณะตระลาการและกฎหมายลักษณะโจรผนวกเข้าด้วยกัน ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับการประกันตัวไว้ว่าให้ใช้กับคดีอาญาและคดีทุกประเภท โดยตระลาการเป็นพนักงานที่ได้รับคำสั่งให้พิจารณาคดีซึ่งได้รับมอบอำนาจจากพระมหากษัตริย์ ให้อำนาจและหน้าที่ตัดสินคดีความ การควบคุมกักขังผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการประกันตัว และการประกันยังคงเป็นแบบเทครัวเรือน⁵⁸

⁵⁵ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 34) พ.ศ.2562.

⁵⁶ มนต์ชัย ชนินทรลีลา. *ขอบเขตการใช้ดุลพินิจของศาลในการปล่อยชั่วคราว*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2537. หน้า 10.

⁵⁷ หลวงสุทริวาทนฤพุฒิ. *ประวัติศาสตร์กฎหมายชั้นปริญญาโท*. หน้า 90.

⁵⁸ ร.แสงกานต์. *ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 2*. หน้า 205.

และในการคุมขังผู้ถูกควบคุมจะต้องเสียค่าใช้จ่ายด้วย ไม่ว่าจะเป็นค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่าอาหาร โดยตระลาการจะเป็นผู้จัดการดูแลทั้งสิ้น และใช้บ้านของตระลาการเป็นสถานที่ควบคุม ซึ่งหากคิดค่าเช่าเสียเวลามากก็จะทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้น การประกันตัวหรือการปล่อยชั่วคราวจึงเป็นการแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวได้⁵⁹

ต่อมาได้มีการยกเลิกกฎหมายตราสามดวง ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวนี้มีบทกำหนดโทษที่รุนแรงและทารุณ อีกทั้งยังล้าสมัยอีกด้วย จึงได้มีการร่างกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาขึ้น โดยอาศัยหลักกฎหมายอังกฤษเป็นรากฐาน เรียกว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความที่มีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ.115 (พ.ศ.2439) และประกาศยกเลิกกฎหมายต่อท้ายพระราชบัญญัติ ร.ศ.117 และได้บัญญัติเรื่องการประกันตัวไว้ในมาตรา 6 จึงมีหลักเรื่องของการประกันตัวใหม่ คือ การประกันมิได้เฉพาะคดีอาญาเท่านั้น คดีแพ่งอาจไม่ต้องมีประกัน เว้นแต่เห็นว่าจำเลยไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งหรือคิดจะหลบหนีศาล และการทำสัญญาประกันยกเลิกการประกันแบบเทครัวเรื่อน แต่กำหนดว่าหากผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีผู้ประกันจะต้องยินยอมทำสัญญาเสียเงินแทน และการขอถอนสัญญาประกันทำได้โดยบอกกล่าวแก่ผู้พิพากษาที่ให้ประกัน⁶⁰

การปล่อยชั่วคราวในปัจจุบันสืบเนื่องจากไทยได้เข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1996 ของสหประชาชาติ จึงได้ตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมถึงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่จำต้องบัญญัติให้สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญเช่นกัน ดังเช่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การปล่อยชั่วคราวโดยใช้นุคคลเป็นหลักประกัน คือ เมื่อจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้นุคคลเป็นหลักประกันแล้ว ต่อมาหากปรากฏว่ามีการผิดสัญญาประกันโดยจำเลยหลบหนีไม่ปฏิบัติตามพันธะผูกพันตามสัญญาประกันระหว่างผู้ประกันที่มีต่อศาล ผู้ประกันจะต้องชดเชยเบี้ยปรับตามที่ได้ตกลงไว้ในสัญญาประกัน ซึ่งเบี้ยปรับที่ถูกลงกำหนดให้มีขึ้นหมายถึงการกำหนดประมาณมูลค่าความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหากมีการละเมิดข้อตกลงไม่ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาประกันหรือมีการผิดสัญญาประกันขึ้น การปล่อยชั่วคราวโดยใช้นุคคลเป็นหลักประกันนั้นเกิดความเสียหายในภาครัฐเป็นอย่างมาก รวมถึงทำให้เสียกระบวนการยุติธรรมอันเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

⁵⁹ กรมศิลปากร. *กฎหมายตราสามดวง*. หน้า 242.

⁶⁰ อริย์พร กลั่นนุรักษ์. *การปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไข*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. 2545. หน้า 15 - 17.

7. หลักการบริหาร

หากกล่าวถึงหลักการบริหารแล้ว คำศัพท์ที่ใช้ในเรื่องหลักการบริหารมี 2 คำ คือ การบริหาร (Administration) จะเป็นคำศัพท์ที่นิยมใช้กับการบริหารราชการหรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย และการจัดการ (Management) จะเป็นคำศัพท์ที่นิยมใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชนหรือการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามคำว่า การบริหาร กับคำว่า การจัดการ ใช้แทนกันได้มีความหมายเหมือนกัน

แนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการ (Management Theory) ที่เกิดขึ้นในอดีตและได้รับความนิยมนับจนถึงยุคปัจจุบันนี้ก็คือทฤษฎีที่เรียกว่า “POCCC” ซึ่งหลักทฤษฎีการบริหารจัดการนี้เป็นทฤษฎีที่มีการเชื่อมโยงและส่งผลกัน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติ การจัดโครงสร้าง การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม ทั้งนี้ เพื่อให้การทำงานสมบูรณ์และประสบความสำเร็จ อันเป็นหัวใจ และเป็นวัตถุประสงค์หลักในการทำงานของทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการหรือภาคเอกชน ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาหลักทฤษฎีการบริหารจัดการเพื่อเป็นแนวทางจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน กลุ่มงาน ในการพัฒนาระบบงานยุคธรรมในด้านกรบังคับคดีผู้ประกัน ตลอดจนการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบังคับคดีผู้ประกันมีประสิทธิภาพ ซึ่งทฤษฎีการบริหารจัดการ POCCC มีหลักการ ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการ (Management Theory) ตามแนวทฤษฎีที่เรียกว่า POCCC⁶¹ ผู้ให้กำเนิดทฤษฎีนี้คือ อองรี ฟาโยล (Henri Fayol) วิศวกรเหมืองแร่และนักวิชาการชาวฝรั่งเศสที่มีชื่อเสียง โดยเขาได้สรุปหลักทฤษฎีไว้ว่า “หากวันหนึ่งคุณต้องอยู่ในสภาวะที่ต้องใช้คนจำนวนมากๆ ในการทำงานแล้วละก็ หัวใจของการบริหารจัดการเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายนั้นมีองค์ประกอบ 5 ปัจจัย ด้วยกัน ซึ่งนั่นเป็นที่มาของทฤษฎี POCCC นั่นเอง” ทฤษฎี POCCC นั้นมาจากหน้าที่ 5 ประการ ที่ อองรี ฟาโยล (Henri Fayol) กำหนดขึ้นสำหรับการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งในแต่ละหน้าที่นั้นต่างก็มีความสำคัญในตัวเอง ขณะเดียวกันก็มีการเชื่อมโยงและส่งผลในกันและกัน เพื่อให้การทำงานสมบูรณ์และประสบความสำเร็จอีกด้วย โดยรายละเอียดของหน้าที่ทั้ง 5 ประการ POCCC นั้นมีดังนี้

P – Planning	: การวางแผน
O – Organizing	: การจัดองค์กร
C – Commanding	: การบังคับบัญชาสั่งการ

⁶¹ หลักการบริหาร. ค้นคืน 10 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <https://th.hmote.asia/orgdevelopment/190626-poccc-henri-fayol/>.

C – Coordination : การประสานงาน

C – Controlling : การควบคุม

7.1 หลักการบริหารงานทั่วไป

ปัจจัยสำคัญของการบริหารงานหน่วยงานหรือองค์การต่างๆ จำเป็นต้องมีคนปฏิบัติงาน ผลงานที่ดีจะออกมาได้ต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณภาพและความรับผิดชอบต่อองค์กร หรือหน่วยงานนั้นๆ โดยปัจจัยในการบริหารมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ⁶²

7.1.1 คนหรือบุคคล (Man) เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารงานหน่วยงานหรือองค์การต่างๆ จำเป็นต้องมีคนปฏิบัติงาน ผลงานที่ดีจะออกมาได้ต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณภาพและความรับผิดชอบต่อองค์กร หรือ หน่วยงานนั้นๆ

7.1.2 เงิน (Money) หน่วยงานจำเป็นที่จะต้องมียงบประมาณเพื่อการบริหารงาน หากขาดงบประมาณการบริหารงานก็ยากที่จะบรรลุเป้าหมาย

7.1.3 ทรัพยากรหรือวัสดุ (Material) การบริหารจำเป็นต้องมีวัสดุอุปกรณ์ หรือทรัพยากรในการบริหาร หากหน่วยงานขาดวัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรในการบริหารแล้วย่อมเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน

7.1.4 การบริหารจัดการ (Management) เป็นภารกิจของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาโดยตรง คือ เป็นกลไกและตัวประสานที่สำคัญที่สุดในการผลักดันและกำกับปัจจัยต่างๆ ทั้ง 4 ประการ ให้สามารถดำเนินไปได้โดยมีประสิทธิภาพจนบรรลุเป้าหมายของหน่วยงานตามที่ต้องการ⁶³

การบริหารมีลักษณะเป็นการดำเนินงานที่เป็นกระบวนการ ซึ่งผู้ศึกษาจะนำมาสรุปพอเป็นที่เข้าใจว่า หลักการบริหารงานที่ดีควรประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 9 ประการ คือ⁶⁴

(1) นโยบาย (Policy) หมายถึง นโยบายที่นำมาใช้ในการบริหารงาน ตลอดจนการกำหนดวิธีการของการกำหนดนโยบายด้วย

⁶² สมาน รังสิโยภักดิ์ และสุธี สุทธิสมบุรณ์. *หลักการบริหารเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสวัสดิการ ก.พ. 2523. หน้า 1-5.

⁶³ สมคิด บางโม. *การบริหารองค์การสมัยใหม่*. กรุงเทพมหานคร: 2537. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. อ้างถึงใน ธนาชัย ธีรพัฒน์วงศ์. *ยุทธศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารภาครัฐ*. (รัฐประศาสนศาสตร์คุณูปบัณฑิต). สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. 2561. หน้า 39.

⁶⁴ สมพงษ์ เกษมสิน. *การบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. 2514. หน้า 20-25.

(2) อำนาจหน้าที่ (Authority) หมายถึง การกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนงานและระบบงาน ตลอดจนการมอบหมายอำนาจหน้าที่ในส่วนงานและระบบงานเหล่านั้นด้วย

(3) การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนที่จะดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นสอดคล้องต้องกับนโยบาย การที่จะได้แผนงานที่ถูกต้องจำเป็นต้องอาศัยความรู้ทางวิชาการวางแผนและการคาดการณ์ หรือทำนายเหตุการณ์ในอนาคตด้วย

(4) การจัดรูปงาน (Organizing) หมายถึง การจัดรูปงานของระบบงานต่างๆ ในการจัดรูปงาน โดยได้นำสิ่งต่างๆ ในระบบงานนำมาพิจารณาประกอบด้วย คือ วิธีการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดรูปงาน และวิธีการปฏิบัติงานได้มีความสอดคล้องซึ่งกันและกัน ในการจัดรูปงานดังกล่าว อาจมีการพิจารณาในด้านการควบคุมการปฏิบัติงาน หรือในด้านของการแบ่งงาน เช่น หน่วยงานหลัก (line) หน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) และหน่วยงานสนับสนุน (Auxiliary)

(5) การดำเนินการเกี่ยวกับบุคลากร (Staffing) หมายถึง เป็นการจัดหาบุคคลที่มีความรู้และความสามารถ เพื่อมาบรรจุและแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน และอาจกำหนดมอบหมายกิจกรรมต่างๆ ในการดำเนินการกับบุคลากร เช่น การสรรหาบุคคล การบรรจุและแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง การฝึกอบรม การกำหนดค่าตอบแทน การให้พ้นจากงาน หรือการเลิกจ้าง และการให้บำเหน็จบำนาญการบริหารงาน เช่น ความเป็นผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ และการจูงใจ นอกจากนี้ การอำนวยความสะดวกยังหมายถึงการวินิจฉัยสั่งการ และการมอบอำนาจหน้าที่อันเป็นหลักสำคัญยิ่งในการบริหารด้วย

(6) การประสานงาน (Co-ordination) หมายถึง การประสานงานเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงด้วยดีเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และเพื่อที่จะให้การประสานงานดีขึ้น ตลอดจนแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องต่างๆ นักบริหารจำเป็นต้องศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการประสานงานแบบต่างๆ นอกจากนี้ยังจะต้องจัดให้มีระบบการประสานงานที่ดีในหน่วยงานของตนและกับหน่วยงานอื่นๆ ด้วย สิ่งที่จะช่วยให้การประสานงานดำเนินไปด้วยดีก็คือการติดต่อสื่อสารที่ดี

(7) การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงาน ตลอดถึงการประชาสัมพันธ์ผลงานด้วย กิจกรรมทั้งหมดนี้มีส่วนสัมพันธ์ต่อการติดต่อสื่อสารเป็นอันมาก

(8) การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณและการจัดงบประมาณ ซึ่งเป็นกระบวนการสุดท้ายของการบริหารงานที่สำคัญอีกประการหนึ่ง นักบริหารจะต้องมีความรู้และความเข้าใจระบบงบประมาณกระบวนการในการจัดงบประมาณและการเงิน และวิธีการใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการวางแผนและควบคุมงานด้วย

7.2 หลักการบริหารงานยุติธรรม

หลักการบริหารงานราชการต้องมียุติธรรมหรือปัจจัยต่างๆ ที่เรียกลักษณะเหล่านี้ว่า ปัจจัยเหตุ (Input) หรือสิ่งที่จะใช้ไปในการบริหารงานและจะต้องมีกระบวนการบริหาร (process) เพื่อใช้ปัจจัยเหตุ และเมื่อกระบวนการต่างๆ ดำเนินการไปแล้ว ก็จะได้ผลิตผลหรือสิ่งที่ได้ออกมา (Output)⁶⁵

การบริหารงานยุติธรรมเป็นการบริหารงานราชการอย่างหนึ่ง ก็ย่อมจะต้องใช้ องค์ประกอบหรือปัจจัย ตลอดจนกระบวนการในการบริหารดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ตัวชี้วัด หรือผลสัมฤทธิ์ที่จะได้ออกมาคือ การคุ้มครองป้องกันสังคมด้วยการลดอาชญากรรม อย่างไรก็ตาม ระบบงานยุติธรรมเป็นระบบงานที่ประกอบด้วยระบบงานย่อยหลายระบบ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากระบบงานอื่นๆ และแตกต่างกันในหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างระบบงานยุติธรรมย่อยๆ ด้วยกัน การบริหารงานยุติธรรมจึงมีกระบวนการพิเศษอีกมากมายหลายประการ

ระบบบริหารงานยุติธรรมได้มีการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่กัน โดยชัดเจนและเด็ดขาด คือ การสืบสวน การสอบสวน และการจับกุม เป็นหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าพนักงานตำรวจ ส่วนการฟ้องคดีและการดำเนินคดีในศาลเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการและทนายความ การพิจารณาพิพากษาคดี เป็นหน้าที่ของศาล และการปฏิบัติตามคำพิพากษาเป็นหน้าที่ของกรมคุมประพฤติและกรมราชทัณฑ์ ซึ่งรวมเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Corrections เมื่อพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบงานยุติธรรมในปัจจุบันน่าจะแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะที่เป็นระบบงานควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Establishment) และระบบงานยุติธรรมเป็นระบบย่อยของชุมชน (Criminal Justice as a Community Subsystem) ซึ่งรวมเอาระบบแรกเข้าไว้ด้วย⁶⁶

7.2.1 ระบบงานควบคุมอาชญากรรม

ระบบงานควบคุมอาชญากรรม ได้แก่ ระบบงานที่ว่าด้วยการบังคับใช้กฎหมาย การฟ้องร้องดำเนินคดี การต่อสู้คดี การพิจารณาพิพากษาคดี การลงโทษ และการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องโทษ ให้กลับตนเป็นพลเมืองดี รวมถึงงานต่างๆ ดังกล่าวมานี้ โดยส่วนใหญ่เป็นงานที่ดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ อันมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งต่อการลงโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย

ดังนั้น ระบบงานควบคุมอาชญากรรมนี้พอจะแยกออกให้เห็นว่า

(1) เป็นระบบงานที่ประกอบด้วยงานมากมายหลายอย่างที่จะต้องทำ

⁶⁵ ชูบ กาญจนประกร. *หลักรัฐประศาสนศาสตร์*. เอกสารประกอบคำบรรยาย (โรเนียว). 2506. หน้า 10-12.

⁶⁶ National Advisory Committee on Criminal Justice Standards and Goals. *Criminal Justice System*.

(2) งานต่างๆ ดังกล่าวจะต้องดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวกับงานนั้นๆ เช่น การบังคับใช้กฎหมาย การสืบสวน การสอบสวนและการจับกุม การฟ้องร้องดำเนินคดี และการพิจารณาพิพากษาคดี เป็นต้น

(3) การปฏิบัติงานต่างๆ ดังกล่าว ยกเว้นทนายความ จะต้องทำหน้าที่โดยหน่วยงานของรัฐ

(4) การปฏิบัติงานต่างๆ ดังกล่าวจะต้องมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการลงโทษ เจ้าหน้าที่ของระบบงานต่างๆ ดังกล่าวมานี้ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานอัยการ ทนายความ ผู้พิพากษา พนักงานคุมประพฤติ และเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ ระบบงานยุติธรรมที่เป็นระบบงานควบคุมอาชญากรรมนี้ เป็นระบบงานที่เห็นได้ชัด และเป็นระบบงานที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำทุกวัน

7.2.2 ระบบงานยุติธรรมที่เป็นระบบย่อยของชุมชน

ระบบงานยุติธรรมที่เป็นระบบย่อยของชุมชน หมายความว่า หน่วยงานต่างๆ ในชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งระบบงานในข้อ 7.2.1 เป็นระบบงานยุติธรรม กล่าวคือให้หน่วยงานต่างๆ เหล่านั้นมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของระบบงานยุติธรรมในข้อ 7.2.1 คือ การป้องกันอาชญากรรมและการลดอาชญากรรม ยกตัวอย่างเช่น สถานิติบัญญัติ เมื่อพิจารณาออกกฎหมาย ถึงแม้กฎหมายนั้นจะไม่เกี่ยวข้องกับงานยุติธรรมโดยตรง ก็จะมีผลกระทบต่อการบริหารงานยุติธรรมโดยทางอ้อม หน่วยงานทางบริหารอื่นๆ เช่น การศึกษา การสังคมสงเคราะห์ การบันเทิง และการเยาวชน เป็นต้น มีส่วนสนับสนุนและเป็นส่วนหนึ่งของระบบงานนี้ วัตถุประสงค์ของระบบงานนี้ คือ การสนับสนุนให้ทุกคนปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง ระบบงานนี้มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

(1) การยอมรับว่าการบริหารงานยุติธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการทำหน้าที่ควบคุมสังคมของสถาบันต่างๆ ในชุมชนทั้งหมด แนวความคิดนี้ตรงข้ามกับระบบงานยุติธรรมที่ทำหน้าที่ควบคุมอาชญากรรมที่แยกตัวออกมาเป็นเอกเทศ ในแง่ที่ว่ามองเห็นระบบงานควบคุมอาชญากรรมเป็นส่วนสนับสนุนการควบคุมอย่างไม่เป็นทางการที่ทำโดยครอบครัว โรงเรียน และสถาบันทางศาสนา และทางสังคมอื่นๆ ซึ่งเมื่อร่วมกับสถาบันทางกฎหมายต่างๆ แล้วก็จะประกอบเข้าเป็นโครงสร้างทางสังคมทั้งหมด และในฐานะเป็นระบบย่อยหน่วยงานยุติธรรมต่างๆ จะร่วมกันกับหน่วยงานย่อยอื่นๆ ที่ควบคุมสังคมรับผิดชอบในการที่จะทำให้บุคคลทุกคนหันมาเอาใจใส่กับผลประโยชน์ของชุมชน

(2) เป้าหมายของระบบงาน ไม่ใช่แค่เพียงการควบคุมอาชญากรรมอย่างเดียวอีกต่อไป แต่ทว่าเป็นการส่งเสริมให้ทุกคนปฏิบัติตามกฎหมาย ระบบงานนี้ก็จะถือว่าการบังคับ

ใช้กฎหมายเป็นหนทางสุดท้าย และใช้เฉพาะกับรูปแบบของพฤติกรรมที่ไม่อาจควบคุมโดยการควบคุมอย่างไม่เป็นทางการได้ นอกจากนี้แนวความคิดของระบบนี้ยังชี้แนะว่า การบริหารงานยุติธรรมอาจเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาอาชญากรรม เมื่อมาตรการควบคุมอาชญากรรมก่อให้เกิดผลในทางตรงกันข้าม หรือขัดต่ออุดมการณ์ทางวัฒนธรรมของสังคม เช่น เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมประกอบอาชญากรรมเสียเอง

(3) การรับรู้ขอบเขตของการใช้อำนาจบังคับตามกฎหมาย และของเทคนิคที่ใช้ในการควบคุมอาชญากรรม เป็นอีกลักษณะหนึ่งของระบบงานนี้ การบริหารงานยุติธรรมไม่อาจแก้ไขความยุ่งยากต่างๆ ที่ก่อขึ้นโดยพฤติกรรมเบี่ยงเบนทั้งหมดได้ในระยะยาว แนวความคิดของระบบนี้ คือ พยายามใช้การควบคุมทางกฎหมายให้น้อยที่สุด ในเมื่อการควบคุมพฤติกรรมต่างๆ อย่างไม่เป็นทางการภายในชุมชนแสดงให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพพอ⁶⁷

เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมมีส่วนสัมพันธ์และส่วนที่เกี่ยวข้องต่อเนื่องกัน ถ้าหากมีการเปลี่ยนแปลงในนโยบายการดำเนินงานในระบบหนึ่งระบบใด ผลของการเปลี่ยนแปลงในนโยบายนั้น อาจมีผลกระทบต่อกระบวนงานอื่นๆ ในกระบวนการยุติธรรมด้วยกัน ยกตัวอย่างเช่น ถ้าสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีนโยบายในการปราบปรามอาชญากรรมโดยมีการระดมจับกุมผู้กระทำความผิดอย่างเข้มงวด การดำเนินงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อระบบงานยุติธรรมอื่นๆ เช่น ศาลจะมีคดีมากจนไม่สามารถจะพิจารณาให้เสร็จไปในเวลาอันสมควร และเรือนจำหรือทัณฑสถานของกรมราชทัณฑ์จะมีผู้ต้องขังระหว่างสอบสวนและพิจารณาคดีมากมาจนล้นคุก เป็นต้น ในการบริหารงานยุติธรรมทางอาญามีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน⁶⁸ คือ

(1) ผู้กระทำความผิด (*Offender*) อันประกอบด้วยผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่จะกระทำความผิด แต่เป็นผู้ที่ยังไม่ได้กระทำใดๆ ที่ละเมิดต่อกฎหมายของรัฐ และรวมไปถึงผู้ที่เป็นอาชญากร คือ ผู้ที่ได้กระทำใดๆ ที่ละเมิดต่อกฎหมายของรัฐ

(2) เหยื่ออาชญากรรม (*Victim*) โดยเหยื่ออาชญากรรมแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับปฐมภูมิ ได้แก่ เหยื่อที่เป็นผู้ถูกกระทำโดยตรง ระดับทุติยภูมิ ได้แก่ เหยื่อที่เป็นผู้ที่ใกล้ชิดและได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมโดยอ้อม ระดับตติยภูมิ ได้แก่ ประชาชนในชุมชนที่อยู่บริเวณสถานที่ที่เป็นที่เกิดเหตุอาชญากรรม หรือสังคมโดยรวม

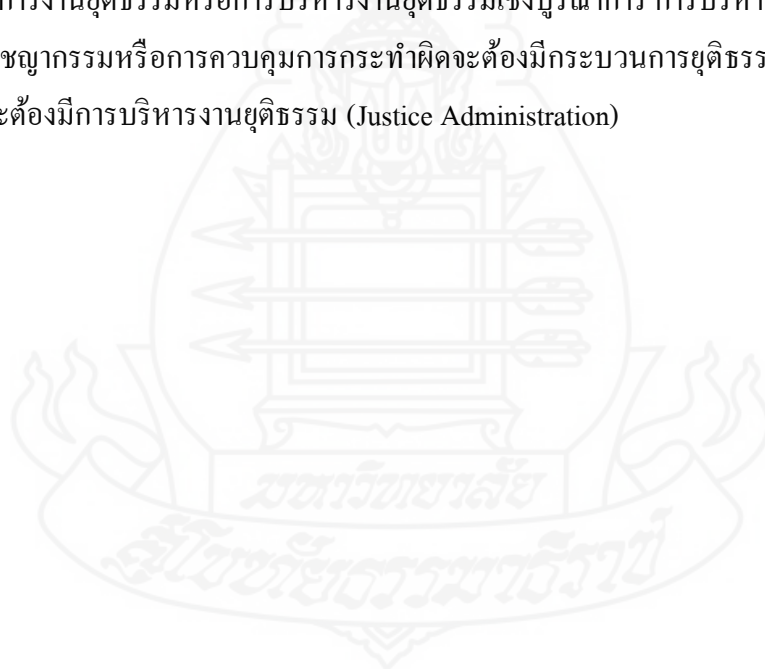
⁶⁷ National Advisory Committee on Criminal Justice Standards and Goals. *Criminal Justice System*. Washington, D.C.:U.S. Government Printing Office. 1973. pp.228-230.

⁶⁸ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. *หลักการและพื้นฐานกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. ค้นคืน 10 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <http://www.humanrightscenter.go.th/>

(3) ระบบงานยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice System) ได้แก่ หน่วยงานตำรวจ หน่วยงานอัยการ หน่วยงานศาล และหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรม รวมถึงหน่วยปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน (Community Base Program) โดยใช้แนวทางยุติธรรมชุมชน ซึ่งจะเป็นการขัดเกลานิสัยความประพฤติเพื่อคืนคนดีสู่สังคม (Re-socialization)

(4) สังคม (Society) อันประกอบไปด้วยภาคประชาชน ภาคเอกชนและภาคสังคม ที่จะเป็นการส่งเสริมการสร้างความร่วมมือในกระบวนการยุติธรรม และมีกระบวนการการป้องกันการทำผิดซ้ำในสังคมด้วยการส่งบุคคลที่พ้นจากกระบวนการยุติธรรมสู่หน่วยงานที่ดูแลต่อในสังคม

เป้าหมายของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีความหลากหลาย โดยอยู่ภายใต้เป้าหมายเดียวกันในกระบวนการยุติธรรม คือ การอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรม ด้วยความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ได้รับความเสมอภาคเป็นธรรม เพื่อเป็นการรักษาความปลอดภัยแก่ชุมชน เป็นการคุ้มครองเหยื่ออาชญากรรม และเพื่อการบูรณาการงานยุติธรรมหรือการบริหารงานยุติธรรมเชิงบูรณาการ การบริหารงานยุติธรรมในการควบคุมอาชญากรรมหรือการควบคุมการกระทำผิดจะต้องมีกระบวนการยุติธรรม และกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีการบริหารงานยุติธรรม (Justice Administration)

บทที่ 3

หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวและการบังคับ ตามสัญญาประกันของกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นการศึกษาหลักกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวจำเลยและการบังคับตามสัญญาประกัน ซึ่งกฎหมายไทยได้ศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. 2548 ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งสำหรับกฎหมายต่างประเทศนั้น ได้ศึกษากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ เนื่องจากกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษนั้น เป็นประเทศที่มุ่งเน้นคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน และมีมาตรการในกระบวนการยุติธรรมในการคุ้มครองสังคมด้วยเช่นกัน อันเห็นได้จากประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการปล่อยชั่วคราวที่รัดกุม มีมาตรการและมีบทลงโทษแก่ผู้ที่หลบหนีระหว่างการปล่อยชั่วคราว อีกทั้งมีหน่วยงานในการติดตามจับกุมจำเลยที่หลบหนีระหว่างการปล่อยชั่วคราว จึงได้ศึกษารายละเอียดของกฎหมายประเทศดังกล่าว เพื่อที่จะได้นำมาวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายไทยต่อไป

1. หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวของประเทศไทย

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560

มาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน”

มาตรา 25 บัญญัติไว้ว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้น ได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อ

ความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีการตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา 29 บัญญัติไว้ว่า “บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี

ในคดีอาญา จะบังคับให้บุคคลให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองมิได้

คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา 53 บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด”

มาตรา 68 บัญญัติไว้ว่า “รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเคร่งครัด ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใดๆ

รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงตลอดถึงการจัดหาทุนความให้”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นกฎหมายที่รับรองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ให้ยังคงเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่นกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดจริง ดังนั้น จะปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหาเสมือนเป็นผู้กระทำผิดไม่ได้ และในการดำเนินคดีนั้น แม้มีความจำเป็นที่จะต้องมีตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนการพิจารณาคดีและการพิพากษาลงโทษของศาลหากปรากฏว่าผู้นั้นกระทำความผิดจริง แต่การจะคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลยได้นั้นจะต้องมีหมายขังของศาล ซึ่งหมายขังนั้นจะออกได้เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงที่มีอัตราโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือมีหลักฐานพอสมควรว่าผู้นั้นน่าจะกระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นน่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น บทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้เพิ่มความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหามากขึ้น โดยห้ามมิให้ คุมขังผู้ถูกกล่าวหาไว้ โดยจะต้องมีการนำเสนอพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้เป็นที่พอใจแก่ศาลตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเสียก่อน ศาลจึงจะมีอำนาจสั่งคุมขังจำเลยในระหว่างการพิจารณาคดีได้ อันเป็นการยืนยันรับรองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาตามรัฐธรรมนูญว่ายังคงเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าศาลจะพิพากษาถึงที่สุด ทั้งเป็นการส่งเสริมความเท่าเทียมกันของบุคคลและการไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลภายใต้กฎหมาย เพราะทุกคนไม่ว่าคนจนหรือคนรวยจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเช่นเดียวกัน เพราะหากผู้ถูกกล่าวหาไม่ถูกคุมขังก็ไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องมาร้องขอประกันตัวต่อศาลอีก และมีโอกาสได้ต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน

สำหรับกรณีที่จำเลยต้องถูกควบคุมตัวหรือถูกคุมขังตามกฎหมายแล้ว กฎหมายได้ให้สิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะร้องขอปล่อยชั่วคราวต่อศาลได้ รัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิของจำเลยนี้ โดยบัญญัติให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ต้องพิจารณาคำขอประกันอย่างรวดเร็วและจะเรียกหลักประกันเกินควรไม่ได้ และถ้าไม่ให้ประกันต้องแจ้งเหตุผลให้จำเลยทราบโดยเร็ว หากวิเคราะห์บทบัญญัติรัฐธรรมนูญนี้จะเห็นได้ว่ามีเจตนารมณ์ชัดเจนว่าให้ปล่อยชั่วคราวระหว่างถูกดำเนินคดีเป็นหลัก การควบคุม คุมขัง เป็นข้อยกเว้น ต้องมีเหตุในการควบคุมจึงจะทำได้ วัตถุประสงค์เพื่อให้มีผลกระทบต่อโอกาสของจำเลยที่จะได้รับอิสรภาพและเพื่อให้จำเลยต้องถูกคุมขังในระหว่างนั้นโดยไม่จำเป็น

1.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บทบัญญัติที่เกี่ยวกับมาตรการหรือหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราวนั้น ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106 - 119 ทวิ โดยกฎหมายได้บัญญัติเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวเริ่มตั้งแต่วิธีการขอปล่อยชั่วคราว ผู้มีสิทธิขอปล่อยชั่วคราว ขั้นตอนในการขอปล่อยชั่วคราว กรณีการผิดสัญญาประกัน และการดำเนินการบังคับคดีผู้ประกัน

ทั้งนี้เพื่อเป็นการบัญญัติรองรับสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว เพราะการปล่อยชั่วคราวถือว่าเป็นมาตรการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งตามสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 29 วรรคสอง “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” โดยมีขั้นตอนและหลักเกณฑ์ในการปล่อยชั่วคราว ดังนี้

1.2.1 การยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย มีดังนี้⁶⁹

1) การยื่นคำร้องขอให้ปล่อยผู้ต้องหาชั่วคราวในระหว่างฝากขัง หากการสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้น พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะนำตัวผู้นั้นมาขออนุญาตศาลฝากขัง

2) การยื่นคำร้องขอให้ปล่อยจำเลยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้น คือ กรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้อง หรือพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการฟ้องจำเลยต่อศาล เมื่อศาลมีคำสั่งประทับฟ้องและหมายเรียกจำเลยให้มารับทราบข้อกล่าวหาและแก้คดี

3) การยื่นคำร้องขอให้ปล่อยจำเลยชั่วคราวในระหว่างพิจารณาคดีของศาลในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาคัดสิน ลงโทษกักขังหรือจำคุกจำเลยตามคำพิพากษา และจำเลยมีความประสงค์ขอปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ หรือระหว่างฎีกา

4) การยื่นคำร้องขอให้ปล่อยบุคคลที่ถูกกักขังหรือจำคุกชั่วคราวในกรณีอื่น เช่น ในคดีแพ่งที่ถูกหนีตามคำพิพากษาจงใจขัดขืนคำบังคับ ไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 300 ที่มีบทบัญญัติในกรณีพยานที่ขัดขืนหมายศาลจงใจไม่มาศาลตามหมายเรียกและศาลออกหมายจับฐานขัดหมายศาล หรือกรณีละเมิดอำนาจศาล เป็นต้น⁷⁰

1.2.2 บุคคลที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106 ได้บัญญัติในเรื่องเกี่ยวกับผู้ที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ดังนี้

- 1) ผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือผู้ที่ถูกกักขังหรือจำคุกในกรณีอื่น
- 2) ผู้ที่มีส่วนได้เสียหรือเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือผู้ที่ถูกกักขังหรือจำคุกในกรณีอื่น เช่น ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ญาติพี่น้อง สามเณร ภรรยา บุคคลที่เกี่ยวข้อง

⁶⁹ สำนักประธานศาลฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรม. คู่มือการปล่อยชั่วคราว กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์. 2549. หน้า 1

⁷⁰ สำนักประธานศาลฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรม. คู่มือการปล่อยชั่วคราว กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์. 2549. หน้า 2.

กัน โดยทางสมรส ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง หรือบุคคลอื่นที่ศาลเห็นว่ามีความเกี่ยวพันใกล้ชิด เสมือนเป็นญาติพี่น้อง หรือผู้ที่มีความเกี่ยวพันในทางอื่นที่ศาลเห็นสมควร

กรณีที่เป็นนิติบุคคล เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด ในกรณีผู้ต้องหาหรือ จำเลยเป็นกรรมการ ตัวแทน ผู้แทน หุ้นส่วน พนักงานหรือลูกจ้างของนิติบุคคลนั้น⁷¹

1.2.3 หลักประกันที่ใช้ในการขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 114

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 114 บัญญัติเกี่ยวหลักประกัน ที่สามารถยื่นขอลปล่อยชั่วคราวได้มี 3 ชนิด คือ

1) หลักประกันที่เป็นเงินสด
 2) หลักประกันที่เป็นทรัพย์สิน เช่น โฉนดที่ดิน หนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 หรือ น.ส.3 ก.) สลากออมสินหรือสลากออมสินพิเศษ พันธบัตรรัฐบาล หรือสลากออมทรัพย์ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตัวแลกเงินที่ธนาคารเป็นผู้จ่ายและธนาคารผู้จ่ายได้รับรองตลอดไปแล้ว ตัวสัญญาใช้เงินที่ธนาคาร เป็นผู้ออกตัว หรือเช็คที่ธนาคารเป็นผู้สั่งจ่าย (แคชเชียร์เช็ค) หรือเช็คที่ธนาคารรับรองแล้ว เงินฝาก ธนาคารที่เป็นเงินฝากประจำที่ธนาคารมีหนังสือรับรอง หรือหนังสือที่บริษัทประกันภัยรับรอง เป็นต้น

3) หลักประกันที่เป็นบุคคลโดยใช้ตำแหน่งเป็นประกันหรือหลักประกัน ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

(1) ในส่วนราชการ ตามระเบียบกระทรวงการคลัง เป็นเรื่องของการช่วยเหลือ ข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้องหาในคดีอาญา

(2) หลักประกันที่เป็นบุคคลต้องเป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่ราชการ ผู้บริหาร ราชการส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารพรรคการเมือง สมาชิกรัฐสภา พนักงานรัฐวิสาหกิจ สมาชิกสภาท้องถิ่น พนักงานองค์กรส่วนท้องถิ่น ทนายความ ทั้งนี้ หลักประกันที่เป็นบุคคลดังกล่าวต้องเป็นผู้ที่มีความ เกี่ยวพันใกล้ชิดกับผู้ต้องหาหรือจำเลย⁷² กรณีเป็นผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ญาติพี่น้อง สามีหรือภรรยา หรือมีความเกี่ยวพันกันในทางสมรส เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือบุคคลที่ศาลเห็นว่าเป็นผู้ที่มี ความเกี่ยวพันใกล้ชิดเสมือนเป็นญาติพี่น้อง หรือมีความเกี่ยวพันกันในทางอื่นตามที่ศาล

⁷¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 3.

⁷² ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกัน หรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2548 ข้อ 7.

เห็นสมควร⁷³ โดยหลักประกันประเภทนี้สามารถทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน 10 เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน⁷⁴

(3) กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ซึ่งการกระทำความผิดนั้นเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือใช้ใบประกอบวิชาชีพ หรือการปฏิบัติงานในสายอาชีพนั้น สามารถใช้ตำแหน่งของตนเองเป็นหลักประกันได้ ซึ่งจะทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน 15 เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน⁷⁵ เช่น แพทย์ พยาบาล เกษัชกร ทนายความ ครูหรืออาจารย์ วิศวกร สถาปนิก ผู้สอบบัญชี ผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านสื่อสารมวลชน หรือผู้ประกอบวิชาชีพอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร

(4) ในข้อหาหรือฐานความผิดไม่ร้ายแรง ศาลอาจพิจารณาอนุญาตให้ผู้บุกรุกของผู้กระทำความผิดนั้นขอลดชั่วคราวได้โดยไม่ต้องวางหลักประกัน

(5) กรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นนิติบุคคล กรรมการ ตัวแทน ผู้แทนหุ้นส่วน พนักงานหรือลูกจ้างของนิติบุคคลนั้น

1.2.4 หลักเกณฑ์การนำหลักประกันต่าง ๆ มาใช้ในการขอลดชั่วคราว

1) การใช้หลักประกันที่เป็นโฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 หรือ น.ส.3 ก.) หรือหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด จะต้องมียอดเงินประกันราคาประเมินที่ดินรับรองโดยเจ้าพนักงาน ออกให้โดยสำนักงานที่ดิน หรือที่ว่าการอำเภอที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่แล้วแต่กรณี

2) การใช้หลักประกันที่เป็นเงินฝากธนาคาร ต้องเป็นบัญชีประเภทเงินฝากประจำ โดยต้องมีหนังสือรับรองยอดเงินฝากคงเหลือสุทธิที่เป็นยอดเงินปัจจุบันจากธนาคารที่เป็นเจ้าของบัญชีนั้น พร้อมทั้งต้องระบุข้อความว่าธนาคารจะไม่ให้ถอนเงินในบัญชีดังกล่าวไปจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น

3) การใช้หลักประกันที่เป็นบุคคล ต้องมีหนังสือรับรองจากหน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดรับรองสถานะความเป็นข้าราชการ โดยระบุตำแหน่งและระดับอัตราเงินเดือนปัจจุบัน โดยต้องมีข้อความระบุให้ชัดเจนว่าจะนำไปประกันตัวใคร ข้อหาอะไรที่ศาลไหน และต้องแจ้งว่ามีได้มีการใช้ตนเองเป็นหลักประกันหรือทำสัญญาประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในคดีอื่นที่ศาลนี้หรือศาลอื่นอีก

4) การใช้หลักประกันที่เป็นสังหาริมทรัพย์ เช่น รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ จะต้องนำรถมาให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำประกันตรวจสอบสภาพและประเมินราคาก่อน เมื่อทำสัญญาประกัน

⁷³ เรื่องเดียวกัน ข้อ 7 วรรคสอง.

⁷⁴ เรื่องเดียวกัน ข้อ 11.2 (2).

⁷⁵ เรื่องเดียวกัน ข้อ 12.

แล้วต้องส่งมอบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์หรือคู่มือจดทะเบียนรถจักรยานยนต์ไว้ให้เป็นหลักประกันต่อศาล (แต่ปัจจุบันศาลมักจะไม่นับหลักประกันประเภทนี้ เนื่องจากเป็นหลักประกันที่ไม่น่าเชื่อถือ)

5) การใช้หลักประกันที่เป็นอาคารหรือบ้านที่อยู่อาศัย ผู้ขอประกันต้องมีภาพถ่ายอาคารหรือบ้านที่อยู่อาศัย และให้ก้านัน หรือผู้ใหญ่บ้านที่บ้านพักนั้นตั้งอยู่เป็นผู้รับรองการมีอยู่ของอาคารหรือบ้านที่อยู่อาศัยนั้น พร้อมแนบสำเนาบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองด้วย

6) กรณีผู้บุกรุกซึ่งเป็น บิดาหรือมารดาเป็นผู้ยื่นคำร้องขอประกันตัวบุตรที่เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย ต้องมีหลักฐานยืนยันว่าเป็นบุตร ซึ่งศาลอาจจะให้ประกันตัวได้โดยไม่ต้องวางหลักประกัน

1.2.5 หลักเกณฑ์ในการมอบอำนาจให้บุคคลอื่นมาขอปล่อยชั่วคราว

ผู้ประกันที่เป็นเจ้าของหลักทรัพย์ที่ประสงค์ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว แต่ไม่สามารถมาดำเนินการด้วยตนเองได้ และมีความประสงค์จะมอบอำนาจให้บุคคลอื่นยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวแทน จะต้องมีหนังสือมอบอำนาจตาม ป.วิ.พ.มาตรา 47 ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 15 โดยผู้มอบอำนาจจะต้องแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐและสำเนาทะเบียนบ้านของตนเองมาด้วย ทั้งนี้ หนังสือมอบอำนาจต้องทำ ณ ที่ว่าการอำเภอโดยผู้อำนาจเขตหรือผู้รักษาราชการแทนลงลายมือชื่อพร้อมทั้งประทับตราประจำตำแหน่งเพื่อรับรองการมอบอำนาจนั้น ทั้งนี้ ในกรณียื่นคำร้องขอประกันตัวครั้งแรก บางกรณีศาลอาจจะให้ผู้เป็นเจ้าของหลักประกันมายื่นคำร้องด้วยตนเองโดยไม่ให้มอบอำนาจให้บุคคลอื่นมายื่นคำร้องขอประกันตัวแทน และบางกรณีศาลก็อาจอนุญาตให้ประกันได้เฉพาะญาติพี่น้อง หรือผู้ที่มีความเกี่ยวพันกัน โดยใกล้ชิด เพื่อป้องกันการหลอกลวงเอาทรัพย์สินของบุคคลอื่นมาประกันตัวเพื่อแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย

1.2.6 เอกสารที่ต้องใช้ในการขอปล่อยตัวชั่วคราว

1) บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรข้าราชการ หรือบัตรแสดงฐานะอาชีพ การงาน พร้อมทะเบียนบ้านของจำเลยและผู้ขอประกัน พร้อมสำเนา

2) หลักทรัพย์ที่ใช้ในการยื่นคำร้องขอประกันตัว เช่น สมุดเงินฝากประจำ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) พร้อมสำเนา เงินสด เป็นต้น

3) หนังสือรับรองราคาประเมินที่ดินที่เจ้าพนักงานที่ดินเป็นผู้รับรอง

4) กรณีขอประกันตัวด้วยบุคคล ต้องมีหนังสือรับรองเงินเดือน สลิปเงินเดือนของผู้ประกัน จากหน่วยงานต้นสังกัดหรือนายจ้าง

5) กรณีขอประกันตัวโดยใช้สมุดเงินฝากประจำ ต้องมีหนังสือรับรองยอดเงิน
ในบัญชีปัจจุบันจากธนาคาร

6) กรณีผู้ขอประกันมีคู่สมรสต้องมีหนังสือยินยอมของคู่สมรสแนบมาด้วย

1.2.7 การยื่นคำร้องขอถอนหลักประกันในการขอลปล่อยชั่วคราว

การถอนหลักประกันการขอลปล่อยชั่วคราว มีดังต่อไปนี้ คือ

1) ผู้ประกันประสงค์ขอนำส่งตัวจำเลยต่อศาล และขอถอนหลักประกัน
เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตแล้ว ผู้ประกันจึงหมดหน้าที่ความรับผิดชอบตามสัญญาประกัน

2) กรณีที่จำเลยมีพฤติการณ์หลบหนี หรือจะไปข่มขู่พยาน โจทก์สามารถ
ยื่นคำร้องขอให้ถอนหลักประกันได้ ในกรณีนี้ศาลจะนัดโจทก์ จำเลย และผู้ประกัน มาเพื่อสอบ
ข้อเท็จจริง หากผลการสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่าพฤติการณ์ของจำเลยเป็นดังที่โจทก์ยื่นคำร้อง ศาลก็
จะมีคำสั่งถอนหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวนั้น

3) ศาลอาจมีคำสั่งถอนหลักประกันได้ ในกรณีที่จำเลยมีพฤติการณ์หลบหนี
หรือศาลไม่สามารถติดต่อผู้ประกันได้ หรือผู้ประกันไม่นำส่งตัวจำเลยต่อศาลตามนัดโดยไม่มีเหตุ
อันสมควร ซึ่งในบางกรณีผู้ประกันอาจขออนุญาตผลัดส่งตัวจำเลยต่อศาลโดยอ้างเหตุขัดข้องได้

4) ในกรณีที่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า มีการสืบพยานโจทก์ไปแล้ว คดีดังกล่าว
รับฟังพยานหลักฐานได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง และเกรงว่าจำเลยจะหลบหนีศาลอาจจะ
พิจารณาสั่งถอนหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวได้

1.2.8 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 บัญญัติว่า “ในการ
วินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ต้องพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ

- 1) ความหนักเบาแห่งข้อหา
- 2) พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด
- 3) พฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร
- 4) เชื่อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด
- 5) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่

6) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวมีหรือไม่
เพียงใด

7) ศาลจะรับฟังคำคัดค้านการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในกรณีที่
พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ มีคำร้องคัดค้านการปล่อยชั่วคราว เพื่อประโยชน์ในการ
ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาล อาจรับฟังข้อเท็จจริง

รายงาน หรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการนั้นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้

ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราว หรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบ หรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอม จะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติกรรมที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น”

โดยเมื่อมีการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาลแล้ว ศาลจะพิจารณาเรื่องเหล่านี้ประกอบในการพิจารณาสั่งคำร้อง⁷⁶ คือ

(1) พิจารณาถึงความหนักเบาแห่งข้อหา

ในการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ในกรณีที่เป็นการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวโดยมีเหตุผลการบรรยายความหนักเบาแห่งข้อหาเพื่อประกอบการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวก็สามารถทำได้ หากมีเหตุผลว่าคดีนี้เป็นคดีที่มีอัตราโทษน้อย การควบคุมจำเลยไว้จะไม่เป็นประโยชน์เท่าที่ควร เพราะหากจำเลยต้องทำงานอาจจะต้องถูกออกจางานได้ หรือหากต้องถูกควบคุมตัวอาจจะทำให้ครอบครัวเดือดร้อนเป็นอย่างมาก อีกทั้ง ยังไม่แน่ว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดตามฟ้องจริงหรือไม่ หรือในคดีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องถูกดำเนินคดีนั้น ในบทมาตราแต่ละฐานความผิดก็มีการกำหนดโทษที่แตกต่างกันไปในแต่ละมาตรา หากเปรียบเทียบกันแล้วในบทมาตราที่ไม่ได้กำหนดอัตราโทษขั้นต่ำไว้จะมีความหนักเบาแห่งข้อหาน้อยกว่าคดีที่มีการกำหนดอัตราโทษขั้นต่ำ แต่ถ้าหากโทษขั้นสูงในมาตราใดสูงกว่าอีกมาตราหนึ่ง ก็ถือว่าโทษขั้นสูงในบทมาตรานั้นมีข้อหาที่หนักกว่า ซึ่งในการพิจารณาความหนักเบาแห่งข้อหาที่ต้องดูข้อหาแต่ละอัตราโทษประกอบการพิจารณาด้วย

(2) พิจารณาจากพยานหลักฐานที่ปรากฏ

ทั้งนี้ ในการพิจารณาต้องพิจารณาว่า อยู่ในชั้นของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือศาล หากกรณีอยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน เมื่อพนักงานสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานและได้เรียกพยานมาสอบถามและบันทึกคำให้การไว้ ถือได้ว่าอยู่ระหว่างการสอบสวน พนักงานสอบสวนจะตรวจดูคำให้การที่สอบพยานไว้ว่ามีความหนักเบาแห่งข้อหาและหลักฐานแน่นอนหนาเพียงใด ในส่วนชั้นพนักงานอัยการนั้นกรณีเป็นเรื่องที่พนักงานสอบสวนมีคำสั่งฟ้อง หากพนักงานอัยการเห็นว่าต้องมีการสอบสวนเพิ่มเติมก็จะสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวน

⁷⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108.

เพิ่มเติม ซึ่งอยู่ระหว่างการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานอัยการ ในชั้นศาลหากศาลได้มีการสืบพยานไปแล้วบางส่วน หากมีการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ศาลจะใช้ดุลยพินิจพิจารณาถึงพยานหลักฐานที่โจทก์นำสืบประกอบการปล่อยชั่วคราว ซึ่งข้อสังเกตในการยื่นคำร้องนั้นก็เป็นเรื่องที่ผู้ขอประกันจะต้องบรรยายคำร้องให้เห็นถึงพยานหลักฐานที่นำสืบมาแล้วบางส่วนว่ามีน้ำหนักหรือไม่ หรือนำเชื่อถือเพียงใด อันเป็นเหตุประกอบให้ศาลใช้ดุลยพินิจในการปล่อยชั่วคราวได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม

(3) พิจารณาจากพฤติการณ์แห่งคดี

เป็นเรื่องที่ผู้มีอำนาจพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวได้พิจารณาถึงพฤติการณ์แห่งคดี การประกันความผิดต่างๆ อาจจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคำพุดในขณะกระทำความผิด เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบาดแผลที่เกิดจากการกระทำความผิด เกี่ยวกับยานพาหนะที่ใช้ในการกระทำความผิด เกี่ยวกับระยะเวลาที่เกิดขึ้นว่าเป็นเวลากลางวัน หรือกลางคืน ความสามารถในการติดตามคนร้ายของผู้เสียหายต่างๆ เพื่อใช้ประกอบดุลยพินิจในความน่าจะเป็นไปได้ว่าจำเลยมีส่วนในการกระทำความผิดหรือไม่ ในส่วนคำร้องขอปล่อยชั่วคราว บุคคลผู้ขอประกันต้องแสดงให้เห็นว่าสภาพความผิดที่ถูกกล่าวหาานั้น ไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะควบคุมจำเลยไว้ระหว่างพิจารณา หากศาลเชื่อว่าเหตุผลที่กล่าวอ้างมานั้นรับฟังได้ก็เป็นประโยชน์แก่จำเลยที่ศาลจะใช้ดุลยพินิจในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

(4) พิจารณาจากความน่าเชื่อถือของบุคคลผู้ขอประกันและหลักประกัน

กรณีนี้เป็นเรื่องของบุคคลผู้ขอประกันและหลักประกัน ประกอบกับบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 114 หากพิจารณาหลักประกันหลักประกันที่เป็นเงินสดจะเป็นหลักประกันที่น่าเชื่อถือมากที่สุด และเป็นสิ่งที่จะรับประกันได้ว่าผู้ขอประกันมีหลักประกันที่มีความน่าเชื่อถือซึ่งเป็นสิ่งที่จะรับรองได้ว่าจำเลยจะไม่หลบหนีระหว่างประกันตัว ในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาฯ ได้พูดถึงความน่าเชื่อถือของทรัพย์สินบางประเภท ได้แก่ ที่ดินที่เป็นโฉนด เป็นหลักทรัพย์ที่มีความน่าเชื่อถือ แต่ก็ต้องเป็นที่ดินที่มีทางสาธารณะเข้าออกปรากฏในใบโฉนดนั้น และไม่เป็นที่ดินที่อยู่ในเขตห้ามนำมาเป็นหลักทรัพย์ในการขอปล่อยชั่วคราว ส่วนที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) หรือ (น.ส.3) นั้น เป็นเพียงสิทธิครอบครอง ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือโอนการครอบครองได้ง่าย จึงอาจจะเป็นหลักทรัพย์ที่ไม่น่าเชื่อถือได้ ในส่วนของหลักประกันที่เป็น เงินฝากประจำ สลากออมสิน พันธบัตรรัฐบาล สลากออมทรัพย์ ถือได้ว่าเป็นหลักประกันที่น่าเชื่อถือ เพราะในทางปฏิบัติศาลจะเก็บเอกสารสิทธิของหลักทรัพย์เหล่านั้นไว้ และจะมีคำสั่งให้อายัดหลักทรัพย์เหล่านั้น

(5) พิจารณาจากตัวจำเลยว่ามีพฤติการณ์จะหลบหนีหรือไม่

ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดร้ายแรง หรือการกระทำความผิดคดีอุกฉกรรจ์ หรือเป็นผู้เคยมีพฤติการณ์การกระทำความผิดมาก่อน หากเคยมีพฤติการณ์ดังกล่าว ต้องดูว่าเป็นกรณีความผิดร้ายแรงหรือไม่ ซึ่งเป็นข้อพิจารณาประกอบกับพฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดี มาประกอบว่ามีความเป็นไปได้ที่จำเลยจะหลบหนีหรือไม่ เพราะถือว่าการหลบหนีของจำเลยเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ในส่วนกรณีพฤติการณ์แห่งคดีที่มีของกลางเป็นจำนวนมาก หรือจำเลยมีพฤติการณ์ทารุณโหดร้าย ในส่วนนี้ก็มีความเป็นไปได้สูงที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี

(6) พิจารณาจากความเสียหายหรือภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราว

กรณีนี้เป็นเรื่องที่มีอำนาจพิจารณาในการปล่อยชั่วคราวจะต้องนำมาประกอบในการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ซึ่งจะต้องพิจารณาว่า หากมีการปล่อยตัวจำเลย หรือผู้ต้องหาไปแล้ว บุคคลเหล่านั้นจะไปข่มขู่พยาน หรือไปเกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานหรือไม่ เพราะเหตุหากจำเลยไปก่อภัยอันตรายแก่พยาน หรือก่อให้เกิดความเสียหายอื่นๆ หรือไปข่มขู่พยาน จะทำให้การพิจารณาไม่ก่อให้เกิดความธรรมเป็นแก่ผู้เสียหาย

(7) พิจารณาจากคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และของโจทก์หรือผู้เสียหาย

ในกรณีที่พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือ โจทก์ คัดค้านการปล่อยชั่วคราว ศาลจะนำคำร้องคัดค้านนั้นมาประกอบการพิจารณาการปล่อยชั่วคราว ว่าคำคัดค้านนั้นมีเหตุผลเพียงพอที่จะรับฟังได้หรือไม่

1.2.9 เหตุที่ศาลจะสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108/1 บัญญัติว่า “ศาลใช้ดุลพินิจไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้ต่อเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี
- 2) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
- 3) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น
- 4) ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือ

5) การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล”

1.2.10 ประเภทของการปล่อยชั่วคราว

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแยกประเภทของการปล่อยชั่วคราวไว้ 3 ประเภท ได้แก่

- 1) การปล่อยชั่วคราว “โดยไม่มีประกัน” คือ การให้ประกัน โดยให้จำเลย ปฏิญาณหรือสาบานตนว่าจะมาศาลตามนัด โดยไม่ต้องวางหลักประกันและไม่ต้องทำสัญญาประกัน
- 2) การปล่อยชั่วคราว “โดยมีประกัน” คือ การทำประกัน โดยผู้ขอประกัน สัญญาว่าจะนำจำเลยส่งศาลตามนัดหรือปฏิบัติตามหมายเรียกของศาล หากไม่ปฏิบัติตามนั้น ผู้ขอประกันจะถูกปรับเพิ่มเติมตามสัญญาประกัน และตามที่กำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติในสัญญาประกันนั้น
- 3) การปล่อยชั่วคราว “โดยมีประกันและหลักประกัน” คือ การปล่อยชั่วคราว โดยการวางหลักประกันไว้ต่อศาล เพื่อทำสัญญาประกันว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะปฏิบัติตามหมายเรียกหรือเงื่อนไขในสัญญาประกัน หากมีการผิดสัญญาประกันจะบังคับเอาหลักประกันที่วางไว้ต่อศาล

1.2.11 หน้าที่ของบุคคลผู้ขอประกัน

บุคคลผู้ขอประกันมีหน้าที่ที่จะต้องส่งตัวจำเลยต่อศาลตามกำหนดนัด หรืออาจมอบอำนาจให้บุคคลอื่นทำหน้าที่ส่งตัวจำเลยแทนก็ได้ ถ้าผู้ขอประกัน ไม่ได้มาศาลในวันนัดแต่จำเลยมาศาล เช่นนี้ ถือว่าผู้ประกันไม่ผิดสัญญาประกัน และให้ถือว่าผู้ประกันทราบคำสั่งและทราบวันนัดของจำเลยในครั้งต่อไปแล้ว อีกทั้ง จำเลยและผู้ขอประกันต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ถ้าการประกันนั้นศาลอนุญาตให้ประกัน โดยมีเงื่อนไข

1.2.12 ความรับผิดชอบของบุคคลผู้ขอประกัน

กรณีไม่มีเหตุอันสมควร ไม่สามารถส่งตัวจำเลยต่อศาลได้ถือว่าผิดสัญญาประกัน เมื่อศาลมีคำสั่งปรับผู้ประกันเพิ่มเติมตามสัญญาประกัน หากไม่ชำระค่าปรับศาลก็จะทำการยึดทรัพย์หลักประกันขายทอดตลาด เมื่อศาลมีคำสั่งปรับผู้ประกันแล้วผู้ขอประกันสามารถยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลได้ภายใน 1 เดือนนับแต่วันทราบคำสั่ง โดยต้องยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลอุทธรณ์ หรือศาลอุทธรณ์ภาค การยื่นคำร้องอุทธรณ์ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมและไม่ต้องห้ามเรื่องทุนทรัพย์ คำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคเป็นที่สุดท้ายอีกไม่ได้⁷⁷ ในกรณีที่จำเลยหลบหนีผู้ประกันอาจขอให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับจำเลยหรือกรณีที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือได้ก็มีอำนาจจับจำเลยนั้นได้ แล้วให้ส่งไปยังตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครองที่ใกล้ที่สุด

⁷⁷ คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม กองการต่างประเทศ. *การขอปล่อยชั่วคราวต่อศาล*. สำนักงานศาลยุติธรรม. นนทบุรี: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง. 2555. หน้า 6-21.

1.3 ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2548 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้ประธานศาลฎีกาออกข้อบังคับวางหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกัน” ประธานศาลฎีกาจึงออกข้อบังคับนี้ โดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2548 นี้ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดวิธีเรียกและเงื่อนไขในการขอปล่อยชั่วคราว การกำหนดวงเงินประกัน การปล่อยชั่วคราวโดยมีหลักทรัพย์เป็นประกัน โดยการกำหนดประเภทของหลักประกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อ 4 ในการพิจารณาว่าการปล่อยชั่วคราวควรมีประกันหรือไม่ต้องมีประกันให้ศาลพิจารณาถึงความร้ายแรงแห่งข้อหา สาเหตุและพฤติการณ์ของการกระทำความผิด รวมทั้งบุคลิกลักษณะนิสัย สภาพทางร่างกายและจิตใจ การศึกษา การประกอบอาชีพการงาน ประวัติการกระทำความผิดอาญา สภาพ และฐานะของครอบครัว และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมของผู้ต้องหาหรือจำเลย

หากการพิจารณาตามวรรคสองมีเหตุจำเป็นและสมควรที่จะปล่อยโดยต้องมีประกัน ก็ให้กำหนดวงเงินประกันให้เหมาะสมแก่ข้อหาและสภาพแห่งคดี รวมทั้งแนวโน้มที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนีหากพฤติการณ์แห่งคดีเปลี่ยนแปลงไป

ในกรณีที่จำเป็นต้องเรียกหลักประกัน ก็ให้พิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของผู้ขอประกัน หลักประกัน และฐานะของผู้นั้นประกอบด้วยการค้ำค้ำกับวงเงินประกันหรือไม่

ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยยินยอมให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ต้องหาหรือจำเลย ศาลอาจใช้ดุลยพินิจเรียกหลักประกัน ดังนี้

- (1) คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 10 ปี ไม่เกินร้อยละยี่สิบของวงเงินประกัน
- (2) คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 10 ปีขึ้นไป ไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบแต่ไม่เกินร้อยละห้าสิบของวงเงินประกัน

(3) คดีที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษประหารชีวิต ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของวงเงินประกัน ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นคนยากจนศาลจะใช้ดุลพินิจเรียกหลักประกันต่ำกว่าตามที่กำหนดไว้ใน (2) และ (3) ก็ได้ โดยให้ระบุเหตุดังกล่าวไว้ในคำสั่งด้วย⁷⁸

ข้อ 5 การกำหนดวงเงินประกันให้พิจารณาดังนี้

5.1 คดีความผิดหุโทษหรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกัน หากมีเหตุจำเป็นต้องมีประกันให้กำหนดวงเงินไม่เกินกึ่งหนึ่งของอัตราโทษปรับขั้นสูงสำหรับความผิดนั้น เว้นแต่จะมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

5.2 คดีความผิดที่มีผลกระทบทางเศรษฐกิจซึ่งมีอัตราโทษปรับสูง ไม่ว่าจะมิโทษจำคุกด้วยหรือไม่ก็ตามจะปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันหรือหลักประกันก็ได้ แต่ไม่ควรกำหนดวงเงินให้เกินกึ่งหนึ่งของอัตราโทษปรับขั้นสูงสำหรับความผิดนั้น และไม่ว่ากรณีใดต้องไม่กำหนดวงเงินประกันหรือหลักประกันให้สูงเกินอัตราโทษปรับขั้นสูง

5.3 คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 10 ปี ให้ศาลใช้ดุลพินิจอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้โดยไม่ต้องมีประกัน หากมีเหตุจำเป็นต้องมีประกันให้กำหนดวงเงินไม่เกิน 200,000 บาท เว้นแต่มีเหตุสมควรที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น ก็ให้ระบุเหตุนั้นไว้โดยชัดแจ้ง

5.4 คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 10 ปีขึ้นไป การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวต้องมีประกันและจะมีหลักประกันหรือไม่ก็ได้ แต่วงเงินประกันต้องไม่สูงเกินควรแก่กรณี⁷⁹

ในกรณีที่พฤติการณ์แห่งคดีมิได้มีลักษณะเป็นพิเศษอย่างอื่น การกำหนดวงเงินประกันตามวรรคหนึ่งให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) คดีที่มีโทษจำคุกแต่ไม่มีโทษสถานอื่นที่หนักกว่าโทษจำคุกรวมอยู่ด้วยให้กำหนดวงเงินประกันโดยถือเกณฑ์ไม่เกิน 20,000 บาท ต่อระวางโทษจำคุก 1 ปี ทั้งในส่วนที่เป็นอัตราโทษขั้นสูงและขั้นต่ำ

(2) คดีที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต ให้กำหนดวงเงินประกันไม่เกิน 600,000 บาท

(3) คดีที่มีโทษประหารชีวิต ให้กำหนดวงเงินประกันไม่เกิน 800,000 บาท

5.5 คดีที่มีหลายข้อหา ไม่ว่าจะเป็ความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทหรือความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ถือข้อหาที่มีอัตราโทษหนักที่สุดเป็นเกณฑ์ในการกำหนดวงเงินประกัน ในกรณีที่จำเลยถูกฟ้องหลายคดีต้องศาลเดียวกัน ไม่ว่าจะถูกฟ้องพร้อมกันหรือต่างเวลายัน

⁷⁸ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562. ข้อ 4.

⁷⁹ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562. ข้อ 5.

ศาลอาจกำหนดวงเงินประกันในแต่ละคดีให้ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ โดยให้ใช้หลักประกันร่วมกันก็ได้
แต่วงเงินประกันรวมสำหรับทุกคดีต้องไม่น้อยกว่าเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง

ข้อ 6 กรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน 3 ปี ไม่ว่าจะเป็คดีที่ต้องห้าม
อุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงหรือไม่ก็ตาม ให้ศาลใช้ดุลพินิจอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่าง
อุทธรณ์ฎีกาได้โดยมีประกันและหลักประกัน แต่วงเงินประกันไม่ควรสูงเกินกว่า 100,000 บาท

ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยเกิน 3 ปี และศาลเห็นสมควรอนุญาตให้
ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ฎีกาได้ โดยมีประกันและหลักประกัน หากศาลเห็นว่าสมควร
กำหนดวงเงินประกันให้สูงขึ้นจากที่ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์กำหนดไว้ ก็ให้กำหนดวงเงิน
ประกันเพิ่มขึ้นได้แต่ไม่ควรเพิ่มเกินกึ่งหนึ่ง

ข้อ 7 ในกรณีผู้ขอประกันเป็นญาติพี่น้องหรือมีความเกี่ยวพันโดยทางสมรส
หรือผู้ขอประกันใช้หลักทรัพย์มีค่าอย่างอื่นที่กำหนดราคามูลค่าที่แน่นอนและสะดวกแก่การบังคับ
คดีเป็นหลักประกัน หรือกรณีความผิดที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความจำใจหรือด้วยความ
ยากจน ศาลจะกำหนดวงเงินประกันให้ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติก็ได้

หากผู้ขอประกันซึ่งเป็นญาติพี่น้องหรือมีความเกี่ยวพันโดยทางสมรส เป็นผู้ใช้เงิน
สดหรือหลักทรัพย์มีค่าอย่างอื่นของผู้ขอประกันที่กำหนดราคามูลค่าที่แน่นอนและสะดวกแก่การ
บังคับคดีเป็นหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว ศาลจะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยให้ผู้ขอประกัน
วางเงินสดหรือหลักทรัพย์นั้นเพียงจำนวนร้อยละยี่สิบจากจำนวนวงเงินประกันที่ศาลกำหนดก็ได้

ข้อ 10 การปล่อยชั่วคราวโดยมีหลักทรัพย์เป็นประกัน อาจใช้หลักทรัพย์ดังต่อไปนี้

10.1 ที่ดินมีโฉนด ที่ดินมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือห้องชุดโดย
มีโฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด และหนังสือรับรอง
ราคาประเมินของสำนักงานที่ดินมาแสดง หากจะนำสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินมาเป็นประกันด้วยก็
จะต้องแสดงสำเนาทะเบียนบ้าน และหนังสือประเมินราคาส่งปลูกสร้างที่น่าเชื่อถือประกอบด้วย

10.2 หลักทรัพย์มีค่าอย่างอื่นที่กำหนดราคามูลค่าที่แน่นอนได้ เช่น พันธบัตร
รัฐบาล สลากออมสิน บัตรหรือสลากออมทรัพย์ทวีสินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร ใบรับเงินฝากประจำธนาคาร ตัวแลกเงินที่ธนาคารเป็นผู้จ่าย และธนาคารผู้จ่ายได้รับรอง
ตลอดไปแล้ว ตัวสัญญาใช้เงินที่ธนาคารเป็นผู้ออกตัว เช็คที่ธนาคารเป็นผู้สั่งจ่ายหรือรับรองซึ่ง
สามารถเรียกเก็บเงินได้ในวันที่ทำสัญญาประกัน และหนังสือรับรองของธนาคารหรือบริษัท
ประกันภัยเพื่อชำระเบี้ยปรับแทนในกรณีผิดสัญญาประกัน เป็นต้น

ทั้งนี้ ในกรณีที่มีข้อสงสัยให้ศาลตรวจสอบเพื่อขอคำยืนยันจากบริษัทประกันภัย
ที่ออกหนังสือรับรองนั้นหรือจากธนาคาร

เมื่อทำสัญญาประกันแล้ว ให้ศาลมีหนังสือแจ้งอายัดไปยังสำนักงานที่ดิน สำนักงานเขต หรืออำเภอ หรือธนาคารแล้วแต่กรณีทันที และเมื่อสัญญาประกันสิ้นสุดลง ให้รีบคืนหลักประกัน และแจ้งถอนการอายัดโดยเร็ว ในกรณีที่ใช้หนังสือรับรองของบริษัทประกันเป็นหลักประกัน ให้ศาลแจ้งจำนวนวงเงินประกันในสัญญาประกันให้บริษัทประกันภัยทราบด้วย

ข้อ 11 การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 114 วรรคสอง (3) ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

11.1 บุคคลผู้ขอประกันจะต้องเป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่การงานหรือมีรายได้แน่นอน เช่น เป็นข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ สมาชิกรัฐสภา ผู้บริหารราชการส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น พนักงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานของรัฐประเภทอื่นๆ ลูกจ้างของทางราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารพรรคการเมืองหรือทนายความ และเป็นผู้มีความสัมพันธ์กับผู้ต้องหาหรือจำเลย เช่น เป็นบุพการี ผู้สืบสันดาน สามเณร ภริยา ญาติพี่น้อง ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง บุคคลที่เกี่ยวข้องกันโดยทางสมรส หรือบุคคลที่ศาลเห็นว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเสมือนเป็นญาติพี่น้อง หรือมีความสัมพันธ์ในทางอื่นที่ศาลเห็นสมควรให้ประกันได้ โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) ให้ยื่นคำร้องด้วยตนเอง และเสนอหนังสือรับรองจากต้นสังกัดหรือ นายจ้าง ตามแบบท้ายข้อบังคับนี้ หรือหลักฐานอื่นที่เชื่อถือได้ และหากผู้ขอประกันมีคู่สมรส ให้แสดงหลักฐานความยินยอมของคู่สมรสด้วย ในกรณีฉุกเฉินไม่อาจเสนอหนังสือรับรองได้ทัน ให้ผ่อนผัน โดยแสดงหลักฐานอื่น เช่น บัตรประจำตัวที่แสดงสถานะเช่นนั้น และให้นำหนังสือรับรองหรือหนังสือยินยอมมาแสดงภายหลัง

(2) ให้ทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน 10 เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

(3) การอนุญาต ให้พิจารณาจากเงินเดือนหรือรายได้ แต่หากวงเงินประกันมีเกณฑ์สูงกว่าวงเงินที่ผู้ประกันมีสิทธิประกันได้ ศาลอาจกำหนดให้ผู้ขอประกันวางเงินหรือหลักทรัพย์อื่นเพิ่มเติมให้เพียงพอกับวงเงินประกันนั้นได้ หรืออาจให้มีผู้ขอประกันหลายคนร่วมกันทำสัญญาประกันโดยใช้วงเงินของแต่ละคนรวมกันได้

(4) หากผู้ประกันพ้นจากตำแหน่งหน้าที่การงาน ก็ให้คงมีสิทธิประกันต่อไป โดยศาลอาจใช้ดุลพินิจสั่งให้หาหลักประกันเพิ่มหรือดีกว่าเดิมได้

1.4 ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. 2548

พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 5 ให้อำนาจประธานศาลฎีกาวาระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. 2548 ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว ดังนี้

ข้อ 2 “เมื่อศาลได้รับคำร้องขอให้ปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราวแล้วให้รับพิจารณาและมีคำสั่งโดยเร็ว โดยให้ถือเป็นหลักว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยพึงได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นต้องควบคุมหรือขังผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นไว้ ก็ให้ระบุเหตุผลไว้โดยครบถ้วนและชัดเจน และพิจารณาตั้งในแนวเดียวกัน

การเปลี่ยนแปลงคำสั่งใหม่จะกระทำได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และให้ระบุเหตุผลไว้โดยชัดเจนด้วย

จำนวนราคาประกันในคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ต้องเขียนหรือพิมพ์ให้ชัดเจนจะเป็นตัวเลขหรือตัวหนังสือก็ได้”

ข้อ 3 “ในการร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจเสนอข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาเหตุและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่ถูกร้อง รวมทั้งบุคลิก ลักษณะนิสัย สภาพทางร่างกายและจิตใจ การศึกษา การประกอบอาชีพการงาน ประวัติการกระทำ ความผิดอาญา สภาพและฐานะของครอบครัว และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ตามแบบพิมพ์ท้ายระเบียบนี้ต่อศาลเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้”

ศาลอาจมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานศาลช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องขอในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งให้จัดทำรายงานหรือความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องตามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสอง ข้อ 4 “ผู้ร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวอาจเสนอหลักประกันมาพร้อมกับคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการพิจารณาของศาลก็ได้ แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้ร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวซึ่งมิได้ยื่นหลักประกันมาพร้อมด้วย ที่จะได้รับการพิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว”

ข้อ 8 ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือเพื่อป้องกันภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวก็ได้ เช่น ให้รายงานตัวต่อเจ้าพนักงานหรือบุคคลตามที่ศาลเห็นสมควร วางข้อจำกัดเกี่ยวกับสถานที่อยู่อาศัยหรือการเดินทางออกไปนอกสถานที่อยู่อาศัย วางข้อจำกัดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหรือการทำงานบางอย่างหรือวางข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้าไปในสถานที่บางแห่งที่อาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดอีก

เป็นต้น และหากผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นก็ให้ศาลพิจารณาเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้

ข้อ 9 ให้ศาลจัดให้มีวิธีการในการควบคุมดูแลการขอปล่อยชั่วคราวมิให้เกิดพฤติการณ์ในทางมิชอบหรือเอาเปรียบประชาชน เช่น การขึ้นทะเบียนรายชื่อและหลักทรัพย์ของผู้ประกันอาชีพ การประกาศอัตราค่าตอบแทนจากการใช้หลักทรัพย์เป็นหลักประกัน การจัดให้มีการประสานงานและส่งข้อมูลระหว่างศาลต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของหลักทรัพย์และของบุคคลดังกล่าว เป็นต้น

ข้อ 10 เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและติดตามผลการดำเนินการบังคับตามสัญญาประกันให้ศาลจัดให้มีสารบบคุมกรณีผิดสัญญาประกัน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของศาลลงสารบบข้อมูลคดีที่มีการผิดสัญญาประกันแล้วดำเนินการอยู่ในขั้นตอนใด

2. หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการบังคับตามสัญญาประกัน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 119 บัญญัติว่า “ในกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาล ศาลมีอำนาจสั่งบังคับตามสัญญาประกันหรือตามที่ศาลเห็นสมควร โดยมีต้องฟ้อง” และวรรคสองบัญญัติว่า “ในกรณีที่จำเป็นต้องมีการบังคับคดีเพราะผิดสัญญาประกันตามวรรคหนึ่งให้ศาลมีอำนาจออกหมายบังคับคดีหรือคำสั่งอื่นใดเพื่อบังคับเอาทรัพย์สินของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกัน ได้เสมือนว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา โดยให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งและพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับตามสัญญาประกัน และให้เจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี มีอำนาจหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ประกันและขายทอดตลาดตามที่ได้รับแจ้งจากศาล หรือพนักงานอัยการ และถ้าจะต้องขายทรัพย์สินที่วางเป็นหลักประกันไว้ต่อศาลเมื่อศาลส่งทรัพย์สินหรือหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินนั้นไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี ให้ถือว่าได้มีการยึดทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้ มิให้หน่วยงานของรัฐเรียกค่าฤชาธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายจากผู้ดำเนินการบังคับคดี”

ดังนั้น ในการบังคับเอาทรัพย์สินของผู้ประกันจึงต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ในเรื่องการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา 274 “ถ้าคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดีหรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ชำระหนี้ (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) มิได้ปฏิบัติตามคำสั่งที่ออกตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีหรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ขอบที่จะร้องขอให้มีการบังคับคดีโดยวิธียึดทรัพย์สิน อายัดสิทธิเรียกร้อง หรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นตามบทบัญญัติแห่งภาคนี้ภายในสิบปีนับแต่วันที่คำพิพากษาหรือคำสั่ง และถ้าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ร้องขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องใดไว้ หรือได้ดำเนินการบังคับคดีโดยวิธีอื่นไว้บางส่วนแล้วภายในระยะเวลาดังกล่าว ก็ให้ดำเนินการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องหรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นนั้นต่อไปจนแล้วเสร็จได้”

มาตรา 276 “เมื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาขอให้บังคับคดี ถ้าศาลเห็นว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ทราบหรือถือว่าได้ทราบคำสั่งแล้ว ทั้งระยะเวลาที่กำหนดไว้เพื่อให้ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นได้ล่วงพ้นไปแล้ว และคำขอได้ระบุข้อความไว้ครบถ้วน ให้ศาลกำหนดวิธีการบังคับคดีตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้ และตามมาตรา 213 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังต่อไปนี้”

- (1) ถ้าการบังคับคดีต้องทำโดยทางเจ้าพนักงานบังคับคดี ให้ศาลออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีและแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบเพื่อดำเนินการต่อไปตามที่กำหนดไว้ในหมายนั้น
- (2) ถ้าการบังคับคดีอาจทำได้โดยไม่ต้องตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี ให้ศาลมีคำสั่งกำหนดวิธีการตามที่เห็นสมควรเท่าที่สภาพแห่งการบังคับคดีจะเปิดช่องให้กระทำได้
- (3) ถ้าเป็นการขอให้ศาลสั่งจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปตามบทบัญญัติว่าด้วยการนั้น”

มาตรา 277 “ในการบังคับคดี ถ้าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีเหตุอันสมควรเชื่อได้ว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีทรัพย์สินที่จะต้องถูกบังคับคดีมากกว่าที่ตนทราบ หรือมีทรัพย์สินที่จะต้องถูกบังคับคดีแต่ไม่ทราบว่าทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่หรือเก็บรักษาไว้ที่ใด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินใดเป็นของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือไม่ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจยื่นคำขอฝ่ายเดียวโดยทำเป็นคำร้องเพื่อให้ศาลทำการไต่สวนได้”

มาตรา 289 “ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจัดการบังคับคดีในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ...

(2) เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้จัดการบังคับคดี และได้ส่งคำสั่งนั้นไปให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบ ในกรณีเช่นนี้ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจัดการบังคับคดีไว้ภายในระยะเวลาหรือเงื่อนไขตามที่ศาลกำหนด”

มาตรา 292 “ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีถอนการบังคับคดีในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ถอนการบังคับคดีเนื่องจากลูกหนี้ตามคำพิพากษายื่นอุทธรณ์หรือฎีกา และได้วางเงินต่อศาลเป็นจำนวนพอชำระหนี้ตามคำพิพากษาพร้อมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมและค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดี หรือได้หาประกันมาให้จนเป็นที่พอใจของศาลสำหรับจำนวนเงินเช่นว่านี้

(2) เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ถอนการบังคับคดีเนื่องจากคำพิพากษาในระหว่างบังคับคดีได้ถูกกลับหรือถูกยก หรือหมายบังคับคดีได้ถูกเพิกถอน แต่ถ้าคำพิพากษาในระหว่างบังคับคดีนั้นได้ถูกกลับแต่เพียงบางส่วน การบังคับคดีอาจดำเนินการต่อไปจนกว่าเงินที่รวบรวมได้นั้นจะพอชำระแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา

(3) เมื่อศาลได้แจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบว่าศาลมีคำสั่งอนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่ตาม มาตรา 199 เบญจ วรรคสาม หรือมาตรา 207

(4) เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ถอนการบังคับคดีตามมาตรา 293

(5) เมื่อลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้วางเงินต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี เพื่อเป็นการชำระหนี้ตามคำพิพากษาพร้อมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมและค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดี

(6) เมื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้แจ้งเป็นหนังสือไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดีว่าตนสละสิทธิในการบังคับคดี ในกรณีเช่นนี้ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้นจะบังคับคดีแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาสำหรับหนี้นั้นอีกมิได้

(7) เมื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้แจ้งเป็นหนังสือไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดีว่าตนขอถอนการบังคับคดี”

มาตรา 301 “ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อไปนี้ ย่อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

(1) เครื่องนุ่งห่มหลับนอน เครื่องใช้ในครัวเรือน หรือเครื่องใช้สอยส่วนตัวโดยประมาณรวมกันราคาไม่เกินประเภทละสองหมื่นบาท แต่ในกรณีที่เจ้าพนักงานบังคับคดีเห็นสมควร เจ้าพนักงานบังคับคดีจะกำหนดให้ทรัพย์สินแต่ละประเภทดังกล่าวที่มีราคารวมกันเกินสองหมื่น

บาทเป็นทรัพย์สินที่ไม่ต้องอยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความจำเป็นตามฐานะของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

(2) สัตว์ สิ่งของ เครื่องมือ เครื่องใช้ ในการประกอบอาชีพหรือประกอบวิชาชีพเท่าที่จำเป็นในการเลี้ยงชีพของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ราคารวมกัน โดยประมาณไม่เกินหนึ่งแสนบาท แต่ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีความจำเป็นในการเลี้ยงชีพก็อาจร้องขอต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีขออนุญาตใช้สัตว์ สิ่งของ เครื่องมือ เครื่องใช้เท่าที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือประกอบวิชาชีพในกิจการดังกล่าวของลูกหนี้ตามคำพิพากษาอันมีราคารวมกันเกินกว่าจำนวนราคาที่กำหนดนั้น ในกรณีเช่นนี้ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจใช้ดุลยพินิจไม่อนุญาตหรืออนุญาตได้เท่าที่จำเป็น ภายในบังคับแห่งเงื่อนไขตามที่เจ้าพนักงานบังคับคดีเห็นสมควร

(3) สัตว์ สิ่งของ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ทำหน้าที่ช่วยหรือแทนอวัยวะของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

(4) ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาอันมีลักษณะเป็นของส่วนตัว โดยแท้ เช่น หนังสือสำหรับวงศ์ตระกูลโดยเฉพาะจดหมาย หรือสมุดบัญชีต่างๆ

(5) ทรัพย์สินอย่างใดที่โอนกันไม่ได้ตามกฎหมาย หรือตามกฎหมายยอมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี ทรัพย์สินหรือจำนวนราคาทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดตามวรรคหนึ่ง ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจร้องขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีคำสั่งกำหนดใหม่ได้ คำสั่งของเจ้าพนักงานบังคับคดีดังกล่าวนั้น ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจร้องคัดค้านต่อศาลได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่งของเจ้าพนักงานบังคับคดี ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร ในกรณีที่พฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจยื่นคำร้องให้ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินหรือจำนวนราคาทรัพย์สินที่ศาลกำหนดไว้เดิมได้”

มาตรา 302 “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น เงินหรือสิทธิเรียกร้องเป็นเงินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อไปนี้ ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

(1) เบี้ยเลี้ยงชีพซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ ส่วนเงินรายได้เป็นคราวๆ ซึ่งบุคคลภายนอกได้ยกให้เพื่อเลี้ยงชีพนั้น ให้มีจำนวนไม่เกินเดือนละสองหมื่นบาทหรือตามจำนวนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีเห็นสมควร

(2) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ บำเหน็จ เบี้ยหวัด หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างในหน่วยราชการ และเงินสงเคราะห์ บำนาญ หรือบำเหน็จที่หน่วยราชการได้จ่ายให้แก่คู่สมรสหรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้น

(3) เงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ ค่าชดใช้ เงินสงเคราะห์ หรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของพนักงาน ลูกจ้าง หรือคนงาน นอกจากที่กล่าวไว้ใน (2) ที่นายจ้างหรือบุคคลอื่นใดได้จ่ายให้แก่บุคคลเหล่านั้น หรือคู่สมรส หรือญาติที่ยังมีชีวิตของบุคคลเหล่านั้น เป็นจำนวนรวมกันไม่เกินเดือนละสองหมื่นบาทหรือตามจำนวนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีเห็นสมควร

(4) บำเหน็จหรือค่าชดเชยหรือรายได้อื่นในลักษณะเดียวกันของบุคคลตาม (3) เป็นจำนวนไม่เกินสามแสนบาทหรือตามจำนวนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีเห็นสมควร

(5) เงินฌาปนกิจสงเคราะห์ที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้รับอันเนื่องมาแต่ความตายของบุคคลอื่น เป็นจำนวนตามที่จำเป็นในการดำเนินการฌาปนกิจศพตามฐานะของผู้ตายที่เจ้าพนักงานบังคับคดีเห็นสมควร”

2.2 ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการบังคับคดีผู้ประกันในคดีอาญา พ.ศ. 2560

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการบังคับคดีผู้ประกันในคดีอาญา พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้ 18 พฤศจิกายน 2560 ที่ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งมีหน้าที่เกี่ยวกับการบังคับคดีผู้ประกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อ 4 ในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดี

เมื่อศาลออกหมายบังคับคดีแล้ว ให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งส่งหมายบังคับคดีพร้อมเอกสารในสำนวนคดีที่จำเป็นแก่การบังคับคดีให้แก่เจ้าพนักงานบังคับคดี และแจ้งพนักงานอัยการพร้อมแนบสำเนาหมายบังคับคดีดังกล่าวเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ 5 การบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินที่ผู้ประกันนำมาวางเป็นหลักประกันต่อศาล เมื่อเจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งส่งหมายบังคับคดีและทรัพย์สินหรือหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินนั้น รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดี ให้ถือว่าได้มีการยึดทรัพย์สินนั้นแล้วและให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการต่อไปให้ครบขั้นตอนที่กำหนดไว้สำหรับการยึดทรัพย์สินแต่ละประเภทดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ถ้าทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์ ให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งส่งแผนที่และภาพถ่ายที่ตั้งทรัพย์สิน (ถ้ามี) ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีด้วย หากมีความจำเป็นต้องชี้ตำแหน่งที่ดินเพื่อยึดทรัพย์สินของผู้ประกันตามคำสั่งศาล ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งเจ้าพนักงานที่ดินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ 6 ในการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ประกัน นอกจากการไต่สวนหาทรัพย์สินของลูกหนี้ ตามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 277 แล้ว ให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งหรือพนักงานอัยการมีอำนาจดำเนินการตรวจสอบเพื่อสืบหาทรัพย์สินของผู้ประกันด้วย เพื่อประโยชน์ในการบังคับคดีให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งมีหนังสือไปยัง

พนักงานอัยการ เพื่อสอบถามความคืบหน้าในการตรวจสอบทรัพย์สินและการบังคับคดีตามระยะเวลาที่เห็นสมควร

ข้อ 7 ในกรณีที่เจ้าพนักงานบังคับคดีนำทรัพย์สินของผู้ประกันที่วางเป็นหลักประกัน ออกขายทอดตลาด และเห็นได้ว่าแม้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินหลักประกันแล้วยังไม่พอชำระ ค่าปรับตามสัญญาประกัน เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งหรือพนักงานอัยการอาจขอให้ศาลมีคำสั่ง อนุญาตให้ยึดทรัพย์สินหรืออสังหาริมทรัพย์หรือสิ่งอื่นของผู้ประกันเพิ่มเติมให้เพียงพอชำระค่าปรับ ตามสัญญาประกันก็ได้

ข้อ 8 ในกรณีที่ผู้ประกันนำเงินมาวางศาลเพื่อชำระค่าปรับตามสัญญาประกัน มิให้ ถือว่าเป็นเงินที่เข้าหนี้อื่นอาจขอเฉลี่ยได้ตามมาตรา 278 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความแพ่ง

ข้อ 9 เมื่อครบระยะเวลาการบังคับคดี และผู้ประกันไม่มีทรัพย์สินใดอยู่ระหว่าง การบังคับคดีอีก ให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งทำรายงานการบังคับคดีผู้ประกันเสนอต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งยุติการบังคับตามสัญญาประกันและรายงานผลให้สำนักงานศาลยุติธรรมทราบ รวมทั้งแจ้งให้พนักงานอัยการและเจ้าพนักงานบังคับคดีทราบด้วย

ข้อ 10 ในกรณีที่มีการถอนการบังคับคดีให้ผู้ประกันชำระค่าฤชาธรรมเนียมในการ บังคับคดี กรณียึดทรัพย์สินหรืออสังหาริมทรัพย์หรือสิ่งอื่นแล้วไม่มีการขายหรือจำหน่ายตามบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ข้อ 11 ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดในทางธุรการเพื่อให้ การปฏิบัติตามข้อบังคับนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจ ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อกำหนดวิธีการนั้น

ข้อ 12 ให้ประธานศาลฎีการักษาการและมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการ ปฏิบัติรวมทั้งออกระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือคำแนะนำเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

2.3 กระบวนการขั้นตอนการบังคับคดี และการบังคับตามสัญญาประกัน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 119 บัญญัติว่า

“ในกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาล ศาลมีอำนาจสั่งบังคับตามสัญญาประกันหรือ ตามที่ศาลเห็นสมควร โดยมีต้องฟ้อง ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งงดการบังคับตามสัญญาประกันหรือลด จำนวนเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันก็ได้ โดยคำนึงถึงความพยายามของผู้ประกันในการติดตาม ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นว่ามีมากน้อยเพียงใดประกอบด้วย และเมื่อศาลสั่งประการใดแล้วฝ่ายผู้ถูกบังคับตามสัญญาประกันหรือพนักงานอัยการมีอำนาจ อุทธรณ์ได้ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

เงินสดหรือหลักทรัพย์อื่นที่นำมาวางต่อศาลเพื่อเป็นหลักประกันตามมาตรา 114 ไม่อยู่ในข่ายที่จะถูกยึดหรืออายัดเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อื่นจนกว่าความรับผิดชอบตามสัญญาประกันจะระงับสิ้นไป เว้นแต่ศาลเห็นว่าหนี้ของเจ้าหนี้นั้นมิได้เกิดจากการฉ้อฉลและมีคำสั่งให้ปล่อยทรัพย์สินดังกล่าว

ในกรณีที่จำเป็นต้องมีการบังคับคดีเพราะผิดสัญญาประกันตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจออกหมายบังคับคดีหรือคำสั่งอื่นใดเพื่อบังคับเอาแก่ทรัพย์สินของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันได้เสมือนว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา โดยให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งและพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับตามสัญญาประกัน และให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกรมบังคับคดี มีอำนาจหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ประกันและขายทอดตลาดตามที่ได้รับแจ้งจากศาล หรือพนักงานอัยการ และถ้าจะต้องขายทรัพย์สินที่วางเป็นหลักประกันไว้ต่อศาลเมื่อศาลส่งทรัพย์สินหรือหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินนั้นไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี ให้ถือว่าได้มีการยึดทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้ มิให้หน่วยงานของรัฐเรียกค่าฤชาธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายจากผู้ดำเนินการบังคับคดี”

ดังนั้น ในการบังคับเอาทรัพย์สินของผู้ประกันจึงต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งกระบวนการบังคับคดี มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

2.3.1 ขั้นตอนการบังคับคดี⁸⁰

1) ออกคำบังคับเมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้ว หากลูกหนี้ตามคำพิพากษายังไม่ทราบคำพิพากษา ให้ร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลออกคำบังคับเพื่อให้จำเลยปฏิบัติตามคำพิพากษาและส่งคำบังคับให้แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 272

2) ร้องขอให้ออกหมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี เมื่อลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ทราบคำบังคับแล้วแต่ไม่ปฏิบัติตามคำบังคับ บุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีจะต้องดำเนินการออกหมายบังคับคดีเพื่อยึดทรัพย์สินของจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 276

3) นำส่งหมายตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี ไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดี เพื่อดำเนินการบังคับคดีกับลูกหนี้ตามคำพิพากษา โดยเมื่อหมายบังคับคดีถูกส่งไปยังกรมบังคับคดี โจทก์มีหน้าที่จะต้องไปตั้งเรื่องต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี แบ่งเป็นการยึดและการอายัดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 312 และมาตรา 316 ในการยึดและอายัดทรัพย์สินจะต้องพิจารณาว่าทรัพย์สินนั้น ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีหรือไม่ โดยพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 301 และมาตรา 302

⁸⁰ กรมบังคับคดี. *คู่มือการติดต่อราชการ*. กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 1) : กรุงเทพมหานคร. 2558. หน้า 11-12.

1) การยึดทรัพย์ ได้แก่ ยึดที่ดิน บ้าน อาคาร สิ่งปลูกสร้างต่างๆ สงหากรมทรัพย์
รถยนต์ หุ่น เป็นต้น

2) การอายัด ได้แก่ สิทธิเรียกร้องจากบุคคลภายนอก บัญชีเงินฝากธนาคาร
เงินเดือน (กรณีที่ไม่ใช่ข้าราชการ)

3) การยึดอสังหาริมทรัพย์ บุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีจะนำเจ้าพนักงานบังคับ
คดีไปยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาในกรณีที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ โดยจะต้องส่งหลักฐาน
เพิ่มเติมในวันยึด คือ

(1) สำเนาทะเบียนบ้านของจำเลย หรือหนังสือรับรองของนิติบุคคลซึ่ง
จะต้องรับรองไว้ไม่เกิน 1 เดือน

(2) แผนที่การเดินทางไปยังที่ตั้งของทรัพย์ที่จะยึด

(3) ภาพถ่ายปัจจุบันของทรัพย์ที่จะยึด

(4) ราคาประเมินที่ดิน ห้องชุด ที่เจ้าพนักงานรับรอง

(5) ค่าธรรมเนียมการขายทอดตลาด 2,500 บาท

(6) รายชื่อเจ้าของที่ดินข้างเคียงทั้ง 4 ทิศ

ในกรณีทรัพย์สินอยู่ในเขตอำนาจของเจ้าพนักงานบังคับคดีกรุงเทพมหานคร
การยึดทรัพย์ใช้เวลา 1 วันทำการ แต่ถ้าทรัพย์สินอยู่ในเขตต่างจังหวัดจะต้องให้เจ้าพนักงานบังคับ
คดีออกหนังสือบังคับคดีแทนไปยังเขตอำนาจของเจ้าพนักงานบังคับคดีในจังหวัดนั้นๆ โดยจะต้อง
ไม่ตั้งเรื่องใหม่ เสียค่าธรรมเนียม 600 บาท แล้วจึงนำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดทรัพย์สิน⁸¹

4) การขายทอดตลาดทรัพย์สิน

ในการขายทอดตลาดทรัพย์สิน เจ้าพนักงานบังคับคดีจะส่งหมายแจ้งให้
โจทก์ จำเลย ผู้รับจำนอง ได้ทราบรายละเอียดของทรัพย์สินที่จะขายในวันขายทอดตลาด นอกจากนี้
ยังแจ้งสมาชิกวารสารการขายทอดตลาดให้ทราบด้วย กรณีที่ยังไม่ทราบรายละเอียดของข้อมูล
เพียงพอจะต้องค้นหาข้อมูลจากกรมบังคับคดี และจะต้องประกาศโฆษณาเอง รวมถึงเสียค่าใช้จ่าย
ในการลงโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้สนใจเข้ามาประมูลซื้อ เนื่องจากการขายทอดตลาดของ
กรมบังคับคดีเป็นเพียงกระบวนการจำหน่ายทรัพย์สินตามกฎหมาย ไม่ใช่วิธีการทางการตลาดหรือ
ธุรกิจ นอกจากนี้ ทรัพย์สินที่ยึดมาส่วนใหญ่มีภาระติดพัน เช่น มีการจดทะเบียนจำนองและค้ำ
ชำระเงินต้นและดอกเบี้ย อีกทั้งผู้เข้าประมูลจะต้องวางเงินมัดจำตามหลักเกณฑ์ประกาศกำหนด
และทำสัญญาซื้อขายโดยมีเงื่อนไขในการชำระราคา ส่วนที่เหลือผู้ซื้อจะต้องชำระภายใน 15 วัน นับแต่

⁸¹ กรมบังคับคดี. *สารานุกรมด้านกรมบังคับคดีแห่งประเทศไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพมหานคร: กระทรวง
ยุติธรรม. 2562. หน้า 4.

วันซื้อทรัพย์สิน ดังนั้นผู้ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดจึงมีจำนวนไม่มากในวันขายทอดตลาด โจทก์จึงต้องหาผู้ซื้อให้ได้ก่อนวันขายทอดตลาด ซึ่งการขายทอดตลาดมีกำหนด 4 ครั้ง ห่างกันครั้งละ 1 เดือน ในกรณีเมื่อถึงกำหนดวันขายทอดตลาดหากไม่มีผู้มาประมูลทรัพย์สิน การขายทอดตลาดจะถูกเลื่อนออกไปขายในครั้งที่ 2 และหากครั้งที่สองยังขายไม่ได้ เจ้าพนักงานบังคับคดีจะถามความประสงค์ว่าจะดำเนินการขายทอดตลาดต่อไปหรือไม่ หากยังคงประสงค์จะดำเนินการต่อไป ต้องวางเงินค่าธรรมเนียมการขายทอดตลาด จำนวน 2,500 บาท ส่วนวันนัดขายครั้งต่อไปเจ้าพนักงานบังคับคดีจะมีหมายแจ้งให้ทราบในภายหลัง หากโจทก์ประสงค์จะระงับการขายไว้ก่อน หรือขอเวลาหาผู้ซื้อ หรือลงโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ โจทก์สามารถยื่นคำแถลงต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ โดยมีระยะเวลาตั้งแต่ 3 - 6 เดือนหรือ 1 ปีก็ได้ เมื่อครบกำหนดแล้วให้โจทก์แถลงความประสงค์ใหม่อีกครั้งหนึ่งว่าจะขายทอดตลาดต่อไปหรือจะงดการบังคับคดีไว้ก่อน การบังคับคดีโจทก์มีสิทธิที่จะบังคับคดีจำเลยได้ 10 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ส่วนกระบวนการขายทอดตลาดจะขายหลังจาก 10 ปี สามารถทำได้เพราะถือว่าบังคับคดีภายในระยะเวลาที่กำหนด อย่างไรก็ตามระยะเวลาอันยาวนานเมื่อจำเลยไม่มีทรัพย์สินอื่นใดอีกต่อไปแล้ว โจทก์อาจจะไม่ต้องการให้มีคดีเป็นภาระต่อโจทก์ จึงยังมีกระบวนการที่จะสามารถดำเนินการได้คือ การถอนการบังคับคดี

5) การถอนการบังคับคดี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 292 “บัญญัติให้เจ้าพนักงานบังคับคดีถอนการบังคับคดีในกรณีต่อไปนี้

(1) เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ถอนการบังคับคดีเนื่องจากลูกหนี้ตามคำพิพากษายื่นอุทธรณ์หรือฎีกา และได้วางเงินต่อศาลเป็นจำนวนพอชำระหนี้ตามคำพิพากษาพร้อมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมและค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดีแล้ว หรือได้หาประกันมาให้จนเป็นที่พอใจของศาลสำหรับจำนวนเงินเช่นว่านั้น เพราะความมุ่งหมายในการบังคับคดีก็เพื่อบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เมื่อลูกหนี้ตามคำพิพากษานำเงินมาวางจนครบถ้วน หรือหาประกันมาจนเป็นที่พอใจของศาลและเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาแล้ว การดำเนินการบังคับคดีต่อไปก็หมดความจำเป็น

(2) เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ถอนการบังคับคดีเนื่องจากคำพิพากษาในระหว่างบังคับคดีได้ถูกกลับหรือถูกยก หรือหมายบังคับคดีได้ถูกเพิกถอน แต่ถ้าคำพิพากษาในระหว่างบังคับคดีนั้นได้ถูกกลับแต่เพียงบางส่วน การบังคับคดีอาจดำเนินการต่อไปจนกว่าเงินที่รวบรวมได้นั้นจะพอชำระแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา

3) เมื่อศาลได้แจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบว่าศาลมีคำสั่งอนุญาตให้พิจารณาคดีใหม่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 199 เบญจ วรรคสาม หรือมาตรา 207

(4) เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ถอนการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 293

(5) เมื่อลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้วางเงินต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี เพื่อเป็นการชำระหนี้ตามคำพิพากษาพร้อมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมและค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดี

(6) เมื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้แจ้งเป็นหนังสือไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดีว่าตนสละสิทธิในการบังคับคดี ในกรณีเช่นว่านี้ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้นจะบังคับคดีแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาสำหรับหนี้นั้นอีกมิได้

(7) เมื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้แจ้งเป็นหนังสือไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดีว่าตนขอถอนการบังคับคดี”

2.3.2 การบังคับคดีผู้ประกัน

เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจำเลยแล้ว ผู้ประกันย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องนำตัวจำเลยมาส่งศาลตามกำหนดนัด หากไม่สามารถนำตัวมาส่งศาลได้ตามกำหนดนัดโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้ประกันผิดสัญญาประกันต่อศาล ศาลจะมีคำสั่งปรับผู้ประกันเต็มตามสัญญาประกัน คือปรับในวงเงินที่ทำสัญญาประกันไว้ ซึ่งจุดประสงค์หลักของการทำสัญญาประกันคือการให้จำเลยมาศาลตามนัด โดยมีผู้ประกันเป็นผู้นำส่งตัว ในส่วนของการผิดสัญญาประกันและศาลมีคำสั่งปรับนั้นเพื่อเป็นการสร้างมาตรการในการให้ผู้ประกันติดตามนำตัวจำเลยมาส่งศาล โดยจะต้องผูกพันตนในการประกันจำเลยนั้นจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาคัดสินในแต่ละชั้นศาล แม้จำเลยหลบหนีแต่การประกันก็ยังไม่สิ้นสุดจนกว่าผู้ประกันจะติดตามนำตัวจำเลยมาส่งศาล ซึ่งการบังคับตามสัญญาประกันนั้นจะดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 119 ซึ่งได้กำหนดให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งและพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับตามสัญญาประกัน ประกอบกับพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 14 บัญญัติว่า“พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ ... (8) ในกรณีที่มีการผิดสัญญาประกันจำเลย หรือประกันรับสิ่งของไปดูแลรักษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีในการบังคับให้เป็นไปตามสัญญานั้น ในการนี้มีให้เรียกค่าฤชาธรรมเนียมจากพนักงานอัยการ” ดังนั้น พนักงานอัยการจึงมีอำนาจและหน้าที่ในการบังคับคดีผู้ประกันที่ผิดสัญญาประกันจำเลยตามมาตราดังกล่าว แต่ปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่แล้วเจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งจะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการดำเนินการบังคับคดีตามสัญญาประกัน ทั้งนี้ ก็เพื่อให้

การบังคับคดีตามสัญญาประกันเป็นไปด้วยความรวดเร็ว โดยมีแนวทางในการบังคับคดีผู้ประกัน ดังนี้

1) บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดีตามสัญญาประกัน
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 119 บัญญัติว่า

“ในกรณีพิคสัญญาประกันต่อศาล ศาลมีอำนาจสั่งบังคับตามสัญญาประกันหรือตามที่ศาลเห็นสมควร โดยมีต้องฟ้อง ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งงดการบังคับตามสัญญาประกันหรือลดจำนวนเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันก็ได้ โดยคำนึงถึงความพยายามของผู้ประกันในการติดตามตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นว่ามีมากน้อยเพียงใดประกอบด้วย และเมื่อศาลสั่งประการใดแล้วฝ่ายผู้ถูกบังคับตามสัญญาประกันหรือพนักงานอัยการมีอำนาจอุทธรณ์ได้ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด เงินสดหรือหลักทรัพย์อื่นที่นำมาวางต่อศาลเพื่อเป็นหลักประกันตามมาตรา 114 ไม่อยู่ในข่ายที่จะถูกยึดหรืออายัดเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อื่นจนกว่าความรับผิดชอบตามสัญญาประกันจะระงับสิ้นไป เว้นแต่ศาลเห็นว่าหนี้ของเจ้าหนี้นั้นมิได้เกิดจากการฉ้อฉลและมีคำสั่งให้ปล่อยทรัพย์สินดังกล่าว

ในกรณีที่จำเป็นต้องมีการบังคับคดีเพราะพิคสัญญาประกันตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจออกหมายบังคับคดีหรือคำสั่งอื่นใดเพื่อบังคับเอาแก่ทรัพย์สินของบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันได้เสมือนว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา และให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกรมบังคับคดี มีอำนาจหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ประกันและขายทอดตลาดตามที่ได้รับแจ้งจากศาล หรือพนักงานอัยการ และถ้าจะต้องขายทรัพย์สินที่วางเป็นหลักประกันไว้ต่อศาลเมื่อศาลส่งทรัพย์สินหรือหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินนั้น ไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี ให้ถือว่าได้มีการยึดทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้ มิให้หน่วยงานของรัฐเรียกค่าฤชาธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายจากผู้ดำเนินการบังคับคดี

การบังคับคดีตามมาตรานี้ ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยอนุโลม เว้นแต่ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะออกข้อบังคับกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ข้อบังคับนั้นเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

จากบทบัญญัติดังกล่าว การบังคับคดีผู้ประกัน กรณีที่ผู้ประกันพิคสัญญาต่อศาลให้พนักงานอัยการ และเจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้ง เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับตามสัญญาประกัน

2) ระยะเวลาในการบังคับคดีผู้ประกัน

หนี้ตามสัญญาประกันที่ผู้ประกันทำไว้ต่อศาล แยกได้เป็น 2 ส่วน

ส่วนที่หนึ่ง หนี้ที่เป็นหนี้ประธาน คือ การนำตัวจำเลยมาส่งศาลตามกำหนดนัดหรือตามคำสั่งศาล โดยหนี้ส่วนนี้จะต้องผูกพันอยู่จนกว่าศาลจะมีคำวินิจฉัยชี้ขาดคดี หรือกรณีถ้าจำเลยหลบหนี ผู้ประกันก็ยังคงมีหน้าที่ติดตามตัวจำเลยมาส่งศาลจนกว่าจะพ้นอายุความคดีอาญา

ส่วนที่สอง คือ การชดใช้ค่าปรับนั้นเป็นเพียงหนี้อุปกรณ์ แต่เมื่อมีการผิดสัญญาประกัน โดยผู้ประกันต้องชดใช้ค่าปรับเสมือนหนึ่งเป็นหนี้ทางแพ่ง สิทธิที่จะขอให้มีการบังคับคดีผู้ประกันจึงมีระยะเวลา 10 ปี นับแต่วันที่ที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 274 โดยมีขั้นตอนดังนี้

(1) ต้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี

(2) ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบศาลได้ออกหมายบังคับคดีแล้ว

(3) กรณีมีผู้ประกันหลายคนต้องแถลงต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีโดยให้

ระบุว่าจะยึดทรัพย์ของผู้ประกันคนใดซึ่งเป็นไปตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2665/2548 ความว่า “การร้องขอให้บังคับคดีตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 271 เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ของการบังคับคดีให้ครบถ้วนภายใน 10 ปี คือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต้องขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี แจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบศาลได้ออกหมายบังคับคดีแล้ว จากนั้นต้องแถลงต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีขอให้ยึดทรัพย์ของลูกหนี้ ซึ่งโจทก์ได้ปฏิบัติครบถ้วนตามขั้นตอนในการร้องขอให้บังคับคดีตามบทกฎหมายดังกล่าวแล้ว แม้ในวันที่ 19 ธันวาคม 2536 โจทก์ได้ยื่นคำแถลงขอถอนการยึดที่ดินพิพาท และขอถอนการบังคับคดีไปแล้วก็ตาม แต่เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2537 โจทก์ได้ยื่นคำแถลงต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีขอให้เพิกถอนคำสั่งที่ให้ถอนการบังคับคดี โดยให้โจทก์มีอำนาจบังคับคดีแก่จำเลยทั้งสองต่อไปและระงับการแจ้งถอนการยึดที่ดินพิพาทไปยังเจ้าพนักงานที่ดิน โดยอ้างว่าโจทก์ยังไม่ได้รับเงินตามเช็คที่จำเลยทั้งสองนำมาชำระหนี้ตามคำพิพากษาแก่โจทก์ แม้เจ้าพนักงานบังคับคดีจะยกคำแถลงของโจทก์แต่โจทก์ได้ยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งของเจ้าพนักงานบังคับคดีดังกล่าวต่อศาลจนศาลฎีกาพิพากษาถึงที่สุดให้โจทก์บังคับคดีต่อไปได้ เจ้าพนักงานบังคับคดีจึงมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการบังคับคดีไปตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้โจทก์บังคับคดีต่อไปได้ตามคำแถลงของโจทก์ที่ยื่นไว้ต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2537 ซึ่งยังไม่พ้น 10 ปี นับถัดจากวันครบกำหนดที่จำเลยทั้งสองจะต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาดังกล่าวคือวันที่ 1 มิถุนายน 2530 โจทก์จึงมีสิทธิที่จะบังคับคดีแก่ที่ดินที่พิพาทได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 271”

3) การขยายระยะเวลาในการบังคับคดี

การขยายระยะเวลาในการบังคับคดีนั้น ให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งทำรายงานเจ้าหน้าที่หรือคำร้องเสนอศาลเพื่อขอขยายระยะเวลา โดยระบุเหตุผลในการขอขยายระยะเวลาให้ชัดเจนด้วย เช่น หากทรัพย์ที่ขายทอดตลาดนั้นขายได้เงินไม่พอชำระค่าปรับตามสัญญาประกัน และอยู่ระหว่างขายทอดตลาดทรัพย์สินอื่นของผู้ประกัน หรืออยู่ระหว่างดำเนินการสืบหาทรัพย์สินของผู้ประกัน หรือมีการขายทอดตลาดหลายครั้งแล้วแต่ยังไม่สามารถขายทรัพย์นั้นได้ หรืออยู่ระหว่างผู้ประกันขอผ่อนชำระค่าปรับต่อศาล เป็นต้น ซึ่งการขอขยายระยะเวลาในการบังคับคดีภายใน 10 ปี จะต้องมีพฤติการณ์พิเศษตามที่กล่าวไว้ข้างต้น แต่ถ้าระยะเวลาบังคับคดีเกิน 10 ปี แล้ว จะต้องมีความสุจริตในการขอขยายระยะเวลา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 23 ทั้งนี้ เป็นดุลยพินิจของศาลในการจะพิจารณาเป็นกรณีไปว่าจะอนุญาตให้ขยายระยะเวลาออกไปหรือไม่ อย่างไรก็ตาม หากยังอยู่ในระยะเวลาบังคับคดีผู้ประกัน เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวให้ศาลออกหมายเรียกผู้ประกันหรือบุคคลในครอบครัวมาไต่สวนสอบถามเรื่องทรัพย์สินผู้ประกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 277 และหากผู้ประกันไม่สามารถชำระค่าปรับตามสัญญาประกันได้ทั้งจำนวน ก็สามารถยื่นคำร้องขอผ่อนชำระค่าปรับต่อศาล และมีการกำหนดมาตรการให้ผู้ประกันที่ผิดสัญญาประกันเร่งดำเนินการติดตามตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาส่งศาลโดยเร็ว หากติดตามตัวมาได้จะสามารถยื่นคำร้องขอลดหรือขอลดค่าปรับต่อศาลได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นดุลยพินิจของศาลที่จะพิจารณาถึงความเหมาะสมเป็นรายคดีไป ตามหนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ที่ ศย 016/ว 126 (ป) ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2553

4) วิธีดำเนินการเมื่อศาลมีคำสั่งปรับผู้ประกัน

กรณีที่ผู้ประกันไม่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาลตามนัด ศาลจะสั่งปรับผู้ประกัน โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

(1) ตรวจสอบการผิดสัญญาประกันและทำรายงานเจ้าหน้าที่เสนอผู้พิพากษา โดยเร็วนับแต่เวลาครบกำหนดส่งตัวจำเลย

(2) ส่งสำนวนที่ศาลมีคำสั่งปรับผู้ประกันให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทันที

(3) ประทับตรา “ปรับผู้ประกัน” ที่หน้าปกสำนวนหลัก พร้อมส่งมอบสำนวนปรับนายประกันไปยังงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามคำสั่งศาลทันที

(4) เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับการแต่งตั้งรับสำนวนมาจัดทำรายงานเจ้าหน้าที่ขอให้ศาลออกคำบังคับผู้ประกัน

(5) เมื่อผู้พิพากษาพิจารณามีคำสั่งออกคำบังคับแล้ว ให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับการแต่งตั้งส่งสำนวนไปออกคำบังคับที่งานส่งคำคู่ความ

(6) ให้เจ้าหน้าที่งานส่งคำคู่ความปลดคำบังคับเพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งคำคู่ความดำเนินการตามคำสั่งศาลเพื่อส่งคำบังคับนั้น และส่งคืนสำนวนไปให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับการแต่งตั้งในการบังคับคดี

(7) เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับการแต่งตั้งติดตามผลการส่งคำบังคับ และลงสมุดคุมรายงานผลการส่งคำบังคับ (ถ้ามี) นับแต่เวลาได้รับแจ้งผลการส่งคำบังคับจากงานส่งคำคู่ความหรืองานสารบรรณ

(8) ให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับการแต่งตั้งกรอกข้อมูลสารบบผู้ประกันที่ผิดสัญญาประกันในโปรแกรมตรวจสอบผู้ประกันผิดสัญญาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (<https://vpn.coj.go.th>) ทั้งนี้ศาลมีคำสั่งปรับ (ตามหนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ที่ ศย 016/ว 140 (ป) ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2554 กล่าวคือ กรณีเป็นข้อมูลปัจจุบันให้บันทึกทันที กรณีเป็นงานค้างให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน) และตั้งสำนวนบังคับคดีผู้ประกัน โดยมีเอกสารที่เกี่ยวข้องคือ เอกสารคำร้องขอประกันและสัญญาประกัน รายงานกระบวนการพิจารณาวันที่ศาลสั่งปรับ พร้อมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกันและผู้ต้องหาหรือจำเลย

(9) ตรวจสอบครบกำหนดตามคำบังคับทุกวัน หากผู้ประกันไม่ชำระค่าปรับตามคำบังคับ ให้จัดทำรายงานเจ้าหน้าที่เสนอศาล

(10) ให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับการแต่งตั้งดำเนินการขอออหมายบังคับคดีโดยเร็ว นับแต่ได้รับรายงานเจ้าหน้าที่

(11) ให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับการแต่งตั้งส่งหมายบังคับคดีและเอกสารเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว รายงานกระบวนการพิจารณาวันที่ศาลมีคำสั่งปรับผู้ประกัน ไปยังพนักงานอัยการ และเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบโดยเร็ว นับแต่วันได้รับหมายบังคับคดี

(12) ให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับการแต่งตั้งดำเนินการบังคับคดีผู้ประกัน และรายงานผลการบังคับคดีให้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลหรือผู้พิพากษาที่ได้รับมอบหมายทราบ

(13) ให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับการแต่งตั้งตรวจสอบและติดตามผลการบังคับคดีทุก 3 เดือน นับแต่วันแจ้งให้พนักงานอัยการ และเจ้าพนักงานบังคับคดีทราบ

(14) กรณีเจ้าพนักงานบังคับคดีประเมินราคาหลักทรัพย์ต่ำหรือสูงกว่าค่าปรับเพียงเล็กน้อย หรือขายทอดตลาดแล้วไม่มีผู้เข้าสู้ราคาหรือมีผู้เข้าสู้ราคาแต่ราคาต่ำ ให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับการแต่งตั้งดำเนินการสืบหาทรัพย์สินของผู้ประกันทันที ทั้งนี้ การสืบหาทรัพย์สินควรทำเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เช่น ทุกระยะ 3 เดือน เป็นต้น

(15) รายงานผลการบังคับคดีผู้ประกันให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น
ทราบทุกเดือน

6) การงดหรือลดค่าปรับ

กรณีที่ผู้ประกันนำตัวจำเลยส่งศาลและได้ยื่นคำร้องของงดหรือลดค่าปรับ เมื่อศาลมีคำสั่งงดหรือลดค่าปรับแล้ว ให้เจ้าพนักงานศาลแจ้งคำสั่งศาลให้พนักงานอัยการ และเจ้าพนักงานบังคับคดีทราบ เนื่องจากพนักงานอัยการมีอำนาจอุทธรณ์คำสั่งศาล กรณีที่ศาลมีคำสั่งงดหรือลดค่าปรับได้ตามกฎหมาย

สำหรับบริษัทประกันภัยที่ออกหนังสือรับรองและได้ใช้เป็นหลักประกัน ในการขอให้ปล่อยชั่วคราวนั้น ศาลบางศาล เช่น ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญาธนบุรี และศาลจังหวัดนนทบุรี เป็นต้น ถือว่าบริษัทประกันภัยดังกล่าวเป็น “บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญา มาตรา 117 มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีเพื่อนำตัวมาส่งศาล รวมทั้งมีสิทธิของงดหรือลดค่าปรับ และเป็น “บุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกัน” ที่มาตรา 119 วรรคสอง (เดิม) ให้ถือว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่จะต้องถูกบังคับคดี นอกจากนี้ยังเป็น “ผู้ถูกบังคับตามสัญญาประกัน” ตามมาตรา 119 วรรคหนึ่ง (เดิม) ดังนั้น จึงมีสิทธิยื่นคำร้องของงดหรือลดค่าปรับได้⁸²

3. หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับมาตรการติดตามจำเลยในกรณีผิดสัญญาประกันของประเทศไทย

3.1 พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ.2562

จากการที่รัฐได้คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล เมื่อบุคคลถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด จะถือว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดไม่ได้ทราบใดที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้นั้นกระทำความผิด การปล่อยชั่วคราวจึงเป็นกระบวนการที่มุ่งคุ้มครองสิทธิดังกล่าวให้กับจำเลย และหากจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวแล้ว ได้หลบหนีระหว่างขอปล่อยชั่วคราว ก็ย่อมส่งผลเสียต่อกระบวนการพิจารณาคดีของศาล ดังนั้นเพื่อมุ่งคุ้มครองความปลอดภัย และประสานประโยชน์ของสังคม รัฐจึงได้ตรากฎหมายฉบับนี้ขึ้น เพื่อให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีอำนาจหน้าที่ในการติดตาม จับกุม จำเลยที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล ซึ่งสาระสำคัญของพระราชบัญญัติตำรวจศาล พ.ศ. 2562 มีดังต่อไปนี้

⁸² สำนักกิจการคดี สำนักงานศาลยุติธรรม. คู่มือการบังคับคดีผู้ประกันในคดีอาญา.

3.1.1 อำนาจหน้าที่ของพนักงานตำรวจศาล

มาตรา 5 ได้บัญญัติไว้ว่า “เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

1) รักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยบุคคลและทรัพย์สินในบริเวณศาล

2) ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในบริเวณศาล

3) รักษาความปลอดภัยและคุ้มครองข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พนักงานและลูกจ้างของศาลและสำนักงานศาลยุติธรรมซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่ รวมทั้งอาคารสถานที่และทรัพย์สินของศาลและสำนักงานศาลยุติธรรม

4) ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนีหรือจะหลบหนี หรือถ้ามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันทั่วถึง ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ และเมื่อจับได้แล้วให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว

5) เมื่อศาลได้ออกหมายจับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล ให้ศาลมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้จัดการตามหมายจับ และหากศาลเห็นสมควรศาลอาจให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้จัดการตามหมายจับด้วย โดยมีเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้สนับสนุนก็ได้”

มาตรา 10 “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” (ทั้งนี้ ภายใต้ขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 แต่ไม่ได้มีอำนาจเป็นพนักงานสอบสวน ทำการสอบสวนคดีความผิดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามอำนาจหน้าที่ได้ เพราะกฎหมายไม่ได้บัญญัติให้เป็นพนักงานสอบสวน⁸³)

3.1.2 คุณสมบัติของพนักงานตำรวจศาล

มาตรา 6 “พนักงานตำรวจศาลจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

2) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

⁸³ สุพิศ ประณีตพลกรัง. เจ้าพนักงานตำรวจศาล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม. 2563.

- 3) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4) ไม่เป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น
- 5) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดๆ ในพรรคการเมือง
- 6) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่กำหนดในระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่งและผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่คณะกรรมการข้าราชการ ศาลยุติธรรม ตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมประกาศกำหนดเป็นเจ้าพนักงานตำรวจศาล”

เห็นได้ว่า บทบาท อำนาจหน้าที่ภารกิจของเจ้าพนักงานตำรวจศาลตามพระราชบัญญัตินี้ มีบทบัญญัติเพื่อให้การดำเนินคดีของศาลเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาลทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยให้แก่ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม และจับกุมผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนี รวมถึงผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล ซึ่งทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีล่าช้าและอาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับการลงโทษ อีกทั้ง ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหลบหนีหรือจะหลบหนี หรือถ้ามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันทั่วถึงก็ให้มีอำนาจจับผู้ที่หลบหนีนั้นได้ และเมื่อจับได้แล้วให้นำผู้ถูกจับ ไปยังศาล โดยเร็ว และเมื่อศาลได้ออกหมายจับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล ให้ศาลมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้จัดการตามหมายจับด้วย และหากศาลเห็นสมควรศาลอาจให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้จัดการตามหมายจับด้วย โดยมีเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้สนับสนุนก็ได้

แต่เนื่องจากเพิ่งมีการบังคับใช้กฎหมายซึ่งในการกำหนดจำนวนและตำแหน่งของเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นอำนาจของคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม และโดยความเห็นชอบของประธานศาลฎีกา ซึ่งขณะนี้ คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม โดยความเห็นชอบของประธานศาลฎีกา ประกาศกำหนดกรอบอัตรากำลังเจ้าพนักงานตำรวจศาล จากเดิมจำนวน 309 อัตรา ในปัจจุบันเพิ่มเป็น 1,182 อัตรา⁸⁴ เพื่อกระจายไปดูแลความปลอดภัยศาลได้ทั่วประเทศ แต่ในขณะนี้ อยู่ระหว่างการจัดสรรอัตรากำลัง โดยปัจจุบันมีเจ้าพนักงานตำรวจศาลที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง

⁸⁴ John Sprack. Ibid. อ้างถึงใน อารีย์พร กลั่นนุรักษ์. การปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไข.

แล้วเพียงจำนวน 311 อัตรา ซึ่งยังมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงส่งผลให้การติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีระหว่างขอลปล่อยชั่วคราวตามหมายจับของศาลนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งหากมีอัตรากำลังเพียงพอทั่วทุกศาลแล้ว ประสิทธิภาพในการจับกุมผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนีตามหมายจับก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อประสิทธิภาพในการจับกุมผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนียังไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าใดนัก จึงต้องมีความเข้มงวดในการปล่อยชั่วคราวมากยิ่งขึ้น เพื่อป้องกันการหลบหนีดังกล่าว

4. หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกันของต่างประเทศ

การปล่อยชั่วคราวหรือการประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย ตามระบบกฎหมายของต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) หรือระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) ต่างก็มีแนวคิดในการคุ้มครองและรับรองหลักประกันสิทธิ เสรีภาพ ของผู้ต้องหาหรือจำเลยเช่นเดียวกัน ซึ่งในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงหลักกฎหมายและแนวทาง การปล่อยชั่วคราวหรือการประกันตัวจำเลยและการบังคับตามสัญญาของต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

บทบัญญัติของกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวมีหลายฉบับ ได้แก่ รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 8 (Eight Amendment) ซึ่งวางหลักกฎหมายไว้ว่า “ห้ามเรียกประกันสูงเกินสมควร” กฎหมายชื่อว่า “The Bail Reforms Act 1984”⁸⁵ ได้บัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราว ได้แก่ ผู้พิพากษาประจำรัฐ หรือมัลรัฐ ผู้พิพากษาศาลแขวง (Magistrate Judge) หรือนายกเทศมนตรี⁸⁶ ซึ่งเป็นผู้พิจารณาและมีคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างการพิจารณาคดี หรือระหว่างอุทธรณ์ได้ กฎหมายที่ชื่อว่า “Federal Judiciary Act 1789” วางหลักไว้ว่า “การประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องมีทุกคดี เว้นแต่คดีนั้นจะมีระวางโทษประหารชีวิต” และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1966 หรือ “The Federal Rules of Criminal Procedure” ภาควิ 18 ลักษณะ 2 วิธีพิจารณาความอาญา หมวด 207 การปล่อยชั่วคราวและการควบคุมตัวในระหว่างการพิจารณา⁸⁷ หรือ

⁸⁵ John Sprack, Ibid. อ้างถึงใน อริย์พร กลั่นนุรักษ์, การปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไข. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2545. หน้า 31 - 33.

⁸⁶ 18 U.S. Code, Section 3156 (a)

⁸⁷ The Federal Rules of Criminal Procedure (U.S. Code: Title 18 – Crimes and Criminal Procedure, Part II – Criminal Procedure, Chapter 207 – Release and Detention ending Judicial Proceedings.

“(U.S. Code: Title 18 – Crimes and Criminal Procedure. Part II – Criminal Procedure. Chapter 207”
ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวที่สำคัญ ดังนี้

4.1.1 การปล่อยชั่วคราวระหว่างการพิจารณา

“The Federal Rules of Criminal Procedure” หรือ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1966 มีบทบัญญัติว่าเมื่อบุคคลใดถูกจับกุมตัวไม่ว่าจะถูกจับโดยมีหมายจับหรือไม่ก็ตาม จะต้องนำตัวบุคคลนั้นไปศาล เพื่อให้ศาลได้พิจารณาถึงเหตุผลในการควบคุมตัวโดยเร็ว รวมถึงพิจารณาสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวด้วย ซึ่งหลักของการปล่อยชั่วคราวและการควบคุมตัวในระหว่างการพิจารณากำหนดว่าจะต้องมีทุกคดี โดยจะมีประกันหรือวางหลักประกันก็ได้ เว้นแต่ มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนีหรือไม่ตามกำหนดนัดศาล หรืออาจจะไปก่อภัยอันตรายต่อบุคคลอื่น ชุมชน หรือสังคม⁸⁸ ศาลจะตั้งข้อจำกัดน้อยที่สุดโดยกำหนดเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เพื่อจะเป็นหลักประกันว่าผู้ต้องหาจะไม่กระทำการดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ซึ่งเงื่อนไขนั้นอาจรวมถึงการกำหนดที่อยู่อาศัย การกักขังไว้ในที่พัก การติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับติดตามตัว การยอมให้ตรวจสอบสารเสพติดโดยไม่มีหมายศาล หรือการที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะไปตรวจเยี่ยมโดยมิได้แจ้งให้ทราบล่วงหน้า หรือการออกจากที่พักอาศัยตามเวลาที่กำหนด เป็นต้น โดยเงื่อนไขนี้อาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือพฤติการณ์ในแต่ละคดี

อย่างไรก็ตาม ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะถูกคุมขังโดยกำหนดวงเงินประกันหรือเงื่อนไขในระหว่างการพิจารณาไม่ได้ เว้นแต่ ศาลอาจกำหนดวงเงินประกันให้สูงได้ แม้การกำหนดวงเงินประกันที่สูงนั้นจะทำให้จำเลยไม่อาจหาเงินมาประกันได้ก็ตาม แต่การกำหนดวงเงินประกันไว้สูงเช่นนี้ก็เพื่อมิให้จำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราว หากมีความเป็นไปได้สูงว่าจำเลยจะหลบหนี

นอกจากนี้ เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวแล้ว ศาลอาจจะยกเลิกคำสั่งปล่อยชั่วคราวนั้น และยังสามารถเพิ่มเติมหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวเมื่อใดก็ได้ ถ้ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจำเลยนั้นได้กระทำความผิดอาญาซ้ำอีก หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราว หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลได้ หรือเงื่อนไขนั้นไม่อาจเป็นหลักประกันได้ว่าจำเลยจะไม่หลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายประการอื่นต่อบุคคล ชุมชน หรือสังคม

4.1.2 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราว

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังจำเลยไว้ หากไม่มีสิ่งใดมาเป็นหลักประกันได้ว่าจำเลยจะไม่หลบหนี หรือจะไปก่อภัยอันตรายต่อบุคคลอื่น ชุมชน หรือสังคม⁸⁹

⁸⁸ 18 U.S. Code. Section 3142 (e) DETENTION.

⁸⁹ 18 U.S. Code. Section 3142 (g) (3) (A) FACTORS TO BE CONSIDERED.

ในการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวทั้งในระหว่างการพิจารณาคดี หรือระหว่างอุทธรณ์ ให้พิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ ได้แก่

- 1) ความหนักเบาแห่งข้อหา
- 2) การพิจารณาบุคลิกลักษณะนิสัย สภาวะจิตใจ อาชีพการงาน ประวัติครอบครัวฐานะทางการเงิน ความสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน ระยะเวลาที่พักอาศัยในพื้นที่นั้น ประวัติการกระทำความผิดอาญา การมาศาลตามกำหนดนัด พยานหลักฐานและพฤติการณ์ต่างๆ ในคดี หรือในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว ไปถูกจับกุมในคดีอื่นอีกหรือไม่⁹⁰
- 3) ความร้ายแรง หรือเหตุร้ายที่อาจเกิดขึ้นกับบุคคลอื่น ชุมชน หรือสังคม ซึ่งศาลอาจจะเป็นผู้พิจารณาเอง หรือพิจารณาจากคำร้องของพนักงานอัยการ

4.1.3 คดีที่ต้องไต่สวนก่อนมีคำสั่งให้คุมขัง

หากศาลได้รับคำร้องคัดค้านจากพนักงานอัยการ ในคดีมีอัตราโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิต คดีที่เป็นความผิดอาชญากรรมร้ายแรง คดีที่มีการกระทำความผิดมากกว่าสองฐานขึ้นไป หรือคดีอาชญากรรมที่มีอัตราโทษจำคุกเกินกว่า 10 ปีขึ้นไป ศาลต้องทำการไต่สวนโดยศาลอาจทำการไต่สวนเองหรือไต่สวนตามคำร้องคัดค้านของพนักงานอัยการ ถ้าเป็นกรณีที่มีความน่าเชื่อถือว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนีหรือจะไปขัดขวางการดำเนินคดีของศาล⁹¹ โดยการไต่สวนจะดำเนินการทันทีที่จำเลยมาศาลในครั้งแรก แต่หากศาลไม่ได้ไต่สวนในวันนัดแรกนั้นก็ไม่ใช่เป็นที่ศาลจะต้องปล่อยชั่วคราวจำเลยเสมอไป⁹² ทั้งนี้ หากศาลได้ทำการไต่สวนแล้ว และไม่มีความเชื่อใจที่จะทำให้มั่นใจได้ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไม่หลบหนี หรือจะไปก่อเหตุร้ายต่อบุคคล ชุมชน หรือสังคมแล้ว ศาลจะมีคำสั่งให้ควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้

4.1.4 ประเภทของการปล่อยชั่วคราว

ประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งการปล่อยชั่วคราวได้หลายประเภทดังนี้⁹³

- 1) “Release on Recognizance” เรียกย่อ ๆ ว่า “ROR” หรือ “OR” คือ เป็นการให้สัญญาว่าจะมาปรากฏตัวต่อศาลตามนัด เรียกว่า การปล่อยชั่วคราวโดยคำรับรอง โดยไม่ต้องใช้เงินในการประกันตัว

⁹⁰ 18 U.S. Code. Section 3142 (g) (3) (B) FACTORS TO BE CONSIDERED.

⁹¹ 18 U.S. Code. Section 3142 (F) DETENTION HEARING.

⁹² United States v. Montalvo-Murillo. 495 U.S. 711 (1990).

⁹³ Joel Samaha. Criminal justice (5 ed.) 1999. pp 287. อ้างถึงใน สุรินทร์ มากชูชิต. ระบบปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา: ศึกษาการใช้หลักประกันในคดีอาญา. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต). คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2555. หน้า 61.

2) “Conditional Release” คือ การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไข ซึ่งมีได้มีการเรียกเงินประกัน เช่น กำหนดเงื่อนไขให้จำเลยต้องมารายงานตัวต่อศาลทุกสัปดาห์⁹⁴

3) “Unsecured Bond” คือ เป็นการปล่อยชั่วคราวที่ไม่ต้องวางเงินสดเป็นหลักประกัน แต่หากผิดสัญญาประกันจะมีผลให้ถูกปรับเป็นเงินได้

4) “Cash Bond” คือ การวางเงินสดหรือหลักทรัพย์อื่นในการปล่อยชั่วคราว

5) “Deposit Bond” คือ การวางเงินสดหรือหลักประกันที่ใช้แทนเงินสด เช่น พันธบัตร ตราสาร เป็นต้น 10 เปอร์เซ็นต์ ของเกณฑ์การประกันที่ศาลกำหนด แต่ถ้าผิดสัญญาประกันจะต้องถูกปรับเต็มจำนวน

6) “Surety Bond” คือ การที่ผู้ประกัน (Bail Bondsman) ต้องวางเงินประกันไว้ 10 เปอร์เซ็นต์ ของเกณฑ์การประกัน

ในอดีตนั้น ศาลของประเทศสหรัฐอเมริกา มักจะใช้ระบบการประกัน โดยต้องมีหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นระบบที่ทฤษฎีพิจารณาอย่างมากว่าเป็นระบบที่ผู้มีฐานะร่ำรวยได้เปรียบคนจน ทำให้จำเลยส่วนมากที่ยากจนต้องถูกควบคุมตัว จึงจำเป็นต้องหันไปหาผู้ประกันอาชีพหรือบริษัทประกันภัยในการขอปล่อยชั่วคราว ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายให้ผู้ประกันถึงประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ ของวงเงินประกัน เท่ากับว่าการจะได้ประกันตัวหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้ประกัน⁹⁵ ธุรกิจประกันรุ่งเรืองขึ้นและมีการจัดตั้งบริษัทประกันขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อประกอบธุรกิจเป็นผู้ประกัน โดยมีการประกาศตามหนังสือพิมพ์และอินเทอร์เน็ต⁹⁶ ซึ่งบริษัทเหล่านี้จะมีฝ่ายติดตามตัวผู้ที่หลบหนีด้วย⁹⁷

อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่าหลักประกันแม้จะมีมูลค่ามากเพียงใด ก็ไม่ใช่สิ่งที่จะรับประกันได้ว่าจำเลยจะไม่หลบหนี และมาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีหรือจะมารับโทษตามคำพิพากษาของศาล

ต่อมาในสหรัฐอเมริกาใช้วิธีการปล่อยชั่วคราวที่ไม่ต้องมีหลักประกัน เช่น “Conditional Release” หรือ “Release on Recognizance” คือ การกำหนดให้ชำระเงินประกันเป็นเปอร์เซ็นต์ของเกณฑ์การประกันทั้งหมด (Deposit Bond) เช่น หากกำหนดวงเงินประกันสองแสนดอลลาร์ ก็ให้ชำระเพียง 10 เปอร์เซ็นต์ คือ สองหมื่นดอลลาร์ ซึ่งสามารถช่วยให้จำเลยมีเงินมาวาง

⁹⁴ 18 U.S. Code. Chapter 207 - RELEASE AND DETENTION PENDING JUDICIAL PROCEEDINGS, Section 3141-3150.

⁹⁵ ยูทซัคคี่ เดชชนต์. การใช้วิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ในงานด้านกฎหมาย. วารสารนิติศาสตร์. 10, 3, 2521. หน้า 456.

⁹⁶ สุรินทร์ มากชูจิต. ระบบปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา: ศึกษาการใช้หลักประกันในคดีอาญา. หน้า 61.

⁹⁷ เรื่องเดียวกัน.

ประกันต่อศาลได้ และถ้าไม่หลบหนีก็ได้รับเงินคืนอีกด้วย ถือว่าเป็นการตัดวงจรของบริษัทประกัน ออกไปโดยปริยาย เพราะปกติบริษัทประกันก็เรียกเก็บค่าธรรมเนียม 10 เปอร์เซ็นต์เช่นกัน การวางเงินต่อศาลจึงเป็นการดีกว่าที่จะนำเงินไปวางให้บริษัทประกัน⁹⁸

4.1.5 สภาพบังคับกรณีผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหลบหนี หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราว

ประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา United States Code ค.ศ. 1986 มาตรา 3147 และมาตรา 3148 ได้กำหนดโทษสำหรับผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวแล้วหลบหนี ปฏิบัติผิดเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานหรือศาลกำหนดไว้ หรือไม่มาตามกำหนดนัด ซึ่งได้กำหนดโทษไว้ดังนี้⁹⁹

มาตรา 3147 บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกตัดสินว่ากระทำความผิดในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราว จะต้องถูกเพิ่มโทษซึ่งกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

- 1) กรณีที่เป็นความผิดร้ายแรงลงโทษจำคุกไม่เกินสิบปี
- 2) กรณีที่เป็นความผิดเล็กน้อย ให้ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี การกำหนดโทษจำคุกตามมาตรานี้ให้นับโทษต่อจากโทษจำคุกอื่น ๆ”¹⁰⁰

มาตรา 3148 ได้กำหนดสภาพบังคับกรณีที่มีการฝ่าฝืนเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราวไว้ว่า

(A) หากผู้ใดได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไข ตามมาตรา 3142 แล้วฝ่าฝืนเงื่อนไข ให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกการปล่อยชั่วคราว และให้สั่งขังและดำเนินคดีผู้ฝ่าฝืนในข้อหาละเมิดอำนาจศาล

(B) พนักงานอัยการอาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีการยกเลิกหมายปล่อย ในกรณีที่ผู้ได้รับการปล่อยชั่วคราวฝ่าฝืนเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราว ซึ่งผู้พิพากษาอาจออกหมายจับบุคคลนั้น และให้นำตัวบุคคลดังกล่าวมายังศาลเพื่อดำเนินคดีตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้

นอกจากนี้บุคคลซึ่งถูกกล่าวหาว่าฝ่าฝืนเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราวซึ่งได้กระทำความผิดตามกฎหมายของรัฐบาล กฎหมายของรัฐบาลกลาง และกฎหมายท้องถิ่นในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว ผู้พิพากษามีอำนาจที่จะเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวและออกหมายขังหลังจากที่ได้ดำเนินการไต่สวนแล้วและ

- (1) เป็นที่พอใจแก่ศาลว่า

⁹⁸ จรินทร์ หะวานนท์, สิทธิทางวิธีพิจารณาความอาญาตามรัฐธรรมนูญ, (พิมพ์ครั้งที่ 3), กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2545, หน้า 71.

⁹⁹ สุรินทร์ มากชูจิต, ระบบปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหา: ศึกษาการใช้หลักประกันในคดีอาญา, หน้า 61 - 62.

¹⁰⁰ U.S. Code ,Title 18 Part II Chapter 207 _3147

(A) มีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลดังกล่าวกระทำความผิดต่อกฎหมายของ
รัฐบาล กฎหมายของรัฐบาลกลาง และกฎหมายท้องถิ่น ในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว หรือ

(B) บุคคลดังกล่าวได้ฝ่าฝืนเงื่อนไขใดๆ ในการปล่อยชั่วคราว โดยมี
พยานหลักฐานรับฟังได้โดยปราศจากความสงสัยและ

(2) เป็นที่พอใจแก่ศาลว่า

(A) ไม่มีหลักประกันหรือเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวที่จะมาเป็นประกัน
ได้ว่าบุคคลนั้นจะไม่ก่อเหตุร้าย แก่บุคคล ชุมชน หรือสังคม ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3142 (g)
ของบทบัญญัตินี้ หรือ

(B) ในระหว่างการปล่อยชั่วคราว บุคคลนั้นได้กระทำความผิดตามกฎหมาย
ของรัฐ รัฐบาลกลาง และกฎหมายท้องถิ่น ซึ่งเป็นความผิดร้ายแรง และมีพฤติการณ์จึงใจไม่ปฏิบัติ
ตามเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราว ให้สันนิษฐานว่าไม่มีหลักประกันหรือเงื่อนไขที่จะประกันได้ว่า
บุคคลนั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายต่อบุคคล ชุมชน หรือสังคม แต่หากมีเงื่อนไขที่จะประกันและเป็น
ที่พอใจแก่ศาลว่าบุคคลนั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายต่อบุคคลอื่น ชุมชน หรือสังคม และบุคคลนั้นจะไม่
ปฏิบัติผิดเงื่อนไข ศาลอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวได้ตามที่เห็นสมควร
หรือดำเนินการกับบุคคลนั้นตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 3142 ของบทบัญญัตินี้

(C) เมื่อบุคคลใดฝ่าฝืนเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว เจ้าหน้าที่ศาลสามารถ
ฟ้องคดีฐานละเมิดอำนาจศาลได้ตามมาตรา 401¹⁰¹

4.1.6 มาตรการติดตามจับกุมผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราว

ในกรณีที่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหลบหนี หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขการปล่อย
ชั่วคราวนั้น นอกจากจะมีความผิดตามประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา United States Code มาตรา 3147
และมาตรา 3148 แล้ว ในประเทศสหรัฐอเมริกายังมีมาตรการในการติดตามจับกุมผู้ถูกปล่อย
ชั่วคราวที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราว ซึ่งดำเนินการโดย หน่วยงาน U.S. Marshals¹⁰² หน่วยงานนี้
อยู่ภายใต้การควบคุม กำกับ ดูแลของกระทรวงยุติธรรมสหรัฐ (United States Department of Justice :
DOJ) ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกจะเป็นผู้แต่งตั้งผู้อำนวยการ U.S. Marshals โดยคำแนะนำและความ
เห็นชอบจากวุฒิสภาเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในศาลชั้นต้นของรัฐบาลกลาง สำนักงานใหญ่ของ U.S. Marshals

¹⁰¹ U.S.Code , Title 18 Part II Chapter 207 _3148

¹⁰² สุเมฆ จิรัชสิริ. พระราชบัญญัติพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ก้าวแรกของการมี Court
Marshal ในระบบศาลยุติธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
2562.หน้า 2.

ตั้งอยู่ที่นครวอชิงตัน ดี.ซี. ประเทศสหรัฐอเมริกา¹⁰³ หน่วยงาน U.S. Marshals Service จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายสหรัฐ ลักษณะ 28 วิธีพิจารณาความและกระบวนการยุติธรรมส่วนที่สอง กระทรวงยุติธรรม บทที่ 37 The U.S. Marshal Service (USMS) เพื่อทำหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยแก่ผู้พิพากษา พยาน รวมถึง สืบสวน ติดตามตัวจำเลย ควบคุมและนำตัวจำเลยมาศาล การริบทรัพย์สิน และอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากการกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งอำนาจหน้าที่ ตลอดจนคุณสมบัติของผู้ทำหน้าที่ในหน่วยงาน The U.S. Marshal Service ปรากฏตามมาตรา 561 ดังนี้

มาตรา 561¹⁰⁴ USMS

(a) USMS ถูกตั้งขึ้นด้วยกฎหมายนี้ เพื่อเป็นสำนักงานภายในกระทรวงยุติธรรมตามอำนาจและการควบคุมของอัยการสูงสุด จะมีผู้อำนวยการเป็นหัวหน้าของ USMS (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “หน่วยงานนี้”) ผู้ถูกแต่งตั้ง โดยประธานาธิบดีตามคำแนะนำและความเห็นชอบของวุฒิสภา

(b) ผู้อำนวยการของ USMS (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้อำนวยการ”) นอกจากอำนาจและหน้าที่ซึ่งถูกกำหนดในบทนี้ จะทำหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายมาจากอัยการสูงสุดได้อีกด้วย

(c) ตามคำแนะนำและความเห็นชอบของวุฒิสภา ประธานาธิบดีจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ US Marshal สำหรับแต่ละเขตศาลสหรัฐ และสำหรับศาลฎีกาในกรุงวอชิงตัน เว้นแต่ว่าเจ้าหน้าที่คนใดถูกแต่งตั้ง ให้ประจำที่ Northern Mariana Islands อาจจะถูกแต่งตั้งให้รับหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ในเขตศาลอื่นได้พร้อมกันในเวลาเดียวกัน เจ้าหน้าที่ US Marshal แต่ละคนจะเป็นเจ้าพนักงานของหน่วยงานและปฏิบัติหน้าที่ตามการกำกับดูแลของผู้อำนวยการ

(d) เจ้าหน้าที่ US Marshal แต่ละคนจะถูกแต่งตั้งในระยะเวลาสี่ปี นอกเสียจากว่าเจ้าหน้าที่ Marshal คนนั้นจะลาออกหรือถูกปลดโดยประธานาธิบดี เจ้าหน้าที่ Marshal คนหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปในตำแหน่งนั้นอีก 4 ปี จนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมมารับตำแหน่งแทน

(e) ผู้อำนวยการจะกำหนดสถานที่ภายในเขตของศาลสำหรับเป็นสำนักงานและสถานี่ของเจ้าหน้าที่ให้แก่ Marshal แต่ละคน เจ้าหน้าที่ Marshal แต่ละคนจะอาศัยอยู่ในเขตซึ่งตนถูกแต่งตั้งไปนอกเสียจาก

¹⁰³ สหรัฐ สิริวัฒน์. ความจำเป็นและแนวทางในการจัดตั้งหน่วยงานรักษาความปลอดภัยของศาลยุติธรรม (Court Marshal). หลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. 2558. หน้า 12.

¹⁰⁴ U.S.Code. Title 28 Part II Chapter 37 _ 561

(1) เจ้าหน้าที่ Marshal ประจำเขตกรุงวอชิงตัน ประจำศาลสูงของกรุงวอชิงตันและประจำเขตตอนใต้ของมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ สามารถอาศัยอยู่ได้ถึงรัศมี 20 ไมล์ จากเขตที่ตนได้รับแต่งตั้งและ

(2) เจ้าหน้าที่ Marshal ผู้ใดที่ถูกแต่งตั้งให้ประจำ Northern Mariana Islands ซึ่งในขณะเดียวกันก็ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ Marshal ในเขตอื่นด้วยอาจอาศัยในเขตนั้นแทนได้

(f) ผู้อำนวยการได้รับอำนาจให้มอบและกำหนดค่าตอบแทนของลูกจ้างเช่นว่า เท่าที่จำเป็นเพื่อที่จะใช้อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนี้ และอาจแต่งตั้งลูกจ้างเช่นว่าเป็นเจ้าหน้าที่รักษากฎหมายตามนโยบายและวิธีปฏิบัติดังกล่าว เท่าที่ผู้อำนวยการจะออกตามการปรับใช้บทบัญญัติของลักษณะ 5 และระเบียบที่ออกตามนั้น

(g) ผู้อำนวยการจะดูแลและกำกับ US Marshal ในการปฏิบัติตามหน้าที่ของหน่วยงานนี้

(h) ผู้อำนวยการอาจจัดให้เจ้าหน้าที่และลูกจ้างปฏิบัติงานตนได้ แต่จะเรียกร้องหรือยอมรับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนจากการนั้นไม่ได้

(i) เจ้าหน้าที่ Marshal แต่ละคนที่ถูกแต่งตั้งตามมาตรานี้ควรมี

(1) หน้าที่ในการบริหารหน่วยงานรักษากฎหมายมาแล้วอย่างน้อย 4 ปี รวมทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ และทรัพย์สิน ในกรมตำรวจ สำนักงานนายอำเภอ หรือหน่วยงานรักษากฎหมายของสหพันธ์

(2) ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานรักษากฎหมายอื่นๆ โดยเฉพาะในระดับมลรัฐและระดับท้องถิ่น

(3) ประสบการณ์การศึกษาระดับอนุปริญญาขึ้นไป และ

(4) ประสบการณ์ในหรือกับระบบศาลของประเทศ มลรัฐ และสหพันธ์ หรือประสบการณ์ในการให้ความคุ้มครองบุคลากรของศาล ลูกขุน และพยาน

มาตรา 566¹⁰⁵ อำนาจและหน้าที่

(a) บทบาทและภารกิจหลักของ US Marshal คือการพิทักษ์สันติราษฎร์และปฏิบัติตาม บังคับใช้ และรักษาการตามคำสั่งทุกคำสั่งของศาลแขวงสหรัฐ ศาลอุทธรณ์สหรัฐ ศาลว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ และศาลภาษีอากรสหรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

(b) US Marshal ของแต่ละเขตเป็นเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ของศาลแขวงและของศาลอุทธรณ์ที่มีเขตอำนาจในท้องที่นั้น และศาลว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศที่ออกนั่งพิจารณาในท้องที่นั้น และตามดุลยพินิจของศาลอาจขอให้เข้าร่วมในการออกนั่งพิจารณาครั้งใดก็ได้

¹⁰⁵ U.S.Code, Title 28 Part II Chapter 37 _ 566

(c) นอกเสียจากกฎหมายหรือกฎของวิธีปฏิบัติจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น US Marshal จะต้องบังคับใช้หมาย กระบวนการ และคำสั่งที่ขอด้วยกฎหมายทุกเรื่องซึ่งออกตามอำนาจของสหรัฐและจะรับความช่วยเหลือทุกด้านที่ทำให้ปฏิบัติการตามหน้าที่ได้

(d) เจ้าหน้าที่ปลัด และเจ้าพนักงานเช่นว่าอื่นๆ ของ US Marshal แต่ละคน ตามที่ถูกลมอบหมายโดยผู้อำนาจการ อาจพกอาวุธปืนและทำการจับกุมการกระทำความผิดใดๆ ต่อสหรัฐที่เกิดขึ้นซึ่งหน้าได้โดยไม่ต้องมีหมาย หรือการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงตามกฎหมายของสหรัฐ หากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีเหตุอันควรเชื่อตามสมควรว่าบุคคลผู้จะถูกจับกุมนั้น ได้กระทำความผิดหรือกำลังกระทำความผิดอาญาร้ายแรงเช่นว่า

(e) ...

(1) US Marshal ได้รับอำนาจให้

(A) ให้ความคุ้มครองส่วนบุคคลแก่นักกฎหมาย เจ้าหน้าที่ศาล พยานของสหพันธ์และบุคคลอื่น ๆ ที่ถูกคุกคามเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม เมื่อการข่มขู่โดยอาญากรชัดขวางการทำหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมหรือกระบวนการอื่นใดของเจ้าหน้าที่และ

(B) สอบสวนเรื่องเกี่ยวกับผู้กระทำผิดที่หลบหนีโทษ ทั้งภายในและภายนอกสหรัฐตามที่ถูกตั้งโดยอัยการสูงสุด

(2) ไม่มีสิ่งใดในวรรค (1) (B) จะถูกตีความให้กระทบหรือเปลี่ยนแปลงอำนาจของหน่วยงานหรือสำนักงานอื่นๆ ของสหพันธ์

(f) ตามวิธีปฏิบัติที่ถูกกำหนดโดยผู้อำนาจการ และยกเว้นแต่เงินของสาธารณะที่ถูกนำฝากตามมาตรา 2041 ของกฎหมายนี้ US Marshal แต่ละคนจะนำฝากเงินที่เจ้าหน้าที่ US Marshal ยึดได้ไปยังกระทรวงการคลัง โดยที่สามารถหักคืนให้เจ้าหน้าที่ US Marshal ได้ก่อนในตอนจบรอบบัญชีแต่ละครั้ง ส่วนที่ได้รับมาของเงินสาธารณะที่เป็นของสหรัฐจะถูกนำฝากในกระทรวงการคลังเป็นรายได้ของบัญชีรายรับ

1) อำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน¹⁰⁶

(1) การรักษาความปลอดภัยของศาลและบุคคลากรในกระบวนการยุติธรรมภาระหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยแก่ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษา พนักงานอัยการ และคณะลูกขุน ถือเป็นภารกิจหลักที่สำคัญที่สุดของ U.S. Marshal Deputy U.S. Marshal ที่ได้รับการแต่งตั้งซึ่งจะต้องได้รับการฝึกอบรมทางด้านเทคนิคและการใช้อาวุธเพื่อคุ้มครองบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคดีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล

¹⁰⁶ U.S.Marshals Service .Major Responsibilities of the US Marshals Service. Retrieved May 18, 2020 from: <https://www.usmarshals.gov/duties>.

ผู้ที่ได้รับคัดเลือกและแต่งตั้งเป็น U.S. Marshal ส่วนมากจะเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรที่กำหนด U.S. Marshal ยังมีหน้าที่ในการตรวจจับอาวุธและวัตถุต้องห้ามนำเข้าเขตศาล รวมถึงมีหน้าที่ในการตรวจสอบโครงสร้างและการวางผังที่ตั้งศาลเพื่อให้แน่ใจว่าการก่อสร้างและที่ตั้งศาลมีความปลอดภัยเพียงพอสำหรับผู้พิพากษารัฐบาลกลาง เจ้าหน้าที่ศาล และประชาชนทั่วไป

(2) การสืบสวนและการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยตามหมายศาล U.S. Marshal เป็นหน่วยงานหลักของรัฐบาลกลางประเทศสหรัฐอเมริกาในการสืบสวนเพื่อให้ได้ตัวผู้ถูกล่าล่าชั่วคราวที่หลบหนีหมายศาล ตามสถิติข้อมูลคดี (Based on 250 operational day) จากสำนักงาน Office of Public Affairs ในปี ค.ศ.2019 U.S. Marshal ได้ทำการจับกุมผู้ถูกล่าล่าชั่วคราวตามหมายศาลแห่งรัฐบาลกลางได้กว่า 29,798 คน นอกจากนี้ยังได้ทำการประสานงานใกล้ชิดกับหน่วยต่าง ๆ ของรัฐบาลกลาง หน่วยงานในสังกัดของมลรัฐต่างๆ และรัฐบาลท้องถิ่นอื่น ๆ จนสามารถจับกุมผู้หลบหนีหมายศาลแห่งมลรัฐและศาลท้องถิ่นกว่า 60,441 คน จากจำนวนผู้หลบหนีหมายศาลทั้งหมด 105,009 คน

U.S. Marshal มีหน้าที่ในการติดตามจับกุมผู้หลบหนีไปอาศัยอยู่ในต่างประเทศ และเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนของประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.2019 U.S. Marshal ได้ประสานงานเกี่ยวกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนกว่า 846 คดี¹⁰⁷

(3) การคุ้มครองพยาน

U.S. Marshal มีภารกิจสำคัญในการดูแลความปลอดภัยพยานในคดีอาญาอันเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมและคดีอาญาสำคัญหลายคดี นับตั้งแต่ปี ค.ศ.1971 เป็นต้นมา U.S. Marshal ได้ให้ความคุ้มครอง ย้ายที่อยู่อาศัย และเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนบุคคลแก่พยานกว่า 8,200 คน รวมถึงครอบครัวและญาติพี่น้องของพยานกว่า 9,800 คน ความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ในการคุ้มครองพยานของ U.S. Marshal เป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับรัฐบาลประเทศสหรัฐอเมริกาในการต่อสู้กับองค์กรอาชญากรรม และองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายข้ามชาติ อีกทั้งยังให้ความช่วยเหลือแก่รัฐบาลประเทศต่างๆ ทั่วโลกในการฝึกอบรมบุคลากร และให้คำแนะนำโครงการเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน

(4) การควบคุมตัวจำเลยมาศาล

U.S. Marshal เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการการควบคุมตัวจำเลยมาศาลในแต่ละวัน ซึ่งในแต่ละวันจะมีการควบคุมตัวจำเลยมาศาลตามคำร้องของศาลต่างๆ

¹⁰⁷ U.S.Marshals Service.Facts and Figures. Retrieved May 18, 2020 from:

กว่า 1,400 คำร้อง เพื่อให้มีการนำตัวจำเลยเดินทางไปยังศาลชั้นต้นในมลรัฐต่างๆ รวมถึงการส่งตัวจำเลยไปดำเนินคดีในต่างประเทศ

(5) การดูแลผู้ต้องขัง

U.S. Marshal รับผิดชอบผู้ต้องขังที่ถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำในเขตอำนาจของรัฐบาลกลางกว่า 58,500 คนต่อวัน ซึ่งร้อยละ 80 ต้องขังอยู่ในเรือนจำที่กระจายอยู่ในมลรัฐต่างๆ รวมถึงเรือนจำของรัฐบาลท้องถิ่นกว่า 1,800 แห่งทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนที่เหลือจะถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำในสังกัดของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

(6) การริบทรัพย์สิน

ทรัพย์สินที่เข้าข่ายที่จะถูกริบได้ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา มีดังนี้

1. ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสพติด (Property Related to Drug Crimes)

2. ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน (Property Related to Money-Laundering Crimes)

3. ทรัพย์สินที่อาจถูกริบได้ตามกฎหมายอื่น

2) คุณสมบัติของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของศาล ผู้ที่มีสิทธิที่จะสมัครเข้าเป็นเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความปลอดภัยของศาล ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(1) คุณสมบัติทั่วไป¹⁰⁸

1) ต้องเป็นพลเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา

2) อายุระหว่าง 21 ถึง 36 ปี

3) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือ

4) มีใบอนุญาตขับรถ และมีประวัติการขับรถที่ดี

5) มีสภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง

6) การผ่านเกณฑ์มาตรฐานสำหรับเพศชาย ต้องได้คะแนนขั้นต่ำหรือสูงกว่าในทุกส่วนการทดสอบสมรรถภาพร่างกาย

7) การผ่านเกณฑ์มาตรฐานสำหรับเพศหญิง ต้องได้คะแนนขั้นต่ำหรือสูงกว่าในทุกส่วนการทดสอบสมรรถภาพร่างกาย

¹⁰⁸ *Judicial and Court Security*. U.S. Marshals Service. Retrieved November 9, 2019 from:

8) คุณสมบัติทางร่างกายที่ต้องการ ต้องได้รับการรับรองจากแพทย์ เช่น การทดสอบการมองเห็น การทดสอบการได้ยิน ต้องไม่ป่วยเป็นโรคที่ไม่เหมาะสม เช่น โรคเบาหวาน ความผิดปกติเกี่ยวกับการชักกระตุก ใ้เลื่อน โรคเกี่ยวกับกระดูก และกล้ามเนื้อซึ่งมีผลต่อการเคลื่อนไหว ความยืดหยุ่นร่างกาย โรคหัวใจ ตาบอดสีและการผ่าตัดตา

จากการศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกันของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นเห็นได้ว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติรับรองสิทธิการปล่อยชั่วคราวไว้ตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ฉบับที่ 8 (Eight Amendment) ว่า “ห้ามเรียกประกันสูงเกินสมควร” และ Federal Judiciary Act 1789 ได้วางหลักว่า “การประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาจะต้องมีทุกคดี เว้นแต่คดีนั้นจะมีระวางโทษประหารชีวิต” ซึ่งกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า กฎหมายให้สิทธิประกันตัวก่อนที่จะมีการตัดสินว่าบุคคลนั้นกระทำความผิด โดยในคดีความผิดที่มีโทษไม่ถึงประหารชีวิตจะได้รับอนุญาตให้ประกันตัว ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้มีการเตรียมต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ และเพื่อไม่ให้มีการลงโทษก่อนที่ศาลจะตัดสินว่ามีความผิด

ดังนั้น เจ้าพนักงานหรือศาลจะต้องพิจารณาให้จำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราว เว้นแต่ หากมีเหตุจำเป็นจึงจะควบคุมตัวจำเลยไว้ แต่ถ้าศาลเห็นว่า การปล่อยชั่วคราวไม่สามารถจะรับรองหรือเป็นหลักประกันได้ว่าบุคคลดังกล่าวจะมาศาลตามกำหนดนัด หรืออาจเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่น ชุมชน หรือสังคม ศาลอาจสั่งปล่อยบุคคลนั้นภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดก็ได้ ทั้งนี้ ซึ่งเป็นไปตามหลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่เห็นว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีสิทธิและเสรีภาพในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน เป็นต้น อย่างเท่าเทียมกัน การจะควบคุม คุมขัง หรือจับกุม จะต้องกระทำโดยอาศัยบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และทุกคนมีสิทธิในการที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม โดยเท่าเทียมกัน และเปิดเผย อีกทั้งต้องสามารถรับรองได้ว่า จะได้รับโอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเป็นธรรม และในระหว่างที่มีการพิจารณาคดีอยู่จะกระทำต่อผู้ถูกกล่าวหาเสมือนหนึ่งว่าเป็นผู้กระทำความผิดแล้วไม่ได้ เพราะยังไม่มีคำพิพากษาตัดสินว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิด ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเขาเหล่านั้นเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ การปล่อยชั่วคราวจึงเป็นการรับรองสิทธิให้กับจำเลยเมื่อถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ซึ่งการขอปล่อยชั่วคราวมีทั้งแบบ 1. การปล่อยโดยคำรับรอง 2. การปล่อยชั่วคราวโดยมีเงื่อนไข 3. การปล่อยชั่วคราวที่ไม่ต้องวางหลักประกัน แต่หากผิดสัญญาประกันจะถูกปรับเป็นเงิน 4. การปล่อยชั่วคราวที่จำเลยต้องวางหลักประกัน 5. การปล่อยชั่วคราวโดยวางประกันที่จำเลยต้องวางเงินสดหรือวางประกันที่ใช้แทนเงินสด เช่น ตราสาร พันธบัตร ไร่ 10 เปอร์เซ็นต์ของเกณฑ์การประกัน แต่จะถูกปรับเพิ่มเติมจำนวนถ้าจำเลยหลบหนี และ 6. การปล่อยชั่วคราวที่

ผู้ประกันจะต้องวางเงินสดประกันไว้ 10 เปอร์เซ็นต์ของเกณฑ์การประกันที่ศาลกำหนด¹⁰⁹ หากศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยเรียกประกันแล้ว ศาลมักจะใช้วิธีการปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติตาม เช่น การกำหนดที่อยู่ของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว หรือการรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานเป็นระยะเพื่อเป็นการป้องกันการหลบหนี และเป็นหลักประกันการมีตัวผู้ถูกปล่อยชั่วคราว หรือกำหนดห้ามกระทำการใดบางประการ เช่น การห้ามติดต่อกับผู้เสียหายหรือพยาน โจทก์ หรือห้ามกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันอาจจะก่อให้เกิดการกระทำความผิดอีก เพื่อเป็นการป้องกันอันตรายให้แก่สังคมโดยรวม แทนการปล่อยชั่วคราวโดยเรียกหลักประกัน

หากมีการผิดสัญญาประกัน กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาจะกำหนดโทษความผิดสำหรับผู้ที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวและบังคับผู้ประกันตามสัญญาประกัน และมีการติดตามจับกุมผู้ที่หลบหนีได้อย่างรวดเร็ว โดยหน่วยงาน U.S. Marshals ที่มีบทบาทและภารกิจหลักคือ รักษาความปลอดภัยบริเวณศาลและบุคลากรในศาล และมีหน้าที่สืบสวนสอบสวน และจับกุมผู้หลบหนีตามหมายศาล รวมถึงมีอำนาจในการริบทรัพย์สินด้วย ซึ่งในแต่ละปีมีการจับกุมผู้หลบหนีได้นับหมื่นราย รวมถึงในคดีสำคัญๆ จำนวนมาก จึงเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่ผู้ศึกษาได้นำมาศึกษา วิเคราะห์ เพื่อที่จะนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดอำนาจหน้าที่ให้สอดคล้องกับกฎหมายของประเทศไทย เพื่อให้การติดตามจับกุมผู้ที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวของไทยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.2 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องใช้ในการประกันตัวคือ The Magistrates' Court Act 1952, Bail Act 1976 และ The Magistrates' Court Act 1980 ซึ่งมีหลักการ ดังนี้

4.2.1 หลักในการประกันตัว

1) การประกันตัวในชั้นก่อนฟ้องคดีหรือในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ เมื่อได้จับกุมผู้ต้องหาแล้ว หากเป็นการจับโดยไม่มีหมายจับ เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องนำตัวผู้ถูกจับไปยัง The Magistrates' Court¹¹⁰ ภายใน 24 ชั่วโมง เว้นแต่มีเหตุที่ไม่อาจส่งตัวได้ทัน ก็ต้องพิจารณาว่ามี

¹⁰⁹ 18 U.S. Code, Chapter 207 - RELEASE AND DETENTION PENDING JUDICIAL PROCEEDINGS, Section 3142.

¹¹⁰ John Sprack, Emmins on Criminal Procedure, Fifth edition, Great Britain : Blackston Press 1992, p 395-396. อ้างถึงใน ธิดารัตน์ ชลประเสริฐสุข, การนำมาตรการบังคับทางปกครองมาใช้บังคับแก่การผิดสัญญาประกันผู้ต้องหาในชั้นเจ้าพนักงาน, (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2548, หน้า 57

พยานหลักฐานเพียงพอที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหาต่อไปหรือไม่ หากพยานหลักฐานไม่พอฟังว่าผู้ต้องหากระทำความผิดจะต้องปล่อยตัวผู้ต้องหา แต่หากพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟังได้ว่าผู้ต้องหากระทำความผิด จะต้องใช้ดุลยพินิจว่าควรควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้จนกว่าจะส่งตัวให้ The Magistrates's Court โดยมีหลักเกณฑ์ คือ¹¹¹

- (1) รักษาพยานหลักฐาน
- (2) เพื่อสอบปากคำเพิ่มเติม

หากเจ้าพนักงานตำรวจเห็นว่าควรควบคุมตัวผู้ต้องหาที่มีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ได้ภายใต้การควบคุมของผู้พิพากษา Magistrate และพนักงานควบคุม (custody officer) โดยพนักงานควบคุมจะมีการตรวจสอบเป็นระยะๆ ในกรณีควบคุมตัวไว้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง หากควบคุมเกิน 24 ชั่วโมง แต่ระยะเวลาการควบคุมไม่เกิน 96 ชั่วโมง จะอยู่ในการควบคุมของผู้พิพากษา Magistrate หากเกินกว่านั้นเจ้าพนักงานตำรวจจะต้องส่งตัวผู้ต้องหาฟ้องคดีต่อศาลส่วนการจับ โดยมีหมายจับของศาลปกติหมายจะระบุว่าจะอนุญาตให้ประกันตัวได้หรือไม่ โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขไว้¹¹²

2) การประกันตัวในชั้นฟ้องคดีแล้ว เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล Magistrate แล้ว โดยหลักผู้ต้องหานั้นจะต้องได้รับการประกันตัวหรือปล่อยชั่วคราวไปตามบทบัญญัติของ The Bail Act 1976 ในมาตรา 4¹¹³ ซึ่งมีหลักการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่จำเป็นต้องถูกควบคุมหรือขังนานเกินควรภายหลังถูกจับเนื่องจากถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หากพยานหลักฐานไม่พอฟังว่ากระทำความผิดต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาไป ถ้าหากเจ้าพนักงานตำรวจพิจารณาแล้วเห็นควรควบคุมตัวไว้ส่งตัวให้ Magistrates Court หรือจะต้องอนุญาตให้ประกันตัวไป เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นถูกนำตัวมายังศาลแล้ว¹¹⁴

¹¹¹ นนทวิภา วงษ์สกุล. ปัญหาอำนาจหน้าที่ในการบังคับคดีตามสัญญาประกัน ในคดีอาญา. (สารนิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2559. หน้า 83-86.

¹¹² Christopher J. Emmins. A practical Approach to Criminal Procedure. Second edition. London:Financial Training Publication Limited. 1983,p.345-346. อ้างถึงใน ชิดารัตน์ ชลประเสริฐสุข.การนำมาตรการบังคับทางปกครองมาใช้บังคับแก่การผิดสัญญาประกันผู้ต้องหาในชั้นเจ้าพนักงาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2548. หน้า 57

¹¹³ Bail Act 1976.Section 4 General right to bail of accused persons and others.

¹¹⁴ John A. Andrews. Human Rights in Criminal Procedure. A Comparative Study. London:Martinus Nijhoff Publishers.1982. p.52. อ้างถึงใน ชิดารัตน์ ชลประเสริฐสุข. เรื่องเดียวกัน

4.2.2 การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ประกัน

The Bail Act 1976 มาตรา 4 กำหนดว่า หากสามารถหาเหตุผลได้นำเชือกถื่อ ก็ให้บุคคลผู้ถูกกล่าวหาได้รับการประกันตัว หมายความว่า โดยหลักแล้วจำเลยจะได้รับการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวไปตามบทบัญญัติในมาตรา 4 แต่ยังมีข้อยกเว้นที่จำเลยอาจไม่ได้รับการประกันตัว ถ้าพฤติการณ์แห่งคดีปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1) เมื่อผู้ต้องหาไม่เคยได้รับการประกันตัวไปในชั้นพนักงานสอบสวนแล้ว
หลบหนี หรือ

2) เมื่อผู้พิพากษา Magistrate พิจารณาว่าควรส่งให้ Crown Court พิจารณาตัดสิน
หรือ

3) เมื่อจำเลยได้รับการพิจารณาและตัดสินลงโทษแล้ว โดยผู้พิพากษา
Magistrate หรือ Crown Court และจำเลยกำลังอุทธรณ์คำพิพากษานั้น

แม้จะมีพฤติการณ์ปรากฏทั้ง 3 กรณีข้างต้น ผู้พิพากษาก็ยังสามารถใช้ดุลย
พินิจอนุญาตให้ประกันตัวได้ แต่หากความผิดที่ถูกฟ้องเป็นความผิดที่มีโทษถึงขั้นจำคุกและศาลได้
พิพากษาให้จำคุก จำเลยจะไม่ได้รับการอนุญาตให้ประกันตัวหากศาลเห็นว่า

- 1) ศาลเชื่อได้ว่าถ้าให้ประกันตัวไปแล้วจำเลยจะ
 - (1) หลบหนี หรือ
 - (2) กระทำความผิดอีกในระหว่างการประกันตัว หรือ
 - (3) ช่มชู้พยานหรือขัดขวางกระบวนการยุติธรรม
- 2) จำเลยควรถูกควบคุมตัวไว้เพื่อประโยชน์สำหรับเขาเองหรือเพื่อสวัสดิภาพ
ของเด็กเองกรณีที่เป็นผู้เยาว์
- 3) จำเลยเคยถูกพิพากษาให้จำคุกอยู่แล้วในคดีอื่น หรือ
- 4) เมื่อศาลเห็นว่าคดีนั้นได้พิจารณาไปแล้ว และไม่มีเวลาพอที่จะรวบรวม
ข้อเท็จจริงเพื่อพิเคราะห์เหตุผลตาม ข้อ 1 - 3 ได้
- 5) เมื่อจำเลยได้รับการประกันตัวไปแล้ว ไปถูกจับในคดีอื่นอีก¹¹⁵

4.2.3 หลักเกณฑ์การให้ประกัน

ต้องจัดหาผู้ประกันคนหนึ่งหรือหลายคนมาในชั้นศาล โดยผู้ประกันจะต้อง
วางเงินประกันตามจำนวนที่ศาลกำหนด เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะนำจำเลยมาส่งศาลตามที่ศาลนัด
หรือมีหมายเรียก เงื่อนไขที่ผู้ประกันได้ทำไว้กับศาลเรียกว่าสัญญาประกัน ถ้าจำเลยหลบหนี

¹¹⁵ John Sprack, Emmins on Criminal Procedure. Fifth edition. Great Britain : Blackston Press
1992. p 445-446. อ้างถึงใน ธีธารัตน์ ชลประเสริฐสุข. เรื่องเดียวกัน. หน้า 58

ผู้ประกันก็จะถูกเรียกตัวมาเพื่อชำระค่าปรับบางส่วนหรือทั้งหมดที่ได้ทำสัญญาประกันไว้ หรืออาจถูกริบหรือยึดเงินประกัน ดังนั้น ถ้าไม่ยอมชำระค่าปรับก็จะมี การสอบสวนและในที่สุดก็อาจถูกจำคุกได้¹¹⁶

ศาลจะเป็นผู้กำหนดจำนวนเงินและจำนวนผู้ประกันตามที่เห็นสมควร และจำเลยต้องอยู่ภายใต้การควบคุมจนกว่าจะหาผู้ประกันที่น่าเชื่อถือมาทำสัญญาประกัน และการอนุญาตให้ประกัน ศาลมักจะอนุญาตให้ประกันตัวโดยมีผู้ประกันมาเป็นหลักประกันต่อศาล ว่าถ้าจำเลยหลบหนีผู้ประกันจะต้องถูกปรับ ถ้าผู้ประกันไม่ชำระค่าปรับก็ต้องถูกจำคุก และในกรณีที่ศาลไม่พอใจในหลักประกัน ศาลจะกำหนดให้จำเลยหาหลักประกันมาเพิ่ม แต่ศาลอาจคุมประพฤติแทนการเรียกหลักประกัน

4.2.4 กรณีไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการประกัน

ถ้าจำเลยซึ่งได้รับอนุญาตให้ประกันตัวไม่ปรากฏตัวตามเวลาและสถานที่กำหนด หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขอย่างใดก็ตามที่ศาลกำหนดไว้เพื่อการประกันตัว เช่น บุคคลซึ่งได้ประกันตัวและจะต้องรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่แต่ไม่มารายงานตัวตามกำหนด ถือว่าได้หลบหนีตามความหมายของ พระราชบัญญัติ The Bail Act 1976 มาตรา 6¹¹⁷ และศาลมีอำนาจออกหมายเรียกตัวตามมาตรา 7 (2)¹¹⁸ ของพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ The Bail Act 1976 มาตรา 7 (1)¹¹⁹ กำหนดไว้ว่า ถ้าจำเลยได้รับการประกันตัวแต่ไม่มาศาลตามกำหนดนัด ศาลอาจจะออกหมายจับจำเลย และหากเชื่อว่าจำเลยจะปฏิบัติผิดเงื่อนไข เจ้าพนักงานตำรวจอาจจะจับกุมจำเลยโดยไม่ต้องมีหมายได้ เพื่อเป็นการป้องกันการฝ่าฝืนเงื่อนไขการประกัน

นอกจากนี้ ถ้าจำเลยฝ่าฝืนเงื่อนไขในการประกันตัว ถ้ามีเงื่อนไขให้จำเลยต้องไปรายงานตัวยังสถานีตำรวจแล้วไม่ไปตามกำหนด เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจที่จะจับกุมจำเลยได้ทันทีโดยไม่ต้องมีหมายจับ

ในกรณีที่ผู้ประกันแจ้งแก่เจ้าพนักงานตำรวจเป็นลายลักษณ์อักษรว่าจำเลยจะฝ่าฝืนเงื่อนไขการประกันตัว และผู้ประกันประสงค์ที่จะถอนหลักประกันที่ทำไว้กับศาลจำเลยก็ จะถูกจับซึ่งหากการถูกจับนั้นเนื่องมาจากการคาดการณ์หรือสงสัยว่าจะฝ่าฝืนเงื่อนไขการประกัน จะต้องถูกนำมายังศาล Magistrates' Court โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ และในบางกรณีเมื่อจับกุม

¹¹⁶ เรื่องเดียวกัน.

¹¹⁷ Section 6 Offence of absconding by person released on bail.

¹¹⁸ The Bail Act 1976. Section 7 . Liability to arrest for absconding or breaking conditions of bail.

¹¹⁹ Section 7 Liability to arrest for absconding or breaking conditions of bail.

แล้วจะต้องส่งตัวภายใน 24 ชั่วโมง ถ้าศาล Magistrates' court เห็นว่าจำเลยได้ฝ่าฝืนเงื่อนไข หรือเป็นไปได้ที่จะหลบหนี หรือเป็นไปได้ที่จะฝ่าฝืนเงื่อนไขบางอย่าง ศาลอาจยกเลิกการให้ประกันหรือกำหนดเงื่อนไขในการประกันตัวเข้มงวดมากยิ่งขึ้น

พระราชบัญญัติ The Bail Act 1976 มาตรา 3 (2)¹²⁰ กำหนดว่า ถ้าจำเลยไม่ไปศาลตามกำหนดจะถูกริบเงินประกัน และจะไม่ได้รับการประกันตัวอีก แม้ว่าจะหาหลักประกันมาได้อีกก็ตาม

ในมาตรา 6¹²¹ กำหนดวิธีการ 3 วิธี ซึ่งจำเลยอาจถูกฟ้องร้องคดีและถูกลงโทษสำหรับความผิดอันเนื่องมาจากหลบหนีประกันคือ

1) จำเลยจะถูกพิจารณาคดีฐานหลบหนีประกันและถูกลงโทษจำคุกสูงถึง 3 เดือนและ/หรือปรับ 2,000 ปอนด์

2) ภายหลังพิจารณาคดีฐานหลบหนีประกัน ตามมาตรา 6 แล้วผู้พิจารณาคดีอาจส่งผู้ต้องหาไปยัง Crown Court เพื่อลงโทษถ้า

(1) พิจารณาเห็นเป็นการสมควร

(2) ผู้พิจารณาได้ส่งตัวผู้ต้องหาไปเพื่อการพิจารณาในส่วนของความผิดตามฟ้อง ซึ่งศาล Crown Court จะเป็นผู้พิจารณาลงโทษผู้นั้น ทั้งโทษที่เป็นการหลบหนีประกันและโทษอันเกิดจากความผิดในคดีนั้น ซึ่งอำนาจของศาล Crown Court ในการลงโทษคือลงโทษให้จำคุก 12 เดือน และ/หรือ ปรับโดยไม่จำกัดจำนวนเงิน

3) ผู้พิพากษาของศาล Crown Court จะต้องดำเนินคดีกับจำเลยโดยการไต่สวนจะเป็นทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ โดยจะใช้กฎเกณฑ์ต่างๆ ในการดำเนินคดีหรือใช้พยานหลักฐานที่ปรากฏที่เห็นว่าเหมาะสมและเป็นธรรมแก่จำเลย ซึ่งการพิศัญญาประกันในศาล Crown Court ถือว่าเป็นการค้ำประกันหรือละเมิดอำนาจศาล

ในส่วนของผู้ประกันตนเองก็ต้องรับผิดชอบใช้เงินตามสัญญาประกัน หากไม่ชำระผู้ประกันตนเองมีความผิดซึ่งมีโทษทางอาญา จำคุกไม่เกิน 4 เดือน หรือ ปรับไม่เกิน 400 ปอนด์ หรือทั้งจำทั้งปรับ¹²²

¹²⁰ Section 3 General provisions “(2) No recognizance for his surrender to custody shall be taken from him.

¹²¹ The Bail Act 1976. Section 6. Offence of absconding by person released on bail.”

¹²² Section 9 Offence of agreeing to indemnify sureties in criminal proceedings.

หากศาลไม่อนุญาตให้จำเลยได้รับการประกันตัว จำเลยสามารถร้องขอประกันตัวต่อศาล The Crown Court ได้ ซึ่งหากยังคงไม่ได้รับการอนุญาตให้ประกันตัวอีก จำเลยก็สามารถอุทธรณ์ต่อศาล The High Court ได้เช่นกัน¹²³

บทบัญญัติของ The Bail Act 1976 ในมาตรา 4 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวของประเทศอังกฤษนั้น มีหลักการที่ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้องได้รับการประกันตัวหรือปล่อยชั่วคราว ซึ่งมีหลักการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะไม่ถูกควบคุมหรือขังนานเกินควรหลังการถูกจับเนื่องจากถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด แต่หากพยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าเขากระทำความผิดศาลจะต้องปล่อยตัวบุคคลเหล่านั้นไป ซึ่งหลักเกณฑ์ในการเรียกหลักประกัน ทั้งในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจและชั้นศาล ศาลมักจะอนุญาตให้ประกันตัวโดยมีผู้ประกันมารับรองต่อศาล ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหลบหนีผู้ประกันจะต้องชำระค่าปรับ ถ้าผู้ประกันไม่ชำระค่าปรับก็จะต้องถูกจำคุก และกรณีที่ศาลไม่เชื่อถือหรือไม่พอใจในหลักประกัน ศาลจะกำหนดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหาหลักประกันมาเพิ่มก็ได้ แต่ศาลอาจกำหนดการคุมประพฤติแทนการเรียกหลักประกัน

ในกรณีที่มีการหลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราว ถ้าจำเลยได้รับการประกันตัวแต่ไม่มาศาลตามกำหนดนัด ศาลอาจจะออกหมายจับจำเลย และหากเชื่อว่าจำเลยจะปฏิบัติผิดเงื่อนไข เจ้าพนักงานตำรวจอาจจะจับกุมจำเลยโดยไม่จำเป็นต้องมีหมายได้ เพื่อเป็นการป้องกันการฝ่าฝืนเงื่อนไขการประกัน

นอกจากนี้ ถ้าจำเลยฝ่าฝืนเงื่อนไขในการประกันตัว ถ้ามีเงื่อนไขให้จำเลยต้องไปรายงานตัวยังสถานีตำรวจแล้วไม่ไปตามกำหนด เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจที่จะจับกุมจำเลยได้ทันทีโดยไม่ต้องมีหมายจับ และจำเลยอาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีและถูกลงโทษสำหรับความผิดจากการหลบหนีประกันซึ่งอาจถูกลงโทษจำคุกสูงถึง 3 เดือนและ/หรือปรับ 2,000 ปอนด์ และถ้าพิจารณาแล้วเห็นเป็นการสมควรอาจจะถูกส่งตัวไปยัง Crown Court เพื่อลงโทษ ซึ่งผู้พิพากษาของศาล Crown Court จะต้องดำเนินคดีกับจำเลยโดยการไต่สวนจะเป็นทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ โดยจะใช้กฎเกณฑ์ต่างๆ ในการดำเนินคดีหรือใช้พยานหลักฐานที่ปรากฏที่เห็นว่าเหมาะสมและเป็นธรรมแก่จำเลย ซึ่งการพิชิตสัญญาประกันในศาล Crown Court ถือว่าเป็นการดูหมิ่นหรือละเมิดอำนาจศาล

เมื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกันแล้วพบว่าทั้งกฎหมายประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ ต่างมี

¹²³ อารีพร กลั่นนุรักษ์. การปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไข. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2545. หน้า 30-32.

หลักการรับรองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมว่าทุกคนมีสิทธิในการที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม โดยเท่าเทียมกันและเปิดเผย อีกทั้งต้องสามารถรับรองได้ว่าจะได้รับโอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเป็นธรรม และในระหว่างที่มีการพิจารณาคดีอยู่จะกระทำต่อผู้ถูกกล่าวหาเสมือนหนึ่งว่าเป็นผู้กระทำความผิดแล้วไม่ได้ เพราะยังไม่มีคำพิพากษาตัดสินว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิด ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเขาเหล่านั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ การปล่อยชั่วคราวจึงเป็นการรับรองสิทธิให้กับจำเลย ซึ่งในแต่ละประเทศต่างมีลักษณะและเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราว การเรียกหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว และการบังคับตามสัญญาประกันแตกต่างกัน โดยในกรณีที่จำเลยผิดสัญญาประกันต่อศาล กฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษจะมีการบังคับตามสัญญาประกันโดยริบหลักประกัน อีกทั้ง ได้บัญญัติให้จำเลยที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวนั้นมีความผิดฐานหลบหนีระหว่างการปล่อยชั่วคราวและกำหนดบทลงโทษ รวมถึงมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลอีกด้วย แต่ตามกฎหมายการปล่อยชั่วคราวของไทย และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว โดยใช้บุคคลเป็นประกันของไทยนั้น มีหลักเกณฑ์ที่กำหนดวงเงินการประกันตามสัญญาที่ผู้ร้องขอสามารถยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวจำเลยได้โดยง่าย เนื่องจากในการออกหนังสือรับรองจากต้นสังกัดจะออกหนังสือรับรองโดยระบุรายละเอียด ตำแหน่ง และอัตราเงินเดือนของผู้ร้องขอในการพิจารณาหลักประกัน ในการคำนวณวงเงินประกันตามข้อ 11.1 (2) จึงต้องคำนวณวงเงินที่มีสิทธิประกันไม่เกิน 10 เท่าจากอัตราเงินเดือนที่ต้นสังกัดได้ออกหนังสือรับรองนั้น โดยไม่ได้คำนึงถึงรายได้สุทธิที่ผู้ประกันคงเหลือได้รับจริง ซึ่งแท้จริงแล้วผู้ร้องขอนั้นอาจมีการหักเงินเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ และมีรายได้คงเหลือต่อเดือนน้อย และทำให้เกิดปัญหาเมื่อผู้ประกันผิดสัญญาประกันทำให้ไม่สามารถบังคับคดีได้ อีกทั้ง ไม่มีบทลงโทษจำเลยผู้หลบหนีที่อยู่ระหว่างปล่อยชั่วคราว และไม่มีโทษสำหรับผู้ประกันที่ไม่ชำระค่าปรับ คงมีเพียงการบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเท่านั้น ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อกฎหมาย และข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว โดยใช้บุคคลเป็นหลักประกัน และการบังคับตามสัญญาประกัน ในบทที่ 4 ต่อไป

บทที่ 4

วิเคราะห์หลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคล เป็นหลักประกันในชั้นศาล และการบังคับตามสัญญาประกัน ของไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

การปล่อยชั่วคราวเป็นมาตรการทางกฎหมายที่เข้ามาคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลย เพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลจะสามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองและใช้สิทธิในการต่อสู้คดี ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งหลักเกณฑ์ในการปล่อยชั่วคราวของไทยนั้น เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข เกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการปล่อยชั่วคราวไว้ 3 ประเภท คือ 1. การปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน 2. การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน และ 3. การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน ซึ่งการปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันนั้นเป็นหลักประกันที่มีความเสี่ยงและมีปัญหา ในการบังคับตามสัญญาประกันมากที่สุด กล่าวคือ เป็นหลักประกันที่ผู้ประกันสามารถประกันได้ โดยง่ายซึ่งสามารถประกันได้ในวงเงินไม่เกิน 10 เท่าของเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งแท้จริงแล้วผู้ร้องขอประกันอาจมีภาระหนี้สินหรือมีรายได้สุทธิคงเหลือไม่เพียงพอหากมีการ บังคับตามสัญญา อีกทั้งเมื่อจำเลยหลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ซึ่งมี หน้าที่ในการติดตามจับกุมจำเลยตามหมายจับมีภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบหลายด้าน จึงไม่สามารถที่จะติดตามจับกุมจำเลยมาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงก่อให้เกิด ความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างมาก ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวโดยศึกษาเปรียบเทียบหลักกฎหมายว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาของ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหาการปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในชั้นศาล ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 11

ตามหลักเกณฑ์ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกัน ข้อ 11.1 (2) กำหนดให้ผู้ประกันทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน 10 เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนนั้น พบว่าการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวทำให้ผู้ร้องขอสามารถยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวจำเลยได้โดยง่าย เนื่องจากในการออกหนังสือรับรองจากต้นสังกัดจะออกหนังสือรับรองโดยระบุรายละเอียด ตำแหน่ง และอัตราเงินเดือนของผู้ร้องขอปล่อยชั่วคราวในการพิจารณาหลักประกันในการคำนวณวงเงินประกันตามข้อ 11.1 (2) จึงต้องคำนวณวงเงินที่มีสิทธิประกันไม่เกิน 10 เท่าจากอัตราเงินเดือนที่ต้นสังกัดได้ออกหนังสือรับรองนั้น โดยไม่ได้คำนึงถึงรายได้สุทธิที่ได้รับจริง ซึ่งแท้จริงแล้วอาจมีการหักเงินเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และมีรายได้คงเหลือต่อเดือนน้อย และทำให้เกิดปัญหาเมื่อผิดสัญญาประกันและมีการบังคับคดีผู้ประกัน ทำให้ไม่พบทรัพย์สินจึงไม่สามารถบังคับคดีได้ และแม้บางศาลจะมีมาตรการในการให้ผู้ประกันทำหนังสือยินยอมให้หักเงินเดือนเมื่อมีการผิดสัญญาประกันต่อศาลก็ตาม พบว่ามีปัญหาในการบังคับคดีเช่นกัน เพราะผู้ประกันโดยใช้บุคคลส่วนใหญ่ไม่มีเงินเดือนหรือรายได้คงเหลือให้ศาลทำการหักเงินเดือนดังกล่าวได้ และในทางปฏิบัติบางศาลไม่ได้เคร่งครัดที่จะให้ผู้ร้องขอแสดงหลักทรัพย์ว่าผู้ร้องขอนั้นมีหลักทรัพย์อื่นที่จะทำให้ศาลเชื่อถือได้หรือไม่เพียงใด และไม่ได้มีการกำหนดให้ตรวจสอบสถานะทางการเงินของผู้ประกันในการตรวจสอบมูลเครดิตด้วย ทำให้เมื่อมีการผิดสัญญาประกันและต้องบังคับคดีตามสัญญาประกันจึงไม่สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้เนื่องจากไม่มีทรัพย์สิน

ตามข้อ 11.1 (4) ที่กำหนดหลักเกณฑ์ว่า หากผู้ประกันพ้นจากหน้าที่การงานก็ให้คงมีสิทธิประกันต่อไป โดยศาลอาจให้ใช้ดุลยพินิจสั่งให้หาหลักประกันเพิ่มหรือดีกว่าเดิมได้ ซึ่งหากเมื่อปรากฏว่าผู้ประกันพ้นจากหน้าที่ ส่วนราชการหรือหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ประกันจะไม่มีภาระแจ้งข้อมูลดังกล่าวมายังศาล อีกทั้ง ในบางกรณีหนังสือรับรองเงินเดือนที่ออกมาจากส่วนราชการมีการปลอมเอกสาร หรือออกเอกสารหลายครั้งโดยไม่จำกัด การให้ข้อมูลที่ไม่ตรงตามความจริงต่อเจ้าหน้าที่ เช่น เป็นผู้ประกันจำเลยที่ศาลอื่นมาแล้วและคดียังไม่เสร็จสิ้นก็มายื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวจำเลยในคดีอื่นอีก โดยหน่วยงานต้นสังกัดก็ยังคงออกหนังสือรับรองเงินเดือนให้ ทำให้

ผู้ประกันสามารถใช้ตำแหน่งของบุคคลเป็นประกันยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวหลายคดีหลายศาล ซ้ำซ้อนกัน ซึ่งปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรมยังไม่มีฐานข้อมูลผู้ประกันที่สามารถให้เจ้าหน้าที่ ตรวจสอบข้อมูลผู้ประกัน โดยใช้ตำแหน่งของบุคคลที่ยื่นขอประกันระหว่างศาลได้ จะตรวจสอบได้ ต่อเมื่อมีการพิคสัญญญาประกันแล้วเท่านั้น ฉะนั้น เมื่อพิคสัญญญาประกันจึงมักจะพิคสัญญญาประกัน หลายศาล ปัญหาคือเมื่อพิคสัญญญาประกันแล้วก็ไม่มืทรัพย์สินให้ยึดเพื่อดำเนินการบังคับคดีได้

เมื่อได้ศึกษากฎหมายการปล่อยชั่วคราวของประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วพบว่าบุคคลใด ที่ถูกจับกุมในคดีความผิดที่มีโทษไม่ถึงประหารชีวิตโดยหลักแล้วจะมีสิทธิได้รับอนุญาตให้ประกัน ตัว กรณีมีเหตุจำเป็นจึงจะควบคุมตัวจำเลยได้หากศาลเห็นว่าบุคคลดังกล่าวจะไม่มาศาลตามกำหนด หรืออาจเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่นหรือชุมชน ศาลอาจสั่งปล่อยบุคคลนั้นภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมาย กำหนดก็ได้ ซึ่งหลักเกณฑ์ในการปล่อยชั่วคราวของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมีทั้งแบบ 1. การปล่อยชั่วคราวโดยค้ำรับรอง 2. การปล่อยชั่วคราวโดยมีเงื่อนไข 3. การปล่อยชั่วคราวที่ไม่ต้องวางหลักประกัน แต่จะมีผลให้ถูกปรับเป็นเงินได้หากจำเลยไม่มาปรากฏตัวต่อศาลตามกำหนดนัด 4. การปล่อยชั่วคราวที่ต้องวางหลักประกัน 5. การปล่อยชั่วคราวโดยการวางประกันซึ่งเป็นเงินสดหรือหลักประกัน ที่ใช้แทนเงินสด เช่น ตราสาร พันธบัตร เป็นต้น ไว้ 10 เปอร์เซ็นต์ ของราคาประกันที่ศาลกำหนด ถ้าจำเลยพิคสัญญญาประกันจะถูกปรับเต็มจำนวน และ 6. การปล่อยชั่วคราวที่ผู้ประกันจะต้องวางเงิน ประกันไว้ 10 เปอร์เซ็นต์ ของราคาประกันที่ศาลกำหนด แม้กฎหมายสหรัฐอเมริกามีแนวทางใน การให้ประกันตัวหลายวิธี ศาลมักใช้วิธีการปล่อยชั่วคราวที่ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ประกัน เช่น Release on Recognizance หรือ Conditional Release หรือ โดยใช้วิธีกำหนดวงเงินประกันแล้วเรียกให้ชำระ เป็นเปอร์เซ็นต์ของจำนวนเงินประกันทั้งหมด (Deposit Bond) เช่น กำหนดวงเงินประกันสองแสน ดอลลาร์ก็เรียกชำระแค่สองหมื่นดอลลาร์ จำเลยก็สามารถนำเงินมาวางประกันต่อศาลได้ และหาก ศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยเรียกประกันแล้ว ศาลมักจะใช้วิธีการปล่อยชั่วคราวโดยกำหนด เงื่อนไขให้จำเลยปฏิบัติตาม เช่น การกำหนดที่อยู่ของจำเลยในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว หรือการรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานเป็นระยะ เพื่อเป็นการป้องกันการหลบหนีและประกันการมีตัว จำเลย หรือการกำหนดห้ามกระทำการบางอย่างบางประการ เช่น การห้ามติดต่อกับผู้เสียหายหรือ พยานโจทก์ หรือห้ามกระทำการอย่างใดอันจะก่อให้เกิดความผิดอีก เพื่อเป็นการป้องกันอันตราย ให้แก่สังคมโดยส่วนรวมแทนการปล่อยชั่วคราวโดยเรียกหลักประกัน

เห็นได้ว่าหลักเกณฑ์ในการปล่อยชั่วคราวของประเทศไทยมีการดำเนินการในการ ค้ำครองสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ซึ่งในระหว่างที่มีการพิจารณาคดีอยู่จะ กระทำต่อผู้ถูกกล่าวหาเสมือนหนึ่งว่าเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ เพราะยังไม่มีคำพิพากษาตัดสินว่า เขาเป็นผู้กระทำความผิด ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเขาเหล่านั้นเป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งหลักการดังกล่าว

เหมือนกันกับกฎหมายของประเทศไทย แต่เนื่องจากกฎหมายเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวของประเทศไทย ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกัน ข้อ 11.1 (2) กำหนดให้ผู้ประกันทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน 10 เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนนั้น พบว่าการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวศาลคำนวณวงเงินที่มีสิทธิประกันไม่เกิน 10 เท่าจากอัตราเงินเดือนที่ต้นสังกัดได้ออกหนังสือรับรองนั้น โดยไม่ได้คำนึงถึงรายได้สุทธิที่ผู้ประกันคงเหลือได้รับจริง ซึ่งแท้จริงแล้วผู้ร้องขอนั้นอาจมีการหักเงินเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และมีรายได้คงเหลือต่อเดือนน้อย และทำให้เกิดปัญหาเมื่อผู้ประกันผิดสัญญาประกันและมีการบังคับคดีผู้ประกันทำให้ไม่สามารถบังคับคดีได้ และแม้บางศาลจะมีมาตรการในการให้ผู้ประกันทำหนังสือยินยอมให้หักเงินเดือนเมื่อมีการผิดสัญญาประกันต่อศาลก็ตาม แต่ก็พบว่ามีปัญหาในการบังคับคดีเช่นกัน เพราะผู้ประกันโดยใช้บุคคลส่วนใหญ่ไม่มีเงินเดือนหรือรายได้คงเหลือให้ศาลทำการหักเงินเดือนดังกล่าวได้ และในทางปฏิบัติบางศาลไม่ได้เคร่งครัดที่จะให้ผู้ร้องขอปล่อยชั่วคราวแสดงหลักทรัพย์ว่ามีหลักทรัพย์อื่นที่จะทำให้ศาลเชื่อถือได้หรือไม่เพียงใด เมื่อมีการผิดสัญญาประกันและต้องบังคับคดีตามสัญญาประกันจึงไม่สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้เนื่องจากไม่มีทรัพย์สิน ซึ่งหากมีการนำหลักการประกันตัวโดยใช้บุคคลเป็นหลักประกัน โดยกำหนดให้ผู้ประกันทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน 10 เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยสุทธิ พร้อมกับวางเงินประกันโดยการวางเงินสดไว้ 10 เปอร์เซ็นต์ ของวงเงินประกันที่ศาลกำหนด แบบ Deposit Bond หรือ แบบ Surety Bond ของประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้จำเลยหรือผู้ประกันที่ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวต้องวางเงินประกันไว้ 10 เปอร์เซ็นต์ ของวงเงินประกันที่ศาลกำหนด จะเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของหลักประกันได้ว่าเมื่อมีการผิดสัญญาประกันต่อศาลแล้วสามารถบังคับตามสัญญาประกันได้

และในส่วนของประเทศอังกฤษนั้นก็มีกฎหมายที่ใช้ในการประกันตัวคือ The Magistrates' Court Act 1952, Bail Act 1976 และ The Magistrates' Court Act 1980 ซึ่งมีหลักการในการประกันตัวในชั้นก่อนฟ้องคดีหรือในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ และประกันตัวในชั้นศาล โดยหลักจำเลยนั้นจะต้องได้รับการประกันตัวหรือปล่อยชั่วคราวไปตามบทบัญญัติของ The Bail Act 1976 ในมาตรา 4 แต่ก็มีข้อยกเว้นที่จำเลยอาจถูกปฏิเสธการประกันตัว ถ้าพฤติการณ์แห่งคดีปรากฏเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เมื่อจำเลยนั้นเคยได้รับการประกันตัวไปในชั้นพนักงานสอบสวนแล้วหลบหนีไป หรือเมื่อผู้พิพากษา Magistrate พิจารณาว่าควรส่งให้ Crown Court พิจารณาตัดสิน หรือเมื่อจำเลยได้รับการพิจารณาและตัดสินลงโทษแล้ว โดยผู้พิพากษา Magistrate หรือ Crown Court และจำเลยกำลังอุทธรณ์คำพิพากษานั้น ซึ่งหลักเกณฑ์ในการขอประกัน โดยจัดหาผู้ประกันคนหนึ่งหรือหลาย

คนมาทั้งในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจและชั้นศาล โดยผู้ประกันจะต้องจ่ายเงินตามจำนวนที่ระบุไว้ให้กับศาลเพื่อเป็นหลักประกันว่าจำเลยจะมาปรากฏตัวตามกำหนด ถ้าจำเลยหลบหนีผู้ประกันก็อาจถูกเรียกตัวมาเพื่อทำการจ่ายเงินบางส่วนหรือทั้งหมดที่ได้ทำสัญญาประกันไว้ตามบทบัญญัติของ The Bail Act 1976 ในมาตรา 9 หรืออาจถูกริบหรือยึดเงินประกัน เพราะถ้าไม่ยอมจ่ายเงินก็จะมี การสอบสวนและในที่สุดก็อาจถูกปรับหรือจำคุกได้ ซึ่งความรับผิดชอบเมื่อจำเลยหลบหนีไม่มาปรากฏตัวต่อศาลตามกำหนด ผู้ประกันจะต้องเสียค่าปรับตามสัญญาประกัน หากผู้ประกันไม่ชำระก็จะต้องโทษทางอาญา โดยถูกปรับหรือถูกจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับและกรณีศาลไม่พอใจในหลักประกัน ศาลจะกำหนดให้จำเลยหาหลักประกันมาเพิ่ม แต่ศาลอาจกำหนดการคุมประพฤติแทนการเรียกหลักประกัน

เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการปล่อยชั่วคราวจำเลยของประเทศอังกฤษแล้ว เห็นว่ากฎหมายของประเทศอังกฤษมีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายในการพิจารณาหลักประกันตัวจำเลยอย่างเคร่งครัด ซึ่งพิจารณาได้จากหากจำเลยเคยหลบหนีระหว่างขอปล่อยชั่วคราวในชั้นพนักงานสอบสวน ศาลมีอำนาจที่จะไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวระหว่างพิจารณาคดีได้ หรือหากมีการผิดสัญญาประกันต่อศาลแล้ว นอกจากศาลจะมีอำนาจในการสั่งปรับเงินประกันแล้ว กฎหมายยังกำหนดให้ผู้ประกันต้องถูกลงโทษจำคุกได้ หากผู้ประกันไม่ยอมจ่ายเงินค่าปรับ

เมื่อเปรียบเทียบถึงกฎหมายในการปล่อยชั่วคราวของไทยแล้ว ไม่มีมาตรการการบังคับใช้กฎหมายที่เคร่งครัดอย่างเช่นประเทศอังกฤษ กล่าวคือ กฎหมายการปล่อยชั่วคราวของไทยไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดความผิดและโทษทางอาญาแก่จำเลยที่หลบหนีระหว่างขอปล่อยชั่วคราว และหากหน่วยงานต้นสังกัดไม่แจ้งข้อมูลมายังศาลในกรณีที่ผู้ประกันพ้นจากหน้าที่การงาน ศาลยังไม่มีมาตรการหรือกำหนดหลักเกณฑ์ใดเพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดแจ้งข้อมูลมายังศาล อีกทั้งพบว่าผู้ประกันมีการใช้บุคคลเป็นหลักประกันยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวจำเลยหลายคดี หลายศาล โดยหน่วยงานต้นสังกัดผู้ประกันมีการออกหนังสือรับรองให้กับผู้ประกันหลายครั้งโดยไม่จำกัด เมื่อมีการผิดสัญญาประกันแล้วทำให้ไม่สามารถบังคับคดีตามสัญญาประกันได้ เนื่องจากไม่พบทรัพย์สินที่จะสามารถดำเนินการบังคับคดีได้ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าหากมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันว่าสามารถนำตำแหน่งยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวได้เพียงสัญญาประกันเดียวโดยไม่สามารถใช้ตำแหน่งไปประกันพร้อมๆ กัน ในคดีอื่นของศาลเดียวกันหรือคดีอื่นของศาลอื่นได้ เว้นแต่ว่า การประกันตัวเสร็จสิ้นแล้วจะนำตำแหน่งไปประกันอีกก็สามารถทำได้ และให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารในการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวอย่างเคร่งครัด โดยให้ยื่นเอกสารข้อมูลเครดิตส่วนบุคคล (เครดิตบูโร) เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของ

หลักประกัน เพื่อให้ศาลพิจารณาประกอบการใช้ดุลยพินิจในการปล่อยชั่วคราว และจัดทำฐานข้อมูลผู้ประกันเพื่อให้แต่ละศาลสามารถตรวจสอบข้อมูลผู้ประกันที่ใช้บุคคลเป็นหลักประกันระหว่างศาลได้ ซึ่งจะเป็นการตรวจสอบข้อมูลผู้ประกันที่ใช้บุคคลเป็นหลักประกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง มีการระบุแจ้งเตือนความรับผิดชอบเพื่อให้ผู้ประกันทราบว่าหากมีการปลอมเอกสาร หรือใช้เอกสารปลอมมายื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ผู้ประกันจะมีความผิดฐานปลอมเอกสารหรือใช้เอกสารปลอม และมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลอีกด้วย จึงจะสามารถลดปัญหาการบังคับคดีผู้ประกันได้

2. วิเคราะห์ปัญหาการบังคับตามสัญญาประกันกรณีใช้บุคคลเป็นหลักประกันหรือหลักประกันในชั้นศาล

ปัจจุบันปัญหาจำเลยหลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวมีเป็นจำนวนมาก โดยในปี พ.ศ. 2559 - 2561 พบว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวจำนวน เกือบ 4,000 คน และมีจำนวนผู้ประกัน โดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันผิดสัญญาประกันจำนวน 3,824 คน (ภาคผนวก ข)¹²⁴ ซึ่งเห็นได้ว่าจำเลยไม่ได้มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย และผู้ประกันไม่ได้ใส่ใจติดตามนำส่งตัวจำเลยต่อศาลตามกำหนดนัด เมื่อมีการผิดสัญญาประกันแล้วพบว่าไม่มีมาตรการในการติดตามจับกุมจำเลยที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ซึ่งมีหน้าที่ในการติดตามจับกุมจำเลยตามหมายจับของศาลมีภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบหลายด้าน ทำให้ไม่สามารถที่จะติดตามจับกุมจำเลยมาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลได้ จึงก่อให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างมาก

ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 119 กำหนดอำนาจหน้าที่ในการบังคับตามสัญญาประกันให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานศาลที่ได้รับการแต่งตั้ง และพนักงานอัยการ ซึ่งปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่พนักงานอัยการจะดำเนินการบังคับคดีเฉพาะกรณีผู้ต้องหาโทษปรับที่ไม่ชำระค่าปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29/1 เท่านั้น และมาตรา 119 วรรคสาม ยังได้กำหนดว่าการบังคับตามสัญญาประกันต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งเจ้าพนักงานศาลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ในการบังคับตามสัญญาประกันของศาลยังมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพราะต้องดำเนินการด้านการบริการประชาชนและประชาสัมพันธ์

¹²⁴ สถิติการบังคับคดีผู้ประกัน. (ปรากฏตามเอกสารสารผนวก ข.). สำนักกฎหมายและวิชาการ สำนักงานศาลยุติธรรม, 2561.

ซึ่งต้องดำเนินการให้คำแนะนำด้านกฎหมาย บริการจัดทำคำร้อง คำขอคำแถลงต่างๆ ตลอดจนดำเนินการจัดทำคำร้องขอปล่อยชั่วคราว โดยในแต่ละวันมีประชาชนมาติดต่อราชการที่ศาลเป็นจำนวนมาก และยังคงมาดำเนินการบังคับตามสัญญาประกัน ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติงานหลายขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการตั้งเรื่องเพื่อขอบังคับคดีผู้ประกัน การออกไปถ่ายรูปทรัพย์สินและจัดทำแผนที่การสืบหาทรัพย์สินต่างๆ ของผู้ผิดสัญญาประกัน จากภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเป็นจำนวนมากของเจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งดังกล่าว จึงทำให้การบังคับคดีผู้ประกันยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

อีกทั้งกระบวนการในการบังคับคดีนั้นมีความยุ่งยาก ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการตั้งเรื่องเพื่อขอยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ขั้นตอนการสืบทรัพย์สินที่สถาบันการเงิน ธนาคาร หรือสำนักงานที่ดิน สำนักงานขนส่ง หรือหน่วยงานบางแห่งไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลการสืบทรัพย์สินผู้ประกัน และเมื่อจะทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินก็ต้องพิจารณาว่าทรัพย์สินนั้นไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีหรือไม่ เพราะตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 11 กรณีผู้ประกันโดยใช้นุคคลเป็นประกันจะต้องเป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่การงานหรือมีรายได้แน่นอน เช่น เป็นข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ สมาชิกรัฐสภา ผู้บริหารราชการส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานของรัฐประเภทอื่น ๆ ลูกจ้างของทางราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเงินหรือสิทธิเรียกร้องเป็นเงินของผู้ประกันที่มีตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 302 หากผู้ประกันโดยใช้นุคคลไม่มีทรัพย์สินอื่นแล้ว ก็ไม่สามารถบังคับตามสัญญาประกันได้

เมื่อได้ศึกษามาตรการในการบังคับตามสัญญาประกันของต่างประเทศแล้วเห็นว่าหากมีการผิดสัญญาประกัน กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ต่างมีกฎหมายที่บัญญัติกำหนดโทษความผิดสำหรับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีระหว่างการปล่อยชั่วคราว ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา ประมวลกฎหมายสหรัฐอเมริกา United States Code ค.ศ.1986 มาตรา 3147 บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกตัดสินว่ากระทำความผิดในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราวตามที่กำหนดไว้จะต้องถูกเพิ่มเติมโทษซึ่งกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น คือ (1) ลงโทษจำคุกไม่เกินสิบปีในกรณีที่เป็นความผิดร้ายแรง (2) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีในกรณีที่เป็นความผิดเล็กน้อย การกำหนดโทษจำคุกตามมาตรานี้ให้นับโทษต่อจากโทษจำคุกอื่นๆ” และมาตรา 3148 ได้กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนเงื่อนไขระหว่างการปล่อยชั่วคราวซึ่งได้กระทำความผิดได้รับการปล่อยชั่วคราวไว้ว่าให้ยกเลิกการปล่อยชั่วคราวนั้น โดยสั่งขังและฟ้องคดีในข้อหาละเมิดอำนาจศาล และประเทศอังกฤษตามพระราชบัญญัติ The Bail Act 1976 มาตรา 6 กำหนดวิธีการ 3 วิธี โดยจำเลยอาจถูกฟ้องร้องคดี

และถูกพิจารณาคดีสำหรับความผิดฐานหลบหนีประกันและถูกลงโทษจำคุกสูงถึง 3 เดือนและ/หรือ ปรับ 2,000 ปอนด์ ภายหลังจากกระบวนการพิจารณาคดีสำหรับความผิดฐานหลบหนีประกัน ตามมาตรา 6 แล้วผู้พิจารณาคดีก็อาจจะส่งจำเลยไปยัง Crown Court เพื่อลงโทษจำคุกเห็นเป็นการสมควร โดยส่งตัวจำเลยไปเพื่อการพิจารณาในส่วนของความผิดตามฟ้อง ซึ่งศาล Crown Court จะเป็นผู้พิจารณาลงโทษจำเลยนั้น ทั้งโทษที่เป็นการหลบหนีประกันและโทษอันเกิดจากความผิดในคดีนั้น ซึ่งอำนาจของศาล Crown Court ในการลงโทษคือลงโทษให้จำคุก 12 เดือน และ/หรือ ปรับโดยไม่จำกัดจำนวนเงิน

แต่เมื่อพิจารณากฎหมายไทยแล้ว เห็นว่า กฎหมายไทยไม่ได้มีบทบัญญัติความผิดและกำหนดโทษสำหรับจำเลยที่หลบหนีระหว่างขอลปล่อยชั่วคราวดังเช่นกฎหมายของต่างประเทศ และเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหานี้ในอดีตที่การปล่อยชั่วคราวไม่มีมาตรการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหลบหนีและเกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรมซึ่งมีการบัญญัติความผิดและกำหนดโทษไว้ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีในระหว่างได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ก็อาจจะทำให้จำเลยเกรงกลัวที่จะหลบหนีระหว่างขอลปล่อยชั่วคราวได้ ซึ่งจะสามารถลดปัญหาการบังคับตามสัญญาประกันได้เป็นอย่างดี จึงเห็นควรเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้มีบทลงโทษผู้ที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราว ทั้งนี้ โดยรายงานการค้นคว้าอิสระของผู้ศึกษานี้ สอดคล้องกับ ร่าง พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 117/1 ซึ่งแม้ว่าขณะนี้ร่างกฎหมายดังกล่าวจะยังไม่ได้ประกาศใช้ก็ตาม¹²⁵ แต่ก็สังเกตเห็นได้ว่าการมีมาตรการในการลงโทษผู้ที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราว เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อกระบวนการยุติธรรม และยังเป็นการคุ้มครองบุคคลทั่วไปในสังคมอีกด้วย

ในส่วนของ การบังคับตามสัญญาประกันนั้น ทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ได้บัญญัติแนวทางในการบังคับตามสัญญาประกันว่าถ้าจำเลยไม่มาปรากฏตัวต่อศาลตามนัดจะถูกริบเงินประกัน และตามมาตรา 3 (2) ของพระราชบัญญัติ The Bail Act 1976 กำหนดไว้ว่า จำเลยจะไม่ได้รับการประกันตัวอีกต่อไป แม้ว่าจะยังคงสามารถหาสิ่งที่เป็นหลักประกันให้ได้

และสำหรับการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีหน่วยงาน The U.S. Marshals ที่มีบทบาทในการทำหน้าที่สืบสวน สอบสวน และจับกุมจำเลยตามหมายศาล

เกี่ยวกับขั้นตอนการติดตามจับกุมจำเลยที่หลบหนีระหว่างขอลปล่อยชั่วคราวนั้น ปัจจุบันประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ.2562 ซึ่งได้กำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับหน่วยงาน The U.S. Marshals โดยมีหน้าที่ในการติดตามจับกุมจำเลย

¹²⁵ ร่างพระราชบัญญัติ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117/1 เสนอโดยสมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และร่างดังกล่าวตก ไปไม่ได้รับการเสนอให้เป็นกฎหมาย เมื่อปี พ.ศ.2560

ที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราว และให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานตำรวจในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวที่ศาลมีหมายจับ

แต่เนื่องจากเพิ่งมีการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว และอัตรากำลังเจ้าพนักงานตำรวจศาลปัจจุบันมีจำนวน 311 คน¹²⁶ ซึ่งอยู่ระหว่างการจัดสรรอัตรากำลังเจ้าพนักงานตำรวจศาลซึ่ง ยังมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ ส่งผลให้การติดตามจับกุมจำเลยที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวตามหมายจับของศาลนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพมากเพียงพอดังเช่นของสหรัฐอเมริกา จึงควรกำหนดให้จำเลยหรือผู้ประกันที่ยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ต้องวางเงินประกันไว้ตามที่ศาลกำหนด เพื่อเป็นการเพิ่มความน่าเชื่อถือของหลักประกันได้ว่าเมื่อมีการผิดสัญญาประกันต่อศาลแล้วสามารถบังคับตามสัญญาประกันได้

การบังคับตามสัญญาประกันนั้น ในกระบวนการขั้นตอนการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ประกัน หากผู้ประกันหรือหน่วยงานใด หรือบุคคลอื่นที่เชื่อว่าจะอยู่ในฐานะที่จะให้ถ้อยคำอันจะเป็นประโยชน์แก่การตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ประกัน ไม่ให้ความร่วมมือในการแจ้งข้อมูลการตรวจสอบทรัพย์สิน เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งในการบังคับคดีผู้ประกันควรที่จะดำเนินการยื่นคำร้องขอให้ศาลได้สวนและขอให้ศาลสั่งให้ผู้ประกัน หรือหน่วยงานนั้นๆ ส่งเอกสารหรือวัตถุพยานซึ่งอยู่ในความยึดถือหรืออยู่ในอำนาจของหน่วยงานนั้นอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 277 โดยหากผู้ประกัน หรือหน่วยงานใด หรือบุคคลอื่นที่เชื่อว่าจะอยู่ในฐานะที่จะให้ถ้อยคำอันจะเป็นประโยชน์แก่การตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ประกัน ไม่ให้ความร่วมมือในการมาศาลเพื่อทำการได้สวน หากฝ่าฝืนจะมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 31 ซึ่งตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ในมาตรา 5 (5) เมื่อศาลได้ออกหมายจับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาลให้ศาลมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้จัดการตามหมายจับ

นอกจากนั้น สำนักงานศาลยุติธรรมควรที่จะมีการทำข้อตกลง MOU โครงการส่งเสริมการประสานความร่วมมือด้านการบังคับตามสัญญาประกันกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานที่ดิน สำนักงานขนส่ง หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถาบันการเงินต่างๆ เพื่อป้องกันการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินของผู้ผิดสัญญาประกัน พร้อมทั้งควรที่จะมีการแยกส่วนหรือกลุ่มงานในการบังคับคดีผู้ประกันเป็นส่วนที่รับผิดชอบด้านการบังคับตามสัญญาโดยตรง และพัฒนาความรู้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งที่ทำหน้าที่ในการบังคับตามสัญญาประกันของศาลและขยายกรอบ

¹²⁶ สำนักงานศาลยุติธรรม.รายงานการประชุม คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม.ครั้งที่ 11/2562 วันที่ 19 พฤศจิกายน 2562 .ห้องประชุมใหญ่สำนักงานศาลยุติธรรม .อาคารศาลอาญา.กรุงเทพมหานคร.

อัตรากำลังของเจ้าพนักงานตำรวจศาลให้มีอัตรากำลังเพิ่มมากขึ้น จะทำให้การบังคับคดีผู้ประกัน
และมาตรการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยในการที่จะนำตัวผู้นั้นมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

เมื่อบุคคลในสังคมมีการกระทำความผิดขึ้น รัฐจำเป็นต้องมีการควบคุมผู้กระทำความผิดไว้ในอำนาจรัฐ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวอาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่เนื่องจากรัฐต้องใช้อำนาจทางกฎหมายเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคมควบคู่ไปกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรับรองให้ความคุ้มครองว่าในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด แสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะแสดงต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ การปล่อยชั่วคราวจึงเป็นกระบวนการที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกกล่าวหาหรือถูกฟ้องว่ากระทำความผิด โดยมีหลักในการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยยังเป็นผู้บริสุทธิ์ อยู่จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นได้กระทำความผิด ซึ่งตามกฎหมายไทยได้บัญญัติการปล่อยชั่วคราวไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 106 – 119 ทวิ โดยกำหนดประเภทการปล่อยชั่วคราวเป็น 3 ประเภท คือ 1. การปล่อยชั่วคราวแบบไม่มีประกัน 2. การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน และ 3. การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน ซึ่งการปล่อยชั่วคราวโดยมีหลักประกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 114 นั้น หลักประกันมี 3 ชนิด คือ 1. มีเงินสดมาวางเป็นหลักประกัน 2. มีหลักทรัพย์อื่นมาวาง และ 3. มีบุคคลมาเป็นหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์ ซึ่งหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปล่อยชั่วคราวนั้นเป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2548

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความหมาย ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวจำเลยโดยใช้บุคคลเป็นหลักประกัน ศึกษากฎหมาย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวของกฎหมายต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวจำเลยและการบังคับตามสัญญาประกันกรณีใช้บุคคลเป็นหลักประกันในชั้นศาลของกฎหมายไทย เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวจำเลยและการบังคับตามสัญญาประกัน โดยใช้บุคคลเป็นหลักประกันให้มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาถึงความหมาย ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว และศึกษากฎหมาย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวตามกฎหมายไทย กฎหมายของสหรัฐอเมริกา และกฎหมายของอังกฤษ โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ถึง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่า ด้วยหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2548 การบังคับตามสัญญาประกัน กรณีการปล่อยชั่วคราวโดย บุคคลนั้นพบว่ายังมีปัญหาในประเด็น ดังนี้

1.1 ปัญหาการปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในชั้นศาล ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกัน หรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 11

ตามหลักเกณฑ์ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยใน คดีอาญา พ.ศ. 2548 การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกัน ข้อ 11.1 (2) กำหนดให้ผู้ประกันทำ สัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน 10 เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนนั้น พบว่าการ กำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวทำให้ผู้ประกันสามารถยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวจำเลยได้โดยง่าย เนื่องจากในการออกหนังสือรับรองจากต้นสังกัดจะออกหนังสือรับรองโดยระบุรายละเอียด ตำแหน่ง และอัตราเงินเดือนของผู้ประกัน ในการพิจารณาหลักประกันในการคำนวณวงเงินประกัน ตามข้อ 11.1 (2) จึงต้องคำนวณวงเงินที่มีสิทธิประกันไม่เกิน 10 เท่าจากอัตราเงินเดือนที่ต้นสังกัด ได้ออกหนังสือรับรองนั้น โดยไม่ได้คำนึงถึงรายได้สุทธิที่ได้รับจริง ซึ่งแท้จริงแล้วอาจมีการหักเงิน เป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และมีรายได้คงเหลือต่อเดือนน้อย และทำให้เกิดปัญหาเมื่อผู้ประกันผิดสัญญา ประกัน และเมื่อมีการบังคับคดีทำให้ไม่สามารถบังคับคดีได้เนื่องจากไม่พบทรัพย์สินของผู้ประกัน หรือผู้ประกันผิดสัญญาประกันหลายศาลทำให้ไม่มีทรัพย์สินพอชำระค่าปรับ และแม้บางศาลจะมี มาตรการในการให้ผู้ประกันทำหนังสือยินยอมให้หักเงินเดือนเมื่อมีการผิดสัญญาประกันต่อศาล แล้วก็ตามพบว่ามีปัญหาในการบังคับคดีเช่นกัน เพราะผู้ประกัน โดยใช้ตำแหน่งของบุคคลส่วนใหญ่ไม่ มีเงินเดือนหรือรายได้คงเหลือให้ศาลทำการหักเงินเดือนดังกล่าวได้ และในทางปฏิบัติบางศาล ไม่ได้เคร่งครัดที่จะให้แสดงหลักฐานว่ามีหลักทรัพย์อื่นที่จะทำให้ศาลเชื่อถือได้หรือไม่เพียงใด เมื่อมีการผิดสัญญาประกันและต้องบังคับคดีตามสัญญาประกันจึงไม่สามารถยึดหรืออายัด ทรัพย์สินได้เนื่องจากไม่พบทรัพย์สินของผู้ประกัน

ตามข้อ 11.1 (4) ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์ว่า หากผู้ประกันพ้นจากหน้าที่การงานก็ ให้คงมีสิทธิประกันต่อไป โดยศาลอาจให้ใช้ดุลพินิจสั่งให้หาหลักประกันเพิ่มหรือดีกว่าเดิมได้

ในทางปฏิบัติเมื่อปรากฏว่าผู้ประกันพ้นจากหน้าที่ ส่วนราชการหรือหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ประกัน จะไม่มีการแจ้งข้อมูลดังกล่าวมายังศาล อีกทั้งในบางกรณีหนังสือรับรองเงินเดือนที่ออกมาจากส่วนราชการมีการทำเอกสารเท็จหรือปลอมเอกสาร หรือออกเอกสารหลายครั้งโดยไม่จำกัด หรือการให้ข้อมูลที่ไม่ตรงตามความจริงต่อเจ้าหน้าที่ เช่น เคยขอลดอายุราชการมาแล้วที่ศาลอื่นมาแล้วและคดียังไม่เสร็จสิ้นก็มาขอลดอายุราชการในคดีอื่นอีก โดยหน่วยงานต้นสังกัดก็ยังคงออกหนังสือรับรองเงินเดือนให้ ทำให้เกิดปัญหาผู้ประกัน โดยใช้บุคคลเป็นประกันยื่นคำร้องขอลดอายุราชการหลายคดีหลายศาลซ้ำซ้อนกัน ซึ่งปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรมยังไม่มีฐานข้อมูลผู้ประกันที่สามารถให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลผู้ประกันที่ยื่นขอประกัน โดยใช้ตำแหน่งของบุคคลระหว่างศาลได้ จะตรวจสอบได้ต่อเมื่อผิดสัญญาประกันแล้วเท่านั้น ดังนั้นเมื่อผิดสัญญาผู้ประกันก็อาจผิดสัญญาประกันในหลายศาล จึงไม่มีทรัพย์สินพอที่จะชำระค่าปรับศาลได้

1.2 ปัญหาการบังคับตามสัญญาประกันกรณีใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกัน

ปัจจุบันปัญหาจำเลยหลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวมีเป็นจำนวนมาก โดยในปี พ.ศ. 2559 - 2561 พบว่าจำเลยหลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวจำนวน เกือบ 4,000 ราย และมีจำนวนผู้ประกันโดยใช้บุคคลเป็นประกันผิดสัญญาประกันจำนวน 3,824 ราย ซึ่งเห็นได้ว่าจำเลยไม่ได้มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย และผู้ประกันไม่ได้ใส่ใจติดตามส่งตัวจำเลยต่อศาลตามกำหนดนัด เมื่อมีการผิดสัญญาประกันแล้วพบว่าไม่มีมาตรการในการติดตามจับกุมจำเลยที่หลบหนีระหว่างปล่อยชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ซึ่งมีหน้าที่ในการติดตามจับกุมจำเลยตามหมายจับของศาลมีภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถที่จะติดตามจับกุมจำเลยมาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลได้ จึงก่อให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรม

ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 119 กำหนดอำนาจหน้าที่ในการบังคับตามสัญญาประกันเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้ง และพนักงานอัยการ ซึ่งปัจจุบันโดยส่วนใหญ่พนักงานอัยการจะดำเนินการบังคับคดีเฉพาะกรณีผู้ต้องโทษปรับที่ไม่ชำระค่าปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 29/1 เท่านั้น และมาตรา 119 วรรคสาม ยังได้กำหนดว่าการบังคับตามสัญญาประกันต้องดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งเจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ในการบังคับตามสัญญาประกันของศาลยังมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพราะต้องดำเนินการด้านการบริการประชาชนและประชาสัมพันธ์ ซึ่งต้องดำเนินการให้คำแนะนำด้านกฎหมาย บริการจัดทำคำร้อง คำขอ คำแถลงต่างๆ ตลอดจนดำเนินการจัดทำคำร้องขอลดอายุราชการ โดยในแต่ละวันมีประชาชนมาติดต่อราชการที่ศาลเป็นจำนวนมาก และยังคงมาดำเนินการบังคับตามสัญญาประกันซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติงานหลาย

ขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการตั้งเรื่องเพื่อขอบังคับคดีผู้ประกัน การออกไปถ่ายรูปทรัพย์สินและจัดทำแผนที่ การสืบหาทรัพย์สินต่างๆ ของผู้ผิดสัญญาประกัน จากภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบเป็นจำนวนมากของ เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งดังกล่าว จึงทำให้การบังคับคดีผู้ประกันยังไม่มีประสิทธิภาพ อีกทั้ง กระบวนการในการบังคับคดีนั้นมีความยุ่งยาก ไม่ว่าจะป็นขั้นตอนการตั้งเรื่องเพื่อขอยึดหรืออายัด ทรัพย์สิน ขั้นตอนการสืบหาทรัพย์สินกับสถาบันการเงิน ธนาคาร สำนักงานที่ดิน สำนักงานขนส่ง หรือหน่วยงานบางแห่งไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการสืบหาทรัพย์สินผู้ประกัน และเมื่อจะ ทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินก็ต้องพิจารณาว่าทรัพย์สินนั้นไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีหรือไม่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 302 เพราะตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อย ชั่วคราวจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 11 กรณีผู้ประกันใช้บุคคลเป็นประกันจะต้องเป็นผู้มี ตำแหน่งหน้าที่การงานหรือมีรายได้แน่นอน เช่น เป็นข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารราชการส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานของรัฐประเภทอื่นๆ ลูกจ้างของทาง ราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเงินหรือสิทธิเรียกร้องเป็นเงินของผู้ประกันที่มีตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าว ข้างต้น ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 302 หากผู้ประกันโดยใช้บุคคลไม่มีทรัพย์สินอื่นแล้ว ก็ไม่สามารถบังคับตามสัญญาประกันได้

2. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหา การปล่อยชั่วคราวโดยการใช้บุคคลเป็นประกัน หรือหลักประกัน ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการ เรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 และการบังคับตามสัญญาประกัน ผู้ศึกษาขอเสนอแนวทางในการแก้ไขข้อบังคับของประธานศาล ฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อย ชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 เพิ่มเติมบทบัญญัติความผิดฐานหลบหนีระหว่าง ขอลปล่อยชั่วคราวในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพัฒนาระบบการบังคับตาม สัญญาประกัน รวมถึงระบบการติดตามจับกุมจำเลยที่หลบหนีระหว่างขอลปล่อยชั่วคราว ดังนี้

2.1 ปัญหาการปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันในชั้นศาล ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกัน หรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 11

ควรแก้ไข และบัญญัติเพิ่มเติม ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวจำเลยใน คดีอาญา พ.ศ. 2548 การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกัน ข้อ 11 และข้อ 11.1 จาก

2.1.1 ให้ยื่นคำร้องด้วยตนเอง และเสนอหนังสือรับรองจากต้นสังกัดหรือนายจ้าง ตามแบบท้ายข้อบังคับนี้ หรือหลักฐานอื่นที่เชื่อถือได้ และหากผู้ขอประกันมีคู่สมรส ให้แสดง หลักฐานการยินยอมของกลุ่มสมรสด้วย ในกรณีฉุกเฉินไม่อาจเสนอหนังสือรับรองได้ทัน ให้ผ่อนผัน โดยแสดงหลักฐานอื่น เช่น บัตรประจำตัวที่แสดงฐานะเช่นนั้น และให้นำหนังสือรับรองหรือหนังสือ ยินยอมมาแสดงภายหลัง

แก้ไขเป็น

2.1.1 ให้ยื่นคำร้องด้วยตนเอง และเสนอหนังสือรับรองจากต้นสังกัดหรือนายจ้างตามแบบท้ายข้อบังคับนี้ บัตรประจำตัวที่แสดงฐานะเช่นนั้น และเอกสารข้อมูลเครดิตของผู้ ยื่นคำร้อง หากผู้ขอประกันมีคู่สมรส ให้แสดงหลักฐานการยินยอมของกลุ่มสมรสด้วย ในกรณีฉุกเฉินไม่ อาจเสนอหนังสือรับรองได้ทัน ให้ผ่อนผัน โดยแสดงหลักฐานอื่น และให้นำหนังสือรับรองหรือ หนังสือยินยอมมาแสดงภายหลัง

2.1.2 ให้ทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน 10 เท่าของอัตราเงินเดือนหรือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แก้ไขเป็น

2.1.2 ให้ทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน 10 เท่าของอัตราเงินเดือนหรือ รายได้คงเหลือสุทธิต่อเดือน และให้ผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือผู้ประกันวางเงินสดเป็นหลักประกันไว้ ร้อยละ 10 ของวงเงินประกันที่ศาลกำหนด

2.1.3 การอนุญาตให้พิจารณาจากเงินเดือนหรือรายได้ แต่หากวงเงินประกันมียอด สูงกว่าวงเงินที่ผู้ยื่นมีสิทธิประกันได้ ศาลอาจกำหนดให้ผู้ขอประกันวางเงินหรือหลักทรัพย์อื่น เพิ่มเติมให้เพียงพอกับวงเงินประกันนั้นได้ หรืออาจให้มีผู้ขอประกันหลายคนร่วมกันทำสัญญา ประกันโดยใช้วงเงินของแต่ละคนรวมกันได้

แก้ไขเป็น

2.1.3 การอนุญาตให้พิจารณาจากเงินเดือนหรือรายได้คงเหลือสุทธิ แต่หาก วงเงินประกันมียอดสูงกว่าวงเงินที่ผู้ยื่นมีสิทธิประกันได้ ศาลอาจกำหนดให้ผู้ขอประกันวางเงิน

หรือหลักทรัพย์อื่นเพิ่มเติมให้เพียงพอกับวงเงินประกันนั้นได้ หรืออาจให้มีผู้ขอประกันหลายคน ร่วมกันทำสัญญาประกัน โดยใช้วงเงินของแต่ละคนรวมกันได้ แต่ทั้งนี้ผู้ประกันนั้นจะต้องไม่มี ภาระผูกพันในการทำสัญญาประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ก่อนแล้ว

2.1.4 หากผู้ประกันพ้นจากตำแหน่งหน้าที่การงาน ก็ให้คงมีสิทธิประกันต่อไป โดยศาลอาจใช้ดุลยพินิจสั่งให้หาหลักประกันเพิ่มหรือดีกว่าเดิมได้

แก้ไขเป็น

2.1.4 หากผู้ประกันพ้นจากตำแหน่งหน้าที่การงาน ให้หน่วยงาน ส่วนราชการ ต้นสังกัดของผู้ขอประกันนั้น แจ้งข้อมูลการพ้นจากตำแหน่งมายังศาล และให้ศาลมีคำสั่งแจ้ง ผู้ประกันให้ส่งตัวจำเลยต่อศาล โดยศาลอาจใช้ดุลยพินิจสั่งให้หาหลักประกันเพิ่มหรือดีกว่าเดิมได้

2.2 ปัญหาการบังคับตามสัญญาประกันกรณีใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกัน

2.2.1 ควรบัญญัติเพิ่มเติม มาตรา 117/1 ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา ว่า

มาตรา 117/1 ในกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีระหว่างการปล่อย ชั่วคราวในชั้นใดก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ และศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ประกันหรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการติดตามหรือจับกุมจำเลย รายงานผลภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร

แม้คดีของผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น มีการสั่งไม่ฟ้อง ยกฟ้อง จำหน่ายคดี หรือ ถอนฟ้อง ความผิดที่ได้กระทำตามวรรคหนึ่งไม่ระงับสิ้นไป

2.2.2 พัฒนาระบบการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามสัญญาประกัน

1) สำนักงานศาลยุติธรรม ควรพัฒนาระบบโปรแกรมการจัดเก็บฐานข้อมูล ผู้ประกัน โดยให้เจ้าพนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในการรับคำร้องขอปล่อยชั่วคราว สามารถตรวจสอบ ข้อมูลผู้ประกันระหว่างศาลยุติธรรม ได้ทั่วประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขข้อบังคับ ของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือ หลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ซึ่งผู้ศึกษาได้เสนอว่า ควรแก้ไขข้อบังคับของประธานศาลฎีกาฯ ในกรณีการประกัน โดยใช้บุคคลเป็นประกันผู้ประกัน จะต้องไม่มีภาระผูกพันในการทำสัญญาประกันจำเลยไว้ก่อนแล้ว เพื่อลดปัญหาการบังคับตาม สัญญาประกันในกรณีที่จำเลยหลบหนี

2) สำนักงานศาลยุติธรรม ควรที่จะมีการแบ่งแยกงานด้านการบังคับคดี ผู้ประกันออกจากส่วนหรือกลุ่มงานบริการประชาชนและประชาสัมพันธ์ โดยให้มีหน้าที่ในการ รับผิดชอบในการบังคับตามสัญญาประกัน โดยตรง ซึ่งเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการ

(Management Theory) ทฤษฎี POCCC ของ อองรี ฟาโยล (Henri Fayol) นักวิชาการชาวฝรั่งเศส ในหลักการบริหาร O-Organizing การจัดองค์กร การจัดโครงสร้างตำแหน่ง โดยต้องมีการแบ่งงาน ชัดเจน และจัดอัตรากำลังให้มีปริมาณเพียงพอกับงาน ก็ย่อมทำให้ระบบการบังคับตามสัญญา ประกันมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) สำนักงานศาลยุติธรรม ควรดำเนินการจัดทำ MOU โครงการส่งเสริมการ ประสานความร่วมมือด้านการบังคับตามสัญญาประกันกับหน่วยงาน ส่วนราชการ เช่น สำนักงาน ที่ดิน สำนักงานขนส่ง สถาบันการเงินต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อมูลผู้ประกันและการ บังคับตามสัญญาประกัน เนื่องจากตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 114 (3) กำหนดให้ผู้ประกัน โดยผู้บุคคลเป็นหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์ ต้องแสดงบัญชีทรัพย์สิน ประกอบการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว โดยทรัพย์สินที่แสดงอาจมีทั้ง ที่ดิน รถยนต์ และทรัพย์สิน อื่นๆ เช่น กรณีที่ทรัพย์สินเป็นที่ดิน เมื่อสำนักงานศาลยุติธรรมทำความตกลง MOU ร่วมกับ สำนักงานที่ดิน ให้สำนักงานที่ดินแจ้งข้อมูลมายังศาลหากพบว่ามีการขายที่ดินหรือเปลี่ยนแปลง ข้อมูลทางทะเบียน ทั้งนี้ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งแจ้งผู้ประกันให้ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล โดยศาลอาจกำหนดให้เปลี่ยนหลักประกัน หรือหาหลักทรัพย์อื่นเพิ่มเติมได้ ดังนี้ จะเป็นมาตรการที่ ป้องกันการผิดสัญญาประกันต่อศาลได้

4) เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งในการบังคับคดี ต้องมีมาตรการที่เคร่งครัด ในขั้นตอนการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ประกัน หากผู้ประกันหรือหน่วยงาน หรือบุคคลอื่น ที่เชื่อว่าจะอยู่ในฐานะที่จะให้ถ้อยคำอันจะเป็นประโยชน์แก่การตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ประกันไม่ให้ความร่วมมือ เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งต้องดำเนินการยื่นคำร้องขอให้ศาลดำเนินการไต่สวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 277 เพื่อสืบทรัพย์สินของผู้ประกัน หากผู้ใดฝ่าฝืน จะมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 31 และมี โทษตามมาตรา 33 ทั้งนี้ เพื่อให้มาตรการบังคับตามสัญญาประกันมีประสิทธิภาพ

5) พัฒนาระบบการติดตาม จับกุม จำเลย เพื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม แม้ว่าในปัจจุบันพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ.2562 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่แก่ เจ้าพนักงานตำรวจศาล โดยมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจับจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหลบหนีหรือจะหลบหนี หรือถ้ามีเหตุ จำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันทั่วถึงก็ให้มี อำนาจจับจำเลยนั้นได้ และเมื่อจับได้แล้วให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว แต่เนื่องจากเพิ่งมีการ บังคับใช้กฎหมายซึ่งในการกำหนดจำนวนและตำแหน่งเป็นอำนาจของคณะกรรมการข้าราชการ ศาลยุติธรรม และโดยความเห็นชอบของประธานศาลฎีกา ซึ่งขณะนี้ ทั้งคณะกรรมการข้าราชการ

ศาลยุติธรรมและประธานศาลฎีกา ได้ให้ความเห็นชอบแล้วและประกาศกำหนดกรอบอัตรากำลังเจ้าพนักงานตำรวจศาล เป็นจำนวน 1,182 อัตรา เพื่อกระจายไปดูแลความปลอดภัยศาลได้ทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ปัจจุบันมีเจ้าพนักงานตำรวจศาลที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในศาลยุติธรรมทั่วประเทศเพียง 311 อัตรา¹²⁷ และอยู่ระหว่างการดำเนินการรับโอนเปิดสอบให้ครบตามกรอบอัตรากำลังที่เหลืออีกประมาณ 871 อัตรา เพื่อจัดสรรอัตรากำลังเจ้าพนักงานตำรวจศาลซึ่งยังไม่ทั่วถึงและมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงส่งผลให้การติดตามจับกุมจำเลยที่หลบหนีระหว่างขอลปล่อยชั่วคราวตามหมายจับของศาลนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แม้ว่าในอนาคตจะมีการบรรจุและแต่งตั้งเต็มตามกรอบอัตรากำลังก็ตาม ดังนั้น สำนักงานศาลยุติธรรมควรมีการกำหนดกรอบอัตรากำลังเพิ่มขึ้น และจัดสรรอัตรากำลังเจ้าพนักงานตำรวจศาลให้ครอบคลุมทุกศาลทั่วประเทศให้เพียงพอในแต่ละศาล ทั้งนี้ เพื่อให้การติดตามจับกุมจำเลยที่หลบหนีระหว่างขอลปล่อยชั่วคราวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นนั้นยังคงมุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลยโดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอลปล่อยชั่วคราวโดยใช้บุคคลเป็นประกันให้มีความชัดเจนและรัดกุมมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นการลดปัญหาด้านการดำเนินกระบวนการยุติธรรมและการบังคับตามสัญญาประกันให้น้อยลง และหากมีการหลบหนีระหว่างขอลปล่อยชั่วคราวก็จะสามารถติดตามจับกุมจำเลยมาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจุดประสงค์หลักของศาลไม่ได้อยู่ที่การบังคับเอาค่าประกันคืนจากผู้ประกันแต่อย่างใด แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือ การได้ตัวจำเลยมาเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลย เพราะศาลเป็นองค์กรที่มีบทบาทและภารกิจในการอำนวยความยุติธรรมในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม เพราะหากมีการผิดสัญญาประกันมีจำเลยหลบหนีเป็นจำนวนมาก ย่อมหมายถึงความเสี่ยงของบุคคลในสังคมที่จะต้องอยู่อย่างหวาดระแวงและไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และก่อให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรม ซึ่งหลักในการดำเนินคดีอาญาก็ต้องคำนึงถึงประโยชน์โดยรวมของสังคมให้อยู่อย่างปลอดภัย เพื่อประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญด้วยเช่นกัน

¹²⁷ สำนักงานศาลยุติธรรม.รายงานการประชุม คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม.ครั้งที่ 11/2562 วันที่ 19 พฤศจิกายน 2562 .ห้องประชุมใหญ่สำนักงานศาลยุติธรรม.อาคารศาลอาญา: กรุงเทพมหานคร.

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมบังคับคดี. (2562). *สารบัญญัตินิติกรรมบังคับคดีแพ่ง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- กรมศิลปากร. (2521). *กฎหมายตราสามดวง*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. *หลักการและพื้นฐานกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. คั่นคืน 10 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <http://www.humanrightscenter.go.th/>.
- กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. *สัมมนาวิชาการข้อกำหนดโทษเกี่ยวกับก้าวใหม่ของงานคุมประพฤติ*. คั่นคืน 10 กรกฎาคม 2562. จาก <http://www.probation.go.th>.
- กรมคุมประพฤติ. (2550). *มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับประชาชนที่อาศัยมาตรการไม่ควบคุมตัว (ข้อกำหนดโทษ)*. กระทรวงยุติธรรม.
- กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม. (2562). *สารบัญญัตินิติกรรมบังคับคดีแพ่ง*. กรุงเทพฯ. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
- กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม. (2558). *คู่มือการติดต่อราชการ*. กรุงเทพฯ.
- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง. (2539). ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีเมื่อ 29 ตุลาคม มีผลใช้บังคับ 30 มกราคม 2540.
- กุศล บุญเย็น. (2541). *คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.
- เกียรติขจร วัฒนสวัสดิ์ และคณะ. (2529). *สิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2548
- ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการบังคับคดีผู้ประกันในคดีอาญา พ.ศ. 2560
- ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2562.
- ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2562.
- คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม กองการต่างประเทศ. (2555). *การขอปล่อยชั่วคราวต่อศาล*. สำนักงานศาลยุติธรรม. นนทบุรี: ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม กองการต่างประเทศ. (2555). *การขอปล่อยชั่วคราวต่อศาล*.

นนทบุรี: สำนักงานศาลยุติธรรม.

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2550). *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน Universal Declaration of Human Rights*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2550). *หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

คณิต ฅ นคร. (2552). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หลักกฎหมายและพื้นฐานการเข้าใจ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

คณิต ฅ นคร. (2546). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

คณิต ฅ นคร. (2538). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

จรัญ โฆษณานันท์. (2560). *นิติปรัชญา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จิรนิติ หะวานนท์. (2545). *สิทธิทางวิธีพิจารณาความอาญาตามรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

ชูป กาญจนประกร. (2506). *หลักรัฐประศาสนศาสตร์*. เอกสารประกอบคำบรรยาย (โรเนียว).

ชัชฎาภา พันธุมจินดา. (2552). *ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กระหว่างการสอบสวน ศีษษากรณีเด็กเป็นผู้ต้องหา*. (สารนิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี, ชลบุรี.

ณรงค์ ใจหาญ. (2546). *การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญา*. รายงานการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาและจำเลย. กรุงเทพฯ.

ธง ลิพังธรรม. (2522). *ความเป็นมาและทฤษฎีว่าด้วยการประกันตัวในประเทศอังกฤษและอเมริกา*. วารสารอัยการ 2. 2522.

นิพนธ์ ใจสำราญ. (2558). *การปล่อยชั่วคราว: มาตรการผ่อนคลายการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยระหว่างการดำเนินคดีในศาลยุติธรรมไทย*. รายงานการอบรมหลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

- นนทিকা วงษ์สกุล. (2559). ปัญหาอำนาจหน้าที่ในการบังคับคดีตามสัญญาประกันในคดีอาญา. (สารนิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประธาน วัฒนวนิชย์. (2539). การบริหารกระบวนการยุติธรรมชั้นก่อนการพิจารณาคดีการศึกษาเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
- ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน. (2551). กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความที่มีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ.115.
- พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ.2562
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2527). อิทธิพลของฝรั่งเศสในการปฏิรูปกฎหมายไทย. เอกสารสัมมนาวิชาการเรื่อง 300 ปี ความสัมพันธ์ไทย – ฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ. ห้องประชุมคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มนต์ชัย ชนินทรลีลา. (2537). ขอบเขตการใช้ดุลพินิจของศาลในการปล่อยชั่วคราว. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ยุทธศักดิ์ เดชยนต์. (2521). การใช้วิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ในงานด้านกฎหมาย. วารสารนิติศาสตร์. 10, 3
- ร.แสงกานต์. (2526). ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. 2548
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. ค้นคืน 21 พฤศจิกายน 2562. จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>
- วันชัย โตความรู้. (2559). หลักนิติธรรมกับการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา. การอบรมหลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 4. วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ: สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- สมาน รังสีโยกฤษณ์ และสุธี สุทธิสมบูรณ์. (2523). หลักการบริหารเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สำนักงานสวัสดิการ ก.พ.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2514). การบริหาร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สหัส สิงห์วิริยะ. (2548). คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.

- สทรรฐ สิริวัฒน์. *ความจำเป็นและแนวทางในการจัดตั้งหน่วยงานรักษาความปลอดภัยของศาลยุติธรรม (Court Marshal).*(2558).หลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- สุเมฆ จิรัชยศิริ. *พระราชบัญญัติพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ก้าวแรกของการมี Court Marshal ในระบบศาลยุติธรรมไทย.* (2562). สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุพิศ ประณีตพลกรัง. (2559). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.* กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- สุพิศ ประณีตพลกรัง. (2559). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ส่วนแก้ไขใหม่).* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- สุพิศ ประณีตพลกรัง. (2563). *เจ้าพนักงานตำรวจศาล.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- สำนักกิจการคดี สำนักงานศาลยุติธรรม. (2560). *คู่มือการบังคับคดีผู้ประกัน ในคดีอาญา.* กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม.
- สำนักประธานศาลฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรม. (2549). *คู่มือการปล่อยชั่วคราว.* กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- สำนักงานศาลยุติธรรม (2563) “บทสัมภาษณ์ นายสรารุช เบนญกุล เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม” ค้นคืน 10 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/news/crime/1715235>.
- สำนักวิชาการและกฎหมาย สำนักงานศาลยุติธรรม. (2561). *สถิติการบังคับคดีผู้ประกัน.*
- สทรรฐ สิริวัฒน์. (2558). *ความจำเป็นและแนวทางในการจัดตั้งหน่วยงานรักษาความปลอดภัยของศาลยุติธรรม (Court Marshal).* หลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- สำนักงานศาลยุติธรรม. (2562). *รายงานการประชุม คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม.* ครั้งที่ 11/2562 วันที่ 19 พฤศจิกายน 2562. ห้องประชุมใหญ่สำนักงานศาลยุติธรรม. อาคารศาลอาญา. กรุงเทพฯ.
- สมคิด บางโม. (2561). *การบริหารองค์กรสมัยใหม่.* กรุงเทพฯ: 2537. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. อ้างถึงใน ธนาชัย ชีรพัฒน์วงศ์. ยุทธศาสตร์เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารภาครัฐ. (รัฐประศาสนศาสตร์คุณูปการบัณฑิต). สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- หลวงสุทิวาทนฤพุมิ. (2529). *ประวัติศาสตร์กฎหมายชั้นปริญญาโท.* กรุงเทพฯ: ศรีสมบัติการพิมพ์.
- หยุด แสงอุทัย. (2538). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ.

หลักการบริหาร. ค้นคืน 10 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <https://th.hnote.asia/orgdevelopment/190626-poccc-henri-fayol/>.

อุทัย หิรัญโต. (2535). *พจนานุกรมศัพท์ทางกฎหมาย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ทิพย์อักษร.

อารีย์พร กลั่นนุรักษ์. (2545). *การปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไข*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

Cristopher J. Emmins. *A practical Approach to Criminal Procedure*. Secound edition. London:Financial Training Publication Limited.

1983,p.345-346. อ้างถึงใน ชิดารัตน์ ชลประเสริฐสุข. (2548). *การนำมาตรการบังคับทางปกครองมาใช้บังคับแก่การพิคสัญญาระหว่างผู้ต้องหาในชั้นเจ้าพนักงาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

John A. Andrews. *Human Rights in Criminal Procedure. A Comparetive Study*.

London:Martinus Nijhoff Publishers.1982, p. 52.อ้างถึงใน ชิดารัตน์ ชลประเสริฐสุข. (2548). *การนำมาตรการบังคับทางปกครองมาใช้บังคับแก่การพิคสัญญาระหว่างผู้ต้องหาในชั้นเจ้าพนักงาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

John Sprack. *Emmins on Criminal Procedure*. Fifth edition. Great Britaion :

Blackston Press 1992,p 395-396.อ้างถึงใน ชิดารัตน์ ชลประเสริฐสุข. (2548). *การนำมาตรการบังคับทางปกครองมาใช้บังคับแก่การพิคสัญญาระหว่างผู้ต้องหาในชั้นเจ้าพนักงาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

Judicial and Court Security .U.S.Marshals Service November 9, 2019 from:

<https://www.usmarshals.gov/judicial/index.html>

Judicial and Court Security .U.S.Marshals Service November 9, 2019 from:

<http://www.usmarshals.gov/careers/qualifications.html>.

Henry Fayol, 2019 from: <https://th.hnote.asia/orgdevelopment/190626-poccc-henri-fayol/>

U.S.Marshals Service.Facts and Figures. Retrieved May 18, 2020 from:

<https://www.usmarshals.gov/duties/factsheets/facts.pdf>.

U.S.Marshals Service .Major Responsibilities of the US Marshals Service. Retrieved May 18,

2020 from: <https://www.usmarshals.gov/duties>.

National Advisory Committee on Criminal Justice Standards and Goals. (1973). *Criminal Justice System*. Washington, D.C.:U.S. Government Printing Office.

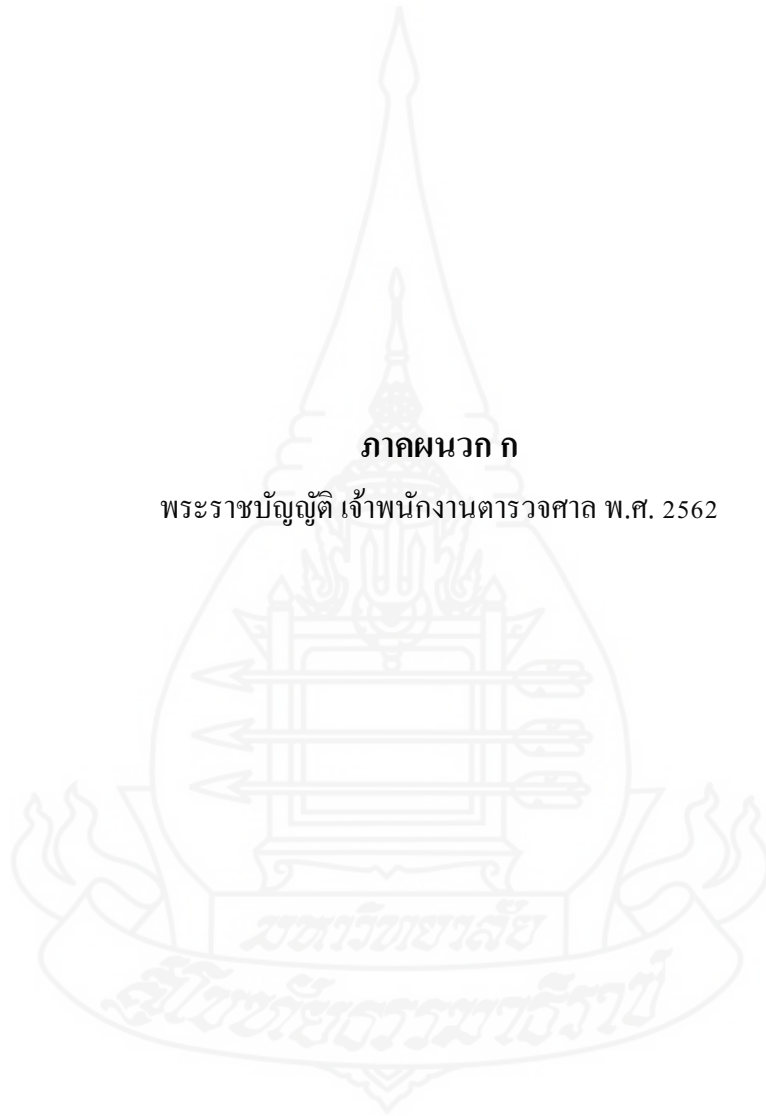
ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติ เจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562

พระราชบัญญัติ
เจ้าพนักงานตำรวจศาล
พ.ศ. ๒๕๖๒

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยเจ้าพนักงานตำรวจศาล

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ มีเจ้าพนักงานตำรวจศาลทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยแก่ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม และจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี และผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. ๒๕๖๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลยุติธรรม

“เจ้าพนักงานตำรวจศาล” หมายความว่า บุคคลที่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมจัดให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาลในจำนวนที่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และความไม่ซ้ำซ้อน

มาตรา ๕ เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) รักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยบุคคลและทรัพย์สินในบริเวณศาล

(๒) ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดในบริเวณศาล

(๓) รักษาความปลอดภัยและคุ้มครองข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พนักงานและลูกจ้างของศาลและสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่ รวมทั้งอาคารสถานที่ และทรัพย์สินของศาลและสำนักงานศาลยุติธรรม

(๔) ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนีหรือจะหลบหนี หรือถ้ามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันท่วงที ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ และเมื่อจับได้แล้ว ให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว

(๕) เมื่อศาลได้ออกหมายจับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล ให้ศาลมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้จัดการตามหมายจับ และหากศาลเห็นสมควร ศาลอาจให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้จัดการตามหมายจับด้วยโดยมีเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้สนับสนุนก็ได้

มาตรา ๖ ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตำรวจศาล ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (๓) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๔) ไม่เป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง
- (๖) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่กำหนดในระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่งและผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมประกาศกำหนดเป็นเจ้าพนักงานตำรวจศาล

มาตรา ๗ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๕ (๑) (๒) และ (๓) สำนักงานศาลยุติธรรมอาจขอให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน หรือเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๘ การใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และเป็นเรื่องความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม

มาตรา ๙ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สำนักงานศาลยุติธรรมได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์เช่นเดียวกับราชการทหารและตำรวจตามกฎหมายดังกล่าว ทั้งนี้ การมีและใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง สิ่งเทียมอาวุธปืน และยุทธภัณฑ์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรมกำหนด

มาตรา ๑๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และให้มีหน้าที่และอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๑ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

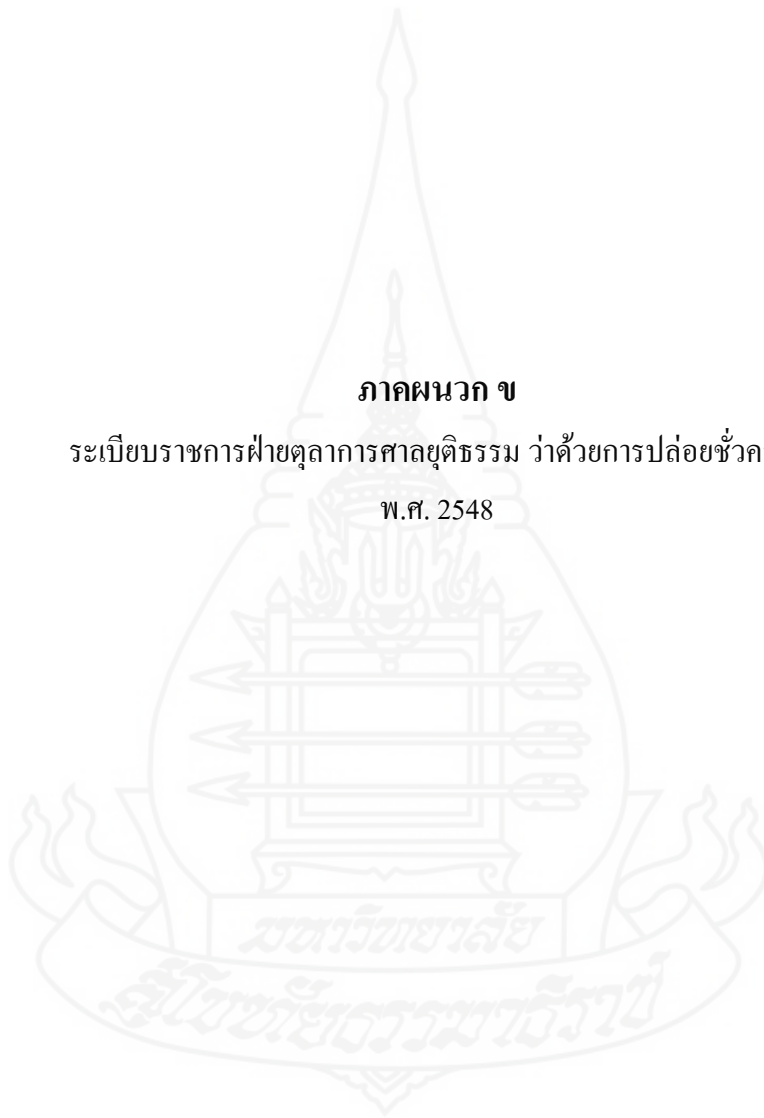
หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มีสถานการณ์อันอาจกระทบต่อการทำหน้าที่ของผู้พิพากษาในการอำนวยความยุติธรรม และมีกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนี รวมทั้งมีผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล ซึ่งถูกออกหมายจับแล้วแต่ยังไม่สามารถจับกุมได้ ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีล่าช้า อาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับการลงโทษ สถานการณ์ดังกล่าวเกิดจากการที่ไม่มีบุคลากรของศาลที่มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อย รักษาความปลอดภัยข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม บุคลากร ทรัพย์สิน และอาคารสถานที่ของศาลยุติธรรม ตลอดจนอำนวยความสะดวกสนับสนุนและเสริมสร้างประสิทธิภาพการจับกุมผู้ต้องหา จำเลยหรือบุคคลเหล่านั้น ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของศาลเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสมควรกำหนดให้มีเจ้าพนักงานตำรวจศาลทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย รักษาความปลอดภัยข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม บุคลากร ทรัพย์สิน และอาคารสถานที่ของศาลยุติธรรม และดำเนินการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจับกุมผู้ต้องหาและจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราว หรือผู้ที่ศาลได้ออกหมายจับแล้ว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก ข

ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว

พ.ศ. 2548

ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว

พ.ศ. ๒๕๔๘

โดยที่ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกัน หรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนด หลักเกณฑ์ในการเรียกประกันหรือหลักประกันขึ้นใหม่ จึงสมควรปรับปรุงระเบียบราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว ที่ใช้บังคับอยู่เดิมให้สอดคล้องกัน ประกอบกับสมควรเพิ่มเติม หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขอปล่อยชั่วคราวในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกา ให้สามารถดำเนินการผ่านทางสื่อ อิเล็กทรอนิกส์อื่นนอกจากโทรสารได้ด้วย เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการพิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกา

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๕ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ประธานศาลฎีกาวางระเบียบ ราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว ไว้ดังนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว พ.ศ. ๒๕๔๕

(๒) ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖

(๓) ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๒ เมื่อศาลได้รับคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวแล้วให้รับพิจารณาและมีคำสั่งโดยเร็ว โดยให้ถือเป็นหลักว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยพึงได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นต้อง ควบคุมหรือขังผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นไว้ ก็ให้ระบุเหตุผลไว้โดยครบถ้วนและชัดเจน และพิจารณาสั่ง ในแนวเดียวกัน

การเปลี่ยนแปลงคำสั่งใหม่จะกระทำได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และให้ระบุเหตุผลไว้โดยชัดเจนด้วย จำนวนราคาประกันในคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ต้องเขียนหรือพิมพ์ให้ชัดเจนจะเป็น ตัวเลขหรือตัวหนังสือก็ได้

ข้อ ๓ ในการร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจเสนอข้อมูลหรือข้อเท็จจริง เกี่ยวกับสาเหตุและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่ถูกร้อง รวมทั้งบุคลิกลักษณะ นิสัย

สภาพร่างกายและจิตใจ การศึกษา การประกอบอาชีพ การงาน ประวัติการกระทำผิดอาญา สภาพและฐานะของครอบครัว และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม ตามแบบพิมพ์ท้ายระเบียบนี้ ต่อศาลเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้

ศาลอาจมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานศาลช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องขอในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งให้จัดทำรายงานหรือความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องตามที่บัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘ วรรคสองด้วยก็ได้

ข้อ ๔ ผู้ร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวอาจเสนอหลักประกันมาพร้อมกับคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการพิจารณาของศาลก็ได้ แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้ร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวซึ่งมิได้ยื่นหลักประกันมาพร้อมด้วย ที่จะได้รับการพิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว

ข้อ ๕ ในคดีที่ศาลชั้นต้นหรือศาลชั้นอุทธรณ์พิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน ๓ ปี เมื่อจำเลยยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา หากจำเลยเคยได้รับการปล่อยชั่วคราวในระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้นหรือศาลชั้นอุทธรณ์มาก่อน ให้ศาลชั้นต้นพิจารณาสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่จำเป็นต้องส่งให้ศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาสั่ง

ข้อ ๖ ในกรณีที่มีการปล่อยชั่วคราวบุคคลใดในชั้นสอบสวน ถ้าผู้ร้องขอประกันมีความประสงค์จะใช้เงินสดหรือหลักทรัพย์อื่นที่วางประกันไว้ต่อผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการเป็นหลักประกันการปล่อยชั่วคราวบุคคลนั้นในชั้นศาลให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้ผู้ร้องขอประกันระบุรายละเอียดเกี่ยวกับหลักประกัน ซึ่งรวมทั้งมูลค่าหรือราคาของหลักประกันดังกล่าวและวงเงินที่ได้ประกัน พร้อมทั้งแนบสำเนาภาพถ่ายหลักทรัพย์มาพร้อมกับคำร้องขอ ถ้าหลักทรัพย์นั้นเป็นที่ดินหรือห้องชุด ให้แนบสำเนาทะเบียนที่ดินสำคัญแสดงสิทธิในหลักทรัพย์และหนังสือรับรองราคาประเมินของสำนักงานที่ดินมาด้วย

(๒) ถ้าศาลเห็นสมควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดวงเงินประกันไม่เกินมูลค่าหรือราคาของหลักประกัน และปรากฏตามคำแถลงของผู้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือพนักงานสอบสวน หรือคำฟ้องหรือคำแถลงของพนักงานอัยการว่าหลักประกันดังกล่าวยังอยู่ในความครอบครองของตน หรือมีหลักฐานอื่นที่น่าเชื่อถือว่าหลักประกันดังกล่าวยังอยู่ในความครอบครองของผู้ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ให้ศาลมีคำสั่งให้ถือเอาหลักประกันนั้นเป็น

หลักประกันในชั้นศาลได้ แต่ถ้าศาลกำหนดวงเงินประกันไว้สูงกว่ามูลค่าหรือราคาของหลักประกันนั้นก็ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ร้องขอประกันวางหลักประกันอื่นเพิ่มเติมให้เพียงพอกับวงเงินที่ประกันนั้น

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการประเมินมูลค่าหรือราคาของหลักประกัน ศาลอาจเรียกผู้ครอบครองหลักประกันมาสอบถามหรือสั่งให้ผู้ร้องขอประกันเสนอหลักฐานการประเมินราคาใหม่ก็ได้

(๓) เมื่อมีคำสั่งอนุญาตตาม (๒) แล้ว ให้ศาลแจ้งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ส่งหลักประกันนั้นต่อศาลภายในเวลาที่กำหนด

ข้อ ๘ เพื่อความรวดเร็วและให้จำเลยได้รับความคุ้มครองในสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นอุทธรณ์และศาลฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๖ และมาตรา ๑๑๕ ทวิ ให้ศาลชั้นต้นปฏิบัติเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกาโดยทางโทรสารหรือทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

๘.๑ เมื่อศาลชั้นต้นได้รับคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในชั้นอุทธรณ์หรือชั้นฎีกา หรือคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวต่อศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๖ หรือมาตรา ๑๑๕ ทวิ ให้รีบส่งสำเนาคำร้องดังกล่าวพร้อมสำเนาข้อสำนวนความเท่าที่จำเป็นไปยังศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี โดยทางโทรสารหรือทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในวันเดียวกันกับวันที่ยื่นคำร้องหรืออย่างช้าที่สุดในวันทำการรุ่งขึ้น เว้นแต่ในกรณีที่สำนวนความได้ส่งมายังศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้ว ให้รีบส่งมาเฉพาะคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว โดยระบุรหัสตามที่ศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาได้แจ้งให้แต่ละศาลทราบ พร้อมลงลายมือชื่อ ระบุชื่อและตำแหน่ง อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในดินฉบับเอกสารทุกแผ่นที่ส่งทางโทรสารหรือทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนดินฉบับให้รีบส่งมาภายหลังโดยเร็ว โดยให้ระบุในหนังสือแนบส่งว่าได้จัดส่งสำเนาไปเมื่อวันที่ใดด้วย

ข้อสำนวนความที่ส่งไปยังศาลชั้นอุทธรณ์ อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังนี้

- (๑) สำเนาคำร้องขอฝากขังในกรณีที่เกิดอยู่ในชั้นฝากขัง
- (๒) สำเนาคำฟ้องและคำพยานโจทก์ปากสำคัญในกรณีที่เกิดอยู่ในชั้นพิจารณา
- (๓) สำเนาคำพิพากษา เฉพาะแผ่นแรกที่มีชื่อโจทก์จำเลย ส่วนที่อ้างถึงคำขอทำข้อฟ้องและ

ส่วนที่เป็นคำวินิจฉัย

(๔) ข้อมูลว่าจำเลยหรือผู้ต้องหาเคยได้รับการปล่อยชั่วคราวมาก่อนหรือไม่ และมีการกำหนดราคาประกันไว้เท่าใด

(๕) คำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือโจทก์

(๖) พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีอื่นใดอันจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาสั่งคำร้อง เช่น จำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่ มีภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวหรือไม่ เพียงใด

ส่วนข้อสำนวนความที่ส่งไปยังศาลฎีกา อย่างน้อยต้องมีรายการเช่นเดียวกับวรรคก่อน (๗)

(๔) (๕) และ (๖)

เมื่อศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาทำคำสั่งเสร็จแล้ว ให้แจ้งศาลชั้นต้นโดยทางโทรศัพท์หรือทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้คอยรับสำเนาคำสั่งและสำเนารายงานของศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาที่จะส่งไปทางโทรสารหรือทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ถ้ามีการกำหนดเวลาจัดส่งเป็นที่แน่นอนไว้ล่วงหน้า ก็ให้ดำเนินการจัดส่งไปตามเวลาที่นัดหมายไว้

เมื่อศาลชั้นต้นได้รับแจ้งจากศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาหรือเมื่อถึงกำหนดเวลาที่นัดหมายไว้ ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับสำเนาคำสั่งคำร้อง ขอให้ปล่อยชั่วคราวของศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาพร้อมสำเนารายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาที่แจ้งว่าจะส่งคืนฉบับคำสั่งคำร้องของศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกามาภายหลัง ในกรณีที่มีการจัดส่งมาทางโทรสารเมื่อได้รับโทรสารเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้รับโทรสารรีบติดต่อทางโทรศัพท์ไปยังศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของรหัสบนคำสั่งคำร้องของศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาและผลของคำสั่ง หรือในกรณีที่มีการจัดส่งทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เมื่อได้จัดพิมพ์สำเนาคำสั่งคำร้องและสำเนารายงานกระบวนการพิจารณาที่ได้รับทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เรียบร้อยแล้ว ให้ผู้รับแจ้งยืนยันการได้รับและความถูกต้องของข้อมูลตามระบบที่จัดวางไว้ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์โดยทันที หลังจากตรวจสอบความถูกต้องแล้วให้ผู้รับลงลายมือชื่อ ระบุชื่อและตำแหน่งกำกับไว้ในเอกสารที่ได้รับจากศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาทุกแผ่นด้วย หากผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับ ให้รายงานให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลทราบ แล้วแต่กรณี

เมื่อศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาได้รับแจ้งยืนยันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากศาลชั้นต้นแล้ว ให้ศาลชั้นต้น ศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาเก็บหลักฐานการรับและส่งข้อมูลไว้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

ให้ศาลชั้นต้นอ่านคำสั่งที่ได้รับทางโทรสารหรือทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้จำเลยหรือผู้ร้องขอ ประกันฟังในวันที่ได้รับคำสั่งนั้นหรืออย่างช้าในวันทำการรุ่งขึ้น และดำเนินการไปตามคำสั่งศาลชั้นอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาโดยด่วน ถ้าจะต้องอ่านในวันทำการรุ่งขึ้น ให้ผู้รับเก็บสำเนาคำสั่งคำร้องและสำเนารายงาน กระบวนพิจารณาของศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาที่ส่งมาใส่ซองปิดผนึกและลงลายมือชื่อคาบของผนึกไว้

๗.๒ ในกรณีศาลชั้นต้นในกรุงเทพมหานครมีข้อขัดข้องไม่อาจดำเนินการ ดังระบุไว้ในข้อ ๗.๑ หรือเห็นว่าสามารถดำเนินการได้รวดเร็วกว่าข้อ ๗.๑ ให้ดำเนินการ โดยให้ส่งคำร้องหรืออุทธรณ์คำสั่ง และสำนวนความที่ต้องใช้พิจารณาในการขอให้ปล่อยชั่วคราว ใส่ซองปิดผนึกระบุหน้าซองให้ชัดเจน ว่าเป็นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในชั้นอุทธรณ์หรือชั้นฎีกา แล้วนำส่งศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกา ในวันเดียวกันหรืออย่างช้าในวันทำการรุ่งขึ้น เว้นแต่กรณีที่สำนวนความได้ส่งมายังศาลชั้นอุทธรณ์หรือ ศาลฎีกาแล้ว ให้รับส่งมาเฉพาะคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว

เมื่อได้รับของคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้ว ให้ศาลชั้นต้นในกรุงเทพมหานคร อ่านคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาดังกล่าวให้จำเลยหรือผู้ร้องขอประกันฟังในวันที่ได้รับของคำสั่ง หรือในวันทำการรุ่งขึ้น และดำเนินการตามคำสั่งศาลชั้นอุทธรณ์หรือศาลฎีกาโดยด่วน

ข้อ ๘ ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนี หรือเพื่อป้องกัน ภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวก็ได้ เช่น ให้รายงานตัวต่อเจ้าพนักงาน หรือบุคคลตามที่ศาลเห็นสมควร วางข้อจำกัดเกี่ยวกับสถานที่อยู่อาศัยหรือการเดินทางออกไปนอก สถานที่อยู่อาศัย วางข้อจำกัดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหรือการทำงานบางอย่าง หรือวางข้อจำกัด เกี่ยวกับการเข้าไปในสถานที่บางแห่งที่อาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดอีก เป็นต้น และหากผู้ต้องหา หรือจำเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นก็ให้ศาลพิจารณาเพิกถอนคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้

ข้อ ๙ ให้ศาลจัดให้มีวิธีการในการควบคุมดูแลการขอให้ปล่อยชั่วคราวมิให้เกิดพฤติกรรม ในทางมิชอบหรือเอาเปรียบประชาชน เช่น การขึ้นทะเบียนรายชื่อและหลักทรัพย์ของผู้รับผิดชอบ การประกาศอัตราค่าตอบแทนจากการใช้หลักทรัพย์เป็นหลักประกัน การจัดให้มีการประสานงานและ ส่งข้อมูลระหว่างศาลต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของหลักทรัพย์และของ บุคคลดังกล่าว เป็นต้น

ข้อ ๑๐ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและติดตามผลการดำเนินการบังคับตามสัญญาประกัน ให้ศาลจัดให้มีสารบบคุมกรณีผิดสัญญาประกัน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของศาลจัดแจ้งการ ดำเนินการภายหลังจากศาลมีคำสั่งปรับนายประกันแล้ว

ข้อ ๑๑ เพื่อให้การปฏิบัติตามระเบียบนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยให้ศาลกำหนดแนวทาง ปฏิบัติของศาลนั้นได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ เช่น

- (๑) วิธีดำเนินการกรณีร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา
- (๒) การกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติระหว่างได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว
- (๓) การควบคุมดูแลการปล่อยชั่วคราวมิให้เกิดพฤติการณ์ในทางมิชอบหรือเอาเปรียบประชาชน
- (๔) วิธีดำเนินการบังคับคดีหลังผิดสัญญาประกัน

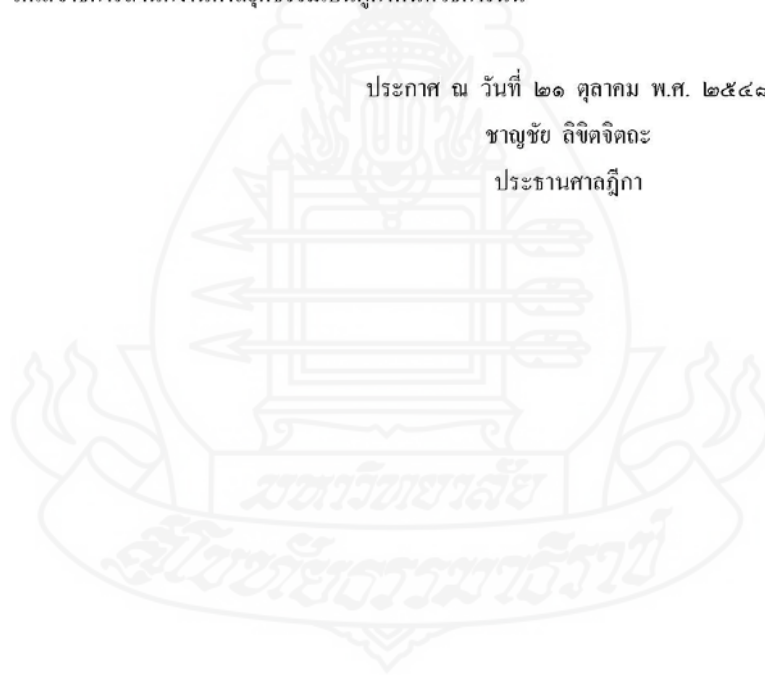
ข้อ ๑๒ ให้ศาลประกาศและเผยแพร่ระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการปล่อยชั่วคราวของศาล ให้ผู้ที่มีติดต่อและประชาชนได้ทราบโดยทั่วกัน

ข้อ ๑๓ ในกรณีจำเป็นต้องมีวิธีการใดในทางธุรการเพื่อให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้โดยเรียบร้อย ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้กำหนดวิธีการนั้น

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

ชาญชัย ลิขิตจิตถะ

ประธานศาลฎีกา

ประวัติ ผู้ต้องหา/จำเลย

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ระหว่าง {ผู้ร้อง/โจทก์
ผู้ต้องหา/จำเลย

ฐานความผิด.....

ข้าพเจ้าขอให้รายละเอียดเกี่ยวกับประวัติของข้าพเจ้าต่อศาลดังนี้

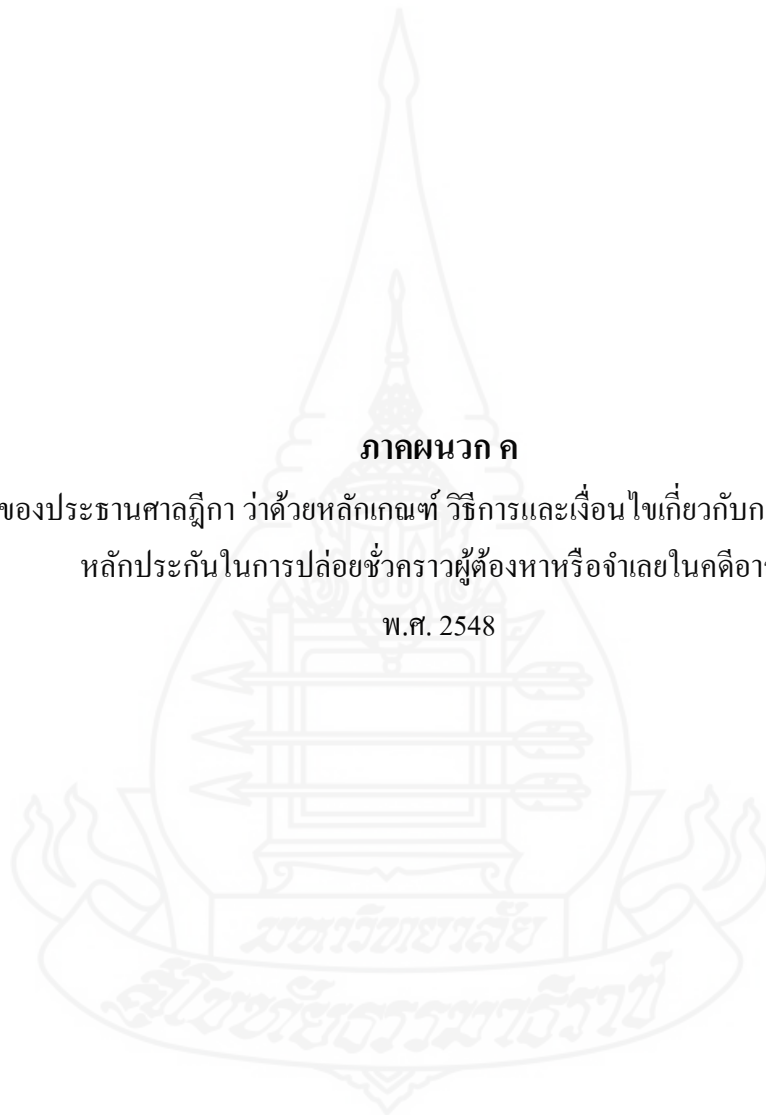
๑. ข้อมูลเบื้องต้น		
ชื่อตัวและชื่อสกุล	วัน เดือน ปี เกิด	เกิดที่อำเภอ จังหวัด
ชื่อตัวและชื่อสกุลตามคำร้อง/คำฟ้อง	เชื้อชาติ	
๒. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง		
๓. อายุ ปี		
๔. สัญชาติ ☐ ไทย ☐ จีน ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....		
๕. ศาสนา ☐ พุทธ ☐ คริสต์ ☐ อิสลาม ☐ อื่น ๆ (ระบุ).....		
๖. การศึกษาสูงสุด		
☐ ไม่รู้หนังสือ		
☐ ประถมต้นหรือต่ำกว่า/อ่านออกเขียนได้		
☐ ประถมปลาย	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย	☐ ปวช. ปวท. ปกศ.ต้น	
☐ ปวส./ปกศ.สูง/อนุปริญญา	☐ ปริญญาตรีและสูงกว่า	
☐ อื่น ๆ (ระบุ)		

<p>๑๒. บุคคลที่ข้าพเจ้าต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู.....คน</p> <p>คือ ☐ บิดา ชื่อ.....</p> <p>☐ มารดา ชื่อ.....</p> <p>☐ คู่สมรส ชื่อ.....</p> <p>☐ บุตร.....คน</p> <p>☐ บุคคลอื่น (โปรดระบุ).....</p>	
<p>๑๓. สุขภาพทางกายและภาวะแห่งจิต</p> <p>สุขภาพทางกาย ☐ แข็งแรง ☐ ไม่ค่อยแข็งแรง</p> <p>☐ พิการ</p> <p>☐ มีโรคประจำตัว คือ.....</p> <p>☐ เคยป่วยเป็นโรคทางกายที่ร้ายแรง</p> <p>คือ.....</p> <p>เข้ารับการรักษาที่.....เมื่อ.....</p> <p>☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....</p> <p>ภาวะแห่งจิต ☐ อาการทางจิตประสาทดังนี้.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>เคยรับการรักษาที่.....</p> <p>เมื่อ.....</p> <p>ผลการรักษา.....</p> <p>☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....</p>	
<p>๑๔. สภาพความผิดและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่ถูกฟ้องร้อง</p> <p>ความผิดเกิดเมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.</p> <p>ถูกจับกุม/เข้ามอตัวเมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.</p> <p>การควบคุมตัว</p> <p>☐ ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวตลอดมาตั้งแต่ถูกจับกุม</p> <p>☐ ต้องขัง..... วัน</p> <p>สถานที่ควบคุม.....</p> <p>พฤติการณ์การที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่ถูกฟ้องร้อง (หากประสงค์จะระบุ).....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	

ภาคผนวก ค

ข้อบังคับของประธานสภาผู้แทนราษฎร ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือ
หลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา

พ.ศ. 2548

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกัน
ในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา

พ.ศ. ๒๕๔๘

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๓๕ บัญญัติห้ามมิให้เรียกหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาจนเกินควรแก่กรณี และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๐ วรรคสาม บัญญัติให้ประธานศาลฎีกาออกข้อบังคับวางหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกัน ประธานศาลฎีกาจึงออกข้อบังคับนี้ซึ่งมีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในกรณีที่มีระเบียบ ประกาศหรือคำสั่งอื่นใด ซึ่งขัดหรือแย้งกับข้อบังคับนี้ ให้ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้แทน

ข้อ ๔ เมื่อศาลพิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวแล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่สมควรให้ปล่อยชั่วคราวได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘ ก็ให้ศาลพิจารณาว่าจะให้ปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันหรือไม่ประกัน

ในการพิจารณาว่าการปล่อยชั่วคราวควรมีประกันหรือไม่ต้องมีประกัน ให้ศาลพิจารณาดังความร้ายแรงแห่งข้อหา สาเหตุและพฤติการณ์การกระทำความผิด รวมทั้งบุคลิกลักษณะ นิสัย สภาพทางร่างกายและจิตใจ การศึกษา การประกอบอาชีพการงาน ประวัติการกระทำความผิดอาญา สภาพและฐานะของครอบครัว และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมของผู้ต้องหาหรือจำเลย

หากการพิจารณาความวรรคสองมีเหตุจำเป็นและสมควรที่จะปล่อยชั่วคราวโดยต้องมีประกัน ก็ให้กำหนดวงเงินประกันให้เหมาะสมแก่ข้อหาและสภาพแห่งคดี รวมทั้งแนวโน้มที่ผู้ต้องหาหรือจำเลย จะหลบหนีหากพฤติการณ์แห่งคดีเปลี่ยนแปลงไป

ในกรณีที่จะต้องเรียกหลักประกัน ก็ให้พิจารณาว่าหลักประกันนั้นคุ้มกับวงเงินประกันที่กำหนด หรือไม่ โดยให้คำนึงถึงความน่าเชื่อถือของผู้ขอประกัน หลักประกัน และฐานะของผู้ต้องหาหรือจำเลย ประกอบด้วย

ข้อ ๕ การกำหนดวงเงินประกันให้พิจารณาดังนี้

๕.๑ คดีความผิดสุโทษหรือที่มีโทษปรับสถานเดียว ให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกัน หากมีเหตุจำเป็นต้องมีประกันให้กำหนดวงเงินไม่เกินกึ่งหนึ่งของอัตราโทษปรับขั้นสูงสำหรับความผิดนั้น

๕.๒ เว้นแต่จะมีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น คดีความคดีที่มีผลกระทบทางเศรษฐกิจซึ่งมีอัตราโทษปรับสูง ไม่ว่าจะมิโทษจำคุกด้วยหรือไม่ก็ตาม จะปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันหรือหลักประกันก็ได้ แต่ไม่ควรกำหนดวงเงินให้เกินกึ่งหนึ่งของอัตราโทษปรับขั้นสูงสำหรับความผิดนั้น และไม่อาจกรณีใดต้องไม่กำหนดวงเงินประกันหรือหลักประกันให้สูงเกินอัตราโทษปรับขั้นสูง

๕.๓ คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๕ ปี ให้ศาลใช้ดุลพินิจอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้โดยไม่ต้องมีประกัน หากมีเหตุจำเป็นต้องมีประกันให้กำหนดวงเงินไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท เว้นแต่มีเหตุสมควรที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น ก็ให้ระบุเหตุนั้นไว้โดยชัดแจ้ง

๕.๔ คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๕ ปีขึ้นไป การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวต้องมีประกัน และจะมีหลักประกันหรือไม่ก็ได้ แต่วงเงินประกันต้องไม่สูงเกินควรแก่กรณี

ในกรณีที่พฤติการณ์แห่งคดีมีได้มีลักษณะเป็นพิเศษอย่างอื่น การกำหนดวงเงินประกันตามวรรคหนึ่งให้ขึ้นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) คดีที่มีโทษจำคุกแต่ไม่มีโทษสถานอื่นที่หนักกว่าโทษจำคุกรวมอยู่ด้วย ให้กำหนดวงเงินประกันโดยถือเกณฑ์ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท ต่อระวางโทษจำคุก ๑ ปี ทั้งในส่วนที่เป็นอัตราโทษขั้นสูงและขั้นต่ำ

(๒) คดีที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต ให้กำหนดวงเงินประกันไม่เกิน ๖๐๐,๐๐๐ บาท

(๓) คดีที่มีโทษประหารชีวิต ให้กำหนดวงเงินประกันไม่เกิน ๘๐๐,๐๐๐ บาท

๕.๕ คดีที่มีหลายข้อหา ไม่ว่าจะเป็นการผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทหรือ ความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ถือข้อหาที่มีอัตราโทษหนักที่สุดเป็นเกณฑ์ในการกำหนดวงเงินประกัน

ในกรณีที่จำเลยถูกฟ้องหลายคดีต่อศาลเดียวกัน ไม่ว่าจะถูกฟ้องพร้อมกันหรือต่างเวลากัน ศาลอาจกำหนดวงเงินประกันในแต่ละคดีให้ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ โดยให้ใช้หลักประกันร่วมกันก็ได้ แต่วงเงินประกันรวมสำหรับทุกคดีต้องไม่น้อยกว่าเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๖ กรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน ๓ ปี ไม่ว่าจะเป็คดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ฎีกา ในปัญหาข้อเท็จจริงหรือไม่ก็ตาม ให้ศาลใช้ดุลพินิจอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ฎีกาได้ โดยมีประกันและหลักประกัน แต่วงเงินประกันไม่ควรสูงเกินกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยเกิน ๓ ปี และศาลเห็นสมควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ในระหว่างอุทธรณ์ฎีกาได้ โดยมีประกันและหลักประกัน หากศาลเห็นว่าสมควรกำหนดวงเงินประกันให้สูงขึ้น จากที่ศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์กำหนดไว้ ก็ให้กำหนดวงเงินประกันเพิ่มขึ้นได้แต่ไม่ควรเพิ่มเกินกึ่งหนึ่ง

ข้อ ๗ ในกรณีผู้ขอประกันเป็นญาติพี่น้องหรือมีความเกี่ยวพันโดยทางสมรส หรือผู้ขอประกัน ใช้หลักทรัพย์มีค่าอย่างอื่นที่กำหนดราคามูลค่าที่แน่นอนและสะดวกแก่การบังคับคดีเป็นหลักประกัน หรือ กรณีความผิดที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความจำใจหรือด้วยความยากจน ศาลจะกำหนดวงเงินประกัน ให้ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติก็ได้

หากผู้ขอประกันซึ่งเป็นญาติพี่น้องหรือมีความเกี่ยวพันโดยทางสมรส เป็นผู้ใช้เงินสดหรือ หลักทรัพย์มีค่าอย่างอื่นของผู้ขอประกันที่กำหนดราคามูลค่าที่แน่นอนและสะดวกแก่การบังคับคดีเป็น หลักประกันในการปล่อยชั่วคราว ศาลจะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยให้ผู้ขอประกันวางเงินสดหรือ หลักทรัพย์นั้นเพียงจำนวนร้อยละสิบจากจำนวนวงเงินประกันที่ศาลกำหนดก็ได้

ข้อ ๘ ในกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นหญิงมีครรภ์หรือมีบุตรอายุไม่เกิน ๓ ปีอยู่ในความดูแล หรือเป็นผู้เจ็บป่วยซึ่งถ้าต้องขังจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ หรือเป็นผู้พิการหรือสูงอายุ ซึ่งโดยสภาพร่างกายหรือจิตใจอาจเกิดความทุกข์ยากลำบากเกินกว่าปกติในระหว่างต้องขัง ให้ศาล ใช้ดุลพินิจอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกันหรือกำหนดวงเงินประกันให้ต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ

ข้อ ๙ ในกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นเด็กหรือเยาวชน ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็ก และเยาวชนใช้ดุลพินิจกำหนดวงเงินประกันตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่สูงกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในข้อบังคับนี้

ข้อ ๑๐ การปล่อยชั่วคราวโดยมีหลักทรัพย์เป็นประกัน อาจใช้หลักทรัพย์ดังต่อไปนี้

๑๐.๑ ที่ดินมีโฉนด ที่ดินมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือห้องชุดโดยมีโฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือหนังสือกรรมสิทธิ์ห้องชุด และหนังสือรับรองราคาประเมินของสำนักงานที่ดินมาแสดง หากจะนำสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินมาเป็นประกันก็จะต้องแสดงสำเนาทะเบียนบ้าน และหนังสือประเมินราคาส่งปลูกสร้างที่น่าเชื่อถือประกอบด้วย

๑๐.๒ หลักทรัพย์มีค่าอย่างอื่นที่กำหนดราคามูลค่าที่แน่นอนได้ เช่น พันธบัตรรัฐบาล สลากออมสิน บัตรหรือสลากออมทรัพย์ทวีสินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ใบรับเงินฝากประจำธนาคาร ตัวแลกเงินที่ธนาคารเป็นผู้จ่าย และธนาคารผู้จ่ายได้รับรองตลอดไปแล้ว ตัวสัญญาใช้เงินที่ธนาคารเป็นผู้ออกตัว เช็คที่ธนาคารเป็นผู้ส่งจ่ายหรือรับรองซึ่งสามารถเรียกเก็บเงินได้ในวันที่ทำสัญญาประกัน และหนังสือรับรองของธนาคารหรือบริษัทประกันภัย เพื่อชำระเบี้ยปรับแทนในกรณีผิดสัญญาประกัน เป็นค้ำ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีข้อสงสัย ให้ศาลตรวจสอบเพื่อขอคำยืนยันจากธนาคารหรือบริษัทประกันภัยที่ออกหนังสือรับรองนั้น

เมื่อทำสัญญาประกันแล้ว ให้ศาลมีหนังสือแจ้งไปยังสำนักงานที่ดิน สำนักงานเขตหรืออำเภอ หรือธนาคารแล้วแต่กรณีทันที และเมื่อสัญญาประกันสิ้นสุดลง ให้รับคืนหลักประกันและแจ้งยกเลิกการยึดโดยเร็ว ในกรณีที่ใช้หนังสือรับรองของบริษัทประกันภัยเป็นหลักประกัน ให้ศาลแจ้งจำนวนวงเงินประกันในสัญญาประกันให้บริษัทประกันภัยทราบด้วย

ข้อ ๑๑ การใช้บุคคลเป็นประกันหรือหลักประกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา ๑๑๔ วรรคสอง (๓) ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑๑.๑ บุคคลผู้ขอประกันจะต้องเป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่การงานหรือมีรายได้แน่นอน เช่น เป็นข้าราชการ ข้าราชการบำนาญ สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารราชการส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น พนักงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานของรัฐประเภทอื่น ๆ ลูกจ้างของทางราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารพรรคการเมือง หรือทนายความ และเป็นผู้มีความสัมพันธ์กับผู้ต้องหาหรือจำเลย เช่น เป็นบุพการี ผู้สืบสันดาน สามี ภริยา ญาติพี่น้อง ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยทางสมรส หรือบุคคลที่ศาลเห็นว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเสมือนเป็นญาติพี่น้อง หรือมีความสัมพันธ์ในทางอื่นที่ศาลเห็นสมควรให้ประกันได้ โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ยื่นคำร้องด้วยตนเอง และเสนอหนังสือรับรองจากต้นสังกัดหรือนายจ้างตามแบบทำข้อมูบบังคับนี้ หรือหลักฐานอื่นที่เชื่อถือได้ และหากผู้ขอประกันมีคู่สมรส ให้แสดงหลักฐานการยินยอมของคู่สมรสด้วย ในกรณีฉุกเฉินไม่อาจเสนอหนังสือรับรองได้ทัน ให้ผ่อนผันโดยแสดงหลักฐานอื่น เช่น บัตรประจำตัวที่แสดงฐานะเช่นนั้น และให้นำหนังสือรับรองหรือหนังสือยินยอมมาแสดงภายหลัง

(๒) ให้ทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน ๑๐ เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

(๓) การอนุญาต ให้พิจารณาจากเงินเดือนหรือรายได้ แต่หากวงเงินประกันมีขอดสูงกว่าวงเงินที่ผู้ันมีสิทธิประกันได้ ศาลอาจกำหนดให้ผู้ขอประกันวางเงินหรือหลักทรัพย์อื่นเพิ่มเติมให้เพียงพอกับวงเงินประกันนั้นได้ หรืออาจให้มีผู้ขอประกันหลายคนร่วมกันทำสัญญาประกันโดยใช้วงเงินของแต่ละคนรวมกันได้

(๔) หากผู้ประกันพ้นจากตำแหน่งหน้าที่การงาน ก็ให้คงมีสิทธิประกันต่อไปโดยศาลอาจใช้ดุลพินิจสั่งให้หาหลักประกันเพิ่มหรือดีกว่าเดิมได้

๑๑.๒ นิติบุคคลอาจเป็นผู้ขอประกันได้ ในกรณีที่กรรมการ ผู้แทน ตัวแทน ุ้่นส่วน พนักงานหรือลูกจ้างของนิติบุคคลนั้นตกเป็นคู่ต้องหาหรือจำเลย ให้ทำสัญญาประกันได้ในวงเงินตามที่ศาลเห็นสมควรเป็นกรณี ๆ ไป และศาลอาจกำหนดให้ผู้ขอประกันวางเงินหรือหลักทรัพย์อื่นตามจำนวนที่เห็นสมควรเพิ่มเติมด้วยก็ได้ โดยจะต้องแสดงหนังสือรับรองการจดทะเบียนและหลักฐานแสดงฐานะการเงินและผู้มีอำนาจทำการแทน ในกรณีฉุกเฉินไม่สามารถนำต้นฉบับเอกสารมาแสดงได้ทัน ให้ผ่อนผันโดยแสดงสำเนาเอกสารดังกล่าวและให้นำต้นฉบับเอกสารมาแสดงภายหลัง

๑๑.๓ ในกรณีที่ส่วนราชการ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ดอกหาคืออาญา เป็นผู้ร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว หากจำนวนเงินที่ระบุไว้ในหนังสือรับรองหรือคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวเพียงพอแล้ว ควรถือว่าหนังสือรับรองหรือคำร้องนั้นเป็นหลักประกันที่น่าเชื่อถือได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘ (๔)

ข้อ ๑๒ ผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจทำสัญญาประกันตนเองได้ และให้นำหลักเกณฑ์ในข้อ ๑๑.๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หนังสือรับรอง

ข้าพเจ้านาย/นาง/นางสาวนามสกุล

ตำแหน่งระดับหน่วยงาน

ขอรับรองว่า ปัจจุบันนี้ นาย/นาง/นางสาวนามสกุล

เป็นข้าราชการ/พนักงาน ของหน่วยงาน

ถนนตำบล/แขวงอำเภอ/เขต

จังหวัดรหัสไปรษณีย์โทรศัพท์

ตำแหน่งระดับอัตราเงินเดือนบาท

(.....) มีความประสงค์จะยื่นคำร้องขอลดยักจวครว

และทำสัญญาประกันในการลดยักจวครว

ซึ่งเป็นผู้ต้องหา/จำเลย ต่อศาล

และขณะนี้ผู้ขอประกันอยู่ระหว่างประกันตัวผู้ต้องหา/จำเลย คือ

ในวงเงินบาท (.....) ที่ศาล

จึงขอรับรองไว้เป็นหลักฐาน

รับรอง ณ วันที่เดือนพ.ศ.....

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง

หมายเหตุ : ๑. หนังสือรับรองตามแบบเป็นเพียงตัวอย่างโดยสังเขป ผู้ยื่นคำขอไม่จำเป็นต้องใช้ถ้อยคำตามแบบนี้ทุกตัวอักษร เพียงให้มีสาระสำคัญครบถ้วนตรงกันก็ใช้ได้

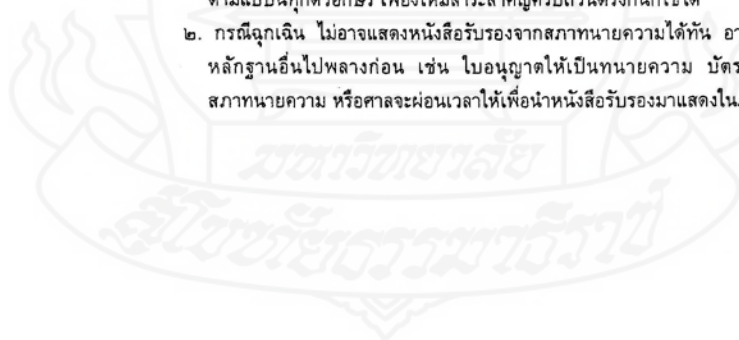
๒. กรณีฉุกเฉิน ไม่อาจแสดงหนังสือรับรองจากผู้บังคับบัญชาได้ทัน อาจอนุญาตให้แสดงหลักฐานอื่นไปพลางก่อน เช่น บัตรประจำตัวที่แสดงฐานะ หรือศาลจะผ่อนเวลาให้เพื่อนำหนังสือรับรองมาแสดงในภายหลังก็ได้

หนังสือรับรองการเป็นทนายความ

ข้าพเจ้านาย/นาง/นางสาว.....นามสกุล.....
 ตำแหน่ง นายกสภาทนายความ/กรรมการภาค/ประธานทนายความจังหวัด.....
 ขอรับรองว่า นาย/นาง/นางสาว.....นามสกุล.....
 เป็นผู้ได้จดทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นทนายความตั้งแต่ปี.....ปัจจุบันยังเป็นสมาชิก
 สภาทนายความและมีได้อยู่ระหว่างการถูกห้ามทำการเป็นทนายความโดยอยู่สำนักงานชื่อ.....
 ตั้งอยู่เลขที่.....แขวง/ตำบล.....
 เขต/อำเภอ.....กรุงเทพมหานคร/จังหวัด.....มีความประสงค์จะยื่น
 คำร้องขอปล่อยชั่วคราวและทำสัญญาประกันในการปล่อยชั่วคราว.....
 ซึ่งเป็นผู้ต้องหา/จำเลย ต่อศาล.....
 และขณะนี้ผู้ขอประกันอยู่ระหว่างประกันตัวผู้ต้องหา/จำเลย คือ.....

 ในวงเงิน.....บาท (.....) ที่ศาล.....
 จึงขอรับรองไว้เป็นหลักฐาน
 รับรอง ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 ลงชื่อ.....
 (.....)
 ตำแหน่ง นายกสภาทนายความ/กรรมการภาค/
 ประธานทนายความจังหวัด.....

- หมายเหตุ : ๑. หนังสือรับรองตามแบบเป็นเพียงตัวอย่างโดยสังเขป ผู้ยื่นคำขอไม่จำเป็นต้องใช้ถ้อยคำ
 ตามแบบนี้ทุกตัวอักษร เพียงให้มีสาระสำคัญครบถ้วนตรงกันก็ใช้ได้
 ๒. กรณีฉุกเฉิน ไม่อาจแสดงหนังสือรับรองจากสภาทนายความได้ทัน อาจอนุญาตให้แสดง
 หลักฐานอื่นไปพลางก่อน เช่น ใบอนุญาตให้เป็นทนายความ บัตรประจำตัวสมาชิก
 สภาทนายความ หรือศาลจะผ่อนเวลาให้เพื่อนำหนังสือรับรองมาแสดงในภายหลังก็ได้

หนังสือให้ความยินยอมของคู่สมรส

ข้าพเจ้านาย/นาง.....นามสกุล.....
 อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....
 ยินยอมให้ นาย/นาง.....นามสกุล.....ผู้ขอประกัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับ
 ข้าพเจ้าโดยเป็น.....ประกันตัวผู้ต้องหา/หรือจำเลย ชื่อ.....
 ไปจากศาล.....ได้ หากเกิดความเสียหายและจะต้องชดใช้
 ค่าเสียหายตามสัญญาประกันต่อศาลจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ข้าพเจ้าสละสิทธิ์ที่จะคัดค้านทุกประการ
 ให้ไว้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงชื่อ.....ผู้ให้ความยินยอม
 (.....)

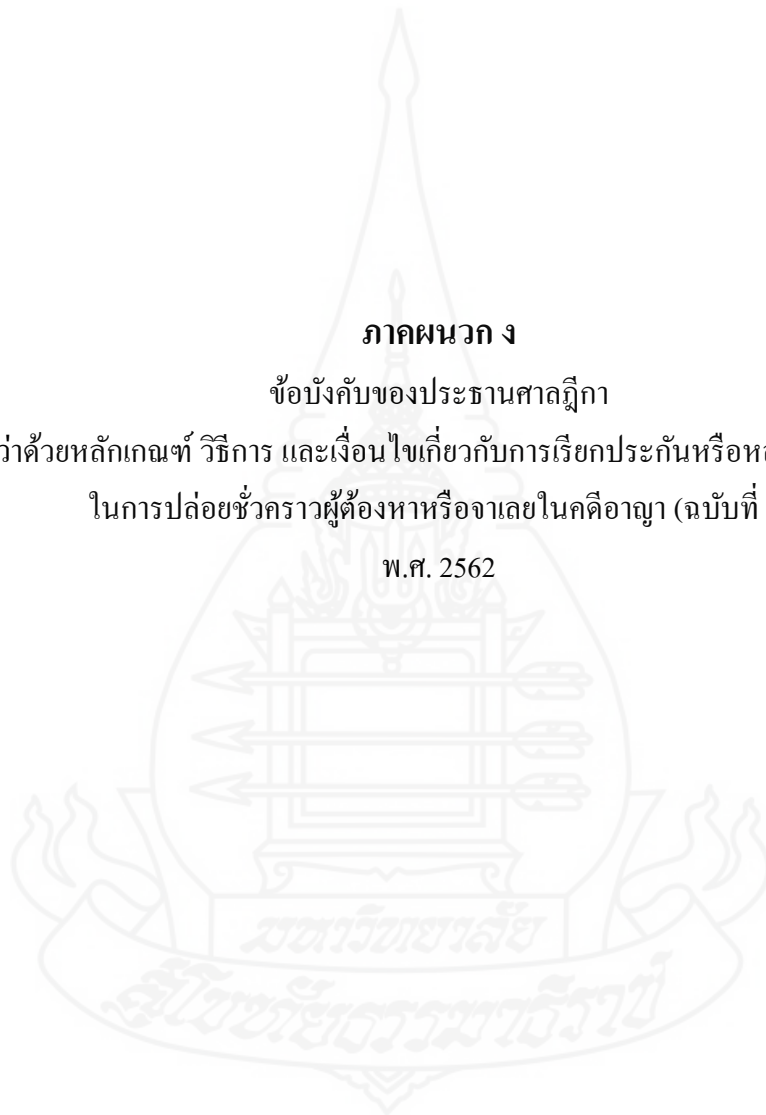
พยานขอรับรองว่าเป็นลายมือชื่อของผู้ให้ความยินยอมจริง

ลงชื่อ.....พยาน
 (.....)

ลงชื่อ.....พยาน
 (.....)

หมายเหตุ : หนังสือให้ความยินยอมของคู่สมรสตามแบบเป็นเพียงตัวอย่างโดยสังเขป ผู้ให้ความ
 ยินยอมไม่จำเป็นต้องใช้ถ้อยคำตามแบบนี้ทุกตัวอักษร เพียงให้มีสาระสำคัญครบถ้วน
 ตรงกันก็ได้

ภาคผนวก ง
ข้อบังคับของประธานสภาศึกษา
ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกัน
ในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2562

“ในกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นชาวต่างประเทศขอปล่อยชั่วคราว ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวต่อเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยยินยอมส่งมอบหนังสือเดินทางไว้ต่อศาลด้วย และให้ศาลมีคำสั่งห้ามผู้ต้องหาหรือจำเลยเดินทางออกนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ศาลเห็นสมควรเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยยินยอมส่งมอบหนังสือเดินทางตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมอบสำเนาหนังสือเดินทางให้แก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวไว้แทน

เมื่อศาลมีคำสั่งห้ามผู้ต้องหาหรือจำเลยเดินทางออกนอกราชอาณาจักร ให้ศาลมีหนังสือแจ้งคำสั่งไปยังสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเพื่อระงับการเดินทางออกนอกราชอาณาจักรจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น โดยให้ส่งสำเนาหนังสือเดินทางของผู้ต้องหาหรือจำเลยแนบไปพร้อมด้วย และเมื่อคดีถึงที่สุดหรือไม่มีเหตุจำเป็นที่จะต้องเก็บรักษาหนังสือเดินทางของผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ให้คืนหนังสือเดินทางแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลย พร้อมทั้งแจ้งยกเลิกคำสั่งห้ามเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไปยังสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองโดยเร็ว”

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

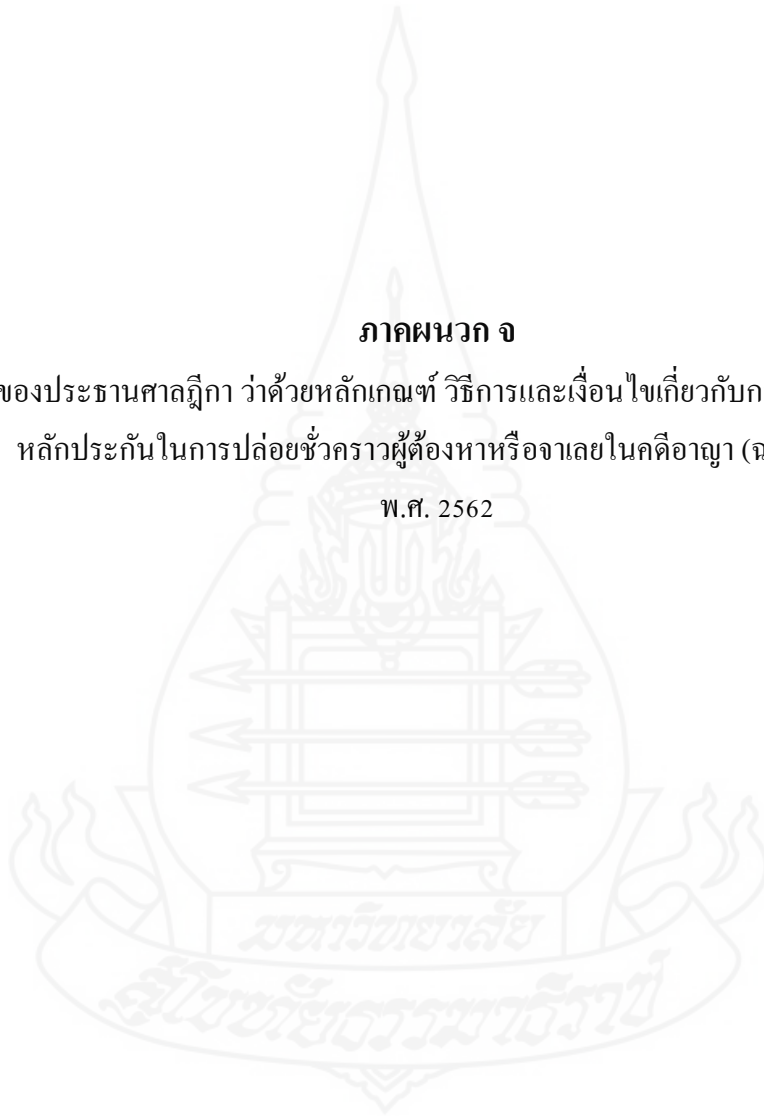
ชีพ จุลมนต์
ประธานศาลฎีกา

ภาคผนวก จ

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือ
หลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 3)

พ.ศ. 2562

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พุทธศักราช ๒๔๗๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกอบมาตรา ๑๑๐ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๕๘ ประธานศาลฎีกาออกข้อบังคับไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคห้าของข้อ ๔ แห่งข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘

“ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยยินยอมให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ต้องหาหรือจำเลย ศาลอาจใช้ดุลพินิจเรียกหลักประกัน ดังนี้

(๑) คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๑๐ ปี ไม่เกินร้อยละยี่สิบของวงเงินประกัน

(๒) คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๑๐ ปีขึ้นไป ไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบแต่ไม่เกินร้อยละห้าสิบของวงเงินประกัน

(๓) คดีที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษประหารชีวิต ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของวงเงินประกัน ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นคนยากจน ศาลจะใช้ดุลพินิจเรียกหลักประกันต่ำกว่าตามที่กำหนดไว้ใน (๒) และ (๓) ก็ได้ โดยให้ระบุเหตุดังกล่าวไว้ในคำสั่งด้วย”

ข้อ ๔ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามข้อบังคับนี้

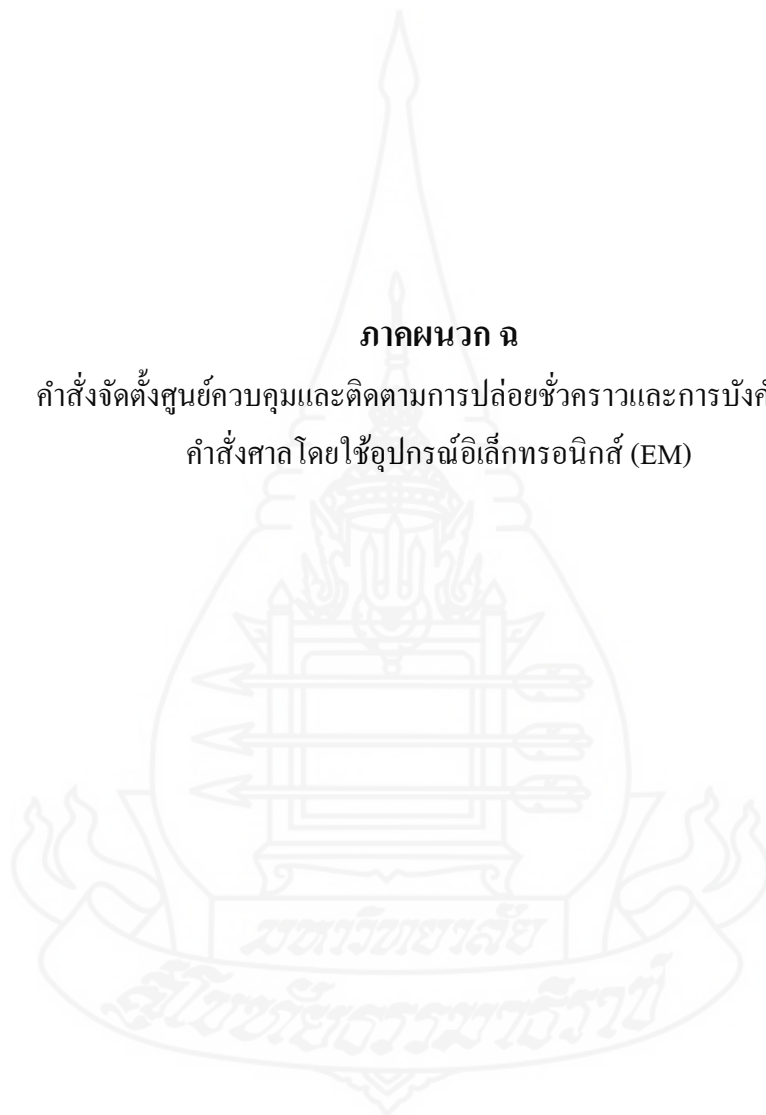
ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ชีพ จุลมนต์

ประธานศาลฎีกา

ภาคผนวก จ

คำสั่งจัดตั้งศูนย์ควบคุมและติดตามการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตาม
คำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (EM)

คำสั่งสำนักงานศาลยุติธรรม
ที่ ๔๕๘ / ๒๕๖๑

เรื่อง จัดตั้งศูนย์ควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาล
โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

อนุสนธิคำสั่งสำนักงานศาลยุติธรรม ที่ ๔๕๗/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ จัดตั้งศูนย์ควบคุมและติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นหน่วยงานเฉพาะกิจ ภายใต้การบังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมงานตุลาการ นั้น

เนื่องจากสำนักงานศาลยุติธรรมเห็นสมควรพัฒนาระบบการบริหารจัดการระบบควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด จึงเห็นสมควรแยกภารกิจการควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราว และการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ออกจากสำนักส่งเสริมงานตุลาการ พร้อมทั้งจัดตั้งเป็นศูนย์ควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ในฐานะหน่วยงานภายในของสำนักงานศาลยุติธรรม

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ จึงให้ยกเลิกคำสั่งสำนักงานศาลยุติธรรม ที่ ๔๕๗/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้คำสั่งนี้แทน โดยแยกภารกิจการควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราว และการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ออกจากสำนักส่งเสริมงานตุลาการ พร้อมทั้งจัดตั้งเป็นศูนย์ควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ในฐานะหน่วยงานภายในของสำนักงานศาลยุติธรรม และให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(ก) ควบคุม ดูแลระบบและการทำงานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด และตรวจสอบคุณภาพสัญญาณให้พร้อมใช้งานตลอดเวลา

(ข) รับแจ้งข้อมูลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว และบันทึกลงระบบเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับเงื่อนไขการสั่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด ตลอดจนข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ค) ดำเนินการเปิด - ปิดสัญญาณของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด ตลอดจนบันทึกข้อมูลการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด

(ง) ตรวจสอบและประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเมื่อพบหรือมีกรณีสงสัยว่าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวกระทำความผิดเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด หรือพยายามกระทำความผิดเงื่อนไขอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด และติดต่อผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อแจ้งเตือนการตรวจพบการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขทันที

(จ) แก่ไข ...

(จ) แก้ไขปัญหาหรือประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาเมื่อระบบหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดมีข้อขัดข้อง

(ฉ) ประเมินประสิทธิภาพของระบบและการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด ทั้งในระหว่าง และเมื่อสิ้นสุดการสั่งใช้ รวมถึงเก็บรวบรวมสถิติและผลการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด

(ช) จัดทำรายงานการประเมินความคุ้มค่าและภาระค่าใช้จ่ายการนำอุปกรณ์ติดตามตัว มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาล

(ซ) ดำเนินการเกี่ยวกับงานแผน งบประมาณและรายงานผลของหน่วยงาน

(ฌ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

โดยให้แบ่งงานภายใน และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานภายในศูนย์ควบคุม ติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ดังรายละเอียด แนบท้ายคำสั่งนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายสรารุท เบนจกุล)
เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

**การแบ่งงานภายใน และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานภายใน
ศูนย์ควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาล
โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์**

ศูนย์ควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
แบ่งงานออกเป็น ๒ กลุ่มงาน คือ

๑) กลุ่มงานช่วยอำนวยความสะดวก

- (ก) ปฏิบัติงานสารบรรณและงานธุรการทั่วไปของหน่วยงาน
- (ข) ปฏิบัติงานเลขานุการและประชุมของหน่วยงาน
- (ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำและเผยแพร่เอกสารและผลงานของหน่วยงาน
- (ง) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน
- (จ) ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การพัสดุเบื้องต้นของหน่วยงาน
- (ฉ) ดำเนินการเกี่ยวกับการรายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินของหน่วยงาน
- (ช) ดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศและสถิติของหน่วยงานโดยใช้เทคโนโลยี
- (ซ) ดำเนินการเกี่ยวกับงานแผน งบประมาณ และรายงานผลของกลุ่มงาน
- (ณ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับ

มอบหมาย

๒) กลุ่มงานควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาล

(ก) ควบคุม ดูแลระบบและการทำงานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด
และตรวจสอบคุณภาพสัญญาณให้พร้อมใช้งานตลอดเวลา

(ข) รับแจ้งข้อมูลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว และบันทึกลงระบบเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูล
เกี่ยวกับเงื่อนไขการสั่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด ตลอดจนข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

(ค) ดำเนินการเปิด - ปิดสัญญาณของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด ตลอดจน
บันทึกข้อมูลการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด

(ง) ตรวจสอบและประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเมื่อพบหรือมีกรณีสงสัยว่าผู้ถูกปล่อย
ชั่วคราวกระทำความผิดเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด หรือพยายามกระทำความ
ผิดเงื่อนไขอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด และติดต่อผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อแจ้งเตือนการตรวจพบ
การไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขทันที

(จ) แก้ไขปัญหาหรือประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาเมื่อระบบหรืออุปกรณ์
อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดมีข้อขัดข้อง

(ฉ) ประเมินประสิทธิภาพของระบบและการทำงานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดทั้งใน
ระหว่าง และเมื่อสิ้นสุดการสั่งใช้ รวมถึงเก็บรวบรวมสถิติและผลการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตาม
คำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใด

(ช) จัดทำรายงานการประเมินความคุ้มค่าและภาระค่าใช้จ่ายการนำอุปกรณ์ติดตามตัวมาใช้
ในการปล่อยชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาล

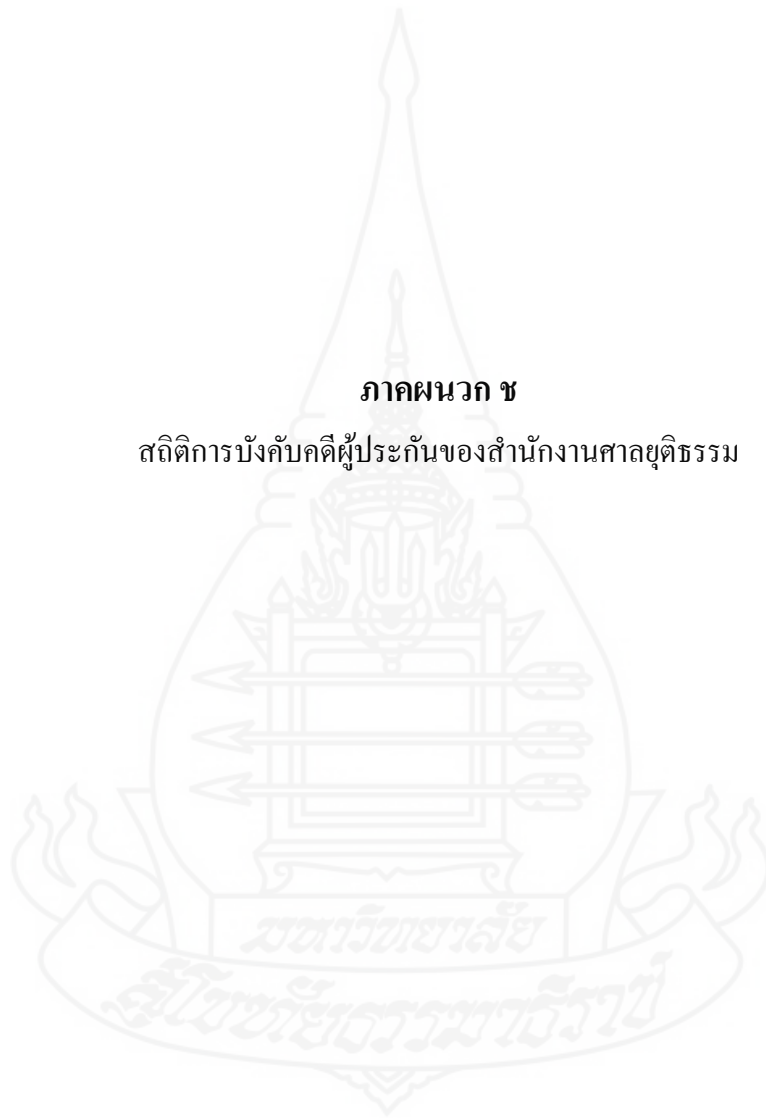
(ซ) ดำเนินการเกี่ยวกับงานแผน งบประมาณและรายงานผลของกลุ่มงาน

(ณ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับ

มอบหมาย

ภาคผนวก ข

สถิติการบังคับคดีผู้ประกันของสำนักงานศาลยุติธรรม

สถิติการบังคับคดีผู้ประกันของสำนักงานศาลยุติธรรม ตั้งแต่ปี 2559 - 2561^{๑๖}

ประเภทหลักประกัน	จำนวนผู้ประกันที่ผิดสัญญาประกัน (ราย)	จำนวนเงินที่ศาลสั่งปรับ (บาท)
1. เงินสด	924	65,156,800
2. บุคคล	3,824	523,643,644.42
3. บัญชีเงินฝาก สลากออมสิน, สลาก ธกส., พันธบัตรรัฐบาล	151	17,574,500
4. กรมธรรม์ประกันอสังหาริมทรัพย์	507	73,236,233
5. สิ่งหริ่มทรัพย์	154	6,418,900
6. อสังหาริมทรัพย์	7,538	4,096,154,291.07
7. อื่น ๆ เช่น กองทุนยุติธรรม	601	1,200,000
รวม	13,699	4,783,384,368.49

สถิติการบังคับคดีผู้ประกันของศาลในภาค 4 ปี ตั้งแต่ปี 2559 - 2561

ประเภทหลักประกัน	จำนวนผู้ประกันที่ผิดสัญญาประกัน (ราย)	จำนวนเงินที่ศาลสั่งปรับ (บาท)
1. เงินสด	87	20,596,200
2. บุคคล	689	73,335,400
3. บัญชีเงินฝาก สลากออมสิน, สลาก ธกส., พันธบัตรรัฐบาล	30	1,610,000
4. กรมธรรม์ประกันอสังหาริมทรัพย์	4	280,000
5. สิ่งหริ่มทรัพย์	0	0
6. อสังหาริมทรัพย์	353	136,252,000
7. อื่น ๆ เช่น กองทุนยุติธรรม	0	0
รวม	1,163	232,073,600

^{๑๖} สำนักจัดการคดี สำนักงานศาลยุติธรรม

ภาคผนวก ข
กฎหมายต่างประเทศ

กฎหมายต่างประเทศ

กฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา

18 U.S. Code § 3041 - Power of courts and magistrates²⁸

For any offense against the United States, the offender may, by any justice or judge of the United States, or by any United States magistrate judge, or by any chancellor, judge of a supreme or superior court, chief or first judge of the common pleas, mayor of a city, justice of the peace, or other magistrate, of any state where the offender may be found, and at the expense of the United States, be arrested and imprisoned or released as provided in chapter 207 of this title, as the case may be, for trial before such court of the United States as by law has cognizance of the offense. Copies of the process shall be returned as speedily as may be into the office of the clerk of such court, together with the recognizances of the witnesses for their appearances to testify in the case.

A United States judge or magistrate judge shall proceed under this section according to rules promulgated by the Supreme Court of the United States. Any state judge or magistrate acting hereunder may proceed according to the usual mode of procedure of his state but his acts and orders shall have no effect beyond determining, pursuant to the provisions of section 3142 of this title, whether to detain or conditionally release the prisoner prior to trial or to discharge him from arrest.

(June 25, 1948, ch. 645, 62 Stat. 815; Pub. L. 89-465, § 5(a), June 22, 1966, 80 Stat. 217; Pub. L. 90-578, title III, § 301(a)(1), (3), Oct. 17, 1968, 82 Stat. 1115; Pub. L. 98-473, title II, § 204(a), Oct. 12, 1984, 98 Stat. 1985; Pub. L. 101-650, title III, § 321, Dec. 1, 1990, 104 Stat. 5117.)

LII has no control over and does not endorse any external Internet site that contains links to or references LII.

18 U.S. Code § 3156 - Definitions

(a)As used in sections 3141-3150 of this chapter—

(1)the term “judicial officer” means, unless otherwise indicated, any person or court authorized pursuant to section 3041 of this title, or the Federal Rules of Criminal Procedure, to detain or release a person before trial or sentencing or pending appeal in a court of the United States, and any judge of the Superior Court of the District of Columbia;

(2) the term “offense” means any criminal offense, other than an offense triable by court-martial, military commission, provost court, or other military tribunal, which is in violation of an Act of Congress and is triable in any court established by Act of Congress;

(3) the term “felony” means an offense punishable by a maximum term of imprisonment of more than one year;

(4) the term “crime of violence” means—

(A) an offense that has as an element of the offense the use, attempted use, or threatened use of physical force against the person or property of another;

(B) any other offense that is a felony and that, by its nature, involves a substantial risk that physical force against the person or property of another may be used in the course of committing the offense; or

(C) any felony under chapter 77, 109A, 110, or 117; and

(5) the term “State” includes a State of the United States, the District of Columbia, and any commonwealth, territory, or possession of the United States.

(b) As used in sections 3152–3155 of this chapter—

(1) the term “judicial officer” means, unless otherwise indicated, any person or court authorized pursuant to section 3041 of this title, or the Federal Rules of Criminal Procedure, to detain or release a person before trial or sentencing or pending appeal in a court of the United States, and

(2) the term “offense” means any Federal criminal offense which is in violation of any Act of Congress and is triable by any court established by Act of Congress (other than a Class B or C misdemeanor or an infraction, or an offense triable by court-martial, military commission, provost court, or other military tribunal).

(Added Pub. L. 93–619, title II, § 201, Jan. 3, 1975, 88 Stat. 2088; amended Pub. L. 98–473, title II, §§ 203(c), 223(h), Oct. 12, 1984, 98 Stat. 1985, 2029; Pub. L. 99–646, § 55(i), Nov. 10, 1986, 100 Stat. 3610; Pub. L. 103–322, title IV, § 40501, Sept. 13, 1994, 108 Stat. 1945; Pub. L. 104–294, title VI, § 607(i), Oct. 11, 1996, 110 Stat. 3512; Pub. L. 105–314, title VI, § 601, Oct. 30, 1998, 112 Stat. 2982; Pub. L. 114–22, title I, § 112, May 29, 2015, 129 Stat. 240.)

LII has no control over and does not endorse any external Internet site that contains links to or references LII.

18 U.S. Code, section 3142 (c)(1)(B)³¹

(c)RELEASE ON CONDITIONS.—

(1)If the judicial officer determines that the release described in subsection (b) of this section will not reasonably assure the appearance of the person as required or will endanger the safety of any other person or the community, such judicial officer shall order the pretrial release of the person—

(B)subject to the least restrictive further condition, or combination of conditions, that such judicial officer determines will reasonably assure the appearance of the person as required and the safety of any other person and the community, which may include the condition that the person—

18 U.S. Code, section 3142 (c)(1)(B)(xiv)³²

(c)RELEASE ON CONDITIONS.—

(1)If the judicial officer determines that the release described in subsection (b) of this section will not reasonably assure the appearance of the person as required or will endanger the safety of any other person or the community, such judicial officer shall order the pretrial release of the person—

(B)subject to the least restrictive further condition, or combination of conditions, that such judicial officer determines will reasonably assure the appearance of the person as required and the safety of any other person and the community, which may include the condition that the person—

(xiv)

satisfy any other condition that is reasonably necessary to assure the appearance of the person as required and to assure the safety of any other person and the community.

In any case that involves a minor victim under

section 1201, 1591, 2241, 2242, 2244(a)(1), 2245, 2251,2251A, 2252(a)(1), 2252(a)(2), 2252(a)(3), 2252A(a)(1), 2252A(a)(2), 2252A(a)(3), 2252A(a)(4), 2260,2421, 2422, 2423, or 2425 of this title, or a failure to register offense under section 2250 of this title, any release

order shall contain, at a minimum, a condition of electronic monitoring and each of the conditions specified at subparagraphs (iv), (v), (vi), (vii), and (viii).

18 U.S. Code, section 3156 (a).3041⁵⁹

For any offense against the United States, the offender may, by any justice or judge of the United States, or by any United States magistrate judge, or by any chancellor, judge of a supreme or superior court, chief or first judge of the common pleas, mayor of a city, justice of the peace, or other magistrate, of any state where the offender may be found, and at the expense of the United States, be arrested and imprisoned or released as provided in [chapter 207 of this title](#), as the case may be, for trial before such court of the United States as by law has cognizance of the offense. Copies of the process shall be returned as speedily as may be into the office of the clerk of such court, together with the recognizances of the witnesses for their appearances to testify in the case.

A United States judge or magistrate judge shall proceed under this section according to rules promulgated by the Supreme Court of the United States. Any state judge or magistrate acting hereunder may proceed according to the usual mode of procedure of his state but his acts and orders shall have no effect beyond determining, pursuant to the provisions of [section 3142 of this title](#), whether to detain or conditionally release the prisoner prior to trial or to discharge him from arrest.

(June 25, 1948, ch. 645, [62 Stat. 815](#); [Pub. L. 89-465](#), § 5(a), June 22, 1966, [80 Stat. 217](#); [Pub. L. 90-578, title III](#), § 301(a)(1), (3), Oct. 17, 1968, [82 Stat. 1115](#); [Pub. L. 98-473, title II](#), § 204(a), Oct. 12, 1984, [98 Stat. 1985](#); [Pub. L. 101-650, title III](#), § 321, Dec. 1, 1990, [104 Stat. 5117](#).)

LII has no control over and does not endorse any external Internet site that contains links to or references LII.

18 U.S. Code, section 3142 (e).⁶¹

(e) DETENTION.—

(1) If, after a hearing pursuant to the provisions of subsection (f) of this section, the judicial officer finds that no condition or combination of conditions will reasonably assure the appearance of the person as required and the safety of any other person and the community, such judicial officer shall order the detention of the person before trial.

(2) In a case described in subsection (f)(1) of this section, a rebuttable presumption arises that no condition or combination of conditions will reasonably assure the safety of any other person and the community if such judicial officer finds that—

(A) the person has been convicted of a Federal offense that is described in subsection (f)(1) of this section, or of a State or local offense that would have been an offense described in subsection (f)(1) of this section if a circumstance giving rise to Federal jurisdiction had existed;

(B) the offense described in subparagraph (A) was committed while the person was on release pending trial for a Federal, State, or local offense; and

(C) a period of not more than five years has elapsed since the date of conviction, or the release of the person from imprisonment, for the offense described in subparagraph (A), whichever is later.

(3) Subject to rebuttal by the person, it shall be presumed that no condition or combination of conditions will reasonably assure the appearance of the person as required and the safety of the community if the judicial officer finds that there is probable cause to believe that the person committed—

(A) an offense for which a maximum term of imprisonment of ten years or more is prescribed in the Controlled Substances Act (21 U.S.C. 801 et seq.), the Controlled Substances Import and Export Act (21 U.S.C. 951 et seq.), or chapter 705 of title 46;

(B) an offense under section 924(c), 956(a), or 2332b of this title;

(C) an offense listed in section 2332b(g)(5)(B) of title 18, United States Code, for which a maximum term of imprisonment of 10 years or more is prescribed;

(D) an offense under chapter 77 of this title for which a maximum term of imprisonment of 20 years or more is prescribed; or

(E) an offense involving a minor victim under section 1201, 1591, 2241, 2242, 2244(a)(1), 2245, 2251, 2251A, 2252(a)(1), 2252(a)(2), 2252(a)(3), 2252A(a)(1), 2252A(a)(2), 2252A(a)(3), 2252A(a)(4), 2260, 2421, 2422, 2423, or 2425 of this title.

18 U.S. Code, section 3142 (g)(3)(A) ⁶²

(g) **FACTORS TO BE CONSIDERED.**—The judicial officer shall, in determining whether there are conditions of release that will reasonably assure the appearance of the person as required and the

safety of any other person and the community, take into account the available information concerning—

(3) the history and characteristics of the person, including—

(A) the person's character, physical and mental condition, family ties, employment, financial resources, length of residence in the community, community ties, past conduct, history relating to drug or alcohol abuse, criminal history, and record concerning appearance at court proceedings;

18 U.S. Code, section 3142 (g)(3)(B) ⁶³

(g) **FACTORS TO BE CONSIDERED.**—The judicial officer shall, in determining whether there are conditions of release that will reasonably assure the appearance of the person as required and the safety of any other person and the community, take into account the available information concerning—

(3) the history and characteristics of the person, including—

(B) whether, at the time of the current offense or arrest, the person was on probation, on parole, or on other release pending trial, sentencing, appeal, or completion of sentence for an offense under Federal, State, or local law;

18 U.S. Code § 3146 - Penalty for failure to appear

(a) **OFFENSE.**—Whoever, having been released under this chapter knowingly—

(1) fails to appear before a court as required by the conditions of release; or

(2) fails to surrender for service of sentence pursuant to a court order;

shall be punished as provided in subsection (b) of this section.

(b) **PUNISHMENT.**—

(1) The punishment for an offense under this section is—

(A) if the person was released in connection with a charge of, or while awaiting sentence, surrender for service of sentence, or appeal or certiorari after conviction for—

(i) an offense punishable by death, life imprisonment, or imprisonment for a term of 15 years or more, a fine under this title or imprisonment for not more than ten years, or both;

(ii) an offense punishable by imprisonment for a term of five years or more, a fine under this title or imprisonment for not more than five years, or both;

(iii) any other felony, a fine under this title or imprisonment for not more than two years, or both;
or

(iv) a misdemeanor, a fine under this title or imprisonment for not more than one year, or both;
and

(B) if the person was released for appearance as a material witness, a fine under this chapter or imprisonment for not more than one year, or both.

(2) A term of imprisonment imposed under this section shall be consecutive to the sentence of imprisonment for any other offense.

(c) AFFIRMATIVE DEFENSE.—

It is an affirmative defense to a prosecution under this section that uncontrollable circumstances prevented the person from appearing or surrendering, and that the person did not contribute to the creation of such circumstances in reckless disregard of the requirement to appear or surrender, and that the person appeared or surrendered as soon as such circumstances ceased to exist.

(d) DECLARATION OF FORFEITURE.—

If a person fails to appear before a court as required, and the person executed an appearance bond pursuant to [section 3142\(b\) of this title](#) or is subject to the release condition set forth in clause (xi) or (xii) of [section 3142\(c\)\(1\)\(B\) of this title](#), the judicial officer may, regardless of whether the person has been charged with an offense under this section, declare any property designated pursuant to that section to be forfeited to the United States.

(Added [Pub. L. 98–473, title II](#), § 203(a), Oct. 12, 1984, [98 Stat. 1982](#); amended [Pub. L. 99–646](#), § 55(f), Nov. 10, 1986, [100 Stat. 3609](#); [Pub. L. 103–322, title XXXIII](#), § 330016(2)(K), Sept. 13, 1994, [108 Stat. 2148](#); [Pub. L. 104–294, title VI](#), § 601(a)(4), Oct. 11, 1996, [110 Stat. 3498](#).)

LII has no control over and does not endorse any external Internet site that contains links to or references LII.

18 U.S. Code § 3156 - Definitions

(a) As used in sections 3141–3150 of this chapter—

(1) the term “judicial officer” means, unless otherwise indicated, any person or court authorized pursuant to [section 3041 of this title](#), or the Federal Rules of Criminal Procedure, to detain or

release a person before trial or sentencing or pending appeal in a court of the United States, and any judge of the Superior Court of the District of Columbia;

(2)the term “offense” means any criminal offense, other than an offense triable by court-martial, military commission, provost court, or other military tribunal, which is in violation of an Act of Congress and is triable in any court established by Act of Congress;

(3)the term “felony” means an offense punishable by a maximum term of imprisonment of more than one year;

(4)the term “crime of violence” means—

(A)an offense that has as an element of the offense the use, attempted use, or threatened use of physical force against the person or property of another;

(B)any other offense that is a felony and that, by its nature, involves a substantial risk that physical force against the person or property of another may be used in the course of committing the offense; or

(C)any felony under chapter 77, 109A, 110, or 117; and

(5)the term “State” includes a State of the United States, the District of Columbia, and any commonwealth, territory, or possession of the United States.

(b)As used in sections 3152–3155 of this chapter—

(1)the term “judicial officer” means, unless otherwise indicated, any person or court authorized pursuant to [section 3041 of this title](#), or the Federal Rules of Criminal Procedure, to detain or release a person before trial or sentencing or pending appeal in a court of the United States, and

(2)the term “offense” means any Federal criminal offense which is in violation of any Act of Congress and is triable by any court established by Act of Congress (other than a Class B or C misdemeanor or an infraction, or an offense triable by court-martial, military commission, provost court, or other military tribunal).

(Added [Pub. L. 93–619, title II](#), § 201, Jan. 3, 1975, [88 Stat. 2088](#); amended [Pub. L. 98–473, title II](#), §§ 203(c), 223(h), Oct. 12, 1984, [98 Stat. 1985](#), 2029; [Pub. L. 99–646](#), § 55(i), Nov. 10, 1986, [100 Stat. 3610](#); [Pub. L. 103–322, title IV](#), § 40501, Sept. 13, 1994, [108 Stat. 1945](#); [Pub. L. 104–294, title VI](#), § 607(i), Oct. 11, 1996, [110 Stat. 3512](#); [Pub. L. 105–314, title VI](#), § 601, Oct. 30, 1998, [112 Stat. 2982](#); [Pub. L. 114–22, title I](#), § 112, May 29, 2015, [129 Stat. 240](#).)

LII has no control over and does not endorse any external Internet site that contains links to or references LII.

18 U.S. Code § 3142 - Release or detention of a defendant pending trial

(a) IN GENERAL.—Upon the appearance before a judicial officer of a person charged with an offense, the judicial officer shall issue an order that, pending trial, the person be—

(1) released on personal recognizance or upon execution of an unsecured appearance bond, under subsection (b) of this section;

(2) released on a condition or combination of conditions under subsection (c) of this section;

(3) temporarily detained to permit revocation of conditional release, deportation, or exclusion under subsection (d) of this section; or

(4) detained under subsection (e) of this section.

(b) RELEASE ON PERSONAL RECOGNIZANCE OR UNSECURED APPEARANCE BOND.—

The judicial officer shall order the pretrial release of the person on personal recognizance, or upon execution of an unsecured appearance bond in an amount specified by the court, subject to the condition that the person not commit a Federal, State, or local crime during the period of release and subject to the condition that the person cooperate in the collection of a DNA sample from the person if the collection of such a sample is authorized pursuant to section 3 of the DNA Analysis Backlog Elimination Act of 2000 ([42 U.S.C. 14135a](#)), unless the judicial officer determines that such release will not reasonably assure the appearance of the person as required or will endanger the safety of any other person or the community.

(c) RELEASE ON CONDITIONS.—

(1) If the judicial officer determines that the release described in subsection (b) of this section will not reasonably assure the appearance of the person as required or will endanger the safety of any other person or the community, such judicial officer shall order the pretrial release of the person—

(A) subject to the condition that the person not commit a Federal, State, or local crime during the period of release and subject to the condition that the person cooperate in the collection of a DNA

sample from the person if the collection of such a sample is authorized pursuant to section 3 of the DNA Analysis Backlog Elimination Act of 2000 ([42 U.S.C. 14135a](#)); and

(B)subject to the least restrictive further condition, or combination of conditions, that such judicial officer determines will reasonably assure the appearance of the person as required and the safety of any other person and the community, which may include the condition that the person—

(i)remain in the custody of a designated person, who agrees to assume supervision and to report any violation of a release condition to the court, if the designated person is able reasonably to assure the judicial officer that the person will appear as required and will not pose a danger to the safety of any other person or the community;

(ii)maintain employment, or, if unemployed, actively seek employment;

(iii)maintain or commence an educational program;

(iv)abide by specified restrictions on personal associations, place of abode, or travel;

(v)avoid all contact with an alleged victim of the crime and with a potential witness who may testify concerning the offense;

(vi)report on a regular basis to a designated law enforcement agency, pretrial services agency, or other agency;

(vii)comply with a specified curfew;

(viii)refrain from possessing a firearm, destructive device, or other dangerous weapon;

(ix)refrain from excessive use of alcohol, or any use of a narcotic drug or other controlled substance, as defined in section 102 of the Controlled Substances Act ([21 U.S.C. 802](#)), without a prescription by a licensed medical practitioner;

(x)undergo available medical, psychological, or psychiatric treatment, including treatment for drug or alcohol dependency, and remain in a specified institution if required for that purpose;

(xi)execute an agreement to forfeit upon failing to appear as required, property of a sufficient unencumbered value, including money, as is reasonably necessary to assure the appearance of the person as required, and shall provide the court with proof of ownership and the value of the property along with information regarding existing encumbrances as the judicial office may require;

(xii)execute a bail bond with solvent sureties; who will execute an agreement to forfeit in such amount as is reasonably necessary to assure appearance of the person as required and shall

provide the court with information regarding the value of the assets and liabilities of the surety if other than an approved surety and the nature and extent of encumbrances against the surety's property; such surety shall have a net worth which shall have sufficient unencumbered value to pay the amount of the bail bond;

(xiii) return to custody for specified hours following release for employment, schooling, or other limited purposes; and

(xiv) satisfy any other condition that is reasonably necessary to assure the appearance of the person as required and to assure the safety of any other person and the community. In any case that involves a minor victim under

section [1201](#), [1591](#), [2241](#), [2242](#), [2244\(a\)\(1\)](#), [2245](#), [2251](#), [2251A](#), [2252\(a\)\(1\)](#), [2252\(a\)\(2\)](#), [2252\(a\)\(3\)](#), [2252A\(a\)\(1\)](#), [2252A\(a\)\(2\)](#), [2252A\(a\)\(3\)](#), [2252A\(a\)\(4\)](#), [2260](#), [2421](#), [2422](#), [2423](#), or [2425](#) of this title, or a failure to register offense under [section 2250 of this title](#), any release order shall contain, at a minimum, a condition of electronic monitoring and each of the conditions specified at subparagraphs (iv), (v), (vi), (vii), and (viii).

(2) The judicial officer may not impose a financial condition that results in the pretrial detention of the person.

(3) The judicial officer may at any time amend the order to impose additional or different conditions of release.

(d) TEMPORARY DETENTION TO PERMIT REVOCATION OF CONDITIONAL RELEASE, DEPORTATION, OR EXCLUSION.—If the judicial officer determines that—

(1) such person—

(A) is, and was at the time the offense was committed, on—

(i) release pending trial for a felony under Federal, State, or local law;

(ii) release pending imposition or execution of sentence, appeal of sentence or conviction, or completion of sentence, for any offense under Federal, State, or local law; or

(iii) probation or parole for any offense under Federal, State, or local law; or

(B) is not a citizen of the United States or lawfully admitted for permanent residence, as defined in section 101(a)(20) of the Immigration and Nationality Act ([8 U.S.C. 1101\(a\)\(20\)](#)); and

(2) such person may flee or pose a danger to any other person or the community;

such judicial officer shall order the detention of such person, for a period of not more than ten days, excluding Saturdays, Sundays, and holidays, and direct the attorney for the Government to notify the appropriate court, probation or parole official, or State or local law enforcement official, or the appropriate official of the Immigration and Naturalization Service. If the official fails or declines to take such person into custody during that period, such person shall be treated in accordance with the other provisions of this section, notwithstanding the applicability of other provisions of law governing release pending trial or deportation or exclusion proceedings. If temporary detention is sought under paragraph (1)(B) of this subsection, such person has the burden of proving to the court such person's United States citizenship or lawful admission for permanent residence.

(e) DETENTION.—

(1) If, after a hearing pursuant to the provisions of subsection (f) of this section, the judicial officer finds that no condition or combination of conditions will reasonably assure the appearance of the person as required and the safety of any other person and the community, such judicial officer shall order the detention of the person before trial.

(2) In a case described in subsection (f)(1) of this section, a rebuttable presumption arises that no condition or combination of conditions will reasonably assure the safety of any other person and the community if such judicial officer finds that—

(A) the person has been convicted of a Federal offense that is described in subsection (f)(1) of this section, or of a State or local offense that would have been an offense described in subsection (f)(1) of this section if a circumstance giving rise to Federal jurisdiction had existed;

(B) the offense described in subparagraph (A) was committed while the person was on release pending trial for a Federal, State, or local offense; and

(C) a period of not more than five years has elapsed since the date of conviction, or the release of the person from imprisonment, for the offense described in subparagraph (A), whichever is later.

(3) Subject to rebuttal by the person, it shall be presumed that no condition or combination of conditions will reasonably assure the appearance of the person as required and the safety of the community if the judicial officer finds that there is probable cause to believe that the person committed—

(A) an offense for which a maximum term of imprisonment of ten years or more is prescribed in the Controlled Substances Act ([21 U.S.C. 801](#) et seq.), the Controlled Substances Import and Export Act ([21 U.S.C. 951](#) et seq.), or [chapter 705 of title 46](#);

(B) an offense under section [924\(c\)](#), [956\(a\)](#), or [2332b](#) of this title;

(C) an offense listed in [section 2332b\(g\)\(5\)\(B\) of title 18](#), United States Code, for which a maximum term of imprisonment of 10 years or more is prescribed;

(D) an offense under [chapter 77 of this title](#) for which a maximum term of imprisonment of 20 years or more is prescribed; or

(E) an offense involving a minor victim under section [1201](#), [1591](#), [2241](#), [2242](#), [2244\(a\)\(1\)](#), [2245](#), [2251](#), [2251A](#), [2252\(a\)\(1\)](#), [2252\(a\)\(2\)](#), [2252\(a\)\(3\)](#), [2252A\(a\)\(1\)](#), [2252A\(a\)\(2\)](#), [2252A\(a\)\(3\)](#), [2252A\(a\)\(4\)](#), [2260](#), [2421](#), [2422](#), [2423](#), or [2425](#) of this title.

(f) **DETENTION HEARING.**—The judicial officer shall hold a hearing to determine whether any condition or combination of conditions set forth in subsection (c) of this section will reasonably assure the appearance of such person as required and the safety of any other person and the community—

(1) upon motion of the attorney for the Government, in a case that involves—

(A) a crime of violence, a violation of section 1591, or an offense listed in section 2332b(g)(5)(B) for which a maximum term of imprisonment of 10 years or more is prescribed;

(B) an offense for which the maximum sentence is life imprisonment or death;

(C) an offense for which a maximum term of imprisonment of ten years or more is prescribed in the Controlled Substances Act ([21 U.S.C. 801](#) et seq.), the Controlled Substances Import and Export Act ([21 U.S.C. 951](#) et seq.), or [chapter 705 of title 46](#);

(D) any felony if such person has been convicted of two or more offenses described in subparagraphs (A) through (C) of this paragraph, or two or more State or local offenses that would have been offenses described in subparagraphs (A) through (C) of this paragraph if a circumstance giving rise to Federal jurisdiction had existed, or a combination of such offenses; or

(E) any felony that is not otherwise a crime of violence that involves a minor victim or that involves the possession or use of a firearm or destructive device (as those terms are defined in

section 921), or any other dangerous weapon, or involves a failure to register under [section 2250 of title 18](#), United States Code; or

(2) upon motion of the attorney for the Government or upon the judicial officer's own motion in a case, that involves—

(A) a serious risk that such person will flee; or

(B) a serious risk that such person will obstruct or attempt to obstruct justice, or threaten, injure, or intimidate, or attempt to threaten, injure, or intimidate, a prospective witness or juror.

The hearing shall be held immediately upon the person's first appearance before the judicial officer unless that person, or the attorney for the Government, seeks a continuance. Except for good cause, a continuance on motion of such person may not exceed five days (not including any intermediate Saturday, Sunday, or legal holiday), and a continuance on motion of the attorney for the Government may not exceed three days (not including any intermediate Saturday, Sunday, or legal holiday). During a continuance, such person shall be detained, and the judicial officer, on motion of the attorney for the Government or sua sponte, may order that, while in custody, a person who appears to be a narcotics addict receive a medical examination to determine whether such person is an addict. At the hearing, such person has the right to be represented by counsel, and, if financially unable to obtain adequate representation, to have counsel appointed. The person shall be afforded an opportunity to testify, to present witnesses, to cross-examine witnesses who appear at the hearing, and to present information by proffer or otherwise. The rules concerning admissibility of evidence in criminal trials do not apply to the presentation and consideration of information at the hearing. The facts the judicial officer uses to support a finding pursuant to subsection (e) that no condition or combination of conditions will reasonably assure the safety of any other person and the community shall be supported by clear and convincing evidence. The person may be detained pending completion of the hearing. The hearing may be reopened, before or after a determination by the judicial officer, at any time before trial if the judicial officer finds that information exists that was not known to the movant at the time of the hearing and that has a material bearing on the issue whether there are conditions of release that will reasonably assure the appearance of such person as required and the safety of any other person and the community.

(g) FACTORS TO BE CONSIDERED.—The judicial officer shall, in determining whether there are conditions of release that will reasonably assure the appearance of the person as required and the safety of any other person and the community, take into account the available information concerning—

(1) the nature and circumstances of the offense charged, including whether the offense is a crime of violence, a violation of section 1591, a Federal crime of terrorism, or involves a minor victim or a controlled substance, firearm, explosive, or destructive device;

(2) the weight of the evidence against the person;

(3) the history and characteristics of the person, including—

(A) the person's character, physical and mental condition, family ties, employment, financial resources, length of residence in the community, community ties, past conduct, history relating to drug or alcohol abuse, criminal history, and record concerning appearance at court proceedings; and

(B) whether, at the time of the current offense or arrest, the person was on probation, on parole, or on other release pending trial, sentencing, appeal, or completion of sentence for an offense under Federal, State, or local law; and

(4) the nature and seriousness of the danger to any person or the community that would be posed by the person's release. In considering the conditions of release described in subsection (c)(1)(B)(xi) or (c)(1)(B)(xii) of this section, the judicial officer may upon his own motion, or shall upon the motion of the Government, conduct an inquiry into the source of the property to be designated for potential forfeiture or offered as collateral to secure a bond, and shall decline to accept the designation, or the use as collateral, of property that, because of its source, will not reasonably assure the appearance of the person as required.

(h) CONTENTS OF RELEASE ORDER.—In a release order issued under subsection (b) or (c) of this section, the judicial officer shall—

(1) include a written statement that sets forth all the conditions to which the release is subject, in a manner sufficiently clear and specific to serve as a guide for the person's conduct; and

(2) advise the person of—

(A) the penalties for violating a condition of release, including the penalties for committing an offense while on pretrial release;

(B) the consequences of violating a condition of release, including the immediate issuance of a warrant for the person's arrest; and

(C) [sections 1503 of this title](#) (relating to intimidation of witnesses, jurors, and officers of the court), 1510 (relating to obstruction of criminal investigations), 1512 (tampering with a witness, victim, or an informant), and 1513 (retaliating against a witness, victim, or an informant).

(i) CONTENTS OF DETENTION ORDER.—In a detention order issued under subsection (e) of this section, the judicial officer shall—

(1) include written findings of fact and a written statement of the reasons for the detention;

(2) direct that the person be committed to the custody of the Attorney General for confinement in a corrections facility separate, to the extent practicable, from persons awaiting or serving sentences or being held in custody pending appeal;

(3) direct that the person be afforded reasonable opportunity for private consultation with counsel; and

(4) direct that, on order of a court of the United States or on request of an attorney for the Government, the person in charge of the corrections facility in which the person is confined deliver the person to a United States marshal for the purpose of an appearance in connection with a court proceeding.

The judicial officer may, by subsequent order, permit the temporary release of the person, in the custody of a United States marshal or another appropriate person, to the extent that the judicial officer determines such release to be necessary for preparation of the person's defense or for another compelling reason.

(j) PRESUMPTION OF INNOCENCE.—

Nothing in this section shall be construed as modifying or limiting the presumption of innocence.

(Added [Pub. L. 98-473, title II](#), § 203(a), Oct. 12, 1984, [98 Stat. 1976](#); amended [Pub. L. 99-646](#), §§ 55(a), (c), 72, Nov. 10, 1986, [100 Stat. 3607](#), 3617; [Pub. L. 100-690, title VII](#),

§ 7073, Nov. 18, 1988, [102 Stat. 4405](#); [Pub. L. 101-647, title X](#), § 1001(b), title XXXVI,

§§ 3622-3624, Nov. 29, 1990, [104 Stat. 4827](#), 4965; [Pub. L. 104-132, title VII](#), §§ 702(d),

729, Apr. 24, 1996, [110 Stat. 1294](#), 1302; [Pub. L. 108-21, title II](#), § 203, Apr. 30, 2003, [117](#)

[Stat. 660](#); [Pub. L. 108-458, title VI](#), § 6952, Dec. 17, 2004, [118 Stat. 3775](#); [Pub. L. 109-162,](#)

[title X](#), § 1004(b), Jan. 5, 2006, [119 Stat. 3085](#); [Pub. L. 109-248, title II](#), § 216, July 27,

2006, [120 Stat. 617](#); [Pub. L. 109–304](#), § 17(d)(7), Oct. 6, 2006, [120 Stat. 1707](#); [Pub. L. 110–457, title II](#), §§ 222(a), 224(a), Dec. 23, 2008, [122 Stat. 5067](#), 5072.)

LII has no control over and does not endorse any external Internet site that contains links to or references LII.

กฎหมายประเทศไทยอังกฤษ (The Bail Act 1976)

Section 3 General provisions

(1) ...

(2) No recognizance for his surrender to custody shall be taken from him

Section 4 General right to bail of accused persons and others.

(1) A person to whom this section applies shall be granted bail except as provided in Schedule 1 to this Act.

(2) This section applies to a person who is accused of an offence when—

(a) he appears or is brought before a magistrates' court or the Crown Court in the course of or in connection with proceedings for the offence, or

(b) he applies to a court for bail in connection with the proceedings.

This subsection does not apply as respects proceedings on or after a person's conviction of the offence

(2A) This section also applies to a person whose extradition is sought in respect of an offence, when—

(a) he appears or is brought before a court in the course of or in connection with extradition proceedings in respect of the offence, or

(b) he applies to a court for bail or for a variation of the conditions of bail in connection with the proceedings.

(2B) But subsection (2A) above does not apply if the person is alleged of the offence.

(3) This section also applies to a person who, having been convicted of an offence, appears or is brought before a magistrates' court under—

(za) Schedule 1 to the Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000 (referral orders: referral back to appropriate court),

(zb) Schedule 8 to that Act (breach of reparation order)

(a) Schedule 2 to the Criminal Justice and Immigration Act 2008 (breach, revocation or amendment of youth rehabilitation orders),

(b) Part 2 of Schedule 8 to the Criminal Justice Act 2003 (breach of requirement of community order), or

(c) the Schedule to the Street Offences Act 1959 (breach of orders under section 1(2A) of that Act).

(4) This section also applies to a person who has been convicted of an offence and whose case is adjourned by the court for the purpose of enabling inquiries or a report to be made to assist the court in dealing with him for the offence.

(5) Schedule 1 to this Act also has effect as respects conditions of bail for a person to whom this section applies.

(6) In Schedule 1 to this Act “the defendant ” means a person to whom this section applies and any reference to a defendant whose case is adjourned for inquiries or a report is a reference to a person to whom this section applies by virtue of subsection (4) above.

(7) This section is subject to (restriction of bail by magistrates' court in cases of treason) section 115(1) of the Coroners and Justice Act 2009 (bail decisions in murder cases to be made by Crown Court judge).

(8) This section is subject to section 25 of the Criminal Justice and Public Order Act 1994 (exclusion of bail in cases of homicide and rape).

(9) In taking any decisions required by Part I or II of Schedule 1 to this Act, the considerations to which the court is to have regard include, so far as relevant, any misuse of controlled drugs by the defendant having the same meanings as in the Misuse of Drugs Act 1971

Section 6 Offence of absconding by person released on bail.

(1) If a person who has been released on bail in criminal proceedings fails without reasonable cause to surrender to custody he shall be guilty of an offence.

(2) If a person who—

(a) has been released on bail in criminal proceedings, and

(b) having reasonable cause therefor, has failed to surrender to custody, fails to surrender to custody at the appointed place as soon after the appointed time as is reasonably practicable he shall be guilty of an offence.

(3) It shall be for the accused to prove that he had reasonable cause for his failure to surrender to custody.

(4) A failure to give to a person granted bail in criminal proceedings a copy of the record of the decision shall not constitute a reasonable cause for that person's failure to surrender to custody.

(5) An offence under subsection (1) or (2) above shall be punishable either on summary conviction or as if it were a criminal contempt of court.

(6) Where a magistrates' court convicts a person of an offence under subsection (1) or (2) above the court may, if it thinks—

(a) that the circumstances of the offence are such that greater punishment should be inflicted for that offence than the court has power to inflict, or

(b) in a case where it that person for trial to the Crown Court for another offence, that it would be appropriate for him to be dealt with for the offence under subsection (1) or (2) above by the court before which he is tried for the other offence,

commit him in custody or on bail to the Crown Court for sentence.

(7) A person who is convicted summarily of an offence under subsection (1) or (2) above and is not committed to the Crown Court for sentence shall be liable to imprisonment for a term not exceeding 3 months or to a fine not exceeding or to both and a person who is so committed for sentence or is dealt with as for such a contempt shall be liable to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to a fine or to both.

(8) In any proceedings for an offence under subsection (1) or (2) above a document purporting to be a copy of the part of the prescribed record which relates to the time and place appointed for the person specified in the record to surrender to custody and to be duly certified to be a true copy of that part of the record shall be evidence of the time and place appointed for that person to surrender to custody.

(9) For the purposes of subsection (8) above—

(a) "the prescribed record " means the record of the decision of the court, officer or constable made in pursuance of section 5(1) of this Act;

(b) the copy of the prescribed record is duly certified if it is certified by the appropriate officer of the court or, as the case may be, by the constable who took the decision or a

constable designated for the purpose by the officer in charge of the police station from which the person to whom the record relates was released;

(c) “the appropriate officer” of the court is—

(i) in the case of a magistrates' court, the designated officer for the court ;

(ii) in the case of the Crown Court, such officer as may be designated for the purpose in accordance with arrangements made by the Lord Chancellor;

(iii) in the case of the High Court, such officer as may be designated for the purpose in accordance with arrangements made by the Lord Chancellor;

(iv) in the case of the Court of Appeal, the registrar of criminal appeals or such other officer as may be authorised by him to act for the purpose;

(v) in the case of the Court Martial Appeal Court, the registrar or such other officer as may be authorised by him to act for the purpose.

(10) Section 127 of the Magistrates' Courts Act 1980 shall not apply in relation to an offence under subsection (1) or (2) above.

(11) Where a person has been released on bail in criminal proceedings and that bail was granted by a constable, a magistrates' court shall not try that person for an offence under subsection (1) or (2) above in relation to that bail (the “relevant offence”) unless either or both of subsections (12) and (13) below applies.

(12) This subsection applies if an information is laid for the relevant offence within 6 months from the time of the commission of the relevant offence.

(13) This subsection applies if an information is laid for the relevant offence no later than 3 months from the time of the occurrence of the first of the events mentioned in subsection (14) below to occur after the commission of the relevant offence.

(14) Those events are—

(a) the person surrenders to custody at the appointed place;

(b) the person is arrested, or attends at a police station, in connection with the relevant offence or the offence for which he was granted bail;

(c) the person appears or is brought before a court in connection with the relevant offence or the offence for which he was granted bail.

Section 7 Liability to arrest for absconding or breaking conditions of bail.

(1) If a person who has been released on bail in criminal proceedings and is under a duty to surrender into the custody of a court fails to surrender to custody at the time appointed for him to do so the court may issue a warrant for his arrest.

Section 9 Offence of agreeing to indemnify sureties in criminal proceedings.

(1) If a person agrees with another to indemnify that other against any liability which that other may incur as a surety to secure the surrender to custody of a person accused or convicted of or under arrest for an offence, he and that other person shall be guilty of an offence.

(2) An offence under subsection (1) above is committed whether the agreement is made before or after the person to be indemnified becomes a surety and whether or not he becomes a surety and whether the agreement contemplates compensation in money or in money's worth.

(3) Where a magistrates' court convicts a person of an offence under subsection (1) above the court may, if it thinks—

(a) that the circumstances of the offence are such that greater punishment should be inflicted for that offence than the court has power to inflict, or

(b) in a case where it sends that person for trial to the Crown Court for another offence, that it would be appropriate for him to be dealt with for the offence under subsection (1) above by the court before which he is tried for the other offence, commit him in custody or on bail to the Crown Court for sentence.

(4) A person guilty of an offence under subsection (1) above shall be liable—

(a) on summary conviction, to imprisonment for a term not exceeding 3 months or to a fine not exceeding £400 or to both; or

(b) on conviction on indictment or if sentenced by the Crown Court on committal for sentence under subsection (3) above, to imprisonment for a term not exceeding 12 months or to a fine or to both.

(5) No proceedings for an offence under subsection (1) above shall be instituted except by or with the consent of the Director of Public Prosecutions.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวพนัชกร ทินทนงค์
วัน เดือน ปีเกิด	14 เมษายน 2518
สถานที่เกิด	จังหวัดพิษณุโลก
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปี พ.ศ. 2544
สถานที่ทำงาน	ศาลจังหวัดเลย
ตำแหน่ง	นิติกรชำนาญการพิเศษ

